Pöytäkirja PTK 131/2024 vp

Täysistunto

Tiistai 10.12.2024 klo 14.00—21.54

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.54.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.59 ja 19.59—21.54), toinen varapuhemies Tarja Filatov (15.59—17.59) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (17.59—19.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 49, 50/2024 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain ja kuntarakennelain 56 a §:n ja 59 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2024 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 27/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 27/2024 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 9.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Saku Nikkanen on edustaja Timo Suhosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotus

21 §

Mietintö ”jaa”, Saku Nikkasen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 44; poissa 42 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 110/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Keskustelualoite naisiin kohdistuvasta väkivallasta Suomessa

Keskustelualoite KA 30/2024 vp

Keskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 4. asiana on ajankohtaiskeskustelu naisiin kohdistuvasta väkivallasta Suomessa. Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Otto Andersson. Tämän jälkeen voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun osallistuu sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen. Keskusteluun varataan aikaa yksi tunti. — Keskustelu. Ledamot Andersson, varsågod.

Keskustelu

14.02 **Otto Andersson r** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Jokaisella on oltava oikeus elää ilman väkivaltaa. Jokaisen on voitava tuntea olonsa turvalliseksi julkisilla paikoilla, omassa kodissaan ja netissä. Nyt näin ei ole. Naisiin kohdistuva väkivalta on yksi Suomen pahimmista ihmisoikeus- ja tasa-arvo-ongelmista. Esimerkiksi puolet kaikista 16—25-vuotiaista naisista on kokenut fyysistä väkivaltaa, sen uhkaa tai seksuaalista väkivaltaa. Jokainen pahoinpitely ja raiskaus on yksi liikaa. Naisiin kohdistuva väkivalta on häpeätahra, johon on puututtava. Lähisuhdeväkivallalle ja läheisten alistamiselle on oltava nollatoleranssi.

Sukupuolittuneeseen väkivaltaan liittyy vahvasti vaikenemisen kulttuuri, joka meidän on murrettava. Siksi on todella tärkeää, että me tänään täällä eduskunnassa keskustelemme siitä, miten parhaiten voimme ehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Haluan kiittää kaikkia eduskuntaryhmiä siitä, että te olette mukana tässä tärkeässä keskustelussa, mutta haluan myös kysyä yhteisesti meiltä kaikilta, eikö meidän täällä eduskunnassa tulisi entistä useammin keskustella naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemisestä. Varmistetaan yhdessä, että tämänpäiväinen keskustelu ei ole yksittäistapaus, vaan alku jatkuvalle keskustelulle ja toimille.

Arvoisa puhemies! Viestin on oltava selkeä: Väkivalta on aina tuomittavaa. Väkivallan tekijä on aina syyllinen ja vastuussa teostaan. Väkivalta ei ole koskaan uhrin vika. Mies, joka on lyönyt naista, on aina vastuussa, ei koskaan nainen, jota lyötiin. Vastuu on aina raiskaukseen syyllistyneen miehen, ei julman väkivallan uhriksi joutuneen naisen.

Ärade talman! Därför är Nytkis färska undersökning otroligt oroväckande. Bland unga 18—35-åriga män anser en av fyra att en kvinna kan förtjäna att utsättas för våld på grund av sin klädsel, sitt utseende eller sitt beteende. Detta är oacceptabelt.

Meillä miehillä on tässä erityisen suuri vastuu, ja meidän on otettava enemmän vastuuta jatkossa. Miesten täytyy lopettaa väkivaltainen käytös. Uudenlaista ennalta ehkäisevää työtä tarvitaan lisää. Esimerkiksi pojille on annettava tukea tunteidensa käsittelyyn. Meidän miesten on empimättä puututtava asiaan esimerkiksi silloin, kun joku puhuu vihamielisesti naisista.

Ärade talman! Förra veckan publicerades GREVIOs rapport. I den framgår att Finland gjort viktiga framsteg för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor. Under förra valperioden förnyades sexualbrottslagstiftningen med ledning av SFP, så att vi nu äntligen har en samtyckesbaserad lag. Dessutom infördes kön som en av straffskärpningsgrunderna i strafflagen. Och i går godkände vi här i salen regeringens viktiga förslag om att förbjuda medling i samband med våldsbrott i nära relationer.

Trots detta finns det mycket som vi ännu måste göra. I SFP understryker vi att genomförandeplanen för Istanbulkonventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet verkställs fullt ut i Finland. Det är också centralt att det program för bekämpning av våld mot kvinnor som under förra perioden utvecklades under SFP:s ledning borde följas upp och uppdateras.

Arvoisa puhemies! Jokaisen uhrin on saatava apua, ja meidän on turvattava matalan kynnyksen tukipalvelut kaikille väkivallan uhreiksi joutuneille. Tarvitsemme riittävästi turvakotipaikkoja. Perheväkivallan osalta meidän on paremmin ymmärrettävä, miten traumatisoivia eri perheväkivallan muodot ovat ja miten väkivalta vaikuttaa sekä väkivallan uhriin että lapsiin, jotka ovat joutuneet todistamaan väkivaltaa.

För att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor behövs sektorövergripande arbete. Vi behöver utbildning om könsbaserat våld och stärka medvetenheten om våldets konsekvenser. Det behövs också tillräckliga resurser för våra myndigheter, polis- och rättsväsendet samt för tredje sektorns organisationer som till exempel Brottsofferjouren.

Hyvinvointialueiden ja kuntien on tehtävä työtä väkivallan ehkäisemiseksi. Siksi kannustaisimme meitä kaikkia puolueita ennen kevään vaaleja esittämään toimenpiteitä väkivallan ehkäisemiseksi.

Tyttöjen ja naisten turvallisen arjen puolesta on työskenneltävä joka päivä yhteiskunnan kaikilla tasoilla, ja tähän työhön tarvitaan meitä kaikkia. Tämä työ ei lopu ennen kuin kaikki väkivalta loppuu. — Kiitos, tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

14.08 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisiin kohdistuva väkivalta ei valitettavasti ole uusi ilmiö myöskään Suomessa. Päinvastoin, meillä on ollut jo varsin pitkään tiedossa, miten synkkiä lukuja myös kansainvälisesti vertaillen Suo-

messa tämän aiheen ympärillä on. Väkivalta on yleistä, ja joka ikinen tapaus näistä on liikaa.

Suomi on sitoutunut Istanbulin sopimukseen, minkä tarkoituksena on torjua naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Istanbulin sopimuksen tavoitteiden toteutumista seuraava asiantuntijaryhmä GREVIO on kehottanut Suomea kriminalisoimaan pakkoavioliitot ja silpomisen. Molemmat asiat ovat Orpon hallituksen toimesta nyt edenneet. Lisäksi tuorein edistysaskel on sovittelusta luopuminen lähisuhdeväkivaltatapauksissa. Merkityksellistä on sekin, että turvakotien rahoitusta lisätään vuosittain.

Tekemistä kuitenkin riittää edelleen, ja on hyvin arvokasta, että tämä on asia, jossa näemme yhteiset tavoitteet yli puoluerajojen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari, olkaa hyvä.

14.09 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun oma tyttäreni näytti minulle semmoisen meemin, missä sanottiin, että älä opeta tytärtäsi pelkäämään vaan kasvata poikasi kunnioittamaan naisia. Olen erittäin huolissani myös tulevista sukupolvista, kun saa lukea uutisia, missä jopa päiväkodin opettajille laitetaan käsisuojia, kun lapset purevat ja ovat tulleet paljon väkivaltaisemmiksi myös päiväkodissa — eli meidän kasvatuskulttuuri näin pahasti epäonnistuu, että me emme saa kasvatettua nuoristamme sellaisia, jotka kunnioittavat toista ja vastustavat väkivaltaa.

Twitterissä oli myös tällainen, että olisiko karhu vai mies mieluisampi, kun menet metsään, että kumman valitsisit. Olisin varmaan 15-vuotiaana valinnut miehen — tänä päivänä voisin jopa sanoa, että valitsisin karhun, ja se johtuu myös Suomen epäonnistuneesta maahanmuuttopolitiikasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

14.10 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tänään puhutaan tästä surullisesta aiheesta, ja haluan kiittää erityisesti edustaja Anderssonia esittelypuheenvuorosta ja viisaista sanoista.

Sukupuolittunut ja erityisesti naisiin kohdistuva väkivalta on Suomessa valtava ongelma, ja on hyvä, että se on tunnistettu. Suomalaiset naiset kokevat muihin EU-maihin verrattuna toiseksi eniten väkivaltaa. Lähes joka toinen nainen Suomessa on kokenut väkivaltaa parisuhteessa. Se on surullisen suuri joukko. Osalla naisista on muita korkeampi riski joutua väkivallan uhriksi, muun muassa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvilla, vammaisilla naisilla, ikääntyneillä naisilla, päihteitä käyttävillä naisilla.

Väkivallalla on suurten inhimillisten kustannusten lisäksi suuri yhteiskunnallinen hintalappu, ja pelkästään naisiin kohdistuneesta fyysisestä parisuhdeväkivallasta aiheutuu terveydenhuollolle liki 150 miljoonan euron lisäkustannukset vuodessa. Todellisuudessa kokonaiskustannukset ovat tätäkin suuremmat, ja muiden kuin fyysisen väkivallan kustannukset, saati muut haitat, jäävät usein piiloon. Lisäksi palveluja koskevia kustannuksia aiheutuu myös sosiaali- ja oikeuspalveluille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.11 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässäkin salissa istuu naisia, jotka ovat joutuneet väkivallan uhreiksi, ja se on todella surullista. Meillä on kaikilla puolueilla peiliin katsomisen paikka siinä, miten Suomi on joutunut tähän tilanteeseen.

Tämänhetkisessä politiikassa olen hyvin huolissani siitä, että hallituksen toimien seurauksena leikataan muun muassa järjestöiltä ja sitä kautta esimerkiksi Kriisipuhelimesta. Haluaisinkin tietää, miten turvaatte sen, että jokainen väkivaltaa kokenut ihminen saisi apua sen väkivallan jälkeen.

Pahoinvointi ei parane sillä, että siihen ei voida puuttua, vaan apua tarvitsevat paitsi väkivallan uhrit myös he, jotka väkivaltaa tekevät. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa puolet naisista on kokenut fyysistä väkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa tai uhkailua — siis meidän Suomessa, maailman onnellisimmassa maassa. Kyllä joku on mennyt aika kovasti pieleen. Myös sillä, minkälainen keskustelukulttuuri meillä on keskenään, on valtavan iso merkitys, koska sanoista on monesti valitettavan lyhyt matka teoiksi. Meillä kaikilla on vastuu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

14.13 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni meistä odottaa jo kovin joulua, mutta tiedän, että niissä kodeissa, joissa jouluun liittyy väkivaltaa tai sen uhkaa, moni iso ja pienikin miettii hyvin ristiriitaisin tuntein tulevia pyhiä.

Suomi ei ole vielä turvallinen maa kaikille naisille. Se ei ole myöskään turvallinen kaikille niille pienille, jotka kuulevat, näkevät tai kokevat vaikka viereisestä lastenhuoneesta, kuinka oma äiti tai vaikka sisko pahoinpidellään. Moni väkivaltaa kokenut nainen on kuvannut, että ehkä vielä omaa kohtaloakin pahempaa oli se oman lapsen itku viereisestä huoneesta tai se kauhistunut ilme, jolla oma lapsi katsoo, miten kotona toista vanhempaa kohdellaan.

Tänä syksynä olenkin ehkä ollut kaikkein kiitollisin siitä, miten tästä salista yli puolet allekirjoittivat lakialoitteen, jolla pyrittäisiin muuttamaan rikoslakia niin, että lapsirauharikos tulisi Ruotsin tavoin myös Suomessa osaksi meidän lakia. Monet asiantuntijat ovat toivoneet, ja myös monet edustajat, että tämä asia etenee, ja toivonkin, että tätä asiaa voidaan eduskunnassa yhdessä viedä valiokuntatyössä sitten eteenpäin ja hallitus voisi tähän tarttua, vaikkei se hallitusohjelmassa sellaisenaan olekaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

14.14 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan viimeisimpien tutkimusten ja selvitysten mukaan jopa 34 prosenttia suomalaisista naisista on elämänsä aikana kokenut väkivaltaa nykyisen tai entisen kumppanin toimesta.

Tässä tarvitaan pitkäjänteistä työtä ja laajoja politiikkatoimia. Me tarvitsemme ymmärrystä tämän ilmiön sukupuolistuneisuudesta, ja sitä ymmärrystä on lisättävä. Me tarvitsemme myös ymmärrystä tämän ilmiön eri muodoista. Esimerkiksi digitaalinen väkivallan muoto, jossa digitaalisten laitteiden avulla kontrolloidaan kumppania tai entistä kumppania tai kalastellaan salasanoja, on ilmiö, josta täytyy saada enemmän tietoa ja ymmärrystä. Tarvitsemme järjestöjen roolin vahvistamista ja hallituksen järjestöleikkausten perumista. Meidän on lisättävä viranomaisten ymmärrystä tämän ilmiön laadusta ja siitä, kuinka vä-

kivaltaa kohdannut ihminen kohdataan tällaisessa tilanteessa. Turvakotipaikkoja on lisättävä. Me olemme vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa esittäneet kuutta miljoonaa euroa tähän työhön.

Lopuksi haluaisin vielä todeta sen, että vaikka hallitusohjelmassa ei paljon asioita ole, joita allekirjoittaisin, niin tämä lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen on asia, jonka toivon menevän maaliin mahdollisimman pian. On hieno asia, jos näin tapahtuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, varsågod. — Mikrofon.

14.15 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Joka kolmas nainen Suomessa on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa elämänsä aikana kumppaninsa toimesta. Tämä ei ole enää yksilön tragedia vaan itse asiassa meidän yhteiskunnallinen epäonnistuminen, ei yhden hallituksen asia vaan monien hallituksien asia. Meillä tavoitteena ei voi olla mikään muu kuin väkivallan lopettaminen.

Olemme sitoutuneet kansainvälisiin sopimuksiin, Istanbulin sopimukseen, ja tehneet paljon lainsäädäntöä, mutta pelkkä uhrien auttaminen ei riitä. Meidän on puututtava väkivallan juurisyihin, ja mielestäni olisi välttämätöntä pohtia enemmän, miten pienille pojille olisi olemassa enemmän hyviä miehen malleja, miten pojat voisivat kokea tunteiden ilmaisemisen luonnollisena ja miten väkivalta ei mitenkään kuuluisi maskuliinisuuden malleihin tai vahvuuden osoittamiseen yhteiskunnassamme. Kaikkien tunnetaitoja sietää parantaa. Voisiko se tarkoittaa opetussuunnitelmien päivittämistä tai sitten kunnissa toimintasuunnitelmien ja ohjelmien lisäämistä? Tarvitsemme ehkä myös valtakunnallista suunnitelmaa väkivallan lopettamiseksi lähisuhteissa. Väkivallan tekijöillekin tulisi tarjota parempia ja enemmän hoito-ohjelmia. Ja väkivallan ennaltaehkäisy on tietenkin se ainoa hyvä tavoite, ennemmin kuin se, että pelkästään tarjotaan apua [Puhemies koputtaa] uhreille jälkikäteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

14.17 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen mukaan nykyisen tai entisen parisuhdekumppanin taholta väkivaltaa on kokenut 34 prosenttia naisista ja 18 prosenttia miehistä, ja kyllähän nämä ovat järkyttävän suuret luvut. On tärkeää, että tästä nyt keskustellaan.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää nimenomaan lähisuhdeväkivaltaan, koska valitettavan usein se jää huomaamatta sinne kodin seinien sisään. Toisaalta miehet kokevat naisia useammin väkivaltaa kodin ulkopuolella — yli puolet miehistä on kokenut väkivaltaa tai sillä uhkailua. Nostan esiin myös ikäihmisten kokeman, yhä lisääntyvän väkivallan. Usein uhrina on iäkäs äiti, sekin on naisten kokemaa väkivaltaa, ja tekijänä päihdeongelmainen tai mielenterveysongelmainen aikuinen lapsi, usein aikuinen mies. Tähänkin tarvitaan keinoja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

14.18 **Timo Vornanen tv** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdestä asiasta olemme varmasti samaa mieltä: jokainen väkivallan tapaus on liikaa, jokainen väkivallanteko on liikaa. Jokainen nainen, lapsi ja mies ansaitsee elää ilman uhkaa väkivallasta. Vä-

kivallan kokeminen on valtava ja mittava tragedia yksilölle, mutta se on merkittävä ongelma myös koko yhteiskunnalle. Tietenkin sillä on valtavat kustannukset esimerkiksi terveydenhuollossa, mutta todellisuudessa ilmiön suurin hinta maksetaan yhteiskunnallisessa ilmapiirissä ja luottamuksessa. Yhteiskuntamme kokonaisturvallisuuskin muodostuu lopulta miljoonista pienistä palasista, jokaisen yksilön kokemuksista.

Se, että Suomessa naisten asiat ovat hyvin verrattuna suurimpaan osaan muita maita, ei tietenkään voi lohduttaa niitä, jotka ovat kokeneet väkivaltaa sukupuolensa takia. Emme myöskään saa antaa tilanteen huonontua muun Euroopan tapaan esimerkiksi kunniaväkivaltaan liittyen.

Tällä hetkellä ajatukseni on niiden luona, jotka ovat kokeneet väkivaltaa tai sen uhkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

14.19 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomea pidetään maailman onnellisimpana maana. Onkin todella surullista, että tässä kaikki onnellisuuden edellytykset tarjoavassa maassa niin moni joutuu kokemaan väkivaltaa, niin moni on elämässään onneton. Selvästi liian moni poika jää ilman asiallista kotikasvatusta ja tervettä miehen mallia, kun sukupuolittunutta väkivaltaa edelleen näin paljon suomalaisessa yhteiskunnassa ilmenee. Yhteiskunnan tuleekin puuttua tilanteeseen ja ottaa ihmissuhdetaitojen opetus osaksi peruskoulun opetusohjelmaa. Hyvän mallin vaikuttavasta koulutuksesta tarjoaa esimerkiksi nuorten ihmissuhdetaitokoulutus Nuisku, ja toivoisin, että tätä harkittaisiin vahvasti osaksi nuorten opinpolkua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

14.20 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kodin tulisi luoda lohtua, tuoda voimaa ja toimia turvasatamana. Kammottavinta on, että kumppani, jonka pitäisi olla maailman turvallisin ihminen, aiheuttaisi vaaraa ja pelkoa. Liian monella turvallisuudentunnetta ei ole, vaan tiedossa on henkistä ja fyysistä väkivaltaa. Ilmiö on kansallinen häpeä, jota ei tule sallia. Miehenä on sanottava ääneen: naisiin kohdistuvan väkivallan tulee loppua. Valtaosa suhtautuu naisiin hyvin, mutta yksikin poikkeus on liikaa. Kukaan ei ansaitse väkivaltaa, ei ulkonäön, ei pukeutumisen eikä käyttäytymisenkään perusteella. Kynnys kertoa ja pelko toimia voi kuitenkin muodostua liian suureksi. Muilla ihmisillä on tärkeä rooli siinä, miten väkivaltaan reagoidaan. Vaikeinta on asettua niitä väkivallantekijöitä vastaan, jotka ovat läheisiä.

Mistä muutos voi lähteä? Meidän kaikkien, niin miesten kuin naisten, on otettava suurempaa vastuuta, miten kohtaamme läheisemme ja kaikki väkivaltaa kohdanneet. Sillä on merkitystä, kuinka rohkeasti annamme tukea ja puutumme, kun kohtaamme tämän häpeällisen ilmiön. [Eva Biaudet: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

14.22 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on monella mittarilla tasa-arvon kärkimaita, mutta naisiin kohdistuvassa väkivallassa ne luvut ovat aivan liian huonoja. Ne ovat häpeätahra. Ei ole liikaa sanoa, että naisiin kohdistuva väkivalta on yksi vakavimmista ihmisoikeusongelmista ja liian laajalle levinnyt yhteiskunnallinen

ongelma. Koskaan kukaan ei voi ansaita väkivaltaa, ei pukeutumisella, ulkonäöllä, käyttäytymisellä, ei millään. Vastuu on aina väkivallantekijällä.

Arvoisa puhemies! Kun katsoo näitä lukuja, että yli puolet naisista on kokenut väkivaltaa tai sen uhkaa ja joka kolmas nainen elämänsä aikana joutuu kokemaan fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa, niin se kertoo siitä, että eivät kaikki miehet, mutta liian moni. Kuten aloitteen allekirjoittaja tässä totesi, meidän miesten pitää tässä tehdä enemmän ja yhteiskunnan pitää pystyä puuttumaan tähän ilmiöön tiukemmin, koska tämä häpeätahra ei saa jatkua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

14.23 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisenhakkaaja, ja jokainen väkivallantekijä, tekee itse asiassa koko Suomesta meille huonomman paikan elää. Liian moni ajattelee, että kyllä naista saa joissain tilanteissa lyödä. Hyvät ihmiset, tätä ei voi hyväksyä. Tätä ei voi hyväksyä. Jos yhtä saa lyödä, kärsii jokainen. Väkivalta ja löperö asenne väkivaltaan — eiväthän ne mitään luonnonlakeja ole. Ne ovat yhteisiä ongelmia, joita voi korjata ja joita pitää korjata.

Otetaan, hyvät ystävät, edes tässä asiassa yhteinen kanta yli puoluerajojen, ilman riitelyä ja eripuraa. Turvallisessa Suomessa ketään ei saa lyödä, jokaisen pitää pystyä elämään vapaana pelosta, vapaana väkivallasta, jokaisen. Nyrkinheiluttaja toimii väärin, aina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä — poissa. Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

14.24 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisten Linjan mukaan tosiaan joka kolmas suomalainen on kokenut parisuhteessa fyysistä väkivaltaa, sen uhkaa tai seksuaalista väkivaltaa.

Maahanmuuttajanaisiin kohdistuu vielä erityisiä riskejä. Nämä väkivallan erityismuodot on tunnistettava: avioliittoon pakottaminen, pakottava kontrolli, kunniaväkivalta ja silpominen ovat esimerkkejä tällaisista väkivallan muodoista. Kulttuurisensitiivinen lähestymistapa auttaisi viranomaisia auttamaan ja puuttumaan ajoissa. Tarvitsemme lisää poliisin ja oikeuslaitoksen resursseja näiden väkivallantekojen selvittämiseen, ennaltaehkäisyyn ja uhrien auttamiseen. Turvakotipaikkojen lisääminen ja viranomaisten tietoisuuden kasvattaminen ovat tarpeen. Naisiin kohdistuvan väkivallan kitkeminen vaatii kuitenkin jatkuvaa työtä yhteiskunnan sukupuolittuneisiin valtarakenteisiin puuttumiseen aina kouluissa tapahtuvasta häirinnästä työelämään sekä haitallisiin ajatusmalleihin ja asenteisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

14.25 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on tullut esiin, niin jos joka kolmas nainen on elämänsä aikana kokenut väkivaltaa, ongelma on läsnä. Tämän lisäksi naisiin kohdistuu monenlaista häirintää sekä asiatonta käytöstä kotona, kadulla sekä internetissä. Tämä on tasa-arvo-ongelma, tämä on yhteiskunnallinen epäkohta, josta me emme voi vaieta.

Arvoisa puhemies! Miesten tekemän väkivallan voivat lopettaa vain miehet. Me emme voi kertoa naisille tai tytöille, kuinka välttää väkivaltaa. Meidän onkin otettava enemmän

vastuuta siitä, minkälaista kulttuuria ja asenteita miesten keskuudessa luodaan. Meidän on luotava kulttuuria, että on ihan ok olla heikko ja että on ihan ok pyytää apua, kun sitä tarvitsee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

14.26 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Tilastot naisiin kohdistuvasta väkivallasta kielivät suuresta ongelmasta yhteiskunnassamme. Erityisen huolestuttavaa on, että väkivalta on kasvavaa tilastojen mukaan. Väkivalta ei koskaan ansaitse puolustajaa, ja myös meillä päättäjillä on suuri vastuu ongelman ratkaisemiseksi.

Jag vill betona att våld aldrig är något man förtjänar och att de attityder som ligger bakom det inte kan accepteras. Ansvaret för våldet ligger alltid hos förövaren. Det handlar också om ett bredare samhällsfenomen vars orsaker måste åtgärdas. Det är tydligt att vi behöver en bredare diskussion om emotionella färdigheter, särskilt bland unga män. Fler pojkar och unga män behöver manliga förebilder.

Tämä hallitus on tehnyt merkittäviä päätöksiä väkivallan kitkemiseksi, ja hallitus esittää muun muassa lähisuhdeväkivallan sovittelun lopettamista. Ongelman ratkaisu alkaa kodeista, kouluista, kaveripiiristä, harrastuksista, nuorisotyöstä ja terveydenhuollosta. Tarvitsemme yhteistä vastuunkantoa, emme syyttelyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

14.28 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Järkyttävän moni tyttö ja nainen joutuu väkivallan, fyysisen tai henkisen väkivallan, uhriksi. Jokainen tapaus on yksi liikaa. Haavoittuvassa asemassa olevilla naisilla, muun muassa vammaisilla, ikääntyneillä naisilla, myös nuorilla naisilla ja ikäänsä nähden varhain kehittyneillä tytöillä, on moninkertainen riski joutua väkivallan uhriksi.

On kuitenkin hyvä muistaa, että väkivalta voi koskettaa ketä tahansa ikään ja sosiaaliseen statukseen katsomatta. Tämä ongelma on tunnistettava ja riittävä apu uhreille on saatava, jotta kukaan ei jää väkivaltakokemuksen vangiksi.

Myös väkivaltaa käyttävät on saatava toimenpiteiden ja avun piiriin. Tässä ennaltaehkäisyn täytyy olla keskiössä. Sen vuoksi on löydettävä juurisyyt väkivallan käyttämiseen ja tehtävä työtä näiden syiden poistamiseksi. Kasvatuksella ja ihmissuhde- ja tunnetaitojen parantamisella on toisen kunnioitus ja arvostus saatava kaikkien meidän käyttäytymisen perustaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

14.29 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olemme nyt tänään tässä salissa kuulleet, naisiin kohdistuva väkivalta on Suomessa merkittävä yhteiskunnallinen ongelma. Mutta nyt meidän olisi aika myös miettiä sitä, miksi se on sitä, miksi se on ollut sitä jo yli toistakymmentä vuotta, miksi peräti 57 prosenttia 16—74-vuo-

tiaista naisista on joskus elämässään kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa tai uhkailua.

Tyypillisimmin naiset kokevat väkivaltaa kotona, muissa yksityisissä tiloissa sekä työpaikoilla. Jälleen meidän on syytä kysyä, miksi. Kodin pitäisi olla se turvallisin paikka. Miksi me suomalaiset kannamme tätä häpeätahraa? Miksi me emme pysty muuttamaan tätä? Selvää on se, että väkivalta ei ole koskaan uhrin syy eikä väkivalta ole milloinkaan hyväksyttävää — ei kotona, ei työpaikoilla, ei verkoissa eikä missään. Väkivalta ei ole yksityisasia, vaan se on asia, johon meidän jokaisen tulee puuttua. Toivonkin, että teemme tästä lähtien joka päivä työtä, ettei tarvitse kysyä vuoden päästä, miksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.30 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustelemme juuri erittäin tärkeästä aiheesta. Väkivalta on aina väärin. MTV uutisoi 17.9.24 seuraavasti: ”Rikosuhripäivystyksen mukaan toistuva ja uusiutuva väkivalta parisuhteessa kohdistuu useammin naisiin kuin miehiin. Esimerkkejä löytyy tältäkin vuodelta useita. Viime viikolla mies tappoi lapsen kanssa liikkeellä olleen naisen julkisella paikalla Tampereella. Aiemmin tänä vuonna mies puukotti naisen hengiltä helsinkiläisessä McDonald’sissa. Kuten Tampereen nainen myös tämä uhri oli paikalla lapsensa kanssa, ja surmaaja oli hänen entinen kumppaninsa.”

Itse olen opettajana ja äitinä pohtinut paljon sitä, miten saisimme katkaistua tämän haitallisen kulttuurin kierteen, miten kasvatamme poikia, minkälaiseen maailmaan he kasvavat aikuisiksi miehiksi, saavatko miehetkin olla heikkoja, näyttää haavoittuvuutensa ja puhua tunteistaan. Meidän tarvitsee keskustella väkivallasta aikaisessa vaiheessa nuorten — sekä poikien että tyttöjen — kanssa. Tarvitsemme lisää hyviä, terveitä miehen malleja nuorille pojille. Uskon itse kasvatukseen ja esimerkin voimaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

14.31 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse ollut se 24-vuotias nuori nainen, joka ei tiennyt, mitä tehdä, kun toinen päissään kuristi ja hakkasi päätä seinää vasten niin, että taulut tippuivat toisella puolella seinää. Olin samana iltana se, jolle ei päivystyksessä tarjottu mitään henkistä apua. Kaksi vuotta kaiken tämän jälkeen olin se, jonka haavat revittiin sovittelussa auki ilman mitään lopputulosta. Olin myös se, joka edelleen miettii, mitä olisi pitänyt tehdä toisin. Tänään onneksi voin olla se, joka pystyy vaikuttamaan, ja olen kiitollinen siitä, että lakivaliokunnassa hyväksyimme sovittelusta luopumisen lähisuhdeväkivallan osalta.

Tällä esimerkillä haluan kertoa teille, mikä on aito tilanne tässä yhteiskunnassa ja mitä on tehtävissä, toimivatko palvelut ja tarjotaanko niitä aidosti niille, jotka niitä tarvitsevat. Ei tarvitse olla vähemmistöä tai joku erityistapaus, että tällaista voi kokea, vaan se on ihan normaalia arkipäivää. Minun lisäkseni sitä on kokenut yli 50 prosenttia naisista tässä yhteiskunnassa, ja se on todella paljon. Toivonkin, että näihin palveluihin tullaan panostamaan ja ymmärretään oikeasti, mitä tämä asia tarkoittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.33 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Väkivalta kaikissa muodoissa on aina erittäin tuomittavaa, varsinkin kun se kohdistuu heikompaan osapuoleen, tässä tapauksessa nyt keskustelun aiheena oleviin naisiin. Tällainen väkivalta nostaa niin negatiivisia tunteita mieleen, että ei todella edes uskalla ajatella sellaisia.

Mutta tuli mieleen sellainen asia, että kun tämä maailma on väkivaltaistunut niin ankarasti, niin kyllähän sen ihmisen kasvun sieltä kotoa pitää alkaa, niin että kunnioitamme toistemme koskemattomuutta, ja jos teemme virheen tai tönimme, niin pyydämme sitä anteeksi. Nythän tässä maailmassa on jo muotia, että kun perheet hajoavat, niin sitten monen lapsen lähin omainen alkaa olla viranomainen. Silloin on kyllä menetetty jo paljon, ne kaikki hyvät tavat, mitä olemme koulussa oppineet ja kristillisessä kasvatuksessa saaneet. Se toisen kunnioittaminenhan ja lähimmäisen rakastaminen on se kaiken ydin. Jos se unohtuu, niin menee kaikki muu sen mukana. Ja kaiken kukkuraksi tulee sitten vielä tämä internet ja myös televisio, jotka syytävät joka ilta... Jos kaikki televisio-ohjelmat samana iltana meinaa katsoa, niin sieltä näkee monia, monia murhia ja monia väkivallantekoja. Samoin internetissä syydetään väkivaltaa ihan hirveät määrät. Tämän kahlitseminen kuuluu kotiin, niin että vanhemmat valvovat, että lapset elävät ihan oikein ja ovat kaikesta tästä pahasta pois, ennen kuin he alkavat itse ymmärtää väkivallan vaikeuden ja mahdottomuuden. Eli kasvatuksesta kaikki on kiinni. Sitä, mikä on jo tapahtunut, emme saa takaisin, [Puhemies koputtaa] mutta uutta sukupolvea voimme kasvattaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

14.34 **Fatim Diarra vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Haluaisin ensin kiittää ministeri Grahn-Laasosta siitä määrätietoisesta työstä, mitä olette tehnyt sen eteen, että lainsäädäntömuutokset etenevät. Olette tehnyt äärettömän hyvää työtä, ja siitä varmasti kaikki naisjärjestöt ja naisasia-aktiivit voivat olla todella kiitollisia.

Edustaja Sirén puhui siitä, miten GREVIO-komitean suosituksia on täyteen pantu hyvin. Mutta viime viikolla tuli uusi GREVIO-komitean suosituslista Suomelle, ja tässä uudessa suosituslistassa on monia toimenpiteitä, mitä voidaan myös ottaa käyttöön, mikäli on halua.

Yksi näistä toimenpiteistä oli se, että Suomen tulisi parantaa tietojen keruuta sekä niiden analysointia niin uhrien kuin tekijöiden kohdalta. Meillä on edelleen puutteellista tietoa siitä, minkälaisia taustoja näillä henkilöillä on. Suomen tulisi myös lisätä erityisesti tuomareiden ja syyttäjien osaamista Istanbulin sopimuksen ja eri väkivallan muotojen tuntemuksen parantamiseksi sekä parantaa kaikkien viranomaisten tietoisuutta erikaltaisista väkivallan muodoista.

Samaan aikaan myös Seri-keskuksien palveluja tulisi laajentaa sekä poistaa tämä 30 päivän aikaraja, joka tällä hetkellä ehkäisee uhreja hakemasta apua. Samaan aikaan meidän pitäisi myös tarkastella sitä ennaltaehkäisyä ja rakentaa pitkäaikaisia ohjelmia väkivallan tekijöille ja varsinkin kulttuuriin sopivia ohjelmia sekä kielivähemmistöille että sitten meidän saamelaisvähemmistöille, ottaen huomioon sen, [Puhemies koputtaa] että edelleen turvakoteja on aivan liian vähän [Puhemies koputtaa] varsinkin Lapissa ja saamelaisalueella. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

14.36 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oinas-Panuma sanoi täällä hyvin, että täällä salissakin istuu monia lähisuhdeväkivallan uhreja, koska ilmiö on niin surullisen tavallinen suomalaisessa yhteiskunnassa. Samaan aikaan on hyvä muistaa, ettei me voida siirtää uhreille sitä vastuuta, että niistä kokemuksista pitäisi kaikkien olla valmiita puhumaan julkisesti — monilla on myös lapset olemassa, joita suojella — ja sen takia kiitän erityisesti edustaja Hiltusta siitä, että hän piti tämän rohkean puheenvuoron täällä.

Se, mikä näissä keskusteluissa jää valitettavasti syrjään, on nuorten kokema seurusteluväkivalta. Se on hyvin tyypillistä. On todella surullista, jos ensimmäisissä suhteissa tapahtuu väkivaltaa, sillä sillä voi olla kauaskantoisia vaikutuksia myöhempiin ihmissuhteisiin. Aikuiset saattavat ohittaa nämä teinidraamana, ja nuoret eivät usein kerro näistä kaltoinkohteluista ja väkivallasta aikuisille — se on usein se lähiystävä, jolle näistä kerrotaan.

Olisin kysynyt ministeriltä: millä tavalla me voitaisiin lisätä suostumusperustaista seksuaalikasvatusta niin, että lähisuhdeväkivaltaa käsiteltäisiin myös osana koulujen opetusta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.37 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Först vill jag tacka SFP-gruppen för initiativet till den här diskussionen och debatten. Det visar också diskussionerna här, att det är ett ytterst viktigt ämne. Själv, som farfar till fyra små flickor, är jag också oroad över den samhällsutveckling som vi har.

Suomessahan naisten asema on monella alueella hyvä, niin kuin tässä on todettu, mutta naisiin kohdistuva väkivalta on edelleen maassamme olemassa oleva ongelma — ajatelkaa, vielä vuonna 2024 — ja tähän tulisi puuttua entistä voimakkaammin.

Väkivalta ei ole ainoastaan fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa, vaan se voi olla myös henkistä väkivaltaa, ja me emme voi tyytyä tähän tilanteeseen, jossa yhteiskunta unohtaa tasa-arvokeskustelusta naisten järkyttävän kohtelun erilaisissa yhteisöissä. Tarvitsemme hyvää keskusteluyhteyttä nuorten, heidän vanhempiensa ja eri ammattilaisten välillä, jotta saamme rakennettua yhteistä ymmärrystä tästä ikävästä ilmiöstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tässä kohdassa ministeri Grahn-Laasonen, kolme minuuttia, ja sen jälkeen jatkamme keskustelua.

14.38 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Mustelmien ja vaarallisten fyysisten vammojen lisäksi läheisen väkivaltaisuus aiheuttaa haavoja, jotka eivät näy ulospäin: arvottomuuden tunnetta, pelkoa ja häpeää. Väkivalta ei ole koskaan uhrin syy, ja vastuu on aina tekijällä. Pidän äärimmäisen tärkeänä sitä, että eduskunnassa käydään yksimielistä laajaa keskustelua tästä suomalaisen tasa-arvon mustasta pisteestä, meidän maamme runsaasta lähisuhdeväkivallasta.

On aika koko Suomen herätä naisiin kohdistuvan väkivallan vaarallisuuteen ja avata kotien salaisuuksien verhot. Perinteisesti aikojen saatossa lähisuhdeväkivallasta, niistä asioista, mitkä tapahtuvat kotona, ei ole paljon puhuttu, ja se on juuri se, mikä tekee lähisuhdeväkivallasta erityisen vaarallista. Lähisuhdeväkivallan luonteeseen kuuluu se, että se

harvoin jää yhteen kertaan. Se usein vakavoituu, ja Suomessa on myös meidän väkilukuumme suhteutettuna paljon parisuhde- ja perhesurmia. Jokainen tapaus on liikaa.

Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuminen on Orpon hallituksen tasa-arvopolitiikan kärki. Me kiellämme lähisuhdeväkivallan sovittelun. Kiitän eduskuntaa, että tämä asia hyväksyttiin eilen ja se etenee. Eli lähisuhdeväkivaltaa ei jatkossa voi sovitella, väkivaltaa ei voi sovitella, tekijä ansaitsee siitä tuomion. Lisäämme turvakotien rahoitusta. Olemme tehneet näin jo kahtena vuonna. Kriminalisoimme tiukemmin pakkoavioliitot, kunniaväkivallan ja silpomisen — puutumme väkivallan kaikkiin ilmiöihin. Haluamme tehdä ihan kaikkemme, jotta Suomi pääsee tästä tasa-arvon mustasta pisteestä eroon. Väkivallan on aika loppua.

Lähisuhdeväkivallassa erityisen vaikeaa on puheeksi ottaminen palveluissa mutta myöskin ystävien, sukulaisten ja tuntemattomien puolesta. On todella tärkeää, että väkivaltaa kohdannut uhri ei jää yksin ja että uskallamme ottaa puheeksi näin vaikean asian, silloinkin kun olemme epävarmoja siitä, olemmeko aistivinamme oikein — aina pitäisi ottaa puheeksi.

Kiitos myös edustaja Hiltuselle puheenvuorosta, joka oli vahvasti omakohtainen. Pidän arvokkaana sitä, että eduskunta näin laajasti sitoutuu ja kaikki puolueet ovat tässä keskustelualoitteessa mukana. Kiitos myös keskustelualoitteen tekijöille.

On tärkeää, että sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattilaiset tunnistavat väkivallan, ottavat sen puheeksi. Olin itse asiassa tänään aamulla nelivuotisneuvolassa lapseni kanssa ja kiitin neuvolan terveydenhoitajaa siitä, että hän ohjeiden mukaan kysyi myös lähisuhdeväkivallasta. Meillä on paljon puheeksi ottamisen kulttuuria luotu. Meillä myöskin jo päiväkodeissa kasvatetaan lapsille turvataitoja ja perustaitoja. Meillä koulussa voidaan tehdä paljon enemmän, se on todella tärkeää työtä. Meillä pitää uskaltaa päivystyksissä, meillä pitää terveydenhuollossa [Puhemies koputtaa] uskaltaa ottaa nämä asiat puheeksi. Meidän on aika pysäyttää väkivallan kierre puhumalla ja teoilla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

14.42 **Pauli Aalto-Setälä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisiin kohdistuva väkivalta on kansallinen häpeä, johon jokaisen meistä on puututtava työkavereina, puolisoina, isinä, äiteinä, naapureina ja poliitikkoina. Politiikassa puhekin on teko — kiitos aloitteesta edustaja Anderssonille — mutta olemme myös lainsäätäjiä, ja meidän vastuullamme on rakentaa semmoinen yhteiskunta, jossa naiset eivät väkivallan kohteeksi joudu ja jossa rikoksesta seuraa rangaistus.

Marraskuussa yhdessä täällä kriminalisoimme pakkoavioliitot sekä naisten ja tyttöjen silpomisen. Suomessa on arviolta noin 10 000 silvottua tyttöä ja naista. Eduskunta myöskin hyväksyi kansalaisaloitteesta lähteneen lain muutama viikko sitten, kiitos siitä kaikille. Kolmas yhteinen tekomme on lisätä turvakotitoiminnan rahoitusta miljoonalla eurolla vuosittain, jotta useampi pääsisi suojaan. Kiitos ministeri Grahn-Laasoselle hyvästä työstä.

Nämä toimet ovat kaikki erinomaisia, mutta meiltä odotetaan enemmän, joka valiokunnassa. Kotona ja kaduilla tulee olla turvallista. Perheväkivalta ei ole yksityisasia, väkivalta on rikos, josta on seurattava rangaistus. [Puhemies koputtaa] Ratkaisuja on etsittävä lisää. Älkäämme kääntäkö katsettamme, ei vaieta [Puhemies koputtaa] eikä luovuteta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

14.43 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Onko Suomi turvallinen maa kaikille? Mielestäni suurin tahra väkivallan mittareissa on ollut maahanmuuttajien harjoittama kunniaväkivalta ja sukupuolielinten silpominen. Eduskunta hyväksyi marraskuun lopulla kuluvaa vuotta lakiehdotuksen naisen sukuelinten silpomisen ja silpomisen valmistelun säätämisestä rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksin. Naisen sukuelinten silpominen kattaa vastedes naisen ulkoisen sukuelimen vahingoittamisteot. Valmistelu puolestaan kattaa nykyisen törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelun tekotapojen lisäksi naisen tai tytön viemisen ulkomaille silpomista varten.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kiittää erityisesti oikeusministeri Leena Merta tästä loistavasta työstä, että tämä on vihdoin saatu lakiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.45 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä keskustelussa on hyvin tullut esille, naisiin kohdistuva väkivalta on suomalaisen yhteiskunnan häpeätahra ja on meidän kaikkien vastuulla, että tämä häpeätahra saadaan keskuudestamme poistumaan. Täällä keskustelussa monet kollegat ovat käyttäneet erittäin hyviä puheenvuoroja niistä toimenpiteistä, joita meidän yhteiskuntana täytyy tehdä, niistä toimenpiteistä, joita meidän täällä lainsäätäjinä täytyy tehdä, ja myös niistä toimenpiteistä, joilla tavoilla esim. yhteiskunnan kasvatusvastuuta tulisi kehittää, jotta oppi menisi entistä paremmin perille.

Mutta, arvoisa puhemies, on kuitenkin syytä tässäkin keskustelussa todeta, että kun vastuu väkivallasta on aina väkivallan tekijällä, niin myöskään vastuuta sen lopettamisesta ei voi ulkoistaa vain yhteiskunnalle, vaan se on meistä kaikista kiinni. Se on kiinni siitä, millä tavalla me kasvatamme lapsemme, ja tämäkin asia on syytä tässä keskustelussa tuoda esiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

14.46 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tavallaan surullista, että edelleenkin vuonna 2024 meidän pitää erikseen täällä sanoa, että naisiin kohdistuva väkivalta on väärin, ja sitä alleviivata — että tämä asia ei suomalaisessa yhteiskunnassa ole vielä selvä. On silti äärimmäisen tärkeää, että käymme tästä vakavasta ilmiöstä näinkin suoraa keskustelua. On myös äärimmäisen tärkeää, että erilaiset viranomaiset, kuten poliisi, tuntevat tämän ilmiön ja myös tarttuvat tähän ilmiöön sitä havaitessaan. Haluan myös kiittää hallitusta siitä, että perheväkivalta siirretään pois sovittelun piiristä. Tämä on aivan oikea signaali yhteiskuntaan.

On surullista ja kertoo tästä, että maailma ei ole vielä tarpeeksi turvallinen paikka kaikille, kun seuraa esimerkiksi sosiaalisessa mediassa käytävää keskustelua, jossa tätäkin ilmiötä, siis naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, aina toisinaan vähätellään. Sen takia se, että eduskunta korkeimpana vallankäyttäjänä käy tällaisen periaatteellisen keskustelun ja sanoo selvästi, että tämä on väärin, on äärimmäisen tarpeellista ja signaali suomalaisille yhä turvallisemman yhteiskunnan luomiseksi naisille ja tytöille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

14.47 **Pihla Keto-Huovinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väkivalta, etenkin lähisuhteessa tapahtuva sellainen, voi aiheuttaa syvää häpeää ja itsesyytöksiä ja aiheuttaa yksinäisyyttä. Väkivalta ei kuitenkaan koskaan ole uhrin syy, ei koskaan. Uhrin ei tulisi koskaan jäädä kokemustensa ja tunteittensa kanssa yksin.

Lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämistä koskeva esitys hyväksyttiin — kiitos siitä ja sen läpiviemisestä ministerille. Sovittelun jatkamista puoltavissa puheenvuoroissa on oltu huolissaan uhrien pääsystä tukipalveluiden piiriin. Rikosoikeudellinen prosessi ei ole koskaan vastakohta avun ja tuen saamiselle. Lähisuhdeväkivallan uhrille kuuluu sekä oikeus oikeudenmukaiseen oikeusprosessiin että oikeus riittäviin tukipalveluihin. Kysyisinkin ministeriltä: miten nämä riittävät tukipalvelut turvataan jatkossa lähisuhdeväkivallan uhreille kuten myös tekijöille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.48 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kolmannes naisista ja viidennes miehistä on kokenut parisuhteessa fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa tai niillä uhkailua, henkistä väkivaltaa puolet naisista, 42 prosenttia miehistä — eli ongelma koskettaa niin miehiä kuin naisia.

”Poikajoukko hakkasi 11-vuotiaan lapsen” — tästäkö se kaikki alkaa? Me tarvitsemme nuorille parisuhdeoppia, nuorten tunnetaito-oppia, puhejudoa, itsesääntelyn keinoja, erilaisia taitoja kouluihin.

Meillä on myös häirintää, verkkoväkivaltaa, psykologista väkivaltaa, pakottamista, kunnian loukkaamista, kunniaväkivaltaa, sanallista loukkausta, häirintää ja kaltoinkohtelua. Kaltoinkohtelua kokevat erityisesti ikääntyneet, hyvin usein naiset. Kaltoinkohtelija voi olla alkoholin tai huumeiden väärinkäyttäjä ja sillä tavalla kiristää ja ahdistaa läheistään, usein omaa äitiään.

Meillä on paljon tehtävää. Kiitän tästä tärkeästä keskustelualoitteesta. Tehdään ponnekkaasti töitä, että saadaan väkivalta loppumaan Suomesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

14.49 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut torjumaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kautta, kuten 2011 solmitulla Istanbulin sopimuksella, mutta meillä on edelleenkin valtavasti tehtävää, jotta täyttäisimme nuo tavoitteet. Ensi vuonna tulee kuluneeksi 30 vuotta naisten ja tyttöjen oikeuksia koskevasta YK:n Pekingin kokouksessa hyväksytystä toimintaohjelmasta, jossa naisiin kohdistuva väkivalta oli vahvasti mukana — olin tuosta toimintaohjelmasta päättämässä Suomen virallisessa valtuuskunnassa — ja EU-tasolla on helmikuussa tänä vuonna hyväksytty ensimmäinen naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja lähisuhdeväkivaltaa koskeva EU-direktiivi. Eli ohjelmatasolla on asioissa edetty ja asiasta on keskusteltu, mutta käytännössä olemme edelleenkin tilanteessa, jossa naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta ovat todella järkyttävällä ja hälyttävällä tasolla.

Tämä naisiin kohdistuva viha on saanut myös uusia muotoja: naisviha kukoistaa nettifoorumeilla, ja esimerkiksi TikTokissa on noussut sometähdeksi asti mies, joka ihannoi naisten pahoinpitelemistä ja puhuu siitä. Tällaiselle on tehtävä loppu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.51 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Grahn-Laasosta hienosta puheenvuorosta. Nostitte siinä erittäin hyvin esille, kuinka fyysinen väkivalta haavoittaa myös henkisesti.

Minusta on erittäin hienoa, että kun eduskunnasta tulee usein kuva, kun täällä lakiasioita käsitellään, että täällä ollaan eri mieltä ja jopa riidellään, niin nyt meiltä tulee kyllä yhtenäinen viesti, erittäin yhtenäinen viesti, että kaikenlainen väkivalta on tuomittavaa ja se on väärin. Ja tässä tapauksessa haluamme kiinnittää huomiota erityisesti naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja sen liian suureen ilmenemiseen suomalaisessa yhteiskunnassa.

Puhemies! Haluan nostaa esille sen, että vanhempien kasvatusvastuu ja oma esimerkki ovat valtavan tärkeitä. Liian moni lapsi joutuu väkivaltaa kokemaan kotona tai todistamaan usein naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. On valtavan tärkeää, että me voitaisiin yhteiskunnassa katkaista tämä väkivallan ketju, ja siihen meidän kaikkien pitää sitoutua. Nyt meiltä lähtee yhteinen viesti: väkivalta on kerta kaikkiaan väärin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.52 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Väkivalta parisuhteissa on Suomessa keskimääräistä yleisempää kuin Euroopassa muissa maissa. Väkivallalla uhkaaminen tai toteutunut väkivalta on aina merkki siitä, että apua kannattaa hakea, sitä kannattaa hakea nopeasti, matalalla kynnyksellä. Jos osapuolet eivät tähän apuun halua lähteä mukaan, niin oma näkemykseni ja neuvoni on se, että parisuhteesta kannattaa pyrkiä mahdollisimman nopeasti irti. Se, että se on tapahtunut kerran, alentaa kynnystä seuraavaan kertaan. Apu, asiantuntija-apu, on todennäköisesti paras ja ainoa keino päästä eteenpäin. Palveluiden saatavuus, turvakodit — niiden asema on turvattu, kuten ministeri hyvin kertoi.

Ja viimeisenä asiana kunniaväkivalta, silpomiset: korostan tässä yhteisöjen vastuuta omista jäsenistään ja selkeän viestin antamista jäsenilleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

14.53 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisiin kohdistuva väkivalta on häpeällinen asia, josta on vuosikymmeniä puhuttu. Puheet eivät kuitenkaan riitä, vaan vaaditaan myös tekoja.

Tosiasia on, että tällä hetkellä tämä yhteiskunta ei pysty suojelemaan riittävästi väkivallan uhreja, etenkään perhepiirissä. Mitä voisimme tehdä toisin? Viranomaiset tarvitsevat kovempia pakkokeinoja. Väkivallantekijät pitäisi pystyä aina pitämään kiinni otettuna vähintään kolme päivää, kun se teko kohdistuu puolisoon tai tehdään kotirauhan piirissä. No, tämä ei tietenkään meillä käy, koska pahoinpitelijällä on ihmisoikeudet ja hänelle voi tulla paha mieli. Samaan aikaan kukaan ei ole kuitenkaan huolissaan kotona olevasta naisesta, joka seuraavana yönä pahoinpidellään uudelleen. En ymmärrä myöskään sitä, miksi väkivallantekijä saa jäädä yhteiseen kotiin mutta uhrin pitää poistua turvakotiin. Arvoisa ministeri, kysyn: miksi tämä yhteiskunta suojelee aina rikollista uhrin oikeuksien kustannuksella?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

14.54 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tack till alla bakom detta debattinitiativ, tack för att det tagits till salen, och en tackhälsning till statsministern för aktivitet och nödvändigt tydliga ställningstaganden i dessa tyvärr högaktuella frågor.

Våld mot kvinnor är ett enormt problem i Finland, och vi lever i en värld där till exempel den största supermaktens president från och med årsskiftet är en man som länge använt sig av en misogyn retorik. I en sådan värld måste alla andra stå upp desto starkare för jämställdhet och värdighet.

Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä keskustelu vakavista kysymyksistä, valitettavasti yhä ajankohtaisista vuodesta toiseen. Naisiin kohdistuva väkivalta on todellakin yhteiskunnan häpeätahra. Kyse on ennen kaikkea perheväkivallasta, joka tapahtuu kodissa — paikassa, jonka pitäisi olla kaikista turvallisin. Kenenkään ei pitäisi pelätä saati joutua kokemaan väkivaltaa, ei fyysistä eikä henkistä. Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuminen vaatii kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa yhdistyvät ennaltaehkäisy, uhrien suojelu ja väkivallan tekijöihin puuttuminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.56 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan itsekin tyttärien isänä kiittää tästä tärkeästä keskustelualoitteesta. On todellakin tärkeää, että meiltä lähtee yhteinen viesti siitä, että kaikki väkivalta on tuomittavaa, ja erityisesti naisiin ja tyttöihin kohdistuva. Tätä ilmenee monissa muodoissa, ja kyllä meillä miehillä on tässä suuri vastuu. Toivon, että pystymme myöskin antamaan esimerkkiä ja antamaan hyvää kasvatusta meidän nuorille myöskin tuolla koulumaailmassa.

Arvoisa puhemies! Jos katsotaan tuoreimpia tilastoja ja kyselyitä, niin tilanne ei ole menossa ainakaan parempaan suuntaan: on vihapuhetta, nuoret eivät voi hyvin, mielenterveys- ja päihdeongelmaisia on paljon, on syrjäytymisvaaraa, köyhyys lisääntyy, lastensuojelussa työmäärä on valtava, ja kaikki tämä näkyy siellä väkivaltatilastoissa. Toivon, että kaikkiin näihin me voimme yhdessä täällä löytää ratkaisuja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

14.57 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän hallitusta tämän äärimmäisen tärkeän aiheen ottamisesta keskusteluun. Nyt ei siis todellakaan puhuta marginaalisesta ongelmasta, kun tilastollisesti yli puolet naisista on kokenut fyysistä, henkistä tai seksuaalista väkivaltaa, joka neljäs nuori mies ajattelee, että nainen voi ansaita väkivallan puheillaan, pukeutumisellaan tai käytöksellään, ja kaiken lisäksi Suomi on EU:n toiseksi vaarallisin maa naiselle. Selvästikään meillä ei ole ollut riittäviä resursseja miestyöhön Suomessa, kun yhtä lailla tilastollisesti mies on todennäköisin väkivallan kokija ja tekijä ja naisiin kohdistuvasta väkivallasta on suurimman osan ajasta vastuussa mies. Mikään määrä turvakoteja ei siis auta, jos sen juurisyyt jäävät meillä hoitamatta, miksi niin moni mies kokee väkivallan olevan ratkaisu.

Hallituksen esitys lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumisesta on aidosti hyvä asia. Lisäksi peräänkuulutan järjestöresursseja, koska olennaisinta lienee väkivallan ennaltaehkäisy eivätkä vain seuraamukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tälle keskustelulle varattu aika lähestyy loppuaan. Annan vielä ministerille neljän minuutin vastauspuheenvuoron. — Olkaa hyvä.

14.58 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Kiitos, arvoisa puhemies! Aika pitkälti ajattelen, että tässä salissa käytettiin tärkeimmät puheenvuorot, mikä on sitä, että salin joka laidalta yhdessä sitoudutaan väkivallattomuuteen ja väkivallan pysäyttämiseen, lähisuhdeväkivaltaan puuttumiseen Suomessa. Meidän tavoitteenamme pitää olla se, että Suomi on lähisuhdeväkivallasta vapaa maa, että täällä jokainen tyttö ja nainen saa kasvaa ja elää ilman pelkoa turvassa ja että lähisuhdeväkivaltaa ei Suomessa olisi. Tänä päivänä se on meidän tasa-arvon musta piste. Se on meillä valitettavan yleistä, ja ajattelen, että sillä varmasti on myöskin monisukupolvisia juuria ja tämä väkivallan kierre perheissä pitää pystyä pysäyttämään.

Kiitän vielä kerran kaikkia aloitteen tekijöitä ja kannustan myös siihen, että yhdessä jatkuvasti pohdimme keinoja siihen, mitä voimme tehdä enemmän, sekä näihin mainittuihin, edellisessäkin puheenvuorossa hyvin nousseisiin juurisyihin puuttumiseksi: miten väkivallan kierre saadaan katkaistua, miten saadaan pysäytettyä naisviha ja naisiin kohdistuvat negatiiviset asenteet, miten saadaan puututtua väkivaltaan tehokkaammin, miten saadaan ennaltaehkäistyä, miten saadaan palvelut uhreille kuntoon, miten saadaan tekijät tuomiolle.

Ja kiitos vielä eduskunnalle myös siitä lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellon etenemisestä täältä hyvin yksituumaisella äänellä. Se on tärkeää paitsi asiallisesti myöskin signaalina siitä, että väkivallantekijä ansaitsee rangaistuksen ja vastuu ei koskaan ole uhrilla: annamme yhteiskuntana selkeän signaalin siitä, että väkivalta on aina tuomittavaa eikä sitä voi sovitella. Tämä lakiesitys etenee nyt. Siitä on monta hallituskautta puhuttu, ja se ollut erilaisissa selvityksissä, mutta nyt se etenee.

Samoin sitten tällä kaudella on saatu vahvistettua turvakotien rahoitusta vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Myös näitä uhrien palveluja meidän täytyy jatkuvasti kehittää, jotta väkivallan uhreiksi joutuneet saavat riittävän avun ja tuen ja mahdollisuuden myöskin jatkaa elämää eteenpäin ilman pelkoa.

Eli kiitos vielä kerran tästä keskustelusta, ja toivon, että tämä keskustelu saa myös jatkoa.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 149/2024 vp
Toimenpidealoite TPA 23, 58-62, 64, 65/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 27/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 27/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Haluaako valiokunnan puheenjohtaja käyttää esittelypuheenvuoron? — Olkaa hyvä.

Keskustelu

15.01 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ovat käsittelyssä hallituksen ehdotukset terveydenhuoltolain muuttamiseen. Kysymyksessä siis on se, että terveydenhuoltolakiin muutettaisiin säännöksiä siitä, miten Suomessa päivystystoimintaa ja leikkaustoimintaa järjestettäisiin. Tässä on myös mainintaa jonkin verran synnytyksistä, jos sinne asti ehditään.

Ensinnäkin todetaan, että hallituksen ehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon päivystystä ja leikkaustoimintaa koskevaa lainsäädäntöä. Jatkossa kullakin hyvinvointialueella voisi olla yksi nimetyllä paikkakunnalla sijaitseva yliopistollinen sairaala tai keskussairaala, jossa saa ja on velvoite ylläpitää väestölle avoimen ja sairaalan toiminnan varmistavan monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen palveluita. Uudellamaalla HUS-yhtymä voisi kuitenkin päätöksen perusteella ylläpitää tällaisia sairaaloita muillakin paikkakunnilla kuin vain Helsingissä. Lisäksi laissa ehdotetaan säädettäväksi, millä paikkakunnilla on mahdollista ylläpitää väestölle avoimia ympärivuorokautisia perusterveydenhuollon päivystyksiä ja millä paikkakunnilla vaihtoehtoisesti rajattua ympärivuorokautista erikoissairaanhoidon päivystystä.

Tässä ehdotuksessa esitetään lievennettäväksi sitä säännöstä, jonka mukaan leikkaustoiminta, joka edellyttää leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa, tulee kokonaisuudessaan koota niihin sairaaloihin, joissa on monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys.

Tässä esitetään myös selkeytettäväksi sääntelyä siitä, millä edellytyksin leikkauksia ja muita edellä tarkoitettuja toimia voi hankkia yksityiseltä sektorilta.

Tämän esityksen lähtökohta on tarkastettu myös perustuslakivaliokunnassa, ja perustuslakivaliokunnan lausunto on myöskin tämän meidän mietinnön liitteenä. Nämä lakiehdotukset voidaan perustuslakivaliokunnan mielestä käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että valtioneuvoston on seurattava tarkoin tämän sääntelyn vaikutuksia perusoikeuksien toteuttamiseen ja erityisesti palveluiden saatavuuteen ja alueelliseen yhdenvertaisuuteen. Perustuslakivaliokunta toteaa, että valtioneuvoston on myös tarvittaessa ryhdyttävä tarvittaviin toimiin.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa asiaa on käsitelty monelta kulmalta. Ensinnäkin on hyvä todeta, että päivystysten osalta voimassa olevan terveydenhuoltolain 50 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään nimenomaan yhteispäivystysten järjestämisestä ympärivuorokautisesti. Tämän esityksen mukaan yhteispäivystyksen sijaan terveydenhuoltolaissa käytetään jatkossa käsitettä monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys, joka muuttuu nyt lakiin, ja siten kyseisten päivystysten laajuuteen ei tule tässä nimimuutoksessa muutoksia.

Tällä esityksellä ei myöskään muuteta sitä 50 §:n 3 ja 4 momentin mukaista työnjakoa, joka meillä tunnetaan, eli käytännössä 3 momentin sairaaloilla on lakisääteisenä velvoitteena järjestää lääketieteen erikoisaloiltaan laajempaa päivystystä kuin sitten 4 momentissa mainituilla sairaaloilla. Käytännössä ehdotetun terveydenhuoltolain 50 §:n 3 momentin

mukaan monierikoisalaisia ympärivuorokautisia päivystyksiä, jotka pystyvät useilla lääketieteen erikoisaloilla ympärivuorokautiseen päivystykseen ja ympärivuorokautisen hoidon tarjoamiseen välittömästi, ovat nämä meidän tutut niin sanotut laajan päivystyksen sairaalat.

No, mitä tulee sitten tämän 50 §:n 4 momentin listaan, jossa luetellaan ne sairaalat, jotka ovat päivystäviä sairaaloita, niin niiden osalta laki ei muutu, mutta me olemme joutuneet omassa esityksessämme tarkentamaan tätä listaa sen osalta niin, että varmasti tulee selväksi, ettei ole tarkoitus laajentaa päivystyksen ohella näitä rajoitettavia palveluita enää tästä listasta. Tässä yhteydessä en ehdi käydä paremmin enää läpi sitä, mistä siinä oli tarkalleen ottaen kysymys, mutta valiokunta on tässä omassa esityksessään tarkentanut nimenomaan näitä säännöksiä.

No, tässä esityksessä ei muuteta synnytyksiä koskevaa sääntelyä. Synnytyksiä voidaan hoitaa jatkossakin hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän päättämissä ympärivuorokautisesti päivystävissä sairaaloissa, joissa täyttyvät lakisääteiset synnytysten hoidon edellytykset. Tästähän on myöskin sekä laissa että asetuksessa määrätty. Tässä todetaan se, että käytännön muutoksia kyllä tulee, mutta voimaan jää siis se sääntely, jonka varassa me nykyisin olemme. Tässä on mainintoja kuitenkin pykälätasolla myös synnytyksistä, joten olemme ottaneet toimenpidealoitteitten käsittelyssä myöskin niitä koskevia toimenpidealoitteita mukaan. Tässä esityksessä on kahdeksan toimenpidealoitetta, jotka ollaan myös käsitelty tämän esityksen yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös perusterveydenhuollon yöpäivystykseen kohdistuvia sääntöjä. Yöpäivystyksellä tarkoitetaan sitä aikaa, joka sijoittuu kello kymmenen ja aamuseitsemän väliin. Tässä tapauksessa on aikaisemmin voitu ministeriön ja ministerin päätöksellä käytännössä antaa hyvinvointialueille mahdollisuus myöskin perustasoiseen päivystykseen tähän kellonaikaan. Nyt näistä luovutaan, käytännössä myöskin tästä termistä ”akuuttilääketieteen päivystys”, joka oli tässä esityksen pohjalla olevassa työryhmätyöskentelyssä lanseerattu termi.

Tämän ehdotetun terveydenhuoltolain 50 §:n 6 momentin mukaan ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä saa jatkossa ylläpitää seuraavilla paikkakunnilla: Ivalossa, Kouvolassa, Kuusamossa, Pietarsaaressa ja Raaseporissa, jos hyvinvointialueella ja yhteistyösopimuksessa niin päätetään. Pietarsaaressa ja Raaseporissa mainittua päivystystä saa ylläpitää, jos ylläpito tukee kielellisten oikeuksien toteutumista. Kouvolan päivystys on ainoa edellä mainituista päivystyksistä, jossa on tällä hetkellä ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen lisäksi ympärivuorokautinen akuuttilääketieteen päivystys eli käytännössä yksi erikoisala tuon perustason päälle. Käytännössä tässä listassa myöskin Kouvolassa sallittaisiin nyt perustason päivystys. Hallituksen esityksen mukaan Ivalon ja Kuusamon perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen ylläpidon näkökulmasta perustellaan tätä muutosta nimenomaan sillä, että siellä on erittäin pitkät etäisyydet.

Tämän esityksen mukaan Kemissä ja Savonlinnassa olisi mahdollisuus jatkaa ylläpitäen päivystystä ympärivuorokautisesti joko perusterveydenhuollon päivystyksenä tai — vaihtoehtoisesti lakiin on nyt säädetty, tai esitetään tässä säädettäväksi — ”rajattuna erikoissairaanhoidon päivystyksenä”, joka olisi tässä uusi termi, ja sillä tarkoitettaisiin sitä, että se ei olisi monierikoisalainen mutta se ei olisi kuitenkaan aivan perustason päivystyskään. Tällainen mahdollisuus annetaan tälle porukalle valittavaksi. Käytännössä näissä päivystyksissä niin Kemin kuin Savonlinnankin osalta lähtökohtaisesti päivystäisivät yöaikaan väes-

tölle avoimessa päivystyksessä yksi lääkäri ja tarvittava hoitohenkilökunta ja tukipalvelut. Valiokunta on kuitenkin päätynyt tarkastamaan tätä korostaen, että ehdotetulla lailla tai näillä lain perusteluilla ei voi asettaa mitään ehdottomia rajoja, etteivätkö yöpäivystyksessä saisi silti tilanteen mukaan päivystää ammatillisesti ne henkilöt, jotka sinne tarvitaan.

No, sitten on sellaiset paikkakunnat, joilla on tällä hetkellä voimassa oleva ministeriön myöntämä poikkeuslupa mutta jotka nyt sen menettäisivät, eli jatkossa tällaista yöaikaista perustason päivystystä ei olisi Iisalmessa, Varkaudessa, Jämsässä ja Raahessa, ja tätä kautta nämä muutokset tulevat tässä voimaan. Tämä olisi käytännössä niin, että Keski-Suomen hyvinvointialue on hakenut jo poikkeuslupaa Jämsään, joten se olisi tässä voimassa nyt väliaikaisesti sinne ensi vuoden elokuun loppuun saakka.

No, sitten vielä yritän ehtiä jonkun yksittäisen asian tässä esitellä.

Kiirevastaanotoista puhuimme hyvin paljon, ja valiokunnassa on hyviä perusteita siihen, että myös kiirevastaanottoa kannattaa alueilla harkita. Arvioinnin osalta haasteeksi on tullut se, että nämä taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset suhteessa alueilta saamaamme palautteeseen eivät ole yhdenvertaisia. Näihin voi tutustua paremmin tässä kappaleessa ”Arviointia”.

Myöskin valiokunnassa on käyty keskustelua hyvin paljon leikkaustoiminnasta. Erikoissairaanhoidon osalta tähän leikkaustoimintaan tulee se muutos, että sallittaisiin hiukan laveammin nyt leikata muuttamalla tätä pykälistöä ja myöskin sallittaisiin se mahdollisuus, että tietyissä nimetyissä sairaaloissa jatkossa leikkausolosuhteita ja anestesiaa edeltävästä päiväkirurgiasta ja lyhytjälkihoitoisesta eri erikoisalojen leikkaustoiminnasta voi suorittaa toimia myös niissä nimetyissä sairaaloissa, joissa ei ole monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä. Tällaisia ovat siis Kemi, Oulainen, Salo, Savonlinna ja Valkeakoski ja HUS-yhtymän sairaalat, ja tämä poikkeus olisi voimassa 30.6.2028 asti. Tässä myöskin leikkaustoimintaa laajennetaan niin, että yksityiset saisivat mahdollisuuden päiväkirurgista ja lyhytkestoista tekonivelkirurgiaa tehdä helpommin. [Puhemies koputtaa]

Nyt joudun lopettamaan. Kiitos mahdollisuudesta esitellä tätä mietintöä tähän keskustelun alkuun. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Myönnän ensin kaksi ennalta varattua puheenvuoroa listalta, ja sitten palaamme tähän debattikysymykseen. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

15.13 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on laajat heikentävät vaikutukset koko Suomen kansalaisten terveyspalveluihin ja hoitoonpääsyyn. Arkiturvallisuuteen ja palveluihin päätöksellä on järisyttävät vaikutukset, kun taas taloudelliset vaikutukset ovat siihen rinnastettuna luvalla sanoen olemattomia. Ministeriön arvion mukaan säästöjä syntyisi noin 26 miljoonaa, joka on promille hyvinvointialueiden rahoituksesta. Jo nyt tiedämme alueiden lausuntojen pohjalta, että tästä ministeriön arviosta toteutuu tuskin edes puolet.

Keskityn nyt tässä puheenvuorossani erityisesti oman kotikaupunkini TYKS Salon sairaalaan. Tämän sairaalan kohdalla ministeriön ja hyvinvointialueen asiantuntijoiden lausunnoissa on kenties räikein ristiriita. TYKS Salon sairaala toimii noin 60 000 asukkaan alueella, josta on enimmillään noin 100 kilometrin matka TYKSin kantasairaalaan Turun keskustaan. Varha antoi sairaalaverkon uudistamista koskevaan hallituksen esitykseen lausunnon, jossa hoidon saatavuuteen liittyvät negatiiviset vaikutukset ovat suurempia kuin

mahdollinen säästö. Lopputulema, lakiesityksessä kuvattu muutos, on myös tätä kautta tarkasteltuna kalliimpaa. Hoito saattaa siis olla pahempi kuin tauti.

Varhan arvion mukaan sairaalaverkon uudistamista koskevan lakiesityksen muutokset TYKS Salon sairaalan toimintaan toisivat säästöjen sijaan noin 1,4 miljoonan euron lisäsäästötarpeen. Varha on perehtynyt lakiesityksen perusteena käytettyihin laskelmiin. Lakiesitykseen liittyvässä laskennassa on käytetty TYKS Salon sairaalan todellisten kustannusten sijasta muiden sairaaloiden siirtyvien kustannusten prosentuaalisen osuuden keskiarvoa. Muutoksen taloudelliset vaikutukset ovat siten vahvasti ylimitoitettuja.

Hallituksen esityksen taloudellisen vaikutusarvion mukaan muutos vähentäisi Varhan valtionrahoitusta 2,8 miljoonaa euroa. Tämä ylittää Varhan arvioimien kustannusten laskun yli miljoonalla eurolla. Varhan olisi katettava erotus säästämällä vastaava summa muista toiminnoista.

Ympärivuorokautisen eli yöpäivystyksen loppuminen TYKS Salon sairaalassa voi edellyttää lisäyksiä ensihoidon kuljetuskapasiteettiin sekä perusterveydenhuollon kiirepäivystyksiin, jotka söisivät toteutuessaan vielä merkittävämmän osan noin miljoonan euron kustannussäästöstä. Käytännössä kustannukset vähenisivät lähinnä takapäivystysrinkien, yöpäivystysten hoitohenkilöstön, vartiointipalveluiden sekä laboratorio- ja kuvantamisvalmiuden kulujen vähentymisestä. Säästöt siis käytännössä hupenisivat olemattomiin, ja on aiheellista kysyä, miksi hallitus tätä haluaa edes ajaa.

Arvoisa puhemies! Toinen peruste, jolla tätä leikkauslakia esitetään, löytyy työvoiman saatavuuden varmistamisesta. Salossa ei ole koskaan tarvittu vuokratyövoimaa erikoissairaanhoidossa. Päinvastoin, henkilöstön saatavuus on ollut hyvä. Tämäkään ei siis ole peruste ajaa toimivaa TYKS Salon sairaalaa alas. Pitkät etäisyydet, väestöpohja ja suotuinen väestökehitys eivät myöskään tue hallituksen esityksen suunnitelmaa ja perusteita. Kysyisinkin, jos hän olisi paikalla, sosiaali- ja terveysministeri Juusolta ja valtiovarainministeri Purralta seuraavaa: He ovat nimittäin luvanneet, että mikäli arviossa arvioidut vaikutukset eivät toteudu, näitä esityksiä voidaan perua. Varha, eli Varsinais-Suomen hyvinvointialue, on lausunnossaan tämän todistanut. Miksi tätä lupausta ei nyt sitten pidetäkään? Pettääkö persut tämänkin lupauksensa? Vähintä, mitä voisitte tehdä, on edes yrittää todistaa hyvinvointialueiden lausunnot vääräksi. Tätä todistusta emme ole kuulleet. Sen sijaan, että lausuntoja ei todisteta vääräksi, täällä salissa emme siis ministereitä ole vielä nähneet. [Jenna Simula: Ne on Brysselissä!] — Toinen oli ainakin Jyväskylässä. — No, joka tapauksessa kyse on kuitenkin suomalaisille ihan konkreettisesti elintärkeästä asiasta.

Haluaisin myös kysyä, kun nyt haluatte mikromanageerata Salon sairaalan toimintojen kohdalla, mitä toimintoja olette sitten suunnitelleet sinne tilalle? Kysyn tätä siksi, että myös vaativaa leikkaussalitoimintaa ollaan siirtämässä Turkuun, jonne ei vastaavaa lisäystä mahdu.

Salon sairaalassa on hiljattain uudistetut leikkaussalit, ja nyt sinne tehdään 60 miljoonan euron lisärakennusta. Kenelle näitä tiloja rakennetaan ja remontoidaan? [Suna Kymäläinen: Pörhiäisille!] Avoimuusrekisteristä selviää, että ainakin Terveystaloa on kiinnostanut käydä ministeri Juuson erityisavustajan pakeilla, aiheena sairaalaverkko. Pitääkö tämä kysymys sitten kuitenkin esittää toiselle hallituspuolueelle, kokoomukselle? Miksi te olette asiasta hiirenhiljaa? Tunnettuina talousosaajina voisin ainakin kuvitella, että teitä nämä vaikutukset kiinnostavat. — Vai kiinnostaako sittenkin vain vähentää ja heikentää julkista terveydenhuoltoa, jotta voidaan jakaa lisää rahaa terveysjäteille?

Maakuntamme ja aluevaltuustomme kokoomuslaiset ja perussuomalaiset ovat kuitenkin eri mieltä. Piirien puheenjohtajat julkaisivat yhteisen kirjoituksen Salon sairaalan puolesta, ja aluevaltuustokin hyväksyi viime viikolla yksimielisesti edunvalvonnan päätavoitteeksi Salon sairaalan palveluiden puolustamisen. Tällaisilla kaksilla rattailla sitä sitten kuljetaan. Kaiken huipuksi vielä kokoomus julkaisi vaalilehden Varsinais-Suomessa, jossa pääministeri ylevästi puhui toimintojen kehittämisestä, ja yhdellä aukeamalla julistettiinkin sitten koko kokoomuksen seisovan yhtenä rintamana Salon sairaalan puolella. [Vasemmalta: Oho!]

Onko niin, että kokoomuksella ja perussuomalaisilla on ikään kuin kaksi puoluetta, maakunnan puolue ja eduskuntapuolue? Parasta, tai voisiko sanoa pahinta, on se, että näitä hallituksen edustajavaltuutettuja on molemmissa porukoissa. Luulisi, että edes he vastustaisivat tällaista, luvalla sanoen älyttömien ja vahingollisten esitysten läpimenoa. Onhan jopa pääministeri Orpo ollut kokoomuksen aluevaltuustoryhmän jäsen Varsinais-Suomessa vielä alkukaudella. Olisiko joku puhelinnumero pääministerillä, johon voisi soittaa ja kysyä asiasta? Hiljaista on toistaiseksi ollut, aivan liian hiljaista.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen mukainen Salon sairaalan päivystyksen lopettaminen, kuten muutkin esitykset, on peruttava ja annettava hyvinvointialueille niille kuuluva päätösvalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Huomautan edustaja Nikkaselle ja muillekin, että salikeskustelussa ryhmiin ja puolueisiin viitataan niiden itsestään käyttämillä nimityksillä. [Aki Lindén: Samaa mieltä, ei puhuta enää vihervasemmistosta!] — Edustaja Eestilä.

15.21 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Arvoisat kollegat! Tämä, mitä tässä nyt jatkossa puhun, edustaa yksityisajattelua, ja minun tarkoitukseni ei ole millään tavalla väheksyä hallituksen työtä, ei väheksyä ministereiden työtä, ja arvostan myös puolueitten työtä. Yleisesti ottaen hallitus on isoja, vaikeita asioita tehnyt hyvin. Mutta, arvoisa puhemies, ensimmäisen kerran urallani tukeudun perustuslain 29 §:ään, joten puhun tässä, mitä itse ajattelen ja mitä näen oikeaksi ja mitä näen oikeudenmukaiseksi.

Arvoisa puhemies! Kiitän sosiaali- ja terveysvaliokuntaa yksityiskohtaisesti ja huolella tehdystä mietinnöstä, joka korostaa lainsäätäjän liikkumavaraa palvelujen järjestämisessä. On kuitenkin todettava, että päivystys- ja leikkaustoimintaa koskevassa lainsäädännössä pitäisi ehkä tarkemmin tehdä ero erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteispäivystyksen ja perusterveydenhuollon yöpäivystyksen välillä. Ne tarkoittavat ja edustavat mittaluokiltaan täysin eri asioita. Perusterveydenhuollon yöpäivystys käsittelee enemmänkin hoitajien ja lääkäreiden työaikakysymyksiä, joiden lailla säätäminen yleispätevästi on kyseenalaista.

Arvoisa puhemies! Mielipide ilman perusteluja on arvoton. Sen vuoksi esitän oman näkemykseni tämän hallituksen esityksen ongelmallisuudesta. 50 §, kiireellinen hoito. Pykälätekstin loppuosassa lukee, että Pohjanmaan hyvinvointialue Pietarsaaressa ja HUS-yhtymä Raaseporissa saavat ylläpitää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä, jos ylläpito tukee kielellisten oikeuksien toteutumista. Perusterveydenhuollon yöpäivystystä Raaseporissa ja Pietarsaaressa ei voida sinänsä pitää perustuslain 17 §:n vastaisena. Tuon pykälän mukaan julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Mutta kun hallituksen esityksen pykälätekstiä tarkastelee Iisalmen, Varkauden,

Raahen sekä Jämsän perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen lakkauttamisia vastaan, tilanne muuttuu. Perustelut eivät enää olekaan samanlaiset. Lakiesityksen lopputulema on se, että ruotsinkielisille voidaan järjestää perusterveydenhuollon ympärivuorokautista päivystystä lähipalveluna Raaseporissa ja Pietarsaaressa, mutta suomenkielisille vastaavaa palvelua ei voida järjestää lähipalveluna Iisalmessa, Varkaudessa, Raahessa eikä Jämsässä. Edellä oleva toteamuskaan ei vieläkään ole välttämättä perustuslain 17 §:n vastainen.

Perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys raaseporilaisille on HUS-yhtymän toimesta jo järjestetty Lohjalla. Matkaa Raaseporista Lohjalle kertyy autolla noin 60 kilometriä. Raaseporin päivystys on siis lakkautettu, koska palvelu voidaan hoitaa asianmukaisesti Lohjan päivystyksen yhteydessä. Sillä, että Raaseporin yöpäivystys on jo lakkautettu, ei sinänsä ole hallituksen esitykseen mitään vaikutusta. Enemmänkin yöpäivystyksen lakkauttaminen on todiste siitä, että tarvetta kielellisille erioikeuksille Raaseporissa ei ole olemassa. Jotta hallituksen esityksen perustuslainmukaisuutta ja oikeudenmukaisuutta eri ihmisryhmien kesken voidaan luotettavasti arvioida, on tarkasteltava etäisyyksiä ja ehkä myös väestön demografista rakennetta.

Arvoisa puhemies! Pietarsaaren ja Kokkolan välinen etäisyys on puolestaan 40 kilometriä. Käytännössä Kokkolankin suhteen on selvää, että pietarsaarelaisten perusterveydenhuollon yöpäivystys voitaisiin siellä hoitaa asianmukaisesti, olipa asiakkaan äidinkieli suomi tai ruotsi. Lopputulema on sama kuin Raaseporin kohdalla: perusteita kielellisille erioikeuksille ei ole olemassa.

Sen sijaan hallituksen esityksessä lakkautettavaksi määrätyt perusterveydenhuollon yöpäivystykset esimerkiksi Iisalmessa ja Varkaudessa ovat noin 85 kilometrin päässä Kuopiosta, jonne lakiesityksen mukaan yöpäivystykset tultaisiin keskittämään. Pisimmät etäisyydet asiakkaan näkökulmasta nousevat näillä alueilla lähes 150 kilometriin. Tilanne etäisyyksien osalta on siis huomattavasti pahempi kuin Raaseporissa ja Pietarsaaressa.

Tämän kokonaisuuden perusteella katson, että perustuslain 17 §:n vaatimus samanlaisista perusteluista suomen- ja ruotsinkielisille ei toteudu. Ei ole uskottavaa edes teoreettisesti väittää, että esimerkiksi Kokkolassa ei jostain syystä voitaisi hoitaa äidinkielenään ruotsia puhuvien kansalaisten perusterveydenhuollon yöpäivystystä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain perusteella vastuu palvelukokonaisuuksien järjestämisestä kuuluu itsehallinnollisille hyvinvointialueille. [Aino-Kaisa Pekonen: Aivan! Juuri näin!] Mitä pienempiin sosiaali- ja terveydenhuollon yksityiskohtiin lailla puututaan, sitä enemmän päättäjien oikeudellinen vastuu nimenomaan hyvinvointialueilla hämärtyy. Valtiolla on oikeus säädellä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa, mutta hoitajien ja lääkäreiden päivystystyöaikojen säätäminen lailla on selvästi liian pieni syy puuttua itsehallintoalueiden päätöksentekoon — varsinkin, kun sama hallituksen lakiesitys sallii ympärivuorokautisen päivystyksen vuodeosastoilla, jotka sijaitsevat ainakin Iisalmessa ja Varkaudessa samassa rakennuksessa kuin kiellettäväksi aiotut yöpäivystykset. [Aino-Kaisa Pekonen: Aivan!]

Arvoisa puhemies! Perusterveydenhuollon yöpäivystysten sisällyttäminen hallituksen esitykseen kiellon muodossa tietyillä paikkakunnilla ja salliminen tietyillä paikkakunnilla eriperusteisesti on enemmän kuin ongelmallista. Oman näkemykseni mukaan hallituksen esitys on näiltä osin selvässä ristiriidassa perustuslain 17 §:n vaatimusten kanssa. Kielipoliittiset syyt erioikeuden perustana tai positiivisen erityiskohtelun perustana eivät hallituksen esityksessä kestä kriittistä tarkastelua suhteessa muihin kaupunkeihin ja siellä asuviin

ihmisiin. Toimivaltasiirtojen yhteydessä on myös tarkasteltava niiden tosiasiallisia vaikutuksia kansalaisten perusoikeuksiin, esimerkiksi yhdenvertaisuuden suhteen. [Ville Merinen: Asiaa!]

Arvoisa puhemies! Suomi on laillisuuteen perustuva tasa-arvoinen yhteiskunta, jossa ihmisten välinen yhdenvertaisuus on kansainvälisesti vertaillen poikkeuksellisen korkealla tasolla. Suomelle on myös pienenä maana erityisen tärkeää puolustaa ja vahvistaa monenkeskistä, kansainvälistä, sääntöpohjaista järjestelmää. Nämä tosiasiat eivät saa unohtua myöskään Suomen lakeja ja asetuksia säädettäessä.

Perustuslain 29 §:n mukaan kansanedustaja on velvollinen noudattamaan [Puhemies koputtaa] työssään oikeutta ja totuutta sekä perustuslakia. Koska katson hallituksen esityksen olevan perusterveydenhuollon yöpäivystysten lakkauttamisen ja sallimisen suhteen eriperusteinen, [Puhemies koputtaa] edellä esittämäni mukaisesti, olen velvollinen noudattamaan perustuslakia tämän esityksen eri käsittelyvaiheissa. [Vasemmalta: Hyvä puhe! — Krista Kiuru: On täällä ryhdikkäitäkin! — Ben Zyskowicz: Mitäs te haluatte kaikki sitten väittää vastaan?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — No niin. Halukkaat kansanedustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiuru, olkaa hyvä.

15.29 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me ollaan tehty todella paljon töitä aamusta yöhön, jotta tämä esitys vielä myöhästyneenäkin saataisiin tänne käsittelyyn. Ja niin kuin huomaatte, tässä on paljon yksityiskohtia, jotka on selvitettävä. Varmaan tässä keskustelussa näette, mitkä asiat ovat sitten sellaisia, joissa epäselvyyksiä on ollut.

Tämä Eestilän puheenvuoro oli sen takia hyvä, että te näitte, että nämä sairaalaverkon muutokset ovat sellaisia, että yhdenvertaisuus on koetuksella. Tässä oli kysymys nyt sellaisesta alueesta, jota verrataan esimerkiksi Kouvola-päätökseen, ja hyvä näin. En kannattanut edes sitä, että akuuttisairaanhoito, erikoislääketiede siirrettäisiin sieltä pois. Mutta se on kuitenkin 80 000 asukkaan alue. — Oulaskankaalle ei anneta 120 000 asukkaan alueena yöpäivystystä lainkaan. Siis minä en tajua, miten me kehtaamme täällä salissa sanoa, että tämä on ihan oikein. Ei tämä aluepoliittisesti ja alueiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta ole oikein.

Kaikkein hurjinta tässä on [Puhemies koputtaa] se, että nämä säästövaikutukset eivät ole tulossa ja luodaan viisi erillistä päivystyksen kategoriaa. [Puhemies koputtaa] Ei tällaista esitystä voi kannattaa kukaan tervejärkinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.30 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tuohon Eestilän puheenvuoroon tuossa: lehtitietojen mukaan hän ei aio tätä sairaalaverkkoesitystä tukea, ja se on tietysti hyvä kuulla, jos hallituspuolueiden edustajilla on tämmöinen vapaus sitten äänestää tässä asiassa.

Mutta kyllä meillä todellakin eilinen ilta, pitkä päivä, päättyi isoon pettymykseen tuolla valiokunnassa, ja hävittiin näille hallituksen keskittäville voimille tässä sairaalaverkkoasiassa, mutta tietysti täällä edelleen taistelu jatkuu.

Kyllähän se on aivan selvä, että tämä esitys ei kestä kriittistä arviointia, ei kestä kriittistä arviointia. Näillä kielellisillä oikeuksilla tässä kikkaillaan, nämä säästöt ovat huteralla pohjalla, ja riskinä on, että kulut vain kasvavat. Pyynnöistä huolimatta emme ole saaneet yksikkökohtaisia säästölaskelmia tästä sairaalaratkaisusta. Yksinkertaisesti tästäkään syystä tätä ei voi millään täällä eduskunnan suuressa salissa hyväksyä.

Vielä tähän Pohjois-Suomen tilanteeseen. Tosiaan aluetta on kehitetty kolmenapaisesti: [Puhemies koputtaa] yliopistollinen sairaala, vahvat aluesairaalat, joissa on yöpäivystykset. [Puhemies koputtaa] Kyllä tässä pitäisi antaa alueille paikallisesti mahdollisuus päättää palveluista parhaalla mahdollisella tavalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

15.32 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Eestilälle erittäin väkevästä ja asiapitoisesta puheenvuorosta. Kyllähän se niin on, että hallitus on tekemässä tässä nyt erittäin ison virheen tämän päätöksen myötä, kun säästöjen varjolla ollaan viemässä alueilta tosiasiallinen itsehallinnon ja päätösvallan mahdollisuus näiden päivystysten järjestämisestä.

Kyllä tässä keskustelun aikana varmasti tullaan huomaamaan, että kysymys ei ole ihan yksinkertaisesta asiasta. Kuten puheenjohtaja totesi, tulee päivystyksen tasoja, viisi eritasoista päivystystä, sinne, tänne, tuonne, mutta alueet eivät voi itse päättää sitä, missä näitä päivystyksiä järjestetään, vaikka tosiasiallisesti siellä alueilla on se kaikista paras tieto välimatkoista, ihmisten sairastavuudesta ja liikkumisesta.

Puhemies! Vielä totean, että tässä haetaan säästöjä valtion kassaan, mutta asiantuntijoiden mukaan näitä säästöjä ei edes ole tulossa. Miten tällainen esitys voidaan viedä eteenpäin? En usko, että mitenkään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

15.33 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on harvinaisen törkeä laki. Se, mikä on jäänyt päällimmäisenä mieleen itselle, on se, miten eriarvoisesti kohdeltiin eri alueita ja eri sairaaloita. Eli tämä Kouvolan päivystys pelastettiin niin kuin naps. He saivat tämmöisen, että he saavat toimittaa tietoja ministeriöön. Mutta muita alueitapa ei kohdeltu enää samalla lailla, esim. Pohjois-Savoa.

Eli tässä on ihan valtava poliittinen peli taustalla. Minun mielestäni olisi ollut reilua edes tämän lain yhteydessä käsitellä näitä alueita samanlaisesti. Nyt me vaan pelastetaan yhtäkkiä yksi alue, ja se saattaa kaiken muun toiminnan ihan kyseenalaiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

15.34 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on vahvistaa sairaala- ja päivystysverkkoa ja turvata ihmisille laadukkaat, oikea-aikaiset palvelut [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] ja myöskin varmistaa, että näissä pisteissä on osaava henkilöstö ottamassa vastaan silloin, kun sinne tulee potilaita, jotka tarvitsevat päivystysaikaista hoitoa. [Aki Lindénin välihuuto] Samaan aikaan on tavoitteena lisätä kiirevastaanottoa, eli alueilla olisi vastaanotto aina iltaan saakka, mikä väestön kannalta on palvelujen saatavuuden parantamista, ja yöaikana — vain silloin — ohjautuisi näihin kes-

kitettyihin päivystyksiin, mikä on järkevää. Siellä on laajat tutkimus- ja hoitomahdollisuudet. Se on sekä sen potilaan kannalta että laadun kannalta järkevää.

Tässä esityksessä myös mahdollistetaan hoitojonojen purkaminen, päiväkirurgisia toimintoja laajennetaan, on mahdollisuutta useammassa paikassa sekä yksityisellä että julkisella riippuen siitä, miten hyvinvointialue myös näitä palveluita käyttää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

15.35 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan alkajaisiksi haluan kiittää siitä ohjauksesta, millä tavalla me puhuttelemme toisiamme täällä salissa. Myös itse olen kokenut aika loukkaavaksi sen, että meitä keskustalaisia, jotka kuulumme poliittiseen keskustaan, milloin haukutaan sosialisteiksi tai vihervasemmistoon kuuluvaksi, ja toivon todellakin, että tämäntyyppistä kielenkäyttöä ei täällä enää kuulla.

Mutta sitten tosiaan asiaan. Pohjois-Pohjanmaalla, omassa maakunnassani, on otettu todella järkyttyneenä vastaan tämä sairaalaverkkopäätös, mikä valiokunnassa nyt sitten tehtiin, koska me jaksoimme uskoa ihan loppuun saakka, että tosiasiat puhuvat Oulaskankaan perusterveydenhuollon yöaikaisen päivystyksen puolesta. Kun kesäkuussa Kouvolan Ratamokeskuksen kohdalla tehtiin toisenlainen päätös, mikä tässä sairaalaverkkoesityksessä oli, niin me olimme tyytyväisiä, koska sille on perustelut olemassa — on laaja väestöpohja ja etäisyydet seuraavaan sairaalaan — mutta eihän tämä kestä mitenkään vertailua [Puhemies koputtaa] muihin sairaaloihin, esimerkiksi Oulaskankaaseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

15.36 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki maailman viisaus ei asu tässä salissa, vaikka täällä usein niin kuvitellaankin. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Hallitus puuttuu tällä päätöksellä törkeällä tavalla hyvinvointialueitten itsemääräämisoikeuteen, siihen itsehallinnolliseen päätäntävaltaan, jota täälläkin väitetään hyvinvointialueilla olevan. Täällä tullaan mestaroimaan sellaiselle tontille, jonka hyvinvointialueen päättäjät tietävät huomattavasti paremmin kuin täällä esimerkiksi ministeriöitten virkamiehet.

Tämä yöpäivystyksien lakkauttaminen tulee kyllä olemaan kallis virhe, ja se vaarantaa potilasturvallisuuden sekä uhkaa tuoda säästöjen sijasta negatiivisia taloudellisia vaikutuksia. Tällä päätöksellä myös heikennetään suomalaisten turvallisuutta, mistä täällä kovin usein väitetään olevan huolissaan. Mitkään kauniit puheet eivät kuitenkaan riitä, vaan teoilla te osoitatte, haluatteko te oikeasti turvata kaikkien suomalaisten arjen kaikkialla Suomessa, vai ette.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

15.38 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ydinongelmahan tässä on henkilöstön riittävyys, erityisesti erikoislääkärien, päivystävien yleislääkärien, hoitajien osalta, ja liian hajautettu sairaalaverkosto johtaa kiihtyvään vuokralääkärien tarpeeseen, kun esimerkiksi vaativia leikkauksia varten joudutaan huolehtimaan ympärivuorokautisesta erikoisalojen saatavuudesta.

Yöpäivystyksen painopiste siirretään nyt järkevällä tavalla nykyistä vahvemmin välttämättömään erikoissairaanhoitoon, mikä myös parantaa potilasturvallisuutta, ja voin kertoa, että vastavalmistuneena lääkärinä työskentelin pienessä sairaalassa, jossa päivystin yksin öitä ja viikonloppuja, ja kiireellistä hoitoa vaativia tapaturma- tai sairauspotilaita vastaanottaessani ajattelin, että kyllä potilaiden kannalta olisi ollut parempi, että se ambulanssi olisi vienyt heidät suoraan suurempaan sairaalaan.

Yleislääkärin hoitoa tarvitsevat potilaat voivat odottaa aamuun, ja täytyy muistaa, että moderni ensihoito ei ole sairaankuljetusta, vaan jo siellä kohteessa aloitettavaa potilaan hoitoa, [Puhemies koputtaa] ja tämän lisäksi meillä on sitten nämä kiirevastaanotot, jotka auttavat tilanteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

15.39 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus sivuutti tämän lakiesityksen käsittelyssä kaikki taloudelliset kysymykset, alueiden tuomat laskelmat ja viestit, potilasturvallisuuden, alueiden itsehallinnon ja alueiden oman mielipiteen. [Päivi Räsänen: Entäs henkilöstövaje?] Hallitus runttasi tämän esityksen kokoomuksen johdolla, kristillisdemokraattien ja perussuomalaisten. En kuullut tämän käsittelyn aikana yhtään tätä esitystä ja näitä sairaaloita puoltavaa kommenttia. Tätä runtattiin 17 tunnin kokouksessa mahdollisimman nopeasti eteenpäin, jopa siirrettiin vammaispalvelulain käsittelyäkin siksi, että tämä sairaalaverkko saadaan mahdollisimman nopeasti käsiteltyä.

Kysyisinkin, mitä ajattelevat kokoomuslaiset ja perussuomalaiset Salossa, kun paikallisesti on puolustettu, Oulaskankaalla, siellä Varkaudessa, Iisalmessa, mutta valiokunnassa näitä alasajetaan ja runtataan. Nyt tarvitaan, hallitus, vastauksia viimein. Nyt ei riitä enää, että ollaan hiljaa ja runtataan sairaaloita alas.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

15.40 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa on toteutettu historiallisen suuri hyvinvointialueuudistus. Meidän sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää haastavat useat pitkän ajan ongelmat: hoito-, palvelu-, kuntoutusvelka ja julkisen talouden erittäin vaikea tilanne sekä nopeasti vaikeutunut henkilöstövaje. Hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle siirtynyt erikoissairaanhoidon menojen kasvu on jatkunut voimakkaana viimeiset 15 vuotta. Menot ovat käytännössä tuplaantuneet tässä ajassa. Nyt kun meillä on tämä uusi hyvinvointialueuudistus tehty, hyvinvointialueet toiminnassa, niin itse näen, että tämä sairaalaverkon, päivystysten rukkaaminen on yksi osa sitä, että me mennään kohti sitä järjestelmää, jossa hyvinvointialueet toimivat kokonaisuutena.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

15.41 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä laissahan on kyse ennen kaikkea ihmisten palveluista, mutta myös suomalaisten tasa-arvoisesta kohtelusta kaikkialla Suomessa, ja haluan myös omalta osaltani kiittää edustaja Eestilää puheenvuorosta. Täytyy kyllä sanoa, että tällä salillahan meillä on valta päättää tästä asiasta. Olipahan valiokunnan päätös mikä tahansa, niin jos täällä on hallituspuolueilla samaa

rohkeutta kuin edustaja Eestilä äsken osoitti ja jos teillä on kyky miettiä koko Suomen asiaa, niin vetoan teihin: äänestäkää niin, että tämä laki ei tule menemään läpi tässä salissa.

Itse olin hallintovaliokunnassa antamassa lausuntoa hallintovaliokunnan osalta tästä laista, itse asiassa tätä lakia vastaan, koska esitimme, että laki ei menisi läpi. Meillä heräsi myös huoli tästä oikeudellisesta vastuusta: mikä on hyvinvointialueitten päättäjien vastuu, jos hallitus tekee päätöksiä heidän puolestaan ja siellä sattuu vaikka henkilövahinkoja, kun yöpäivystystä ei enää ole? Me olemmekin tänään jättämässä kirjallisen kysymyksen ministerien vastattavaksi tästä oikeudellista vastuusta. Minulla on pelkotila siitä, että hyvinvointialueen päättäjät [Puhemies koputtaa] joutuvat kantamaan raskaan vastuun siitä, että hallitus teki tämän päätöksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.42 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos pitäisi antaa ylioppilaskirjoitusten arvosana tästä lakiesityksestä, niin se olisi väistämättä improbatur, hylätty. Tämä on sekavimpia ja heikoimpia lakiesityksiä, mitä olen koskaan nähnyt. Vika ei ole sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehistöllä, vaan sillä ohjauksella, joka heille on annettu: kirjoittakaa laki, jonka tehtävä ja toimeksianto on jokseenkin mahdoton, kuten näitä pykäliä lukemalla tästä näemme.

Varmasti tulen yksityiskohtaisesti puuttumaan puheenvuoroissani tänään vielä moneen asiaan, mutta nostan tässä esille nämä taloudelliset vaikutukset. Nettosäästöksi kaavaillaan 26,5 miljoonaa euroa, ja se jaetaan hyvinvointialueille yleiskatteellisuusperiaatteen mukaan hyvinvointialueiden suuruuden mukaan. Helsingiltä otetaan pois kolme miljoonaa, Pirkanmaalta kaksi ja puoli, Varsinais-Suomelta 2,3, Satakunnasta yksi miljoona täysin siitä riippumatta, onko niiden alueella edes nyt sellaista sairaalaa, jonka tiettyjä toimintoja tässä on tarkoitus saneerata. Tämähän on ihan käsittämätöntä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.44 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä hallitus antoi meille Pohjois-Pohjanmaalle ehkäpä huonoimman mahdollisen joululahjan. Laitatte Oulaskankaan ovet yöksi säppiin, vaikka samaan aikaan vaikkapa väestöpohjaltaan ja välimatkoiltansa erilainen Kouvola pysyy auki. Täytyy kyllä hattua nostaa Kouvolan alueen hallituspuolueitten kansanedustajille, koska he yhdessä opposition kanssa puolustivat omaa sairaalaansa ja oikein hyvin tuloksin. Valitettavasti samaa ei voi sanoa Oulun vaalipiirin hallituspuolueitten kansanedustajista.

Oulaisissa sijaitsevasta Oulaskankaan sairaalasta on Oulun yliopistolliseen sairaalaan päivystykseen matkaa 100 kilometriä, ja kun Oulaskankaalta lakkaa tämä ympärivuorokautinen päivystys, niin Pyhäjärveltä matka päivystykseen on pisimmillään 180 kilometriä. Se on siis sama matka, jos Helsingistä lähdettäisiin päivystykseen Turkuun. Kun Kouvolan väestöpohja on noin 80 000 asukasta, ja Oulaskankaan sairaalan alueen väestöpohja on 126 000 asukasta, niin eihän tässä ole varsinaisesti minkäänlaista logiikkaa, ja kyllä tämä kerta kaikkiaan väärältä tuntuu näin Pohjois-Pohjanmaalta tulevan edustajankin näkökulmasta. Surulliseksi vetää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

15.45 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tuossa nyt edustaja Oinas-Panumakin hienosti listasi näitä lukuja, niin ihan samalla tavalla nyt olen tähän tilanteeseen aika pettynyt ja erityisesti Oulun vaalipiirin perussuomalaisten ja kokoomuksen edustajiin.

Nyt tämän hallituksen esityksen mukaan Oulaskankaalta ollaan lakkauttamassa ympärivuorokautinen päivystys, mikä tulee tarkoittamaan etäisyyksien kasvua kohtuuttomiksi, lisääntyvää asiakaspainetta Oulun yliopistollisen sairaalan päivystykseen ja lisää Kela- ja ambulanssikyytejä, mikä asettaa nämä varsinaiset säästötkin erittäin kyseenalaisiksi. Kun nyt etenkin perussuomalaiset profiloituvat mielellään maakuntien puolustajiksi, niin esittäisin kysymyksen Oulun vaalipiirin perussuomalaisille: Missä te olette olleet, kun tätä mietintöä on valmisteltu? [Vasemmalta: Hyvä kysymys, oikein hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.46 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pata kattilaa soimaa jälleen kerran. [Välihuutoja vasemmalta] — Jos tässä palataan vaikkapa siihen virkamiestyöryhmän alkuperäiseen esitykseen, niin sitähän hallitus ei toteuttanut. Se kakkosvaihe vedettiin silppuriin. Se on sitä vaikuttamista. Ei loppunut esimerkiksi synnytystoiminta Kainuussa tai yöpäivystys Kouvolassa. [Krista Kiuru: Oho! Entäs Oulaskankaalla?] Se on vaikuttamista ja asioiden punnintaa, ei se, että paikallislehdissä keskustalaisten tyyliin riekutaan ja näytellään palveluiden puolustajia tai että valiokunnassa pidetään ylipitkiä monologeja. Toiset toimivat sillä tavalla, toiset vaikuttavat asioiden valmisteluvaiheessa. [Krista Kiuru: Ohhoh!]

Te olette itse olleet alasajamassa palveluita, niin Oulaskankaan synnytystoimintaa kuin paikallisesti vaikkapa Raahen yöpäivystystä, ja teidän ministeriltänne, hyvä keskusta, nekin päivystysasetukset aikanaan tulivat, ja kireämpänä — kireämpänä. Silloinkin edustaja Mattila kyllä riekkui paikallislehdissä, mutta missä oli se vaikuttaminen silloin? Aivan samoin. Te olette nyt oppositiossa, [Suna Kymäläinen: Te olette nyt vastuussa! — Puhemies koputtaa] ja te ette tuoneet hallitustunnustelijalle minkäänlaisia kynnyskysymyksiä. Eli toisin sanoen teitä eivät kiinnostaneet ihmisten palvelut silloin riittävästi. [Krista Kiuru: Ei ollut Oulaskankaan päivystys mikään kynnyskysymys tälle edustajalle!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.47 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Suomen kansa on valinnut vaaleilla tämän eduskunnan. Vaalituloksen pohjalta ovat syntyneet voimasuhteet, minkä kautta on muodostunut hallitus. Hallitus on tehnyt hallitusohjelman, jota se tulee toteuttamaan asianmukaisesti koko vaalikauden ajan.

Mutta, kunnioitettu herra puhemies, hallitusohjelman lupaukset eivät toteudu, kun me katsomme nytten lakiesitystä ja tätä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöä. Miksi tehtiin näin poliittinen päätös, ajatellen koko Suomen kehittämistä? Edustaja Päivi Räsänen totesi, että liian hajautettu sairaalaverkosto. Eikö tässä maailmanajassa pitäisikin tehdä hajautettua yhteiskuntamuotorakentamista, sen sijaan että lähdetään keskittämään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.48 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu hyvinvointialueista, rahoituksesta ja toiminnoista, ja täällä on aika paljon korostettu sitä, että hyvinvointialueitten pitäisi olla aika itsellisiä päätöksissä, miten ne palveluverkkonsa ja muun rakentavat. Nyt näyttää siltä, että täältä ylätasolta katsotaan, että nyt nuo ja nuo sairaalat säilytetään ja nuo lakkautetaan, kun tämän pitäisi olla siellä alueilta vaaleilla valittujen henkilöiden vastuulla, minkälainen verkko ja mikä sopii millekin alueelle parhaiten. Tätä autonomista näkökulmaa tässä ei ole ollenkaan huomioitu.

Minun mielestäni hyvinvointialueilla valtuutetut ja hallinnon ihmiset pystyvät kyllä katsomaan, mikä on viisasta politiikkaa viedä, miten pitkiä kuljetusmatkoja, miten pitkiä ambulanssisiirtoja tai muita tarvitsee tehdä, missä pitää olla ne palvelupisteet, että tavalliset ihmiset kokevat sairaalapalvelut riittävän läheisiksi ja saavutettaviksi. Tätä puolta tästä ei ole tässä esityksessä ollenkaan huomioitu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

15.49 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä vastuutonta ja häpeällistä, kun ajattelee tätä Oulaskankaan tilannetta. Täällä on hyvin tullut jo esille tämä väestöpohja. Missä on oikeudenmukaisuus? Sitä sopii kysyä.

Nostan vähän tässä puheessa esille toisen näkökulman. Täällä työpäiviä menetetään, omaiset kärsivät, hoidon saatavuus heikkenee. Käytin vasta lastenlastani äitineen OYSissa päivystyksessä, kun ei Oulaskankaalle voinut viedä, ja siitä tuli seitsemän tunnin reissu. Tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että paljon menetetään työpäiviä jatkossa, kun me kuljetetaan lapsia ja vanhuksia päivystykseen — monethan ovat omaishoitajina tai avittamassa vanhuksia. Tämä näkökulma on aivan täysin unohtunut näissä laskelmissa. Nämä yhden promillen säästöt ovat aivan naurettavia verrattuna siihen, mitä todella siellä kentällä tapahtuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

15.51 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen täällä salissa puhuttiin pitkät pätkät turvallisuudesta ja kokonaisturvallisuudesta monesta eri kulmasta. On kovin harmillista, että nyt tämä kokonaisturvallisuus on täysin unohtunut aihe siltä osin, mitä esimerkiksi itäiseen Suomeen tulee. Itäisessä Suomessa on hallituksen leikkuri taas laulamassa, ja sinne leikkuriin ovat joutumassa Kouvola, Savonlinna ja Varkaus eri tavoin. Hallitus puhuu, juhlapuheissaan, kovin kauniita siitä, että Itä-Suomen puolia pidetään ja Itä-Suomessa palvelut pidetään, mutta kun tulee tekojen aika, niin teot puhuvat aivan päinvastaista. On käsittämätöntä, että hallitus sanoo yhtä ja tekee taas toista. Olisikin erityisen mukavaa kuulla, onko tämä teistä oikein. Onko teistä oikein puhua yhtä ja tehdä toista ja jättää itäinen Suomi kokonaan unholaan näilläkin toimilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

15.52 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Malm suorastaan vei puheeni, mutta jatkan tästä samasta aiheesta. — Eli kyllä, itäisestä Suomesta Varkaus, Iisalmi, Savonlinna ja Kouvola tulevat kokemaan päivystysten alasajoa, ja meillä pitäisi juuri itäinen Suomi olla erityiskohtelussa, ainakin hallituksen omien

sanojensa mukaan, [Aki Lindén: Sehän onkin erityiskohtelussa!] mutta sehän onkin toki nähty, että erityiskohtelussa ollaan, ja toki nähty sekin, että hallituksen sanat ovat aivan eri asia kuin teot. Ja minusta tässä sairaalaesityksessä valitettavasti — en olisi halunnut tällaista olla näkemässä — nähdään ne hallituksen teot. Juuri eilen puhuttiin ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta hienosti yhteneväisesti, mutta sitten aidosti, jos ajatellaan, mikä on sitä sisäistä turvallisuuspolitiikkaa, niin olisiko se kuitenkin se, että itäraja pidetään asuttuna ja siellä myös palvelut kunnossa? Tämä hallitus ei ainakaan siitä mitään esimerkkiä näytä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.53 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Uutinen elokuulta 2019 Warkauden Lehdessä kuului seuraavasti: Varkaus sai hyviä uutisia ministeriltä. Ympärivuorokautinen päivystys jatkuu. Ministeri Krista Kiuru perehtyi Varkauden terveydenhoitomalliin ja sanoi olevansa vaikuttunut. Perusturvaministeri Krista Kiuru lupasi jatkoa ympärivuorokautisen perustason päivystykseen Varkauteen. Kiuru vieraili kaupungissa ja tutustui rakenteella olevaan Varkauden terveyskampukseen. Kiuru sanoi olevansa vaikuttunut Varkauden mallista terveydenhoidossa.

Arvoisa puhemies! Herää kysymys, mikä on muuttunut tuosta hetkestä tähän päivään. On muuttunut se, että hallitus on vaihtunut, ministeri on vaihtunut, voisi sanoa, että valitettavasti. Mutta vuodesta 2019 tähän päivään on muuttunut myös se, että nyt Varkaudessa on 50 miljoonaa euroa maksanut uusi sairaala, joka palvelee koko Keski-Savon väestöpohjaa.

Tein toimenpidealoitteen Varkauden ja Iisalmen ympärivuorokautisen päivystyksen jatkon puolesta, ja samassa toimenpidealoitteessa kysyin tarkkoja tunnuslukuja tälle päätökselle lakkauttaa nämä päivystykset. Tähän päivään mennessä näitä tarkkoja tunnuslukuja ei valitettavasti ole tullut. Herää kysymys, miksi ei ole tullut, koska tämä päätös on aivan älytön. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.54 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten niin monissa muissakin keskusteluissa, niin tässäkin keskustelussa totean keskustalle, että jos jättää tyhjän paperin ja kieltäytyy vaikuttamasta maan asioihin, niin sitä saa, mitä tilaa, ja silloin ei pääse myöskään vaikuttamaan. Täällä salissa on silloin turha ruikuttaa. [Välihuutoja] — Saanko puhua? [Puhemies koputtaa] Saanko puhua? Kiitoksia.

Täällä on ihmetelty myös sitä, minkä takia Kouvolan yöpäivystys saa jatkoa. Huomautan, että alueella väestön koko on noin 80 000, kun muilla poikkeusluvalla vuodesta 2017 toimineilla alueilla asukasluvut ovat noin 20 000. [Krista Kiuru: Mitä ihmettä täällä puhutaan? Vastauspuheenvuoro! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Sen lisäksi siinä on Kuusankosken psykiatrisen sairaalan läheisyys, sen lisäksi siinä on myös Karjalan prikaatin varuskunta, minkä hyvin varmasti tiedätte. Eli siinä on myös näitä synergiaetuja, jotka kannattaa ottaa huomioon. — Kiitos. [Aki Lindén: Sehän onkin hyvä, että saa jatkoa, mutta on pari muutakin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.55 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen järjettömyydestä on moni kollega jo käyttänyt täällä erittäin painokkaat puheenvuorot. En lähde niitä toistamaan, mutta puutun nyt vain tähän taloudelliseen vaikutukseen. Hallitushan todella ajattelee, että nämä sairaalapalvelut lakkauttamalla saavutetaan 26 miljoonan euron säästö vuosittain. 26 miljoonaa euroa siis siitä, että monilla paikkakunnilla palvelut heikkenevät rajusti. Tämä 26 miljoonaa on sattumoisin se sama summa, jolla tänä vuonna on kevennetty olutveroa. [Krista Kiuru: Näin on!] Tämä olutveron kevennys on yksittäisessä tölkissä ollut noin kolmisen senttiä. Ja tässä nämä ovat, vaihtoehdot. Hyväksymmekö sen, että oluttölkki maksaa kolmisen senttiä enemmän, pidetään sairaalapalvelut kunnossa. [Aino-Kaisa Pekonen: Nimenomaan!] Tämä on kohtuullisen helppo valinta. Tiedän, mitä mieltä itse olen, mutta en ole aivan varma, mitä mieltä hallitus on. Paremmat sairaalapalvelut vai halvempi olut? [Ben Zyskowicz: Oluellakin saadaan lisää henkilökuntaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.56 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan edustaja Bergbomille sanoa, [Miko Bergbom: Nimi mainittu!] että te saitte vaalivoiton, kannattaa ihan selkä suorana ja rehdisti kantaa vastuuta. Ei voi olla niin, että hallituksen huonoista päätöksistä oppositio on vastuussa. Eihän se näin mene. [Puhuja naurahtaa — Jenna Simulan välihuuto] Ei se näin mene. Hallituksen päätöksistä kantaa hallitus vastuun, ja selkä suorana kannattaa puolustaa surkeita päätöksiä, joita olette nyt tekemässä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Tämän hyvinvointialueuudistuksen tarkoitushan oli se, että meillä on itsehallinnolliset alueet, jotka kykenisivät itse päättämään myös siitä, miten palvelut järjestetään, mikä on tarkoituksenmukainen tapa järjestää myös siellä. Ja mieluumminkin ajatus oli se, että lähdetään purkamaan semmoista turhaa, kahlitsevaa lainsäädäntöä, jotta alueet voisivat vapaasti katsoa, että nämä vanhat päivystyssäännöt ovat tavallaan menneen maailman juttuja. Nyt missä me olemme tässä tilanteessa? Kun pitäisi antaa hyvinvointialueille mahdollisuus onnistua, niin aletaan hallituksen toimesta mikromanageeraamaan ja tekemään semmoisia päätöksiä, että ne tulevat kalliimmaksi alueilla, niin kuin Lapissakin tämä päätös. Se on yksimielinen Lapin aluevaltuuston kanta, että hallitus tekee nyt surkeata politiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.57 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustalle ihan pieni oppitunti vaikuttamisesta ja valtasuhteista hallituksessa. Hallituksessa on neljä puoluetta, kaksi isoa ja kaksi pientä. Kun istutaan pöytään, niin siellä on neljä ääntä, ja ne äänet ovat ihan samanarvoisia. [Markus Lohi: Täällä opetetaan kalaa uimaan!] Eli nämä kaksi pientä puoluetta, jotka lähtivät hallitukseen — toisin kuin eräät — eivät välittäneet siitä omasta kannatusprosentistaan vaan siitä, että pääsivät vaikuttamaan suomalaisten asioihin, mutta keskusta päätti toisin.

Eli teidän on aivan turha puhua oikeudenmukaisuudesta, kun te olette itse toimineet syltytehtaana niin sotelle kuin muutenkin palveluiden murentamiselle. Täällä puhutaan kauniisti itsellisistä alueista ja oikeudenmukaisuudesta, mutta te runnoitte läpi sen soten, jonka vuoksi hyvinvointialueet ovat siinä pakkotilanteessa, missä ne nyt ovat. Palveluiden

karsimisesta ei nauti yksikään ihminen täällä salissa, ei taatusti nauti, mutta meillä on taloudellinen tilanne se, mikä on: resurssit ovat surkeat, aivan surkeat. [Puhemies koputtaa] Meillä ei ole tekeviä käsiä riittävästi, joten tässä me nyt ollaan [Puhemies koputtaa] ja kannetaan sitä vastuuta, mihin teistä ei ollut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

15.59 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuossa vielä ennen edellisiä eduskuntavaaleja perussuomalaiset sanoivat, että keskustaa ei tarvita mihinkään. Ja sitten kun te pääsitte hallitukseen, niin syytätte omista päätöksistänne keskustaa, niin kuin tässä kaksi edellistäkin puhujaa tuntui tekevän sieltä perussuomalaisten riveistä. [Hälinää] Kantaisitte nyt vastuun näistä päätöksistä.

Te lopetatte nämä päivystykset näistä sairaaloista, ja se on ihan teidän oma päätöksenne. [Markus Lohi: Ei se ollut keskustan päätös!] Te olisitte voineet tehdä budjetissa aivan toisenlaisia arvovalintoja, mutta kyse ei olekaan siitä, vaan kyse on siitä, että te pistätte toiset asiat edelle. Teille nämä maahanmuuttokysymykset menevät aina kaiken muun asian edelle. Te priorisoitte hallitusneuvotteluissa ne, ja kokoomus sai sitten kaiken muun, minkä se halusi. Näinhän siellä kävi, ja sen takia te täällä nyt syyttelette sitten oppositiota omista päätöksistänne, kun ette pistäneet näitä, omien alueidenne sairaaloita, etusijalle — ihmisten terveyspalveluita, suomalaisten ihmisten terveyspalveluita — vaan pistitte jotkut muut asiat etusijalle. Ottakaa nyt vastuu ja lopettakaa tuo lapsellinen opposition syyttely. [Krista Kiurun välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

16.00 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ihan ensinnäkin tuosta termien käytöstä puhujapöntössä: pahoittelut siitä. Tässä nyt ensimmäisen kauden kansanedustajaa hieman hämmentää, kun tuntuu, että tässä salissa on kyllä normalisoitunut kaiken näköinen nimittely, ja minun on ainakin vaikea... En ole ainakaan korviini kuullut, että puhemies olisi moittinut ministereitä muun muassa sosialisti-, vihervasemmisto-termien käytöstä, eli kyllä tässä uusi edustaja ainakin ihmettelee, mitä täällä sitten saa käyttää ja mitä ei. [Jenna Simula: Oikeita nimiä puolueista!] — No joo.

Haluan edelleen kiittää edustaja Eestilää siitä erinomaisesta puheenvuorosta ja nostosta, siitä, että tässä lakiesityksessä on myös näitä perustuslaillisia ongelmia. Ongelmia todellakin on vähän joka sektorilla, ja siksi on täysin käsittämätöntä, että alueilta viedään itsehallinto ja itsehallintorippeet ripustetaan sinne valtiovarainministerin narikkaan ja samalla todetaan, että me tiedämme [Puhemies koputtaa] paremmin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.01 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sitaatti tämän päivän Itä-Savo-lehdestä, joka ilmestyy Savonlinnan seudulla, Etelä-Savossa, itäisessä Suomessa: ”Korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri Mikko Aho sanoo, että hän saattaa lähteä jo ensi kesänä pois Eloisan” — elikkä meidän hyvinvointialueemme — ”virasta Savonlinnan sairaalasta. Minulla olisi vielä vuosi viralliseen eläkeikään, mutta vaikuttaa siltä, että Savonlinnan sairaalassa laki vie meiltä työkalut ja työnteon edellytykset”, Aho sanoo.

Ahon kollega Kimmo Hujala on samoilla linjoilla: ”Työintoa olisi, mutta työnteosta menee maku. Joudumme ottamaan omalle vastuullemme potilasturvallisuuden heikkenemisen sellaisten ratkaisujen takia, jotka eivät ole meidän päätösvallassamme. Miksi haluaisimme pilata oman hyvän työuramme ja maineemme viimeisinä työvuosina tilanteessa, johon emme itse pysty vaikuttamaan?” Hujala sanoo.

Arvoisa puhemies! Tällä tavoin hallitus ”ohjaa, auttaa ja kannustaa” hyvinvointialueita ratkomaan näitä taloudellisia ja henkilöstökysymyksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

16.02 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Pientä epäselvyyttä on nyt ilmassa, koska äsken sosiaali- ja terveysvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Laiho, piti puheenvuoron, missä hän kuvaili, että tämä parantaa palveluita, mutta nyt edustaja Simula sanoi, että te karsitte palveluita ja huononnatte niitä, että ei sitä ole kiva tehdä. Kumpi pitää paikkansa? Tämmöinen ihmetyksen aihe, koska teidän toinen hallituspuolue on hyvin paljon käyttänyt semmoisia puheenvuoroja, missä tätä lakia perustellaan sillä, että palveluita parannetaan, mutta sinä äsken käytit termiä, että palveluita ”heikennetään” eikä se ole mukavaa. Kumpi on totta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

16.03 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Simula, teinä en kyllä puhuisi palveluiden murentamisesta muiden osalta tässä salissa, kun nyt te tuhoatte lähipalvelut aivan ennennäkemättömällä tavalla. Kyllä minun pitää kanssa todeta tässä, yhtyä keskustakollegoiden puheenvuoroihin, että minä toivon, että nyt kannetaan vastuuta, kun ollaan siellä hallituksessa. On aivan turha syyttää jälleen oppositiota tai edellistä hallitusta näistä päätöksistä. Kun nyt ollaan lähestymässä vaalikauden puoliväliä, niin voisitte nyt lopulta ruveta kantamaan vastuuta. Te ajatte täällä nyt kaksilla sote-rattailla. Useilla alueilla nimenomaan perussuomalaiset aluevaltuutetut kertovat vastustavansa näitä päätöksiä, vaikka nimenomaan perussuomalaisten ministeri Juuso ja perussuomalaiset vievät tätä esitystä aivan ennennäkemättömällä raivolla suorastaan eteenpäin. Ottakaa nyt vastuu jo siitä, mitä te olette täällä eduskunnassa tekemässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.04 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä on hyvää keskustelua, ja hyvin tässä keskustelun tiimellyksessä tulee esiin se, että ei ole oikein nyt niin kuin hanskassa se peruste ja ne päätökset, mitä hallitus on tekemässä. Elikkä on tullut esiin esimerkiksi se, että Varkauden ja Iisalmen kohdalla ei ole ollenkaan olemassa tunnuslukuja siitä, minkälaisia vaikutuksia niillä päätöksillä on, ja toisaalta ei ole ilmeisesti tietoa edes siitä, minkälaiselle väestömäärälle esimerkiksi Keski-Savossa ja sitten Iisalmessa nämä sairaalat ovat tarjoamassa palveluita. Elikkä tuntuu todella hurjalta, että perusteet ovat aivan vääränlaiset, ja sitten toteamukset ja faktat sen perusteella, mitä päätöksiä tehdään, ovat aivan hukassa. Kuten tässä äsken kuulimme, myös hallituspuolueitten kansanedustajat toteavat kahdella tavalla: toinen sanoi, että palveluita ei ole kiva karsia, ja

toinen sanoi, että itse asiassa näillä päätöksillä parannetaan palveluja. Tässä pikkuisen tulee semmoinen olo, että huh huh, mitähän päätöksiä täällä salissa oikein tehdään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

16.05 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastuu on myös edeltäjillä. Eivät nämä asiat yhtäkkiä ilmaannu tänne. [Krista Kiuru: Eipä! — Naurua vasemmalta] Ei Suomen taloustilanne yhtäkkiä romahda, kun pääministeri Orpon hallitus astuu valtaan. Teillä on oma vastuunne. Teidän puolueenne ovat tehneet erilaisia päätöksiä, kuten sen silloisen ministeri Rehulan päivystysasetuksen. Se oli kireämpi kuin edeltäjänsä tekemä. [Suna Kymäläinen: Tämä on teidän esitys!] Te olette olleet lakkauttamassa erilaisia toimintoja, kuten synnytystoimintaa siellä Oulaskankaalla, kuten edellä on mainittu, [Suna Kymäläinen: Perussuomalaisten esitys!] ja kummasti se synnytystoiminta on siellä Salossakin lakkautunut. Joku senkin päätöksen on aikanaan tehnyt.

Hallitus todellakin kantaa vastuuta, sillä töin täällä ollaan. Jos ei mitään muuta kritiikkiä löydy kuin se, että käytetään erilaisia sanamuotoja... Jos minä sanon, että palveluita joudutaan karsimaan, jos yöpäivystys lähtee paikasta x, niin eikö se ole silloin niin, että sieltä on karsittu palveluita? Se on ihan totta. Mutta samaan aikaan edustaja Laiho on ihan oikeassa siinä, että palveluita [Puhemies koputtaa] yleensä ottaen voidaan parantaa, [Puhemies koputtaa] kun niitä tekeviä käsiä on sitten siellä, missä niitä tarvitaan juuri oikealla [Puhemies: Aika!] hetkellä. [Aino-Kaisa Pekonen: Mistä ne tekevät kädet sitten tulevat?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

16.07 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kyllä on aivan loistavaa vastuunkantoa. Niin kuin näette, kun perävalot katoavat, ei olla mistään vastuussa tuolla perussuomalaisissa. Aivan käsittämätön juttu on se, että jos te nyt esitätte, että tämä täytyy tehdä sen takia, että tästä tulee taloudellista säästöä, niin kannattaa perehtyä tähän valiokunnan mietintöön. Kaksikymmentäkuusi ja puoli miljoonaa pitäisi saada viivan alle, [Jenna Simula: Entä ne tekevät kädet?] mutta valiokunnan saaman selvityksen mukaan, joka on siis julkinen asiakirja, selviääkin, että 11 miljoonaa on kasassa. Hei, ihan oikeasti: kaikkea täällä voi tehdä, mutta onneksi sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tämän porukan takapuolilihakset kestivät sen verran, että selvitetään, tuleeko edes kahtakymmentäkuutta ja puolta miljoonaa viivan alle. Jos sitten perustellaan säästöillä, niin perustelkaa edes niin, että ne laskelmat ovat suoraviivaisia.

Ihmeellisintä tässä on se, että te aiotte lopettaa kolmelta paikkakunnalta, yliopistosairaalapaikkakunnalta, yliopistosairaaloiden mahdollisuuden päättää oman alueensa toiminnasta. Esimerkiksi Salon sairaala on kiinteä osa TYKSiä. [Puhemies koputtaa] Mutta tässä porukassa päätettiin perussuomalaisen ministerin taholta, että ei se olekaan, [Puhemies: Aika!] eli Salon sairaalasta lopetetaan vain tämä kylki ja todetaan, että oho, [Puhemies koputtaa] eihän me täällä Hyvinkäätäkään lopeteta, [Puhemies: Aika!] vaikka sekin on HUSin olennainen osa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

16.08 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan palata vielä näihin käytännön vaikutuksiin. Lapin hyvinvointialueen hallituksessa on hyvin selkeästi todettu, että tämä päätös tulee kalliimmaksi kuin se, että tämä jätettäisiin tekemättä. Tämä tulee kalliimmaksi, ja tämä on kuultu valiokunnassa selkeästi. Siis nyt tehdään päätöksiä, joissa keskitetään palveluita tarpeettoman paljon ja vielä aiheutetaan lisää kustannuksia. Eihän tässä ole mitään järkeä. Hallitushan toimii niin kuin kiinalainen lelukauppias, että takuu lakkaa nopeammin kuin myyjän hymy. [Naurua]

Sitten kun me katsotaan viime vaalikautta, jonka olin valiokunnan puheenjohtajana, kun me tehtiin tätä sote-ratkaisua kymmenen vuoden jahkailun jälkeen, ja kysyin sitten perussuomalaisten valiokuntavastaavalta, voitaisiinko äänestää teidän vaihtoehdon ja meidän vaihtoehdon välillä, niin sain vastauksen: mutta kun meillä ei ole mitään vaihtoehtoa, ei mitään vaihtoehtoa. [Eduskunnasta: Tyhjä paperi!] Ei ollut vaihtoehtoa, mutta arvostelu oli vaihtoehto. Toimitaan niin kuin se eräs kunnanvaltuutettu, kun tuli kotiin ja puoliso kysyi, mitä te päätitte, niin hän sanoi, että en muista mutta vastustin kaikkea. [Naurua]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

16.09 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä jotenkin tuntuu siltä, että nämä puheet tuolta perussuomalaisten suunnalta ovat olleet suoranaista vastuun pakoilua. Hallitus jatkaa nimenomaan sillä samalla, valitsemallaan linjalla soten ”uudistamista” vain leikkaamalla ja karsimalla. Hoitotakuusta tinkimällä hallitus itse lisää päivystysten tarvetta, kun päivystykseen hakeutuminen voi olla ainoa ratkaisu saada tarvitsemaansa hoitoa ja palvelua ajoissa. Nyt hallitus keskittää sairaalaverkkoa, nostaa asiakasmaksuja ja heikentää hoitoonpääsyä, samalla kun yksityiselle sektorille rahaa kyllä löytyy. Eikö päätöksenteon voisi antaa nimenomaan olla siellä alueilla, mikä on ollut se alkuperäinen tarkoitus? Täälläkin ministeriaitiosta on useita kertoja sanottu, kun on keskusteltu vaikka yt-neuvotteluista ja irtisanomisista, että alueet päättävät — ahaa, alueet päättävät, mistä päättävät, mutta hallitus päättää kuitenkin, mistä voi päättää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

16.10 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Simula, te puhutte muunneltua totuutta. Minä olen noussut eduskuntaan vuonna 18 kesäkuussa, kun nämä keskittämisasetuksen päätökset oli jo tehty. Silloin oli ministerinä Saarikko. [Jenna Simulan välihuuto] Tarkistakaa faktanne ennen kuin alatte syyttelemään. Sitten jos puhutaan tästä riekkumisesta, mistä te pilkkasitte: Heikkoa vaikuttamistyötä. Te olette ollut epäilemättä kiireinen ihan muissa asioissa, kuten lehdistöstä on ollut luettavissa, ja ette ole joutanut vaikuttamaan Oulaskankaan puolesta. [Jenna Simula: Millä perusteella?]

Sitten mennään tähän varsinaiseen asiaan: Sairaalaverkkoesitys on tämän hallituksen esitys. Sillä ei ole mitään tekemistä sote-uudistuksen kanssa tai edellisen hallituksen kanssa. Kantakaa vastuunne. Te olette nyt hallituksessa. Perussuomalaiset lupasivat puolustaa lähipalveluita ja pieniä sairaaloita, mutta nämä lupaukset unohtuivat Säätytalolla, [Puhemies koputtaa] jotta saitte muutoksia maahanmuuttolakeihin ja heikennyksiä Ylen rahoitukseen. Mummot myytiin Säätytalolla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

16.12 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikesta päätellen tässä on yksi hallituksen tärkeimmistä esityksistä tällä hallituskaudella. Tämä on nimittäin niin tärkeä esitys, että eilisen vuorokauden aikana me istuimme 17 pitkää tuntia kokoustamassa ihan hallituspuolueiden puhemiesten turvallisen läsnäolon turvin, jotta saimme tämän valmiiksi. Tällä sairaalaverkon karsimisella hallitus paitsi hävittää tärkeitä lähipalveluita myös vaarantaa ihmisten terveydenhoitoa ja potilasturvallisuutta, puuttuu hyvinvointialueiden autonomiaan, hajottaa yhdenvertaisuutta, tekee monen eri palveluportaan sairaaloita ja aiheuttaa valtavasti huolta monien alueiden ihmisille, vain siksi että tavoitellaan 30 miljoonan euron säästöjä, jotka asiantuntijakuulemisessa on osoitettu vääriksi arvioiksi. Päinvastoin on arvioitu, että tästä voi koitua lisää kustannuksia. Tämän esityksen olisi voinut perua esimerkiksi sen kaljaveron alennuksen osalta, [Puhemies koputtaa] kuten täällä on jo esille tuotu, mutta hallitus on tehnyt tässä arvovalinnan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on vielä nelisen puheenvuoroa, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan, jollei jotain todella ihmeellistä tapahdu. — Edustaja Lindén.

16.13 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta on aina mahdollista keskustella valtiontalouden sopeutuksesta, mutta ei sitä varten pidä kirjoittaa sellaisia lakeja, jotka ovat niin sisäisesti ristiriitaisia. Kuvaan sitä nyt eräällä esimerkillä: Pietarsaaren sairaalassa saa päivystää, mutta kaksi kertaa suuremmassa Salossa ei saa päivystää. Kuitenkin siellä Salossa saisi nyt kahden vuoden ajan leikata tekonivelleikkauksia, vaikka ne on sieltä muutama vuosi sitten jo siirretty TYKSiin, mutta Pietarsaaren sairaalassa niitä ei saisi leikata, vaikka siellä saa päivystää. Tai sama voidaan esittää vertailuna Raaseporin ja Oulaskankaan välillä: Raaseporissa saisi päivystää lain mukaan, vaikka HUS on päättänyt, että siellä ei enää päivystetä, ja sitten siellä ei kuitenkaan saisi leikata tekoniveliä. Niitä saisi leikata Oulaisissa, mutta siellä ei kuitenkaan saisi päivystää.

Eli kun lukee nämä pykälät, niin tässähän ei ole mitään tolkkua. Se 26 miljoonaa olisi varmaan ollut paljon helpompi saada jollain muulla tavalla kasaan kuin yrittämällä mikromanageerata näitä pienten sairaaloiden erilaisia käytännön järjestelyjä, jopa yhden lääkärinviran tarkkuudella. [Markus Lohi: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

16.14 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt ei tarvita sitä vastuunpakoilua, vaan nyt tarvitaan vastauksia. Miksi kokoomus ja perussuomalaiset haluavat ajaa nämä yöpäivystykset alas, miksi haluatte näitä sairaaloita ja palveluja karsia, kun vaihtoehtona on esimerkiksi tämä olutvero, jonka alennukseen laitatte saman summan rahaa?

Ja olen myöskin hämmästellyt tätä kristillisdemokraattien halua sulkea näitä yöpäivystyksiä. Mutta äsken puheenvuorossa kuultiin, että ”Suomen sairaalaverkko on liian hajautettu”. Me tarvitaan nyt huoltovarmuuden kannalta nimenomaan hajautettu sairaalaverkko myöskin tuolla Itä-Suomessa.

Ja mitä tulee tähän henkilöstön saatavuuteen näihin keskussairaaloihin: sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kuultiin varsin hyvin se, että henkilöstö ei tule liikkumaan tämän ratkaisun perusteella, vaikka kuinka hallitus haluaisi.

Ja vielä haluan, arvoisa puhemies, tästä Varkauden ja Iisalmen tilanteesta tuoda yhden faktan esille. Puolitoista miljardia euroa vientituloja lähtee Varkauden ja Iisalmen seudulta. [Puhemies koputtaa] Nämä rahat kyllä kelpaavat hallitukselle. Mutta kun pitäisi palveluista huolehtia, [Puhemies koputtaa] niin silloin vetäydytään vastuusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.16 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minua on täällä salissa alkanut tämä ”uudistus”-sana jo hirvittää. Aina, kun hallitus sanoo, että se ”uudistaa”, niin joka kerta tapahtuu leikkauksia kaikissa asioissa. Työmarkkinauudistuksessa leikataan palkansaajilta, kaikki ehdot heikennetään. Kun sairaaloista ja terveyspalveluista sanotaan, että ”uudistetaan”, niin aina leikataan palveluista. Ja tässä mielessä tämäkin hallitus on tässä ollut linjakas, että se aina tapahtuu. Tämä pitää vain ymmärtää, että uudistuksella on nyt tämä kaiku, että leikataan.

Toinen asia, joka tähän voi liittyä myös. Kun hallitus todistaa kovasti, että normia puretaan koko ajan ja sillä tavalla saadaan yhteiskunta toimimaan paremmin, niin eikö tässä olisi nyt ollut hyvä norminpurkutalkoon paikka, että antaa hyvinvointialueiden itse määritellä se verkko, millä se palvelut järjestää. Sitten olisi saatu sitä tilaa siellä hyvinvointialueilla tehdä. Ja tämä olisi ollut varmasti sitä oikeata norminpurkua tämän alueen osalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä yksi debattipuheenvuoro, edustaja Räsänen, Joona, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

16.17 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä kummallisinta tässä keskustelussa on ollut se, että samassa suhteessa kuin hallitus karsii suomalaisten palveluita, se on samalla kyllä karsinut omaa osallistujajoukkoaan tähän keskusteluun. [Vasemmalta: Joo!] Kohtuullisen tyhjänä ovat hallituspuolueiden penkit, [Jenna Simula: Ei teitäkään montaa ole!] vaikka luulisi, että näitä kaikkia hyviä esityksiä oltaisiin puolustamassa. Mutta kas kummaa, vastuunkantoa omista päätöksistä ei oikein tahdota ottaa, ja en yhtään ihmettele, koska näin järjetöntä esitystä ei kyllä millään muotoa pysty perustelemaan. Yritin oikein tiirailla, näkisinkö salissa yhtään RKP:n kansanedustajaa, mutta heillä on varmasti ollut jotain parempaa tekemistä. Ja olen kuullut, että valiokunnassakin sitten ratkaisuhetkillä heillä oli jotain muuta tekemistä.

Mutta, arvoisa puhemies, tämän esityksen säästöt voitaisiin helposti ottaa sillä, että olutveroa hieman kiristetään. Ja se olisi huomattavasti oikeudenmukaisempi toimenpide kuin se, [Puhemies koputtaa] että lähdetään romuttamaan suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten edustaja Kallio, varsinainen puheenvuoro.

16.18 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisten edustajat ovat täällä käyttäneet jälleen sitä heidän supervoimaansa, elikkä asian vierestä puhumista. Mutta

sitä sitaattia Itä-Savo-lehdestä tuossa debatissa, mitä olin ajatellut tähän alkuun, en enää toista, mutta jatkan siitä hieman eteenpäin. Siellä todetaan näin: ”Eduskuntakäsittelyssä” — elikkä täällä — ”oleva sairaalalaki kieltää Savonlinnan sairaalasta lääkäreiden yöaikaisen takapäivystyksen väestölle avoimen päivystyksen ainoan lääkärin tukena.” Näiden lääkäreiden” — Aho ja Hujala, joihin tässä aiemmin viittasin — ”mukaan osa heidän tekemistään leikkauksista ovat sellaisia, että ne potilasturvallisuuden takia edellyttävät takapäivystystä leikkauksen jälkeen. Takapäivystys tarkoittaa, että lääkäri on kotonaan ja tulee puolen tunnin varoitusajalla sairaalaan, jos tilanne sitä vaatii.” Puolisoni on tehnyt tätä takapäivystystä meillä kotona joskus, ja se ei ole sitä, että siellä vain hengaillaan ja katsellaan telkkaria tai jotain muuta, vaan siinä ihan oikeasti pitää olla koko ajan hereillä.

Arvoisa puhemies! Kun hallituksen esitys on valiokuntakäsittelystä tultuaan yhtä sysisynkkä kuin sinne mennessään — kiellettiin käyttämästä sitä valtiovarainministeri Purran termiä — niin tässä voi käyttää kutakuinkin samaa puhetta kuin lain lähetekeskustelussa. Poimintoja hallituksen esitykseen tulleista lausunnoista: ”Sosiaali- ja terveydenhuolto on tärkeä osa kokonaisturvallisuutta.” ”Herättää huolen potilasturvallisuuden vaarantamisesta.” ”Vaikeuttaa tasapuolisten palveluiden toteuttamista.” ”Hyvinvointialueen tulee itse voida päättää sairaaloidensa palveluvalikoimasta ja päivystyksen tasosta.” ”Yöpäivystysten lakkauttaminen heikentää kansalaisten hoitoonpääsyä ja oikeutta saada hoitoa.” ”Vähentää hoitoalan opiskelijoiden harjoittelujen toteutumista pienemmillä paikkakunnilla, keskittää ne yliopisto- ja keskussairaaloihin.” ”Hallituksen esitys perustuu tilastoihin ja yleisiin olettamiin”, ja listaa voisi jatkaa.

Arvoisa puhemies! Tämäkin hallituksen esitys osoittaa, että hallitukselta puuttuu osaaminen arvioida tilannetta tosiasioiden pohjalta sekä toimeenpanna sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksia hyvinvointialueiden tukena. Hallitus romuttaa julkisia sote-palveluita ja pakottaa hyvinvointialueiden sote-työntekijöitä jatkuviin muutosneuvotteluihin. Hallitus on pilaamassa sote-uudistuksen. Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisan lausunnon mukaan se kannattaa sääntelyn keventämistä päivystys- ja keskittämisasetusten suhteen, mutta niin, että alueiden omaa päätösvaltaa lisätään. Hallituksen pakottavalla lainsäädännöllä tehtävän pakkokauko-ohjauksen sijaan yhteistoiminta-alueiden tulee saada suunnitella toimintaansa vapaaehtoisuuden pohjalta erityisesti erikoissairaanhoidon työnjaon osalta. Alueella tiedetään varmasti parhaiten, mitkä ovat niiden olosuhteet huomioiden paras tapa toimia.

Etelä-Savossa on vapaa-ajanasuntoja noin 50 000, ja kesäaikana alueen väestö kaksinjopa kolminkertaistuu. Suurin osa heistä tulee täältä pääkaupunkiseudulta. Miten käy heidän palveluidensa? Hyvinvointialueen on huomioitava tämä, eli päivystys- ja kiireellinen hoito on mitoitettava reippaasti yli oman väestön tarpeen. Tämä puoltaa laajaa ympärivuorokautista päivystystä Savonlinnassa.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tuotu esille, etteivät seinät hoida sairaita. Argumentti on laiska, koska ilman seiniä ei valtaosaa sairaita myöskään voida hoitaa. Seiniin tuijottamisen sijaan huolta on syytä kantaa ammattilaisten saatavuudesta hoitoalalle. — Tämä on tosiaan se sama puhe, minkä pari kuukautta sitten pidin, mutta tämä pätee edelleen. — Lähivuosina eläköityy noin kahdeksan ja puoli tuhatta sairaanhoitajaa, muista ammattiryhmistä puhumattakaan. Vuosille 24—25 sairaanhoitajakoulutukseen tulee tuhat uutta määräaikaista aloituspaikkaa. Tämä kasvattaa harjoittelupaikkojen tarvetta merkittävästi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä suora sitaatti Akavan lausunnosta: ”Sosiaali- ja terveydenhuolto on tärkeä osa kokonaisturvallisuutta. Päivystystoimintaan pitää varmistaa riittävät resurssit koko maassa, eivätkä pitkät välimatkat saa vaarantaa kiireellistä hoitoonpääsyä, henkeä tai terveyttä. Akava kiinnittää erityistä huomiota esityksen puutteellisiin laskelmiin ja vaikutusarvioihin.” — Nämä nähtiin jo silloin. — ”Vaikutukset osaavan työvoiman saamiseen, työn mielekkyyteen ja motivaatioon, koulutukseen ja harjoittelupaikkoihin, osaajien määrään ja alueelliseen sijoittumiseen sekä mahdolliseen muuttohalukkuuteen on arvioitava huolellisesti.”

Valiokunnasta hallituspuolueiden ulos runnoma esitys ei vastaa yhteenkään huoleen eikä tarpeeseen, joita hyvinvointialueilla on reaalimaailmassa. Purra—Orpon hallitus ei ole ihmisen puolella. Se jakaa ihmiset hyväosaisiin ja huono-osaisiin — kuten täällä on tänään kuultu hallituspuolueiden edustajien suusta — ja jälkimmäiset saavat jäädä oman onnensa nojaan yhteiskunnan palveluiden osalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

16.23 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa puhemies! Elämme sanalla sanoen pimeitä aikoja. Hallitus toteuttaa ohjelmaansa aivan toisella tavalla kuin mitä hallitusohjelmassa lukee. Puheissa hallitukselle sosiaali- ja terveyspalveluiden saavutettavuus ja laatu sekä hyvinvointialueiden työrauha ja toimintaedellytykset ovat ykkösasioita. Miten oleellista onkaan nähdä teot sanojen takana. Sairaalaverkon leikkausesityksessä aivan muunlaisia tekoja kyllä piisaa. Tämä on toki linjassa kokoomuksen keskittävän politiikan kanssa, mutta perussuomalaisia, teitä minä ihmettelen — jos olisitte täällä salissa kuulemassa.

Hallituksen esityksen seurauksena montaa erikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä tai ympärivuorokautista päivystystä edellyttävää leikkaustoimintaa ei voi jatkossa järjestää Kemissä, Savonlinnassa, Oulaisissa ja Salossa sijaitsevissa sairaaloissa. Esitys lopettaa myös perusterveydenhuollon yöpäivystyksen esimerkiksi Iisalmessa ja Varkaudessa.

Sairaaloiden ja päivystysten pakkoalasajot uhkaavat jatkossa satojentuhansien ihmisten terveyttä. Mikä meidän kansanedustajien yksi tärkeimmistä tehtävistä onkaan perustuslainkin mukaan? Huolehtia suomalaisten terveydestä ja turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! On pakko kysyä, miksi kokoomukselle, perussuomalaisille, RKP:lle ja kristillisdemokraateille tiettyjen alueiden suomalaisten terveys on toisia alueita tärkeämpää? Jokainen voi nähdä tämän epäkohdan esityksestä, laki on kovasti ristiriitainen. Raaseporin ja Pietarsaaren sairaalat saavat jatkaa — kielellisin perustein. Onneksi myös Kouvolan sairaalalle saatiin perusterveydenhuollon päivystysten jatko.

Olisiko nopein tapa Savonlinnan sairaalan pelastamiseen ollut se, että olisimme kaupunkina julistaneet itsemme kaksikielisiksi? Kotiseutuni Savonlinna on jumalaisen kaunis, koska järviä on joka puolella. Tämä tarkoittaa myös sitä, että yksikään tie ei kulje suoraan. Kutsun hallituspuolueiden edustajat käymään Saimaan seudulla. Sillä, missä päivystys sijaitsee, on väliä varmasti myös niille kymmenilletuhansille vapaa-ajanasukkaille ja matkailijoille, jotka alueella vuoden ympäri oleskelevat.

Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa säädellä yhden lääkärin tarkkuudella sairaaloiden toimintoja. Alueiden lausunnot ovat täydessä ristiriidassa lain kanssa siitä, mikä on järkevää. Esimerkiksi Salossa ja Oulaskankaalla saa olla lääkäri sairaalan vuodeosastolla, mutta sama lääkäri ei saa ottaa vastaan sairaalaan pyrkiviä muita potilaita. Esitykseen on luotu

viisi erilaista päivystyksen tasoa, viisi erilaista. Ei ole kyseessä mikromanageerauksen suomenennätys, vaan maailmanennätys.

Arvoisa puhemies! Hallitus ajaa sairaaloita alas, satojentuhansien suomalaisten terveysturvallisuus vaarantuu, suuria alueita joutuu epätasa-arvoiseen asemaan sosiaali- ja terveyspalveluiden suhteen. Sairaalaverkko vedetään isoille rei'ille, koska halutaan säästöjä, mutta kukaan ei ole vielä pystynyt näyttämään näitä säästöjä toteen. On olemassa mystinen luku 26 miljoonaa euroa, jota hallitus rei'ittämisellä hamuaa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ei pyynnöstä huolimatta saanut sairaaloiden toimintojen muutoksista ja yöpäivystysten lakkautuksista laskettuja yksikkökohtaisia säästöjä. Itsekin olen niitä kirjallisella kysymyksellä kysellyt, mutta eipä ole laskelmia näkynyt. Miksiköhän näin on? Onkohan näin siksi, ettei siellä pimeydessä mitään valonkestäviä laskelmia olekaan, vaan sairaalat halutaan ajaa alas aivan muista syistä? Meillä Eloisan alueilla joudutaan laajentamaan Mikkelin sairaalaan ja hankkimaan lisää ensihoitoyksiköitä ja ambulansseja — kallista tulee.

Arvoisa puhemies! Kun talous ei ollut uskottava selitys verkon rei'ittämiselle, tempaistiin hihasta henkilöstön saatavuus. Pari vuotta sitten saatiin Savonlinnan ja Kemin sairaaloiden tilanne vakiinnutettua ja rekrytoinnit helpottuivat meillä huimasti. Meille suorastaan virtasi hoitajia ja lääkäreitä. Ei ollut henkilöstön saatavuudessa ongelmia, kuten siellä, minne keskittämällä henkilöstön saatavuus yritetään nyt ratkaista. Niin hoitajat kuin lääkäritkin ja myös opiskelevat hoitajat ja lääkärit ovat tätä muutosta vastaan.

Henkilöstön saatavuus ei tällä parane, vaan heikkenee, koska sote-alan ammattilaisilla ei ole vaihtoehtoja, minne mennä. On pakko mennä isoon, jollekin se voi toimia, mutta satojentuhansien asukkaiden alueilla, joilla heikennettävät sairaalat ovat, asuu myös tuhansia sote-alan opiskelijoita ja alan ammattilaisia, jotka eivät haluaisi kotoaan muuttaa yhtään mihinkään. Hallitus pakottaa alan ammattilaiset muuttamaan tai sote-alan ammattilaiset vaihtamaan alaa.

Arvoisa puhemies! Elämme sanalla sanoen pimeitä aikoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.29 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Varkauden ja Iisalmen ympärivuorokautisen päivystyksen lakkautuspäätökset ovat suorastaan pöyristyttäviä. Hallituksen johdonmukaisuus ei toimi. Päätös Kouvolan ympärivuorokautisen päivystyksen jatkumisesta oli oikea, koska ministerit ovat useasti julkisesti kommentoineet, että mikäli päätökset yöpäivystysten lakkautuksesta eivät tuo säästöjä, päätös perutaan. Näinhän Kouvolan kohdallakin kävi, tämä oli oikein.

Johdonmukaisuus hallituksella ei enää toteudu Varkauden ja Iisalmen yöpäivystysten kohdalla, vaan lakkautukset ovat toteutumassa.

Haluan teille, arvoisa hallitus, lukea ensihoitaja, pääluottamusmies Nea Tolvasen viestin suoraan hoitoalan kentältä: ”Sairastuminen ei katso kellonaikaa, se voi tapahtua missä ja milloin vain, myös yöllä. Kun äkillisen sairauden kanssa ei pärjää kotikonstein, on hakeuduttava päivystykseen. Päivystykselliseen hoitoon ei aina tarvita traumatiimiä tai leikkaussalivalmiutta, usein vähempi ja halvempikin hoito riittää.

Perusterveydenhuollon yöpäivystyksessä voidaan hoitaa useita erilaisia sairauksia ja vammoja myös yöaikaan. Vieritestauslaitteen avulla saadaan labroja, ja röntgenkuvatkin

voidaan ottaa. Hoito on hyvää, turvallista, ja saadakseen hoitoa ei tarvitse ajaa tunnin tai kahden matkaa ruuhkaiseen erikoissairaanhoidon päivystykseen.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on lopetettu vuodeosastoja. Perusterveydenhuollon päivystyksessä on pystytty hoitamaan yön yli niitä potilaita, jotka eivät osastolle ole mahtuneet tai tarvitsevat vain yhden yön seurantaa. Täydet osastot ovat olleet esteenä esimerkiksi leikkaustoiminnan toteuttamiselle jatkohoitopaikkojen puuttuessa. Tätä painetta ja siitä aiheutuvia kustannuksia on pystytty perusterveydenhuollon päivystyksellä vähentämään. Ensihoidon käyttöasteet alueellamme ovat jo nyt korkeat. Jos jatkossa ensihoito on jatkuvasti Viitostien päällä kuljettamassa potilaita Kuopioon, ei resursseja riitä hoitamaan hätätilapotilaita, eli niitä, jotka kipeiten ensihoitoa tarvitsevat.

Ensihoito ja liikkuvat palvelut pystyvät hoitamaan kerralla vain yhtä potilasta, kun päivystyksessä voi olla kymmeniä potilaita yhtä aikaa. Nyt syksyllä toteutetun seurannan mukaan sekä Iisalmen että Varkauden päivystyksessä hoidettiin yöaikaan yli kymmentä potilasta per yksikkö. Potilasmäärä on huomattavasti suurempi kuin sairaalaverkkotyöryhmän mietinnössä. Tämä tarkoittaisi yli 20 potilaan lisäystä KYSin päivystykseen yöaikaan. Tilat ja henkilöstömitoitus eivät nykyisellään tulisi riittämään.

Perusterveydenhuollon yöpäivystysten lopettaminen ei tuo positiivisia seurauksia potilaille eikä kaivattuja säästöjä. Sen sijaan se tulee vaikeuttamaan henkilökunnan saamista ja kaventaa osaamista alueella. Yöpäivystysten sulkeminen tulee näivettämään Pohjois-Savon alueella kaksi hyvin toimivaa sairaalaa ja saa aikaan sen, että osaaminen ja paine potilaiden hoidosta keskittyy liikaa KYSin varaan. Sillä tulee olemaan myös merkittävät negatiiviset vaikutukset Pohjois-Savon elinkeinoelämään.”

Arvoisa rouva puhemies! Kuulitte juuri hoitoalan ammattilaisen, Nea Tolvasen, viestin Varkaudesta, ja valitettavasti, hallitus, te ette ole kuulleet ja ottaneet vakavasti heidän, ammattilaisten, hätäviestejä. Pahimmillaan tämä päätös ympärivuorokautisen päivystyksen lakkautuksesta Varkaudessa ja Iisalmessa vie ihmishenkiä. Arvoisa hallitus, te kannatte siitä vastuun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

16.32 **Ville Merinen sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ajattelin, että miten saisi semmoisen kansan kosketuksen tähän sairaalaverkon salikäsittelyyn, ja minä sitten pyysin ihmisiltä tarinoita näistä sairaaloista ja päivystyksistä. Näitähän tuli semmoinen 200 kappaletta, niin minä nyt ajattelin osan lukea täällä. Nämä ovat mielestäni tosi koskettavia, ja ajattelen näistä, että nämä ovat suoraan ihmisten kielellä, näitä ei ole siistitty muuten kuin vähän anonymisoitu luvan kanssa. Aloitetaan:

”Vaikeaa keuhko- ja lihassairautta sairastavan lapsen vanhempana sairaalaverkon karsiminen johtaa siihen, että lapselle ei ole saatavana nopeaa, akuuttia apua sitä tarvittaessa. Se voi johtaa pahimmillaan lapsen joutumiseen tehohoitoon tai menehtymiseen. Sairaalaverkon karsimisen kautta kohtaa yliopistosairaalan ruuhkautumisen, joka viivyttää aina avun saantia.”

”Paikkakunnalta Haapajärvi Oulaskankaalle 80 kilometriä, OYS-päivystykseen 160 kilometriä. Viimeksi kuukausi sitten kävimme Oulaskankaalla. Miehelläni oli paha ongelma, jota ei työterveyshuollossa pystytty hoitamaan kahdella käyntikerralla eikä huomattu, vaikka oireet olivat selkeät. Lopulta menimme kiireesti päivystykseen. Onneksi Oulaskankaalla vielä pystyttiin tekemään tarvittava henkeä suojeleva toimenpide erittäin osaavien

lääkärien toimesta. Vielä oli pienet lapset mukana, kaksi- ja neljävuotiaat. Olisi ollut uuvuttavan pitkä ilta, jos olisi täytynyt lähteä Ouluun asti pimeällä ja liukkaalla kelillä.”

”Ennen viime kesää saatiin käydä lähikaupungissa TT- tai magneettikuvissa. Laitteet poistettiin puolen tunnin matkan päästä. Jos menit omalla autolla, se tarkoitti jo valmiiksi sairaille ihmisille, että matka lisääntyy tunniksi tai sitten vajaaksi kahdeksi tunniksi, kun menet kauemmaksi kuvattavaksi kymmeneksi minuutiksi ja sitten sama matka kotiin takaisin. Toiseen noista paikoista ei edes pääse meiltä julkisella kulkuneuvolla, pitää mennä taksilla ja toiseenkin pääsee julkisella, mutta kun on vatsavammainen loppuelämän, voi olla tosi haasteellista mennä sinne.”

”Iisalmessa yöpäivystys ollaan lakkauttamassa. Perheeni ja sukulaiseni pelkäävät jäävänsä ilman apua, jos sitä satutaan tarvitsemaan yöllä. Lähin päivystys on tunnin päässä. Lähdepä keskellä yötä ajamaan sinne henkihieverissä, kun ambulanssit eivät kulje juurikaan tai ovat liian kaukana tarvittaessa. Yöpäivystys on tärkeä apu kaupungin asukkaille. Sitä ette meiltä saa riistää. Ei meillä ole muutakaan sadan kilometrin säteellä. Miten ne takapajulan mummot, joille kestää ambulanssilla jo valmiiksi 45 minuuttia? Matka päivystykseen, esim. sydänkohtauspotilaalla, voi kestää jopa kaksi tuntia. Meiltä pienen kaupungin asukkailta viedään kaikki pikkuhiljaa.”

”Ylivieskalaisille Oulaskangas on helpoin tapa päästä päivystykseen. Oulaisiin menee noin 30 minuuttia, kun taas Ouluun toista tuntia. Siinä vaiheessa, kun oma tai muun henki on kyseessä ja tarvitsee nopeaa apua, ne kyseiset minuutit ovat ratkaisevia.”

”Oulaskankaan päivystyksessä annetaan ensiapua muun muassa vuotaville, tuleville että odottaville äideille, hengenahdistuspotilaille, vuotaville isoille haavoille, sydänkohtauspotilaille, virtsaumpipotilaille. Näistä kukaan ei selviä hengissä sadan kilometrin päähän OYSiin asti, tai ainakin matka sinne on yhtä helvettiä sekä potilaalle että hoitohenkilökunnalle.”

”Itse asun Salossa. Päivystystä minun pitää käyttää vuosittain. Kammottaa ajatus siitä, että jos oikeasti tulee vakava hätätilanne, niin pitää lähteä 50 kilometrin päähän Turkuun kiireisempään päivystykseen. Käsitykseni mukaan Salossakin on vain kaksi ambulanssia ja asukkaita useita kymmeniätuhansia. Jos molemmat ambulanssit joutuvat yöllä lähtemään viemään asiakasta Turkuun ja Salossa tulee kiireellinen keikka, esim. aivoinfarkti, niin se on ruumisauto, joka pitää tilata seuraavaksi. Siinä ajassa aivan vähintään kerkeää tulemaan pysyvä aivovamma. Kammottavaan suuntaan menee tämä hyvinvointivaltio.”

Sitten: ”Yksityiset terveysjätit, terveydenhoito, saavat olla olemassa, mutta verorahat pitää mennä julkiselle terveydenhuollolle. Yksityiset tekevät rahat jostain muualta eli niiltä, ketkä sitä voivat käyttää.”

”Tämä on pelottavaa. Olen alkanut miettimään, pitäisikö muuttaa kokonaan pois isompaan kaupunkiin täältä. Toisaalta koko minun elämä on täällä.”

”Iisalmesta lakkautetaan päivystys. Jatkossa päivystys Kuopiossa KYSissä, joka on jo valmiiksi ruuhkainen ja osastopaikat kortilla koko hyvinvointialueella. Lisäksi Iisalmesta matkaa KYSiin sata kilometriä, Iisalmen ympäristöstä, esim. Kiuruvedeltä, jopa 150 kilometriä. Kyllä pelottaa Kiuruvedellä asuvien iäkkäiden appivanhempien puolesta.”

”Olen miettinyt, josko yksi lapsi vielä perheeseen, mutta nyt tuli jotenkin semmoinen ajatus, että on helppo kallistua siihen, että lapsiluku on tässä, kun Kemissä ei enää voi synnyttää. Harmittaa niin hirveästi Meri-Lapin alueen lapsiperheiden puolesta. Nopeat synnyttäjät eivät ehdi Rovaniemelle tai Ouluun, mutta jos olisin vielä siinä tilanteessa, että synnyttämään menisin, niin suuntana olisi Oulu.”

”Varkauden yöpäivystys ollaan lakkauttamassa. Minulla on pieni lapsi, jolla on kurkunpääntulehdus, ja hän sairastuu siihen toistuvasti. Hengitys menee tiukille, ja lapsi hengittää apulihaksilla. Noissa tilanteissa avunsaanti on hengen uhalla tärkeää, ja puhutaan nopeasta aikataulusta. Yöpäivystyksen loppuessa lähin päivystys on yli tunnin matkan päässä, ja ambulanssin tulo kestää 40—60 minuuttia. Suoraan sanoen pelkään, mitä tulevaisuus on. Ne hetket pienen lapsen kanssa ovat pelottavia, ja nähtävästi ne muuttuvat entistä pelottavammaksi.”

”Kyllä täällä hoitoonpääsy on hankaloitunut. Vuoden jonot jopa lääkärille, eikä mielenterveyspalvelut ole saatavilla kuin nettipalveluna. Aikaa varatessa vakiokysymys on: onko sinulla vakuutusta, jotta voisit mennä enemmän yksityiselle, kun julkisella ei ole aikoja?”

Jatketaan kohta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

16.39 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Olin tuossa valmistellut pitkää puheenvuoroa, mutta jätän sen tuonne myöhempään iltaan ja puhun nyt tässä enemmän edellisiin puheenvuoroihin ja omiin ajatuksiin viitaten. Tuossa matkalla joku huikkasi, että puhu Salosta, ja mielellään voin puhua Salosta ja kaikista muistakin näistä yöpäivystyksistä ja sairaaloista, jotka nyt tässä ovat lakkautuksen kohteena tai joista palveluita heikennetään. Nämä kaikki sairaalat ovat aidosti meille keskustalaisille, niin kuin monille muillekin tässä salissa, tärkeitä, ja ollaan myöskin meidän vastalauseessa pyritty mahdollisimman monipuolisesti perustelemaan näiden kaikkien yöpäivystysten ja sairaaloiden merkitystä.

Tässä edustaja Merinen edellisessä puheenvuorossa toi asiakaskokemuksia, ihmisten kertomuksia julki, ja voisin itsekin vaikka kerrata kokemuksia tältä syksyltä tyytyväisenä yöpäivystyksen käyttäjänä. Olenkin hieman harmissani, kun tässä yhdessä puheenvuorossa aiemmin tässä illalla tuotiin esille, että olisi parempi viedä potilas suoraan keskussairaalaan tai yliopistolliseen sairaalaan kuin siinä lähellä olevaan yöpäivystykseen.

Totta kai, jos tilanne on todella paha ja vakava, niin silloin viedään keskussairaalaan, mutta jos se yöpäivystys on siinä lähellä, sairaalassa, joka toimii integraatiossa osastojen ja muiden kanssa, niin totta kai se on hyvä paikka ja myöskin turvallinen paikka. Siellä on vain se yksi lääkäri, siellä on vain ne kaksi hoitajaa, mutta kyllä he voivat antaa yöaikaan useimmissa tapauksissa ihan riittävän hyvää hoitoa.

Arvoisa rouva puhemies! Se, mikä harmittaa tässä hallituksen esityksessä, on se, että kaikki Suomen hyvinvointialueet pyritään lähtökohtaisesti työntämään ikään kuin samaan sapluunaan. Lähtökohtana on se, että yksi ympärivuorokautinen päivystys per hyvinvointialue. Sitten siellä on näitä etäisyyksiin tai kielellisiin oikeuksiin liittyviä perusteita, ja niitä voi kyllä hyvinkin kriittisesti arvioida, että ovatko ne todellisia perusteita vai ovatko ne niitä poliittisia perusteita, joita meille sosiaali- ja terveysvaliokunnassakin varsin avoimesti tuotiin kuulemisissa esille. Kun ei oikein muita perusteita, faktoja löydy, niin ne poliittiset perusteet ovat siellä takana. Tietysti sitten niiden alueiden osalta, jotka näitä palveluja menettävät, on hyvin vaikea ymmärtää, jos sanotaan vain, että no, tämä oli poliittinen päätös ja te nyt poliittisella päätöksellä menetätte nämä palvelut vaikkapa sitten siellä Salossa, Kemissä, Savonlinnassa, Oulaskankaalla, Iisalmessa ja Varkaudessa, kun näin tulee tapahtumaan.

Arvoisa rouva puhemies! Yksi asia, mistä on vähemmän vielä puhuttu, liittyy hyvinvointialueitten autonomiaan. Me ollaan yhteisesti paljon tuotu esille täällä eduskunnassa,

että hyvinvointialueet saavat itse päättää. Ja se oli varmasti se tärkein lähtökohta, kun tätä uudistusta lähdettiin aikanaan tekemään, että hyvinvointialueet saavat itse omalla alueellaan päättää. Mutta onhan se nyt todella erikoista, että täältä eduskunnasta käsin lähdetään nyt sitten päättämään, saako siellä yöllä olla paikalla yksi lääkäri vai kaksi lääkäriä, puhumattakaan siitä, että jos siellä on, tulee olemaan se yksi lääkäri, esimerkiksi siellä Iisalmessa, Varkaudessa, Oulaskankaalla tai Salossa, niin tämä lääkäri ei saa ottaa potilaita yöllä vastaan. Tämä lääkäri ei saa ottaa potilaita yöllä vastaan, jos tämä lakiesitys menee läpi. Ja onhan tämä nyt hyvin erikoista, että tällä tasolla Suomen eduskunta lähtee näitä alueita tai yksittäisiä sairaaloita ohjaamaan. Tämä on se yksi syy, minkä takia tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa esimerkiksi eilen 17 tuntia istuttiin ja yritettiin tätä kääntää, vääntää, perustella. Kaikki kivet ja kannot käytiin läpi, mutta valitettavasti ollaan nyt tässä tilanteessa, että se alkuperäinen hallituksen pohjaesitys ollaan junttaamassa tai ollaan ainakin tähän asti saatu tuotua tuolta valiokuntakäsittelystä läpi.

Arvoisa rouva puhemies, tämä tällä erää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

16.45 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa puhemies! No niin, nyt käsittelemme täällä tätä hallituksen tuomaa sairaalaverkkoa. Eilen tosiaan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa hallitus runttasi tämän aika pitkälti läpi: 17 tuntia siinä mentiin, ja oppositio pyrki kyllä tuomaan näitä alueiden viestejä ja laskelmia, ja käytiin mietintöä ja pykäliä läpi, ja kyllä tuli harvinaisen selväksi, että hallitus ei halunnut tehdä pienintäkään myönnytystä näiden nyt leikattavien sairaaloiden suhteen. [Aino-Kaisa Pekonen: Ei mitään!] Me sosiaalidemokraatit tosiaan tämän käsittelyn yhteydessä teimme jokaisesta sairaalasta nimenhuutoäänestyksen, ja kun se pöytäkirja valmistuu, voimme täällä sitten vielä tätä käydä läpi. Halusimme varmistua siitä, mikä on hallituksen tahtotila näiden sairaaloiden suhteen, mistä tänään ovat ansiokkaasti edustajat tuoneet esille. [Markku Siponen: Olisi hyvä, jos nämä nimet olisivat nyt paikalla täällä!] — Kyllä. Näistä nimistä puheen ollen, tämä on ensimmäinen käsittely sairaalaverkkoa kohtaan, ja äsken kun tulin, niin katsoin, että täällä oli 21 puheenvuoropyyntöä, ja arvaatteko, montako kokoomuksen pyydettyä puheenvuoroa on tähän sairaalaverkkokeskusteluun? Nolla — ei yhtään pyydettyä puheenvuoroa.

No, hallitus tosiaan leikkaa 26 miljoonaa yleiskatteellisesti hyvinvointialueilta, ja tässä tuli hyvin selkeäksi, että tämä on säästöesitys. Alueet hyvin ansiokkaasti toivat erilaisia laskelmia nousevista kuljetuskustannuksista ja jo tehdyistä investoinneista, eli näistä koko hyvinvointialueiden päätöksistä, miten ne haluaisivat ylläpitää näitä sairaaloita — kaikilla faktoilla pyyhittiin pöytää. Niillä ei ollut mitään merkitystä valiokunnan käsittelyssä. Kyllä täytyy sanoa, että vähän kun miettii sosiaali- ja terveysvaliokunnankin työtä ja kun puhutaan tietoon perustuvista päätöksistä, niin jotenkin kyllä usko meinaa usein loppua, kun ei potilasturvallisuus, eivät taloudelliset kysymykset, eivät mitkään terveys- ja sosiaalipoliittiset kysymykset merkitse mitään tässäkään käsittelyssä. Tätä haluan, arvoisa rouva puhemies, paheksua tämän lakiesityksen käsittelyssä.

No, aloitetaan näitten sairaaloitten käsittely, mistä tosiaan teimme nimenhuutoäänestyksen.

Salo: Saloon on tehty merkittäviä investointeja. Koko Varsinais-Suomen hyvinvointialue kannatti Salon sairaalan säilymistä, ja niin perussuomalaiset kuin kuulemma kokoomus olivat ostaneet ison mainoksen Varsinais-Suomen aluelehteen, jossa kertoivat, että

kaikki seisovat tämän sairaalan puolella. No, täytyy kyllä sanoa, että tämän lakiesityksen käsittelyssä en ole kuullut yhtään puolustavaa kommenttia Salon sairaalan puolesta. Mutta me olemme nyt äänestäneet tämän jo valiokunnassa, ja tulemme kakkoskäsittelyssä äänestämään tämän ehdotuksen hylkäämistä, joten siinä kohti on vielä mahdollisuus kokoomuslaisilla ja perussuomalaisilla näyttää, mitä mieltä he ovat Salon sairaalasta. Kyllä niin kuin puheiden ja tekojen täytyy olla symmetrisesti samassa linjassa.

Varkaus ja Iisalmi täällä on hyvin tuotu, eli sama kohtalo.

Oulaskangasta on täällä jo puheenvuoroissa sivuttukin: Tiedetään, että välimatkat ovat huomattavan pitkät, ja toisaalta väestöpohja on myös huomattavan suuri. Olemme saaneet paljon viestejä sosiaali- ja terveysvaliokuntaan henkilöstöltä ja muilta asiantuntijoilta, mutta myöskään tämän osalta hallitus ei tehnyt mitään muutoksia esitykseen.

Savonlinna, Kemi... No, sitten mielenkiintoinen, Lohjan synnytykset: Meillä muilla hyvinvointialueilla nyt hallitus lopettaa näitä, mutta HUSille on määritelty tämmöinen erillisratkaisu. Siellä kuitenkin oli pykälissä auki tämä synnytyspykälä, ja me teimme esityksen, että Lohjan synnytyksiä tulee jatkaa, että lakiin kirjataan näin. No, ensimmäinen huomio: RKP:n edustaja lähti valiokuntahuoneesta samoin tein. Ja toinen huomio: kokoomuksen edustaja tuli samoin tein valiokuntaan. Viisi kokoomuksen jäsentä paikalla, kolme perussuomalaista ja yksi kristillisdemokraatti, ja äänestettiin Lohjan synnytykset jälleen kumoon.

No, sitten on mielenkiintoista tämä Kouvola: Täällä annettiinkin jo kiitosta osin tähän, mutta kuten täällä on tuotu tätä esille, edustaja Werningkin, niin eihän tässä todellisuudessa Kouvolan sairaalaa millään tavalla pelastettu. Valiokunnan kuulemisessa tuotiin hyvin selville, että tällä hetkellä Kouvolassa toimii päivystyksenä akuuttilääketieteen päivystys, joka on nostanut sen koko sairaalan tason äärettömän korkealle, ja tämä osaamistaso on ollut huippua. Tämä tuli meidän valiokunnan kuulemisessa selkeästi ilmi. Nyt tämä päivystyksen taso lasketaan perusterveydenhuollon päivystyksen tasolle, ja tämä jos jokin on merkittävä muutos koko Kouvolan sairaalan toimintaan. Mielestäni tämä ansaitsee tulla kuulluksi. Eli tämän kuulemisen perusteella en kovin paljon iloitsisi Kouvolan sairaalan puolesta.

Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä käsittely on ollut äärettömän surullinen. Meitä on patistettu koko ajan nopeampaan käsittelyyn. Eilen siirsimme vammaispalvelulain käsittelyn, joka oli tullut ajoissa, tämän sairaalaverkon käsittelyn jälkeen, ja tämähän on tullut myöhässä. Hallituksen ainoa tahtotila on ollut saada tämä esitys mahdollisimman pian voimaan budjettilakeina tämän vuoden puolella, ettei tämä vain tule kevään aluevaalien läheisyyteen käsittelyyn. [Puhemies koputtaa] Tämä poliittinen tilanne on selkeästi tullut ilmi tämän lain käsittelyssä.

Tulemme kakkoskäsittelyssä esittämään tälle hylkäystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

16.53 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa debattipuheenvuorossani totesin, niin tässä on kaikesta päätellen yksi hallituksen tärkeimmistä esityksistä, sillä ihan hallituspuolueiden puhemiesten turvallisen läsnäolon turvin saimme eilen StV:ssä kokoustaa 17 tuntia, jotta valmista varmasti tuli.

No, oma vaalipiirini sai tästä hallituksen Itä-Suomi-sympatiasta ja ymmärryksestä Itä-Suomea kohtaan oikein kaksi iskua yhdellä kerralla, mutta emme kovin kiitollisia ole tästä

Savonlinnan ja Kouvolan sairaalapalveluiden romuttamisesta. Toivonkin, että siellä Savonlinnan ja Kouvolan seuduilla ihmiset sitten muistavat näitä palveluita menettäessään, mitä kokoomus, perussuomalaiset, kristillisdemokraatit ja RKP saivat heidän palveluilleen aikaan.

Miksi tämä esitys on niin tärkeä, että tätä sitten vahdataan oikein puhemiesten turvin, että tästä valmis tulee? Meille on annettu perusteeksi, että tässä on taloudelliset kysymykset ja että täytyy säästää, mutta kuitenkin, kun tuolla valiokunnassa olemme käsitelleet asiaa, on käynyt selväksi, että ei niitä säästöjä ole sen verran tulossa kuin mitä on ajateltu, että niitä tulisi, vaan päinvastoin näyttää siltä, että tästä tulee vielä kustannuksiltaan kalliimpi ja ennen kaikkea tästä tulee ihmisille hankalampaa. No, me esitimme jopa tässä käsittelyn vaiheessa — kun tähän lakiin on leivottu tämä yleiskatteellinen säästö, mikä siis tarkoittaa sitä, että niilläkin hyvinvointialueilla, joilla sairaalaverkkoon ei olla tekemässä karsintoja, sairaalaverkot osallistuvat näihin säästökustannuksiin, eli koko järjestyksessään nämä säästöt, vajaa 30 miljoonaa, jyvittyvät ympäri Suomen eivätkä suinkaan vain niille alueille, joilla nämä sairaalat karsitaan — me olimme valmiita esittämään, että pidetään sitten tästä säästötavoitteesta kiinni, että osoitetaan nämä karsinnat näille alueille yleiskatteellisesti, juuri niin kuin hallitus haluaa säästötavoitteenaan tehdä, mutta jätetään hyvinvointialueille vapaa oikeus itse miettiä, miten he nämä säästötoimet sitten tulevat toteuttamaan. Mutta tässä olikin nyt arvovaltakysymys, ja tämähän ei sitten käynytkään. Ei siis todellisuudessa ole kysymys vain säästölaista, kyllä tässä taustalla on jotain kummallisempaa.

Tämä esitys on osa tätä hallituksen uudistusvimmaa. Hallitus jatkaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista karsimalla ja säästämällä ihmisten palveluista. Esityksellä haetaan vuodesta 26 alkaen noin 30 miljoonan euron säästöä. Se saataisiin suunnilleen aikaan esimerkiksi perumalla hallituksen tekemä kaljaveron alennus. Kyse on siis puhtaasti hallituksen arvovalinnoista.

Tämä esitys on osa palveluiden romuttamista. Hallitushan heikentää vanhustenhoivaa ja leikkaa alueilta kymmeniä miljoonia. Perusterveydenhuollon hoitotakuu romutetaan kolmeen kuukauteen ja samalla alueilta leikataan 100 miljoonaa vuosittain. Kaiken päälle hallitus vaarantaa pienituloisten ihmisten hoitoon hakeutumista nostamalla sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja kymmenillä prosenteilla, jopa 45 prosentin verran. No, sitä ajattelisi, että tällaisina aikoina keskeiset asiat, kuten turvallisuustekijät tai alueellinen tasa-arvoisuus tai elinvoiman turvaavat asiat, olisivat erityissuojeluksessa — mutta ei — sillä mielestäni kattava palveluverkko nimenomaan on keskeinen turvallisuustekijä, takaa tasa-arvoa alueellisesti sekä turvaa elinvoimaa sen lisäksi. Näillä on myös merkittävä vaikutus sairaaloille jääviin tehtäviin ja alueen sote-alan ammattilaisia kouluttavien oppilaitosten toimintaedellytyksiin.

Synnytysten keskittäminen voi heikentää ilman synnytyssairaalaa jäävän alueen kuntien houkuttelevuutta perheenperustamisiässä olevien ja lapsiperheiden näkökulmasta.

Ympärivuorokautiset yhteispäivystykset ovat osa potilasturvallisuutta ja alueellisesti ihmisille erittäin tärkeitä lähipalveluita. Päivystystoiminnan keskittäminen uhkaa heikentää ihmisten palveluihin pääsyä, pahentaa ruuhkia, vaikeuttaa ammattilaisten rekrytointia ja siten syventää henkilöstöpulaa ja heikentää hoidon laatua — eli juuri päinvastoin kuin hallitus omissa tavoitteissaan tämän lain osalta sanoo. Päivystyksen ruuhkautuminen ei helpotu sillä, että päivystykset keskeytetään kauemmas palveluiden tarvitsijoilta ja heikennetään potilasturvallisuutta. Keskittäminen uhkaa johtaa sairaankuljetusten lisääntymiseen ja

kasaa painetta ensihoitoon. Palveluverkon silmitön karsiminen aiheuttaa ymmärrettävää huolta myös sote-henkilöstössä. Nyt tulisi eri tavoin turvata sote-alan pito- ja vetovoimaa sen sijaan, että aiheutetaan epävarmuutta työpaikkojen pysyvyydestä ja työolosuhteista ja heikennetään työhyvinvointia.

Lausuntokierroksella esitystä arvosteltiin muun muassa eriarvoisuutta lisäävänä. Potilasturvallisuuden, saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden heikkenemisestä esitettiin huolia erityisesti alueilla, joilla matkat päivystykseen pitenevät. Valitettavasti tässä hallituksen esityksessä ei ollut muun muassa potilasturvallisuuteen liittyen minkäännäköisiä vaikutusarvioita, emmekä me opposition edustajat ole voineet edes pyytää niitä, koska hallituspuolueen edustajat äänestivät asiantuntijakuulemisen loppuun äänten 9—8 turvin, joten siltä osinkin tässä jää huolia kyllä ilmaan. [Puhemies koputtaa]

Esitys on umpisurkea, ja sitä ei voi kannattaa. Vetoan hallitukseen ja hallituksen kansanedustajiin, että te ymmärrätte äänestäessänne, mitä olette tekemässä, [Puhemies koputtaa] ja ette kannata tätä esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

17.00 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Pohjois-Pohjanmaalla on otettu järkyttyneinä vastaan päätös Oulaskankaan sairaalan yöaikaisen päivystyksen lopettamisesta. Viimeiseen saakka me keskustalaiset jaksoimme uskoa, että hallituksen lupaama yhdenvertainen tarkastelu toteutuisi ja kehysriihestä putkahtanut kovennettu päätös, jonka mukaan yhteispäivystyksen menettämisen lisäksi Oulaskankaalla ei olisi edes perusterveydenhuollon ympärivuorokautista päivystystä, voitaisiin perua. Nyt tiedämme, ettei vetoaminen tosiasioihin auttanut, vaikka valiokuntakäsittelyssä kaikki seikat puhuivat yöpäivystyksen järjestämisen puolesta. Tiivistetysti voidaan sanoa, että sairaaloiden yöpäivystysten keskittäminen oli täysin poliittisiin päätöksiin perustuvaa, mistä raskaimman vastuun kantavat päähallituspuolueet perussuomalaiset ja kokoomus. Kouvolan tapaus osoitti, että se sai, joka huusi eniten. Tosiasioilla ei ollut päätöksenteossa mitään tekemistä.

Arvoisa puhemies! Pohteen hyvinvointialue ja Oulaskankaan sairaala olivat valmistautuneet toteuttamaan perusterveydenhuollon yöaikaista päivystystoimintaa 120 000 asukkaan alueelle. Terveydenhuoltolain 50 §:n mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää hyvinvointialueelle luvan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystyksen järjestämiseen, jos palvelujen saavutettavuus ja päivystyspisteiden väliset etäisyydet sitä edellyttävät eikä väestön tarvitsemia palveluja voida riittävästi turvata ensihoitopalvelujen avulla.

Perusteena esitykselle Oulaisten ympärivuorokautisesta perusterveydenhuollon päivystyksestä olivat ja ovat edelleen palvelujen saavutettavuus, potilasturvallisuus sekä väestön palvelutarve. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on maantieteellisesti laaja. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen eteläosan väestön palvelujen saavutettavuus heikkenee Oulaskankaan sairaalan yhteispäivystyksen päättyessä. Alue on väkimäärältään suurempi kuin Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueet ja lähes yhtä suuri kuin Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon hyvinvointialueet.

Terveydenhuoltolain 50 §:n 6 momentin mukaan päivystävissä yksiköissä on oltava riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta hoidon laatu ja potilasturvallisuus toteutuvat. Yksikössä tulee olla mahdollisuus taudinmääritystä varten tarvittaviin laboratoriotutkimuksiin

ja kuvantamiseen kaikkina vuorokaudenaikoina sekä etälääketieteen avulla mahdollisuus konsultoida ympärivuorokautisen laajan päivystyksen tai yhteispäivystyksen yksikköä. Mahdollisuus siirtää potilas nopeasti ympärivuorokautisen laajan päivystyksen tai yhteispäivystyksen yksikköön tulee varmistaa. Myös näihin edellä mainittuihin riittäviin voimavaroihin ja osaamisen oltiin ja ollaan edelleen varauduttu, että ne toteutuvat Oulaskankaan ympärivuorokautisessa perusterveydenhuollon päivystyksessä.

Arvoisa puhemies! Kouvolan Ratamokeskuksen kohdalla hallitus teki täyskäännöksen. Päivystyksen säilymisen perusteluissa mainittiin, ettei taloudellisia vaikuttavuusarvioita ole tehty. Päätöstä perusteltiin kylläkin alueen väestömäärällä sekä välimatkoilla. Kouvola on totisesti ansainnut pitää yöaikaisen päivystyksensä, mutta nyt tiedetään, etteivät nämä seikat painaneet Oulaskankaan kohdalla. Ei ole lainkaan yhdenvertaista kieltää yöpäivystystä Oulaskankaalta, kun sen väestöpohja on 120 000 asukasta ja Kouvolassa on 80 000 asukasta. Tai miten voidaan perustella Kouvolan kohdalla etäisyyttä seuraavaan, Kotkan sairaalaan, jonne on 55 kilometriä, kun vastaavasti Oulaskankaalta on matkaa Oulun yliopistolliseen 100 kilometriä ja Pyhäjärveltä jopa melkein 200 kilometriä?

Arvoisa puhemies! Olen halunnut uskoa, että ministeri Juuso pyrkii tekemään oikeudenmukaisia päätöksiä. Perustelujen tulisi olla yhdenmukaisia väestön määrän, välimatkojen, saavutettavuuden, potilasturvallisuuden sekä väestön palvelutarpeen suhteen niin Kouvolassa kuin Oulaisissa. Siksi ei voi muuta kuin pöyristyneenä kysyä: miksi ei voitu lisätä terveydenhuoltolakiin Oulaskankaan sairaalaa paikkana, jossa on perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys? Tähän on saatava vastaus Oulaskankaan alueen ihmisille ja myös kaikille muidenkin yöpäivystyksen menettävien sairaaloiden alueiden ihmisille.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat pettäneet maakuntien ihmiset kaikkein raskaimmin. Eduskuntavaaleissa luvattiin pitää huolta lähipalveluista ja pienistä sairaaloista, aivan kuten keskustakin lupasi, mutta Säätytalolla unohdettiin lupaukset, jotta saitte pikku tiukennuksia maahanmuuttoon ja Ylen rahoitukseen. Miksi oman maan kansalaiset ovat perussuomalaisten mielestä toisarvoisia ja suurin kiinnostus kohdistuu muualta tuleviin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola, vastauspuheenvuoro.

17.06 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvin lyhyesti tuohon, mitä tulee Kouvolan Ratamokeskuksen ja Kotkan tilanteeseen. En sinänsä ota kantaa Oulaskankaaseen ja Ouluun ja vertailuun tähän tilanteeseen vaan siihen, mikä on unohtunut.

Tiedän aika hyvin sen Kymenlaakson tilanteen, nämä kaikki muut perusteet, mitkä tuossa mainittiin. On totta, että siellä on yli 80 000 ihmistä, sitten siellä on Suomen toiseksi suurin varuskunta Vekaranjärvi plus Utti siinä vieressä, että siellä on useita varusmiehiä, nämä pointit myös. Mutta se, mikä unohtuu aina mainita, on se, että Kymenlaakson keskussairaalan, joka on siis Kotkassa 55 kilometrin päässä — josta itse asun itse asiassa noin 500 metrin päässä, ihan siinä sairaalan vieressä — kapasiteetti on niin alhainen, että se ei mahdu ottamaan niitä, mitä Kouvolassa Ratamokeskuksessa käy yöaikaan potilaita, eli se kaikki ei olisi täysin mahtunut Kymenlaakson keskussairaalaan Kotkaan. Se on yksi peruste. En tiedä sitten, mikä on tilanne Oulussa verrattuna tähän Oulaskankaaseen, onko siellä sama tilanne vai ei, [Puhemies koputtaa] mutta tämä on ainakin Kymenlaaksossa tilanne. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan.

17.07 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Eerola kertoikin tässä Kotkan sairaalan tilanteesta, mutta nyt täytyy sanoa, perussuomalainen edustaja, että tämä on aivan höpöhöpöjuttua [Krista Kiuru: Näin on!] siinä mielessä, että Ratamokeskuksessa säilyy yle-päivystys, perusterveydenhuollon päivystys, mikä tarkoittaa sitä, että yöaikaan ne erikoissairaanhoidon potilaat tulevat Kotkaan, missä tällä hetkellä on ahtaat tilat. [Juho Eerola: Niin on!] Ne potilaat siirtyvät sinne. Eihän siellä yle-päivystyksessä hoideta erikoissairaanhoidon potilaita. Jos joku kuvittelee, että potilas kello 22 muuttuu erikoissairaanhoidon potilaasta yle-potilaaksi, niin voin sanoa siellä yli kymmenen vuotta töitä tehneenä, että eipä muutu. Eli tämähän on ihan pelkkää höpöhöpöjuttua, mitä täällä puhutaan. Yritetään uskotella, että Kouvolassa tilanne on tosi hyvä. No okei, siellä säilyy jonkunlainen päivystys, mutta jonkun pitää uskaltaa sanoa myös ääneen se, että tämä on jäätävä palvelutason heikennys kouvolalaisille mutta myös koko Kymenlaaksolle ottaen huomioon myös ne ensihoidon resurssit. Siellä, kuulkaa, ralli pelaa sitten piipaa-autolla eestaas. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen, varsinainen puheenvuoro.

17.08 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen päätökset jäävät historiaan synkkinä. Suomalaiset ovat tunnetusti luottaneet julkiseen terveydenhuoltoon ja olleet pääosin tyytyväisiä saamaansa hoitoon ja voineet myöskin luottaa siihen, että apu on lähellä silloin, kun sitä tarvitsee. Mutta nyt tähän tulee muutos, kun hallitus monella saralla heikentää palveluita, korottaa maksuja ja vie myöskin palvelut entistä kauemmas. Tämä hallituksen esitys sairaala- ja päivystysverkon alasajamisesta on erittäin vakava virhe. Tällä esityksellä suljetaan useiden sairaaloiden ympärivuorokautisia päivystyksiä eri puolilla Suomea. Tämä hallitus tavoittelee tällä esityksellään säästöjä, mutta me emme missään vaiheessa valiokunnan kuulemisissa saaneet valiokuntaan laskelmia, jotka tosiasiallisesti osoittaisivat, että näitä hallituksen kaavailemia säästöjä olisi syntymässä näillä päätöksillä. Päinvastoin, asiantuntijakuulemisten perusteella kustannukset uhkaavat vain kasvaa, kun jäljelle jääviin sairaaloihin joudutaan tekemään mittavia investointeja ja ambulanssiliikenne ja Kela-taksiralli lisääntyy.

Jatkossa kullakin hyvinvointialueella voisi olla siis yksi nimetyllä paikkakunnalla sijaitseva yliopistollinen sairaala tai keskussairaala, jossa saa ja jossa on velvoite ylläpitää väestölle avointa ja sairaalan toiminnan varmistavaa monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä. Mutta Uudellamaalla HUS-yhtymä voisi sitten kuitenkin pitää päätöksensä perusteella tällaisia sairaaloita useammalla kuin yhdellä paikkakunnalla. Ja laissa sitten säädettäisiin, millä paikkakunnilla on mahdollista ylläpitää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä ja millä paikkakunnilla vaihtoehtoisesti rajattua ympärivuorokautista erikoissairaanhoidon päivystystä.

Hyvät edustajakollegat, me ollaan tekemässä ihan mittavaa muutosta myöskin tähän meidän päivystysrakenteeseen. Tämä esitys muuttaa myös merkittävällä tavalla hyvinvointialueiden itsehallinnollista asemaa rajaten sitä, vaikka juuri siellä alueilla on paras tieto siitä, miten ja minkä tasoista päivystystä alueella tarvitaan. Edustaja Siponen tässä aikaisemmin nosti tämän asian esiin, ja minä kyllä yhdessä opposition kanssa yritin kaikke-

ni, että alueilla olisi nimenomaan säilynyt se itsehallinto ja siis se päätösvalta siitä, millaisia palveluita alueilla tarvitaan ja millaisiin on resurssit. Mutta ei — tämä hallitus haluaa päättää hyvinvointialueiden ja sen kaiken tietotaidon puolesta, miten nämä asiat jatkossa järjestetään. Me tiedetään jo nyt tällä hetkellä, että alueilla on jouduttu karsimaan päätöksiä. Kun tämä hallitus leikkaa hyvinvointialueilta rahoitusta, siellä joudutaan laittamaan jo valmiiksi päivystyksiä kiinni, ajamaan yhteispäivystyksiin entistä enemmän palveluja, mutta nyt sekään ei enää riitä, vaan hallitus haluaa vielä ottaa ohjat omiin käsiinsä ja tehdä nämä päätökset hyvinvointialueiden puolesta. Minä pidän hyvin erikoisena sitä tilannetta, jossa perussuomalaiset aluevaltuutetut ovat useilla alueilla väittäneet, että he vastustavat näitä päätöksiä ja hallituksen toimia, vaikka näistä päätöksistä nimenomaan vastaa perussuomalainen sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso.

Arvoisa puhemies! Minusta näyttää siltä, että perussuomalaiset ajavat kaksilla sote-rattailla ja tuhoavat suomalaisten lähipalveluita ennennäkemätöntä tahtia. On suorastaan kansalaisten aliarviointia tehtailla siellä maakunnissa aloitteita ja kannanottoja, joilla olevinaan vastustetaan niitä päätöksiä, joita perussuomalaiset täällä hallituksessa ja eduskunnassa ovat itse tekemässä.

Nyt siis hallituksen esitys leikkaa muun muassa Kouvolan, Iisalmen, Jämsän, Raahen, Varkauden, Kemin, Oulaisten, Salon, Savonlinnan ja Valkeakosken sairaaloiden ja perusterveydenhuollon toimintoja. Ja kyllä, tämä päätös uhkaa myös vaarantaa potilasturvallisuutta, kun päivystykset karkaavat kauas ihmisten ulottumattomiin.

Arvoisa puhemies! Tätä sairaala- ja päivystysverkkoa koskevaa esitystä ei pystytty käsittelemään huolellisesti minun mielestäni sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, sillä hallituspuolueet runnoivat tätä esitystä voimalla eteenpäin. Asioiden käsittelyjärjestystä muutettiin, ja puhemiehet Halla-aho sekä Risikko istuivat vuorotellen valiokunnan kokouksissa vahtimassa asioiden etenemistä. Kuten olen julkisuuteenkin todennut, valiokunnan jäsenenä minun mielestäni valiokunta on koko ajan tehnyt töitä aivan sillä samalla intensiteetillä kuin puhemiesten läsnä ollessa. Mutta he tulivat sinne vahtimaan, että työ etenee, vaikka se olisi edennyt varmasti ilman valvovaa silmää.

Me emme saaneet myöskään kaikkea tarvittavaa asiantuntijamateriaalia valiokunnan kokouksiin, sillä hallituspuolueet päättivät lopettaa asiantuntijakuulemiset ilman näitä tarvittavia lisäselvityksiä muun muassa näihin kustannuksiin liittyen. Ja myös nämä alueen omat laskelmat on pääosin sivuutettu valiokunnassa hallituspuolueiden toimesta.

Valiokunta siis käsitteli eilen tätä sairaalaverkon romuttavaa hallituksen esitystä ennätykselliset 17 tuntia. Ja täytyy todeta, että se ideologinen vimma, jolla oikeistohallitus ajaa alas näitä lähipalveluita vaikutuksista ja kustannuksista piittaamatta, on minusta täysin käsittämätöntä.

Eilen tässä salissa käsiteltiin useamman tunnin ajan — samaan aikaan, kun sosiaali- ja terveysvaliokunta kokoontui — ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa, ja haluan todeta, että kyllä, sairaalaverkko on myös ennen kaikkea turvallisuuskysymys, ja tämä on myös huoltovarmuuskysymys, ja sitä ei sovi näinä aikoina unohtaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

17.16 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Ajattelin tällä kertaa aloittaa näistä yksityisen terveydenhuollon leikkaustoimintaa edistävistä muutoksista, jotka tässä ovat, ja päädyn sitten puhumaan yksittäisistä sairaaloista vähän tarkemmin. Käytän tämän puheenvuoron

siis SDP:n kansanedustajana ja totean heti alkuun, että me emme kannata tätä esitystä. Se johtuu yksinkertaisesti siitä, että tämä esitys, jonka käsittely on täällä parhaillaan menossa, kertoo siitä, että me halutaan edistää epäyhdenvertaisuutta palveluverkossa, ja se on minusta kyllä täysin sopimatonta. — Itse asiassa muutan vielä sen verran, kun katsoin, että täällä on Eerolakin paikalla. Tässä käytiin mielenkiintoinen debatti. Ja kun minä puhun tässä yhdenvertaisuudesta, niin revitäänpäs nyt tässä kappaleiksi tämä yksittäinen asia, jossa jo alueen kansanedustajat pääsivätkin aloittamaan.

Kun me olemme SDP:ssä todenneet, että tätä esitystä ei pitäisi viedä eteenpäin, koska tämä osoittaa sen, kuinka epäyhdenvertaisesti näitä alueita kohdellaan, niin tässä on hyvä esimerkki. Siis me kannatamme sitä, että Kouvolassa pitää olla yöpäivystys. Ja oli hienoa, että hallitus edes vähän korjasi tätä ehdotusta. Mutta se, mitä te ette korjanneet, oli se, että te tingitte siitä Kouvolan yöpäivystyksen tasosta, jossa järkevyyden vuoksi oli ajateltu, että tulee kustannussäästöä siitä, että siellä on akuuttilääketieteen edustaja, joka on aivan oma erikoislääketieteen alansa. Siis yksi akuuttilääkäri yössä tekee ihmeitä sillä palkallaan, koska me säästämme potilaan jatkohoidossa ja kustannuksissa merkittävästi. Mutta tämä nähtiin kustannustehottomuutena ja haluttiin nimenomaan tämä säästää.

Ne kalleimmat vaihtoehdot korjata tämä hallituksen esityksen epäkohta olivat se, että olisi suljettu kokonaan perusterveydenhuollon päivystys ja ruvettu kuskaamaan tätä porukkaa kovalla autorallilla Kouvolan ja Kotkan väliltä. Ja kun sitten tämä päätös tuli, että Kouvola saisikin jatkaa, niin sitten julkisuudessa käytiin tosi kova keskustelu, että oli pelastettu tämä Kouvolan yöpäivystys. Mutta jäi huomaamatta, että eihän sitä Kouvolan yöpäivystystä pelastettu, vaan sitä merkittävästi heikennettiin, koska se akuuttilääketieteen edustaja voi siis olla siellä tälläkin hetkellä ja kaikkina niinä öinä tämän lain voimaantulon jälkeen töissä. Ja kun ne säästöt alkavat vaikuttaa, niin he voivat olla siis myös lokakuussa töissä. Käsittääkseni siellä on kaksi tällaista ammattilaista. Mutta te ette voi enää oveen kirjoittaa, että täällä on akuuttilääketieteen päivystys. Kyllä tämä tältä hallitukselta on aivan pimeätä touhua.

Ja nyt mitä tulee siihen, mitä tässä jo todettiin edellä, niin kyllä täytyy ihmetellä myös sitä, onko tässä mitään järkeä, jos hallitus kerran poliittisista syistä katsoo, koska näyttää siltä, että virkakunta ei ole pystynyt näitä poliittisia syitä perustelemaan. Virkakunta kuitenkin normaalisti perusteli näitä toiminnallisia muutoksia, mitkä tässä tehdään, ja taloudellisia muutoksia aivan eri perustein. Tässähän siis 80 000 asukkaan alueelle otetaan lähtökohdaksi, että siellä pitää olla päivystys. Minä olen itsekin samaa mieltä: 11 suurimman kaupungin täytyy saada pitää päivystystä yllä. Se on oikeus ja kohtuus. Mutta ajatelkaa nyt: kun me laitetaan sitten raja poliittisesti siihen, että 80 000 asukasta, niin miksi — kun perussuomalaisten ryhmässä oli istuva ministeri — te ette tehneet tätä samaa 80 000:n rajaa kaikille? [Aino-Kaisa Pekonen: Aivan!] Sitä me täällä ihmetellään, että ei kai täällä kahteen kastiin tämä porukka kuulu. [Saku Nikkanen: Kuuluu!] Nyt kuuluu.

Mitä järkeä siinä oli, että sanotaan Oulaskankaalle, jonka asukaspohja on 120 000, että siellä tulee yli kahdensadan kilometrin matkoja, joilla perustellaan niitä pitkien etäisyyksien ja matkojen päässä olevia perustason päivystyksiä, jotka jäävät? [Juho Eerolan välihuuto] Tässä menee kaksi perustetta saman tien mönkään, kun ei kohdella näitä alueita samalla tavalla. Tätä minä en ymmärrä. Joko tätä esitystä ei ole luettu tai te ette välitä, tai sitten teille puhutaan muunneltua totuutta. Mutta jonkun näistä kolmesta on oltava totta. Ja se on tässä outoa, olipa se syy mikä tahansa. Nyt pitää skarpata, koska hallitusvastuussa kun ollaan, joudutaan selittämään ihmisille, miksi näin toimitaan.

Mutta oma haluni oli, arvoisa puhemies, puhua tästä leikkaustoiminnasta. Se on jäänyt vähemmälle huomiolle. Tässä tapahtui kaikkien aikojen puhallus, kun neuvoteltiin ja siinä yön pimeinä tunteina tuli lehmänkauppaa ja muuta. No, lehmänkauppahan se oli kova, koska tässäkin siirretään markkinaosuutta yksityiselle. Harva ajattelee, että perustason päivystyksen osalta ruvetaan käymään sitä, että kuka saisi vähän enemmän markkinaa. Mutta kas kas, tänne päivystyspykälien oheen on siis avattukin yksityisen leikkaustoiminnan osuus. Tämä yksityisen leikkaustoiminnan osuus on avattu niin, että ajatellaan, että annetaan mahdollisuus hoitaa näitä primäärejä tekonivelleikkauksia yksityisellä sektorilla silloin, kun se on mahdollista. Annetaan muutama kriteeri, ja näistä kriteereistä on yksityiselle voimassa vain yksi — se, että jos jossakin on hoitoonpääsyn ongelmaa, eli kuudessa kuukaudessa ei pääse hoitoon, yksityinen voidaan ottaa mukaan. Eikä siinä tarvita enää sitä kantavaa yhteispäivystyksen ajattelua, joka täällä taustalla on ollut. Laajennetaan näitä tekonivelleikkauksia ja todetaan, että kunhan se hoituu samana päivänä. Moni kysyy, että kuinka iso kakku tämä on. Me ollaan saatu selvitys, että tällä kikalla noin 20—25 prosenttia tekonivelleikkauksista voitaisiin hoitaa yksityisellä.

Kyllä minun täytyy sanoa, että onhan tämä aika kova puhallus. Ja täällä päivystysverkon ohessa tämmöistä ollaan puuhailtu. Ja me ihmetellään sitä, että miksi meillä on mahdollisuus avata markkinoita, kun me juuri ollaan säästötoimissa ja ostopalveluiden vahtiminen sekä perus- että erityistasolla on aika iso poliittinen juttu tällä hetkellä. Tämmöisen leikkauksen suorittaminen, jonka äsken kuvasin, yksityisellä sektorilla on noin kaksituhatta euroa kalliimpaa HUSin katalogin mukaan. Että minä en sitä ymmärrä, eikö tämä ollut millään tavalla mietinnässä.

No, kun tästä ei sitten päästy eroon, koska todennäköisesti kokoomus painoi niin kovalla, niin mitä teki ministeri Juuso? Hänhän ajatteli, että no, lypsetään sitten julkiselle sama, eikö niin? Ihan hyvä ajattelu, että jos meillä kerran on ihmisiä hoitojonossa, mikseivät siis esimerkiksi Kemi ja Savonlinna voisi leikata enemmän, tai kuka tahansa, ikään kuin näiden yliopistosairaalafiliaali. Se on erikoista, että tässä samassa esityksessä Juuso esitti kätevästi, että annetaan mahdollisuus leikata semmoisillakin paikkakunnilla, joissa leikkaustoiminta on jo loppunut, ikään kuin tätä ei tiedettäisi. [Puhemies koputtaa]

Mutta kaikkein oudointa tässä on, arvoisa puhemies, se, että näiltä samoilta paikkakunnilta, joille annetaan mahdollisuus tehdä aika kovaa leikkaustoimintaa, kuten Salolle, vietiin tässä samassa esityksessä perustasonkin päivystys yöaikaan. [Puhemies koputtaa] Eli kyllä tämä meno on semmoista, että tätä on hyvin vaikea selittää kenelläkään. Kun ennen vanhaan vaadittiin yhteispäivystys, että voidaan edes leikata. Täällä ei tarvita edes perustason päivystystä, että voi leikata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola, vastauspuheenvuoro.

17.23 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Hyvin lyhyesti puheenjohtaja Kiurulle, joka vertaili edelleen tätä Kouvolan Ratamokeskuksen tilannetta, se, että siellä edes muutamat asiat säilyvät, joku palvelutaso säilyy, vaikkei ihan täysin aiempi.

Ja sitten se vertaus siihen Oulaskankaaseen sinne Oulun seutuun: Kenties siinä ei ollut pelkästään se asukaslukuraja 80 000, vaan tässä ratkaisussa painaa ilmeisesti myöskin se, että alueella sijaitsee Suomen toiseksi suurin varuskunta, Vekaranjärven varuskunta, monta tuhatta miestä, ja sitten myöskin Utin laskuvarjojääkärikomppania. Eli tässä huoltovar-

muuteen ja maanpuolustukseenkin liittyvät seikat myöskin painavat, kun tämäntyyppisiä kokonaisturvallisuuteenkin liittyviä ratkaisuja tehdään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, vastauspuheenvuoro. Sen jälkeen edustaja Malm, vastauspuheenvuoro, ja mikäli edustaja Eerola haluaa vielä vastauspuheenvuoron, niin myönnän sen, ja sen jälkeen puhujalistaan. [Juho Eerola: Tuskin tarvitsee!] — Edustaja Kiuru.

17.24 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosi tärkeää, että saadaan vastata tähän.

Olen itsekin samaa mieltä, että näiden seikkojen pitäisi painaa, mutta fakta nyt on se, että kun katsotte ihan julkisen ministeriön vastineen, viimeisen vastineen, ikävä kyllä me emme saaneet sitä vahvistusta, että näitä toiminnallisia arviointeja ja taloudellisia arviointeja oltaisiin tehty kokonaisvaikutusten arvioinnin pohjalta. [Juho Eerolan välihuuto] Ja tämä on se ikävyys, että näin ei tehtäisi. Me itse olemme samaa mieltä, että Kouvolassa olisi pitänyt jatkua tämä akuuttilääketieteen päivystys, eli tämmöinen rajattu erikoisalapäivystys, mutta ikävä kyllä se ei jatkunut, mutta ei täällä myöskään oteta muiden varuskuntia eikä edes niitä siirtyviä kuluja, joihin edustajakin viittasi. Puhuitte siirtyvistä kuluista, että pitää Kotkassa investoida, mutta faktahan on se, että niitä ei otettu minkään alueen osalta huomioon. Ja nyt nämä alueet käyvät aivan kuumana, mihin nämä laskelmat perustuvat. Ja kun hallitus kertoi julkisuuteen, että laskelmien pohjalta muutettiin, kun Kouvola toimitti uudet laskelmat, niin muiden osalta tätä ei tehty. Nyt on 11 miljoonaa esitetty alueilta kuluja ja 26 miljoonaa [Puhemies koputtaa] aiotaan säästää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

17.26 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tähän Kouvolan varuskuntaan liittyen täytyy sanoa — siihen perusteluun, että Kouvolassa päivystys säilyy, koska siellä on varuskunta — että päivystyshän säilyy käytännössä nuhapolina. Jos varuskunnassa yöaikana tapahtuu jotain, on se sitten jalan katkeaminen tai vakava adenovirustapaus, niin Kotkaan tulee lähtö. Ei se Kouvola enää siinä vaiheessa auta, ja sen takia tämä perustelu, että Kouvolassa varuskunnan takia palvelut säilyvät parempana, ei pidä paikkaansa, koska ne palvelut eivät pysy parempana, vaan niitäkin leikataan. [Juho Eerola: Parempana kuin Oulaskankaalla!] Toivoisin, että myös hallituspuolueiden edustajat pysyvät tässäkin asiassa totuudessa, koska eihän se Kouvola pysty tässä vaiheessa auttamaan. Vaikka varuskunnassa onkin oma päivystys, se toimii vain ja ainoastaan virka-aikana. [Juho Eerola: Puhuin, että parempana kuin siellä Oulaskankaalla, mutta antaa nyt olla!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto, varsinainen puheenvuoro.

17.27 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Hallitus puuttuu sairaalaverkkoa karsimalla sellaisiin asioihin, joiden pitäisi kuulua hyvinvointialueiden omaan päätösvaltaan. Tällä päätöksellä te halveksutte hyvinvointialueiden päättäjien kykyä arvioida, mikä on niiden asukkaiden kannalta parasta. Tällä päätöksellä te heikennätte lukuisten suomalaisten turvallisuutta. Yöpäivystyksien lakkauttaminen on kallis virhe, joka heikentää potilas-

turvallisuutta ja uhkaa tuoda säästöjen sijasta vain lisäkustannuksia. Samalla se on osoitus oikeistohallituksen välinpitämättömästä suhtautumisesta koko sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja erityisesti lähipalveluihin. Kuten Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus lausunnossaan toteaa, asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutumisen kannalta välimatkan merkitystä haavoittuvassa asemassa oleville tai muiden henkilöiden tukea tarvitseville asukkaille ei pitäisi aliarvioida. Välimatka voi tämän lausunnon mukaan merkitä hoitoon hakeutumisen viivettä muissakin päivystyksellistä hoitoa vaativissa tilanteissa kuin akuutisti henkeä uhkaavissa sairauskohtauksissa tai vammoissa. Näissä tilanteissa hoitoon hakeutumisen viive voi johtaa komplisoituneeseen sairauden kulkuun, vaativamman hoidon tarpeeseen tai muutoin oikea-aikaisesti hoidettuna hyvän ennusteen omaavissa akuuteissa sairauksissa toimintakykyä pysyvästi rajoittavaan tilaan tai kuolemaan.

Hallitus on nyt siis päättänyt leikkauksista muun muassa Kouvolan, Iisalmen, Jämsän, Raahen, Varkauden, Kemin, Oulaisten, Salon, Savonlinnan ja Valkeakosken sairaaloiden ja perusterveydenhuollon toimintoihin. Päätös edustaa ideologista keskittämispolitiikkaa, jonka käytännön seurauksena on alueellisen eriarvoisuuden lisääntyminen. Palveluiden keskittämisestä saatavat säästöt ovat tutkimustiedon perusteella vähintäänkin kyseenalaisia, mutta minkäänlaiseen vaikutusarviointiin tai tietopohjaanhan tämä esitys ei perustu. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ei saanut edes yksikkökohtaisia laskelmia säästöjen toteutumisesta, mutta perussuomalaiset ja kokoomus halusivat runnoa leikkaukset läpi laput silmillä. Kokoomukselta tällaista voi odottaakin, mutta mistä lähtien perussuomalaiset ovat halunneet murentaa suomalaisten lähipalveluita? Kokoomukselta sen sijaan luulisi riittävän ymmärrystä elinkeinoelämän tarpeille, tai ainakin niin saattoi luulla ennen tätä hallituskautta. Esimerkiksi Varkauden kaupunginjohtaja kommentoi lausunnossaan Varkauden yöpäivystyksen lakkauttamista niin, että lakiesitys kurjistaa jo valmiiksi Venäjä-pakotteiden seurauksena erittäin haastavassa tilanteessa olevaa Itä-Suomea ja erityisesti kahta sen merkittävää vientiteollisuuden paikkakuntaa, Varkautta ja Iisalmea.

Varkauden ja Iisalmen sairaaloiden vaikutusalueella toimii useita kansainvälisesti merkittäviä yrityksiä, joiden toiminnan kannalta on kriittistä myös yhteiskunnan palveluiden toimivuus. Osaavan työvoiman saaminen nykypäivänä edellyttää kaikkien elämän osa-alueiden toimivuutta, johon hyvin keskeisenä elementtinä kuuluvat sosiaali- ja terveyspalvelut. Valitettavasti tämä sairaalaverkkopäätös siis murentaa ihmisten turvallisuuden lisäksi myös Itä-Suomen elinvoimaa lukuisten niiden muiden hallituksen päätösten ohella, jotka sitä tekevät, joten, arvoisa hallitus, jälleen kerran täytyy kysyä: kenen etua te tässä oikein ajatte? — Kiitos. [Aino-Kaisa Pekonen: Hyvä kysymys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

17.31 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Haluan tähän kärkeen heti sanoa, että se, mitä nyt sanon, on vain ja ainoastaan omia ajatuksiani ja kannan näistä itse täyden vastuun. Tämä ei kuulu mitenkään hallitukselle tai arvostamilleni ministereille. [Vasemmalta: Hyvä aloitus!] — Kiitos.

Käsittelyssä on siis sairaalaverkkoesitys. Kaikki sairaalat ovat tärkeitä, mutta haluan puhua tässä Salon sairaalasta, koska olen salolainen. Olen ollut ennenkin todella kovissa paikoissa henkisesti ja voin ihan rehellisesti myöntää, että tämä on ehdottomasti kovin paikka elämässäni tällä hetkellä. Tahdon muistuttaa, että täällä eduskunnassa tämä on neljän vuoden määräaikaisuus, mutta olen syntynyt Salossa, olen koko ikäni asunut Salossa, lapseni

ovat Salosta, vanhempani ovat Salosta ja koko perheeni asuu Salossa. Yritykseni sijaitsee Somerolla, joten Somero ja Salo ovat minulle erittäin tärkeitä tällä hetkellä.

Olen todellakin saanut kansanedustajan mandaatin Salon sairaalan käyttäjiltä. En siis yksinkertaisesti pysty kääntämään heille selkääni. Tuhannet äänestäjäni, heistä liki 90 prosenttia, ovat Salosta ja Somerolta. Aina puhutaan ja huudellaan, että täällä tehdään siltarumpupolitiikkaa, mutta minä nyt teen sitä, ja sitä sen pitää ollakin. Kun ajan täältä Helsingistä kotiin Saloon, siellä ovat perheeni, ystäväni ja salolaiset, enkä voisi tehdä päätöksiä, jotka olisivat heitä vastaan.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan tuoda tässä hieman tosiasioita esille, jos kaikki eivät niitä vielä tiedä: Salon sairaala on keskeinen osa koko palvelutuotantoa Varsinais-Suomessa. Jos mietitään Salon kokoa, se on pinta-alaltaan kymmenkertainen verrattuna esimerkiksi Turkuun tai Helsinkiin. Salon sairaalan yöpäivystys palvelee noin 70 000 asukkaan seutukuntaa. Lisäksi matka Turkuun yöpäivystykseen on pisimmillään yli sata kilometriä. Eli laitammeko yöaikaan lääkäriä tarvitsevat todella matkustamaan yli sata kilometriä, että he pääsevät hoitoon? [Aino-Kaisa Pekonen: Hyvä kysymys!] Salossa on tehty 60 miljoonan euron investointi uuteen sairaalarakennukseen, joka on valmistumassa parin vuoden päästä. Jos tämän investoinnin ei haluta menevän hukkaan, täytyy tiloja joka tapauksessa käyttää esimerkiksi vuodeosastoina, eli säästöä ei ainakaan tilakustannuksista ole tulossa.

Haluan tässä nyt ääneen kysyä: mistä ihmeestä ne säästöt muka tulevat? Jos Salon sairaalan yöpäivystys lakkautetaan, henkilöstöä ei tulla vähentämään, mutta on selkeä vaara, että osa vaihtaa aivan varmasti työpaikkaa, ja se taas johtaa henkilöstöpulaan. Jokainen tiedostaa julkisen talouden vaikean tilanteen, säästöjä pitää hakea ja sopeutusta tehdä, mutta miksi tehdään päätöksiä, joilla todellisuudessa ei synny säästöjä? Salon sairaalankin osalta sairaankuljetuksen lisäkustannukset vain kasvaisivat. Samalla hyvinvointialueen rahoitus vähenisi noin 2,8 miljoonaa euroa, eli palvelutasoa heikennetään ja siinä samalla rahoitusta lähtee.

Salossa vuokralääkäreihin ei mene rahaa. Jos päivystyksen poistumisen myötä joudutaan lisäämään ilta- ja kiirevastaanottoja, se ei laske kustannuksia, vaan päinvastoin. Kustannukset tulevat lisääntymään, ja vuokratyövoimaa joudutaan ottamaan käyttöön. Se jos mikä on kallista, ja laskun maksavat veronmaksajat.

Turun yöpäivystys on jo nyt ruuhkautunut ja toimii valtavan paineen alaisena. Tiedämme kaikki jo lopputuloksen: jos Salon yöpäivystys lopetetaan ja asukkaat joutuvat asioimaan Turussa, mihin kaikki potilaat edes mahtuisivat?

Arvoisa rouva puhemies! Kun mietitään nykyistä lainsäädäntöä, se edellyttää riittävää palvelutuotantoa vastaamaan väestön tarpeisiin. Nyt täällä eduskunnassa heikennetään hyvinvointialueiden mahdollisuutta itse määritellä, missä ja miten palveluja tuotetaan. Miksi näitä asioita ei voida päättää hyvinvointialueilla? Sitä vartenhan ne ovat olemassa, siksi tämä koko himmeli luotiin, että hyvinvointialueet päättäisivät näistä asioista.

Haluan vain ihmetellä: onko tässä todella kohdeltu koko Suomen väestöä yhdenvertaisesti palveluiden saatavuuden osalta? Esimerkiksi käyntimäärältään ja asukaspohjaltaan pienempiä tai korkeintaan samansuuruisia ja yöaikaisilta käyntimääriltään pienempiä Raaseporin ja Pietarsaaren päivystyksiä ei esitetä lopettavaksi. Onko niin, että ruotsinkielisille kyllä tarjotaan palveluita ja suomenkieliset voivat ajaa päivystykseen sen yli sata kilometriä Salon seudulla, mutta pääasia on, että RKP puolustaa marginaaliryhmän palveluita Raaseporissa ja Pietarsaaressa? Herregud, uskomatonta mutta totta.

Tässä salissa on moneen kertaan puhuttu myös huoltovarmuudesta. Maailmantilanne on moneen kertaan todettu epävarmaksi, mitä tulee naapurivaltioomme Venäjään. Salon yöpäivystyksen ja kirurgisen toiminnan lopettaminen olisi suora heikennys huoltovarmuuteen. Salon sairaala toimii myös laboratorioanalytiikan osalta TYKSin Kantasairaalan diagnostiikan varasairaalana.

Sitten yksi tärkeä pointti vielä: Kyse ei ole pelkästään yöpäivystyksen loppumisesta, vaan myös leikkaustoimintaan kohdistuvista muutoksista. Ne vaikuttavat suurelta osaltaan alueen asukkaiden palvelutasoon, ja seuraukset ulottuvat kokonaisvaltaisesti niin erikoissairaanhoidon saatavuuteen, laatuun kuin potilasturvallisuuteenkin koko hyvinvointialueella. Tulevaisuus tulee olemaan yksinkertaisesti pelkkää kaaosta, eikä tämä todellakaan anna hyvää työnantajakuvaa hyvinvointialueesta.

Sairaanhoitopiiri liitti Salon sairaalan osaksi TYKSin sairaalaa jo vuosia sitten ja keskitti Saloon vaativan kirurgian palveluita. Homma on toiminut mutkattomasti. Salossa ei ole väitettyä lääkäri- tai hoitajapulaa, mutta tällä esityksellä se kyllä luodaan, sillä läheskään koko vaadittava henkilöstö ei tule Turun TYKSiin Salosta siirtymään, eikä siellä ole tilojakaan. Henkilöstöpula pahenee, ja ruuhkaisen Turun päässä jonot kasvavat. Tämän kaiken yöpäivystys vie mukanaan, joten kyse ei todellakaan ole vain muutamasta yöllisestä asiakkaasta, kuten virheellisesti on annettu ymmärtää.

Salon sairaalassa tuotettu kirurginen toiminta on ollut välttämätöntä, jos mietitään hoidon saatavuutta Varsinais-Suomen alueella, ja sitä toimintaa on tuettu tehokkaasti, puhumattakaan siitä, miten suuri merkitys Salon sairaalalla on ollut terveydenhuollon ammattilaisten koulutusyksikkönä. Salon sairaala on toiminut jo pitkään koulutussairaalana ja sitä kautta polkuna lääkärien erikoistumiseen. Jos erikoistumismahdollisuuksia ei jatkossa ole enää samalla tavalla, työvoima siirtyy sinne, missä niitä on tarjolla, eli muualle kuin Saloon. Muutos vaikuttaisi myös hoitajakoulutuksen houkuttelevuuteen, kun harjoitteluja ei voisi Salon sairaalassa suorittaa enää samassa mittakaavassa. Tällä siis vaikutetaan negatiivisella tavalla jo valmiiksi henkilöstöpulasta kärsivään hoitoalaan.

Salon sairaalan osalta tehdyt arviot perustuvat käytännössä muiden sairaaloiden toiminnan pohjalta tehtyyn yleistykseen eivätkä Salon sairaalan todellisiin lukuihin. Valmisteluaineistoissakin todetaan, ettei Salon sairaalan osalta ole voitu hyödyntää toimintatietoja. Silti täällä ollaan tekemässä päätöksiä, vaikka tietoja ei ole. Tässä lakiluonnoksessa on arvioitu viiden miljoonan euron säästöpotentiaali. Tämä vain ei millään tavoin perustu oikeisiin realiteetteihin, eikä säästöpotentiaalin laskenta Salon sairaalan osalta täytä hyvän lainvalmistelun edellytyksiä miltään osin.

Lopulta haluan sanoa, että olen henkilökohtaisesti lopen kyllästynyt siihen palautteeseen, mitä olen tästä saanut. Ne ovat yleensä aina olleet nimimerkin takaa. Toivottavasti tämä puheeni nyt auttaa nimimerkin takaa huutelevia ymmärtämään, mitä mieltä olen tästä asiasta. Haluan vielä sanoa: onko tämä pilkka ollut kaiken sen arvoista? Minä sen kestän henkisesti tosi hyvin, mutta vanhemmilleni tämä on ollut tosi kova paikka henkisesti, ja kun vanhempani voivat pahoin, niin minäkin voin pahoin. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies. [Aino-Kaisa Pekonen: Hyvä puhe, Mikko! — Vasemmalta: Rohkea puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Lindén.

17.38 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensiksi haluan sanoa, että voimia edustaja Lundénille. Tuo on vaikea paikka, mutta arvostan kovasti käyttämäänne puheen-

vuoroa ja myös Eestilän puheenvuoroa. En halua tällä kääntää puukkoa hallitusrintaman sisällä, mutta te asutte semmoisilla paikkakunnilla, niin Eestilä Iisalmessa kuin Lundén Salossa, että tämä kysymys on silloin hyvin vaikea pohdittava, ja ollaan kuultu teiltä hyvät puheenvuorot. — No, menen varsinaiseen omaan puheenvuorooni.

On hyvä, että meillä käydään sairaalapoliittista keskustelua laajemminkin. Erikoissairaanhoito on 40 prosenttia hyvinvointialueiden budjetista eli yli kymmenen miljardia euroa. Se on yksi suurimpia ja väestön tärkeimpinä pitämiä palveluita. Vertailun vuoksi sanottakoon, että puolustusmenot ovat kuusi miljardia, peruskoulutus viisi miljardia, yliopistot kaksi ja puoli miljardia ja poliisi yksi miljardia. Vaikka nyt puhumme tietyistä rajatuista asioista, niin puhumme kuitenkin erikoissairaanhoidosta, sairaalalaitoksesta, joka on siis yli kymmenen miljardin kokonaisuus.

Olisi hyvinkin paljon sanottavaa monesta eri näkökulmasta, ja varmasti keskustelu tulee tässä illan mittaan jatkumaan ja itsekin käytän sitten lisää puheenvuoroja, mutta nyt ajattelin käyttää tämän ajan sillä tavalla, että käyn sitä tärkeintä eli näitä pykäliä läpi. Mietintö on tietysti tärkeä myös, mutta pykäläthän ovat ne, joiden mukaan kuitenkin toimitaan. Käsittelen ensiksi tätä 50 §:ää, myöhemmin sitten 45 §:ää.

50 § on se, jossa säädetään tästä kiireellisestä hoidosta. Siinä on yhdeksän momenttia.

1 momentissa ihan yleisesti todetaan, mitä on kiireellinen hoito. Se on kaikin puolin asiallinen.

2 momentissa puhutaan sitten tästä kiirevastaanottotoiminnasta. Se on myös erittäin tärkeä, niin kuin täällä on tuotu esille. Siitähän on oikeastaan jo aiemmin terveydenhuoltolaissa säädetty, niin että sinänsä nyt ei ole mitään uutta, mitä tulisi, mutta kiirevastaanotolla tarkoitetaan esimerkiksi vastaanottotoimintaa, jota järjestetään sekä niin sanotusti virka-aikana että vaikkapa sitten illalla kello 20:een tai vaikka kello 22:een saakka. Aikaisemminhan niin sanotut terveyskeskuspäivystykset olivat todellisuudessa kahdelta kolmasosaltaan eräänlaista kiirevastaanottoa ja ehkä yksi kolmasosa oli sitten sitä varsinaista kiireellistä hoitoa, jota ei saa lykätä koskaan seuraavaan päivään, mutta yhteispäivystysten myötähän tämä tilanne sitten muuttui. Mutta se kakkosmomenttikin on sitten ok.

Sitten tulee tämä mielenkiintoinen 3 momentti. Se on se, jossa luetellaan ne hyvinvointialueet, joissa on tämä aikaisemmin laajaksi ympärivuorokautiseksi päivystykseksi kutsuttu päivystysjärjestelmä. Nyt varmasti kaikki ovat jo havainneetkin sen, että puhumme tässä uudella käsitteellä. Uusi käsite on ”monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys, joka pystyy tarjoamaan laajasti palveluita usealla lääketieteen erikoisalalla ympärivuorokautisesti välittömästi”. On mielenkiintoista, miksi tarvitaan uusi määritelmä. Kävikö niin, että se aikaisempi ”laaja ympärivuorokautinen päivystys” oli eräällä tavalla leimaava? Että tietyt sairaalat ovat sitä ja tietyt sairaalat eivät ole sitä, ja siinä tulee sitten sairaaloiden välille sellainen arvostusero, joka on ihan selvästi siellä sairaaloissa kentällä koettu. No, tähän kategoriaan ovat sitten jääneet nämä entiset sairaalat eli viisi yliopistosairaalaa ja kahdeksan keskussairaalaa.

No, sitten 4 momentissa on se, joka aikaisemmin määriteltiin ”erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen yhteispäivystys”, eli se muu. Eli se ei-laaja päivystys määritellään nyt ihan samoilla sanoilla, mutta se jatko on vähän eri tavalla. Se määritelmä kuuluu näin: ”Monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys, jossa on tarvittavien erikoisalojen riittävä osaaminen.” Tähän kategoriaan pääsee sitten viisi sairaalaa. Ne ovat paikkakunnittain nämä tutut Kotka, Kokkola, Mikkeli, Kajaani ja Hämeenlinna.

No se, mikä niiden välinen ero on, on hyvin mielenkiintoinen kysymys, koska tällä hetkellä siellä pienimpien sairaaloiden joukossa, tässä ikään kuin ylemmässä ryhmässä, ja sitten suurimpien joukossa siinä alemmassa ryhmässä ei ole mitään eroa. Eli tämä jakohan on keinotekoinen. Jos vertaa Rovaniemen ja Kotkan päivystystä — toinen on siis tämä laaja ja toinen tällä tavalla uudelleenmääritelty — tai jos vertaa Lappeenrantaa ja Vaasaa tai jos vertaa Hämeenlinnaa ja Joensuuta, niin huomaa, ettei niitten välillä ole käytännössä mitään eroja. Eli viestini on se, joka on sama viesti kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnalla oli yksimielisesti vuonna 21 — minulla on tässä ihan sitaattikin siitä, mutta en nyt lähde sitä lukemaan — kun StV otti kantaa, että tästä päivystysten keinotekoisesta kategorisoinnista erilaisiin tasoihin pitää luopua, koska onhan myös niin, että itse asiassa tässä laajan päivystyksen ryhmässä, joka on siis nyt uudelleen sanoitettu, ei ole ollenkaan samanlaiset päivystykset. HUSissa päivystää 200 lääkäriä ja tuhansia hoitajia yöllä, Tampereella ja Turussa siitä ehkä noin kolmasosa, 50—60 lääkäriä ja satoja hoitajia, ja sitten meillä on pienempiä keskussairaaloita, jotka ovat tässä samassa ryhmässä, jossa on 10—12 lääkäriä ympärivuorokautisessa päivystyksessä.

No, sitten tämä 5 momentti antaa HUS-yhtymälle kuitenkin mahdollisuuden ylläpitää tätä monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä muissakin sairaaloissa, ja niitähän ovat Hyvinkää, Porvoo, Lohja, ja sitten myöhemmin käsitellään sitä Raaseporia erikseen.

Sitten tulee se mielenkiintoinen 6 momentti, jossa määritellään, että kolmella paikkakunnalla saa olla perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys, eli Ivalossa ja Kuusamossa pitkän matkan takia, ja sitten omista syistään, joista täällä on jo keskusteltu, Kouvolassa. Ja sitten tulee se, että määritellään, että Kemissä ja Savonlinnassa saa kuitenkin olla joko ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys tai vaihtoehtoisesti sellainen suppea, rajattu erikoissairaanhoidon päivystys, josta erikseen sanotaan, että ”ei kuitenkaan ole monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys”. Tässä menee jo tämä käsitteiden käyttö niin moninaiseksi, että siinä on vaikea pysyä perässä.

Vielä viimeisenä — ja sen ehdin sanoa — löytyy sellainen kategoria, johon täällä on viitattukin: niissä paikoissa, joissa ei ole ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä — vaikkapa Salo ja Oulaskangas — lääkäri saa kyllä olla siellä sairaalassa töissä mutta ei avata potilaalle ovea yöllä, paitsi jos potilas on juuri ollut sairaalassa ja kyse on jostain jatkohoidosta. [Puhemies koputtaa] Eli tämä lainsäädäntö menee niin mikromanageeraukseksi, että näin ei pitäisi ylipäätään lähteä säätämään. — Kiitoksia. [Vasemmalta: Missä järki?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

17.45 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä on kuultu hyviä puheenvuoroja asiaan liittyen, ja haluan nyt lähestyä tällä Oulaskankaan tilanteella.

Ensinnäkin hallituksen päätös ajaa alas Oulaskankaan sairaalan ympärivuorokautinen päivystys ja laaja leikkaustoiminta on lyhyesti sanottuna vastuuton ja häpeällinen. Kuka tästä hyötyy? Eivät ainakaan Pohjois-Pohjanmaan eteläiset kunnat ja niiden 126 000 asukasta. Kun täällä hyväksyttiin Kouvolan 80 000 asukkaan päivystyksen säilyminen mutta sama oikeus viedään Oulaskankaan alueelta, voi vain kysyä, missä on oikeudenmukaisuus. 126 000:n väestöpohja ja matkat 180 kilometriä Pyhäjärvi—Oulu. [Juho Eerolan välihuuto] Elikkä matkat 180 kilometriä. Kerroin jo tässä yhden esimerkin: kun käytin omaa

lastenlastani äitineen OYSissa päivystyksessä, sen matkan kestoaika oli seitsemän tuntia. Tästä voimme päätellä, kuinka valtavat kustannukset tulevat siitä, että meillä työssäkäyvä väki käyttää pieniä lapsia tai vanhuksia, läheisiään päivystyksessä, kun on tällaiset ajomatkat. Tästä voimme päätellä, että tämä päätös ei säästä euroakaan. Päinvastoin, ambulanssi- ja taksiralli Ouluun kiihtyy. Perheet joutuvat kuljettamaan lapsiaan ja omaisiaan jopa satojen kilometrien päähän. Työpäiviä menetetään, omaiset kärsivät, ja hoidon saatavuus heikkenee. Näitä piilokustannuksia ei hallituksen laskelmissa ole huomioitu. Jo täällä kuulimme, että ministeriön laskelmissa 26 miljoonan säästöt ovat yksi promille hyvinvointialueitten rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Missä ovat alueemme kokoomuslaiset ja perussuomalaiset kansanedustajat, kun maakunnan etu on näin härskisti uhrattu? Kulissien takana vaikuttamisesta ei ole mitään hyötyä, jos et uskalla puolustaa Oulaskangasta julkisesti. Tässä on tullut selväksi, että keskustan lisäksi Oulaskankaan puolustajia ei eduskunnassa ole. [Aki Lindén: On, on!] — Paitsi että tässä myös hallituspuolueitten osalta edustaja Kangas jo varmaan voi käyttää rohkaisevan puheenvuoron tämän lisäksi.

Lopuksi tässä mitätöidään hyvinvointialueitten itsenäistä päätöksentekoa. Juuri tämä näkökulma pitäisi meidän muistaa: mitätöidään hyvinvointialueiden itsenäistä päätöksentekoa. Helsingistä käsin päätetään, että Oulaskankaan alasajo on järkevää. No, kertokaa se niille lapsiperheille ja vanhuksille, jotka joutuvat muuttamaan palvelujen perässä pois maaseudulta. Tämä ei ole vain päätös Oulaskankaasta, tämä on päätös koko alueemme elinvoiman alasajosta. Muistatte varmaan, että tähän lisäksi vielä meillä tämä Pohjois-Pohjanmaan eteläosan alue on lähes lapsiperherikkain alue Suomessa — toinen aluehan on tuossa ruotsinkielisellä Pohjanmaalla.

Hyvät perussuomalaiset, tämä tapahtuu teidän vahtivuorollanne. Päästitte kokoomuksen keskittäjät irti. Kansa ei tätä unohda. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.50 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on käyty hyvää keskustelua siitä, mitä tämä esitys käytännössä tarkoittaa. Kyllähän se tarkoittaa sitä, että hallitus jatkaa sitä leikkauslinjaa sote-palveluihin tällä esityksellä, jolla karsitaan merkittävästi sairaala- ja päivystysverkkoa. En itse ole sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen, mutta täällä ovat hyvin myös valiokunnan jäsenet tuoneet esille niitä huolia, mitä tähän liittyy, ja myös niitä huolia, joita on liittynyt tämän esityksen käsittelyyn valiokunnassa, kuten tietysti erityisesti se, että näiden alueiden omia arvioita ja laskelmia säästövaikutuksista ei ole edes pyynnöstä huolimatta saatu sinne valiokuntaan, mikä ainakin näin ulkopuolisen korvaan itse asiassa alleviivaa sitä, että nämä säästövaikutukset todellisuudessa eivät ole sellaisia kuin hallitus esittää, vaan tässä yritetään nyt viedä tätä esitystä läpi uskotellen, että tässä saadaan merkittäviä säästöjä, ja nämä ministeriössä lasketut leikkaussummat ovat varsin epärealistisia.

Miksi sitten on ongelmallista se, että hallitus näin yksityiskohtaisesti päättää ja haluaa rajoittaa näitä päivystyksiä eri puolilla Suomea? Kyllähän tämä on vastoin sitä ajatusta ja periaatetta, mikä hyvinvointialueita luotaessa tehtiin ja ajateltiin, että nimenomaan sen hyvinvointialueiden oman itsehallinnon ja oikeuden päättää omasta sairaala- ja päivystysverkostostaan alueen asukkaiden tarpeiden mukaisesti pitäisi olla hyvinvointialueiden omassa päätösvallassa. Tällaisella hyvin pikkutarkalla laintasoisella sääntelyllä todellakin nyt

puututaan siihen, mitä hyvinvointialueet voivat tehdä. Kun sitten kuitenkin katsotaan sitä kehitystä, mitä hyvinvointialueilla on niiden perustamisesta lähtien tehty, niin kyllä siellä on tehty varsin johdonmukaisia päätöksiä nimenomaan palveluiden ja henkilöstön turvaamiseksi ja kustannuskasvun hillitsemiseksi. Itse ainakin ajattelen niin, että yleensä siellä alueella paikallisesti tiedetään ja tunnetaan parhaiten se, millainen esimerkiksi sen palveluverkoston tulisi olla ja missä sitten esimerkiksi sairaaloiden tulisi sijaita.

No, kuten tässä ollaan kuultu, käytännössä tämä esitys nyt sitten lakkauttaa eri puolilta Suomea hyvin monista paikoista toisaalta niin ympärivuorokautista päivystystä kuin myös ympärivuorokautista perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystystä. Tietysti itse katson huolestuneena sitä, mitä tämä esitys tarkoittaa itäisen Suomen osalta. Me ollaan tässä salissa aika paljon puhuttu viime vuosien aikana ja myös tämän eduskunnan aikana siitä tarpeesta, mitä itäisen Suomen elinvoiman ylläpitämiseksi pitäisi pystyä tekemään. On tullut tietysti aika selväksi, että hallituksella ei ole kamalan paljon ollut mitään lisäpanostuksia sinne itäiseen Suomeen, mutta on valitettavaa, että myös siellä olemassa olevista palveluista halutaan nyt näin kovalla kädellä leikata. Tässä esityksessä se tulee käytännössä tarkoittamaan sitä, että yöpäivystys päättyy Pohjois-Savon hyvinvointialueella Iisalmessa ja Varkaudessa, ja toisaalta sitten Savonlinnassa päättyy ympärivuorokautinen päivystys ja leikkaustoiminta, joka edellyttää tätä ympärivuorokautista päivystystä — se myös sitten sieltä jatkossa loppuu.

Kouvolan osalta on tietysti hieno asia, että tässä prosessin aikana sitten Kouvolan osalta katsottiin, että siellä säilyisivät tietyt palvelut, mutta tietysti niiden palveluiden laajuus ja se, mitä se todellisuudessa käytännössä tarkoittaa, on jäänyt vielä tässä epäselväksi.

Mutta jos me mietitään kansalaisten tarpeita ja sitä, mitä kansalaiset kaikkein eniten toivovat eli mitkä palvelut löytyvät riittävän läheltä, niin kyllähän ne ovat nämä erilaiset terveydenhuollon palvelut. Siinä mielessä myös tämän sairaalaverkoston riittävä kattavuus on mielestäni sellainen, mistä meidän pitäisi yhdessä huolehtia. Nyt varsinkin, kun se hyvinvointialueilla heidän tehtävänään on, meidän täytyisi luottaa siihen hyvinvointialueiden omaan harkintaan ja kykyyn arvioida, kuinka se pitäisi järjestää. Siinä mielessä katson, että tällä lakiesityksellä, millä hallitus nyt hyvin pikkutarkasti ja yksityiskohtaisesti rupeaa säätelemään sairaalaverkon sijaintia, se ei ole perusteltua, eikä siitä edes saada niitä säästöjä, mitä tässä on ajateltu saatavan, vaan päinvastoin voi olla jopa tilanne, että kustannukset kasvavat merkittävästi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

17.56 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Jälleen olemme käsittelemässä asiaa, jossa leikkuri laulaa. Hallituksen perustelu tälläkin kertaa on talous. Ja kun tässä tämän illan aikana näitä talousperusteluja on kuunnellut, niin täytyy kyllä sanoa, että arvoja tässä talouskeskustelussa ei enää ole. Jos hallituksen esitys on yksi yhteen olutveron kanssa, niin kyllähän se kertoo niistä arvoista, joita hallitus haluaa tässä maassa toteuttaa. Toisaalta ristiriitaisuudet ja kysymys siitä, kuinka hallitus tuo näitä esityksiä, ovat kyllä linjassa ja jatkuvat samalla tavalla. Samaan aikaan, kun hallitus puhuu kauniisti ennaltaehkäisystä, se on valmis keventämään oluen verotusta, millä ei kyllä ole mitään maailman tekemistä päihdeongelmien ennaltaehkäisyn kanssa.

No, täällä on myös kuultu perusteluja siitä, että alueista toiset ovat voittajia ja toiset häviäjiä. Tästä olen samaa mieltä. Erikoinen on ollut muun muassa Kouvolan puolustaminen

varuskuntanäkökulmasta, jota jo tuossa debatissa hiukan opponoin, kun eihän Kouvolaan ole jäämässä mitään muuta kuin se nuhapoli. Jos varuskunnassa tapahtuu jotain, mikä tarvitsee hoivaa, nopeaa hoitoa, niin lähtö Kotkaan siinä tulee. Ei varuskunnan oma päivystävä poli pysty auttamaan, ja jos Kouvolan poliklinikka on vain nuhapoli, niin ei sieltäkään sitä apua saa, joten tämäkään perustelu ei ole päivänvalon kestävä.

Saatikka sitten, jos rupeamme tarkkailemaan Savonlinnaa, Varkautta, Iisalmea. Kaikki nämä kuuluvat siihen suuren Saimaan piiriin. Saimaan alue on hankala alue. Vesistö on suuri, se rikkoo alueita, ja kun siellä on muutenkin vaikea liikkua, niin on aivan käsittämätöntä, että tällaisia esityksiä hallitukselta tulee. Eikä siinä vielä kaikki: kun tähän lisätään sitten mukaan Suomen pitkä itäraja yhdessä Venäjän kanssa, niin kokonaisturvallisuuden kannalta tämäkin esitys on kestämätön.

Kuten aiemmin totesin, täällä eilen jaksettiin puhua turvallisuudesta monta tuntia. Se oli arvokasta keskustelua, sitä en kiellä, mutta tässä kohtaa, kun onkin kyse pehmeämmästä turvallisuudesta, siitä, että jokaisella olisi mahdollisuus saada hoivaa, ei tämä turvallisuuskeskustelu täällä enää tunnu kiinnostavan. Meillä on Saimaa ja Saimaan rannalla kaupunkeja, ja tullaan myös sitten lähemmäs rajaa: on Immolaa, Rajavartiolaitosta, Rajavartiolaitoksen henkilöstöä ja rajan lähellä tapahtuvia kaikennäköisiä pieniä kiusantekoja. Viimeisimpänä tänään, vai eilen, oli rajaa ylitelty, niin että ei siellä rajan pinnassa hiljaista todellakaan ole. No, kokonaisturvallisuuden kannalta siis tätäkään esitystä ei voida puolustaa.

Perusterveydenhoidon pitäisi olla kunnossa, jotta säästöjä voitaisiin saada. No, näin ei tule olemaan. Perusterveydenhuoltoonkaan ei hallitus panosta. Asiakasmaksuja hallitus kyllä korottaa, hoitoonpääsyä se vaikeuttaa, ja yksityisille terveydenhuoltoyrityksille se lappaa lisää rahaa.

Kaiken tämän lisäksi meillä on julkisen puolen terveyden, hoivan ja sosiaalipuolen henkilöstö tiukilla. Työt taitavat lähteä alta, ja samaan aikaan, kun ne yt:t ovat nopeammat, työpaikka menee alta, asut alueella, jossa sitä uutta työpaikkaa ei ole eikä asunnolla arvoa, niin kuinka ihmeessä sieltä voi edes päästä pois niin, että asunnon voisi myydä? No, sitten pureekin jo ansiosidonnaisen leikkaus — kiitos hallitukselle tästäkin leikkurista.

Eikä siinä vielä kaikki. Tänään viimeisimpänä muun muassa hoiva-alan ammattilaisille hallitus toi ja runnoi läpi vientivetoisen palkkamallin, joka koskee muun muassa hoitajia, opettajia, poliiseja, palomiehiä. Kun nämä kaikki heikennykset kummittelevat nyt henkilöstön silmissä, kysyn, mikä on se teko, millä hallitus aikoo tulevaisuudenuskoa vielä työntekijöihin luoda. Työmarkkinaheikennyksiä tuodaan roppakaupalla tänne, ja niitä heikennyksiä myös tuodaan joka ikisestä suunnasta, mikä keksitään — nyt tämä sairaalaverkon kaventaminen.

Ja kun tässä sitten päästään vielä sinne viimeisimpiin kysymyksiin, niin tulee tietenkin tämä itsemääräämisoikeus, josta me niin monesti olemme kuulleet täällä ministeri Juuson kertovan, että hyvinvointialueet päättävät itse. Mutta kuten edustaja Rantanen täällä totesi, hyvinvointialueet päättävät siitä, mitä hallitus antaa päättää, ja nämä päätökset tuntuvat olevan koko ajan kapeammat ja kapeammat, eli ennakoitavuutta palveluista tai työstä ei ole. Ei ole tulevaisuuden suuntaa tällä hallituksen metodilla. Koska talouspolitiikka on myös arvopolitiikkaa, niin näillä päätöksillä voimme todeta, että hallituksen arvot ovat kylmät ja kovat, ja tässäkin esityksessä ne näkyvät.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Tuppurainen.

18.02 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kattava ja toimiva sairaalaverkko on keskeinen osa suomalaista terveydenhuoltoa. Ihmisen näkökulmasta kyse on luottamuksen peruspilarista: jos jotain pahaa tapahtuu, saan tarvittaessa apua. Vahinko ei katso maantieteellistä sijaintia, eikä ihmisiä sairastu vain virka-aikaan. Sairaalaverkostolla on tärkeä rooli niin alueellisen tasa-arvon kuin kansallisen turvallisuuden kautta tarkasteltuna. Jokaisella ihmisellä on oikeus saada tarvitsemaansa hoitoa ja tukea asuinpaikasta riippumatta.

Maanantaina hallitus puristi voimalla lävitse sairaalaverkkoesityksen, joka jälleen kerran heikentää hoitoonpääsyä suomalaisilta ympäri maan Kemistä Kouvolaan, Salosta Varkauteen. Lumirajaa katsomatta hallitus toi mustan joulun suomalaisten terveyspalveluille.

Hallituksen esitys pidentää välimatkoja hoitoon ja viivästyttää hoitoonpääsyä karsinnan kohteeksi joutuneilla alueilla. Esimerkiksi kotimaakunnassani Pohjois-Pohjanmaalla Oulaskankaan sairaalassa Oulaisissa yöpäivystys päättyy. Kun matka päivystykseen pitenee, voi kriittisen hoidon aloittaminen viivästyä. Oulaskankaan sairaala toimii myös olennaisena osana Oulun yliopistollisen sairaalan kokonaisuutta, ja hallituksen päätöksen seurauksset tulevat näkymään Oulaisten ohella myös koko hyvinvointialueella asuvien arjessa.

”Mihin ovat valtiovallalta unohtuneet palveluiden käyttäjät eli kansalaiset”, kysyivät tämän vuoden huhtikuussa Oulaisten kaupungin päättäjät oppositiopuolueiden lisäksi niin kokoomuksesta, perussuomalaisista kuin kristillisdemokraateista. Mielestäni tämä on aiheellinen kysymys.

Hyvinvointialueet ovat nostaneet esiin, että sairaalaverkon karsiminen ei tuo merkittäviä säästöjä. Keskittämisestä voi aiheutua jopa kustannusten nousua erityisesti ensihoidon ja infrastruktuuri-investointien osalta. Taloudelliset vaikutukset ovat jääneet arvioimatta riittävällä tarkkuudella. Kyseessä on jälleen kerran tyylipuhdas arvovalinta, jollaisia Orpon—Purran hallitukselta on nähty aiemminkin. Mieleen nousee väistämättä niin vanhustenhoidon hoitajamitoituksen vesitys kuin hoitotakuun romutus. Nyt romutusvuorossa ovat sairaalaverkko ja päivystykset.

Samalla kun julkisia palveluita heikennetään, hallitus kanavoi taloudellisia resursseja yksityiselle sektorille. Tämä arvovalinta on kestämätön, ja sen seurauksena julkiset palvelut heikkenevät samalla, kun yksityinen terveysala kasvaa hallituksen tuella. Tämä hallitus puntaroi kansalaisten terveyttä vaa’alla, jossa yksityisten palveluiden voitontavoittelulla näyttää olevan raskaampi punnus kuin kansalaisten oikeudella saada tasa-arvoista ja laadukasta hoitoa.

Arvoisa puhemies! SDP on tehnyt väsymättä työtä saadakseen hallituksen luopumaan sairaaloiden alasajosta. Olemme jättäneet toimenpidealoitteita, joissa vaadimme päivystyspalveluiden turvaamista. Olemme koonneet huhtikuussa opposition yhteisen välikysymyksen taakse ja vaatineet hallitusta turvaamaan perustuslain takaamien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden kaikkien hyvinvointialueiden asukkaille koko maassa. Pidämme tärkeänä, että hyvinvointialueilla säilyy jatkossakin päätösvalta tehdä sairaaloiden päivystyksestä alueellisesti omat ratkaisunsa.

Esitimme valiokunnan käsittelyssä, että monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystoimintaa voisi jatkaa Kemissä, Savonlinnassa, Oulaisissa ja Salossa sijaitsevissa sairaaloissa entiseen tapaan. Tätä näkemystä puoltavat niin asiantuntijat kuin alueiden kansanedustajien tekemät toimenpidealoitteet ja alueilla organisoidut kansalaisadressit.

Hallituksen esitys lopettaisi myös perusterveydenhuollon yöaikaisen päivystyksen useilla paikkakunnilla. Yöpäivystys päättyisi Pohjois-Savon hyvinvointialueella Iisalmes-

sa ja Varkaudessa, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella Oulaisissa sekä Varsinais-Suomen hyvinvointialueella Salossa. Kouvolan perustasoa laajempaa päivystystä rajattaisiin perustason päivystykseksi. Lisäksi Keski-Suomessa Jämsän ja Pohjois-Pohjanmaalla Raahen päivystykset ovat päättymässä hyvinvointialueiden omilla päätöksillä. Me näemme, että näillä paikkakunnilla tulee jatkossakin olla mahdollisuus päivystyksen järjestämiseen. Lisäksi tarpeelliseksi osoittautunut perustasoa laajempi päivystys voisi jatkua Kouvolassa.

Valiokunnassa esitimme muun muassa, että jatkossakin hyvinvointialueet, joissa on yliopistollinen sairaala, sekä HUS-yhtymä voivat perustaa useamman kuin yhden ympärivuorokautisesti päivystävän yhteispäivystysyksikön sairaaloidensa yhteyteen. Tämä olisi tarkoittanut sitä, että muun muassa Salon sairaala Varsinais-Suomessa ja Oulaskankaan sairaala Pohjois-Pohjanmaalla voisivat jatkaa toimintaansa erikoistason ympärivuorokautisina sairaaloina hyvinvointialueen päätöksellä.

Esitimme myös, että ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä saisivat ylläpitää Lapin hyvinvointialue Ivalossa, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Oulaisissa, Raahessa ja Kuusamossa, Pohjois-Savon hyvinvointialue Iisalmessa ja Varkaudessa, Keski-Suomen hyvinvointialue Jämsässä sekä Varsinais-Suomen hyvinvointialue Salossa. Kymenlaakson hyvinvointialue saisi ylläpitää perusterveydenhuollon tai perustasoa laajempaa päivystystä Kouvolassa, ja Lapin hyvinvointialue Kemissä ja Etelä-Savon hyvinvointialue Savonlinnassa saisivat ylläpitää monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä.

Valitettavasti nämä ehdotuksemme eivät ole saaneet hallitukselta vastakaikua. Nyt sairaalat ajetaan alas. Nyt Orpon—Purran hallitus on puhemiehen valvovan silmän alla pusertanut suomalaisten terveyspalveluja oleellisesti heikentävän esityksensä valiokunnasta ulos. Tämä paketti, tämä esitys, on historiallisen kylmä ja kova paketti Suomen kansalle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

18.08 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Toisin kuin täällä oppositio on väittänyt, ydintavoitteena tässä ei ole valtiontalouden säästö, vaan ydinongelma on nimenomaan henkilöstön riittävyys, ennen muuta tulevaisuudessa, erityisesti erikoislääkärien, päivystävien yleislääkärien, hoitajien osalta. [Aki Lindénin välihuuto] Liian hajautettu erikoissairaanhoidon verkosto on johtanut käytännössä myös kiihtyvään vuokralääkärien tarpeeseen, kun esimerkiksi vaativia leikkauksia varten joudutaan huolehtimaan kaikkien tarvittavien erikoisalojen ympärivuorokautisesta saatavuudesta.

Kasvavan palvelutarpeen ja vähenevien henkilöresurssien yhtälö edellyttää erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon nykyistä tehokkaampaa työnjakoa, samoin myös sitten erikoissairaanhoidon eri yksiköiden kesken. Osaajien saatavuuden haasteet ilmenevät käytännössä koko Suomessa, kaikissa terveydenhuollon ammattiryhmissä, lähes kaikissa palveluissa. Ikääntyvien väestöosuus kasvaa, mikä lisää palvelutarvetta ja haastaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyttä entisestään. Kolmasosa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana. Esimerkiksi työaikalainsäädännön muutokset ovat johtaneet siihen, että lääkäreiden ympärivuorokautinen päivystystyöpanos on yhä enemmän pois päiväaikaan käytettävissä olevasta resurssista. Yöpäivystyksen painopistettä siirretään nyt tässä esityksessä mielestäni järkevällä tavalla

nykyistä vahvemmin välttämättömään erikoissairaanhoitoon, mikä myös parantaa potilasturvallisuutta, toisin kuin täällä on väitetty.

Haluan vielä, arvoisa puhemies, todeta omasta kokemuksestani: Vastavalmistuneena lääkärinä työskentelin Riihimäen aluesairaalassa, jossa oli siihen aikaan kirurgia, sydänvalvonta, myös synnytykset. Päivystin yksin öitä ja viikonloppuja, siihen aikaan ilman mitään päivystysvapaita — takapäivystävät erikoislääkärit olivat sitten kotoa hälytettävissä viiveellä. Mutta ajattelin kyllä monta kertaa kiireellistä erikoislääkäritasoista hoitoa vaativia tapaturma- tai sairauspotilaita vastaanottaessani, että heidän kannaltaan olisi ollut parempi, että se ambulanssi olisi ajanut suoraan suurempaan keskussairaalaan.

Luulen, että koko tässä keskustelussa on aika paljon sellaista virhekäsitystä myös kansalaisten keskuudessa, että luullaan, että kun siellä on nyt se yksi lääkäri päivystämässä yöllä, niin se toisi alueen asukkaille jonkun erityisen turvallisuuden, jota eivät ne nuoret vastavalmistuneet lääkärit tuo samalla tavoin kuin tämä monialainen erikoissairaanhoito.

Ja sitten täytyy huomioida sekin, että yleislääkärihoitoa tarvitsevat potilaat voivat useimmiten odottaa aamuun ja toisaalta sitten erikoissairaanhoitoa akuutisti vaativat tilanteet hoidetaan suoraan ensihoidon avulla keskussairaaloihin. Moderni ensihoitohan ei tarkoita sairaankuljetusta, se ei ole ambulanssikyytiä sairaalaan, vaan se on jo siellä hälytyskohteessa aloitettavaa potilaan hoitoa, tutkimista, yhteyttä sinne erikoislääkäreihin keskussairaalaan ja sitten tarvittaessa siirtämistä jatkohoitoon.

Tämän lisäksi perusterveydenhuollon ilta- ja viikonloppuaikainen kiirevastaanotto, jota nyt vahvistetaan, sekä toisaalta kotiin vietävät, jalkautuvat, liikkuvat palvelut turvaavat paremmin väestön palvelutarpeen kuin näiden pienten sairaaloiden yleislääkäritasoinen yöpäivystys.

Vuodeosastojen lääkäripäivystys jatkuu, ja esimerkiksi kevytanestesiassa tehtyjä toimenpiteitä voidaan tehdä pienissäkin yksiköissä. Erikoissairaanhoidon tehostaminen on välttämätöntä myös sen vuoksi, että soten, koko sote-uudistuksen, varsinainen tavoite eli painopisteen siirtäminen varhaiseen apuun ja perusterveydenhuoltoon voisi toteutua.

Totean vielä, että tätä nykyistä palveluverkkoa on rakennettu kuntaperusteisessa järjestelmässä eikä se vastaa enää väestön muuttuneita palvelutarpeita ja tulevaa väestökehitystä. Sairaalaverkkoa ja työnjakoa on siis välttämätöntä uudistaa terveydenhuollossa niin, että turvataan riittävä henkilöstö, varmistetaan laadukkaat palvelut, parannetaan toiminnan vaikuttavuutta, taloudellista kestävyyttä, kustannusvaikuttavuutta. Tällä esityksellä pyritään tukemaan nimenomaan tavoitetta perustason vahvistamisesta, henkilöstön riittävyydestä niin muutosalueilla kun niillä alueilla, minne osa potilaista siirtyy. Tässä palvelujärjestelmää myös ohjataan kohti toiminnallista muutosta, jossa palveluja tuotetaan joustavammin hyödyntäen erilaisia liikkuvia etä-, digipalveluja ja henkilöstön joustavampaa toimintaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

18.14 **Antti Kangas ps:** Arvoisa puhemies! En voi olla käyttämättä puheenvuoroa tässä tärkeässä asiassa. Olen ainoa edustaja, joka viettää joka viikko osan viikostaan Oulaisissa, Oulaskankaan sairaalan välittömässä läheisyydessä, edesmenneen ministeri Eeli Erkkilän kotisaaressa Salonsaaressa viljellen maata. Seuraava puheenvuoroni edustaa täysin omaa mielipidettäni, eikä sillä ole puolueeni tai hallituksen tukea, eikä hallituksessa ole mitään erivapauksia tietääkseni asiassa myöskään myönnetty, joten kannan puheenvuorostani vas-

tuun yksin. Käytän tässä nyt perustuslain 12 §:n mukaista oikeuttani puhua. Keskityn tässä puheessani ainoastaan Oulaskankaan sairaalaan enkä ota kantaa muihin sairaaloihin.

Arvoisa puhemies! En ikävä kyllä voi millään muotoa henkilökohtaisesti kannattaa oman alueeni Oulaskankaan perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen lakkauttamista. Omasta varsinaisesta asuinpaikastani Sievistä on matkaa Oulun yliopistosairaalaan noin 160 kilometriä, ja alueen eteläreunan pisimmällä olevista taloista, missä asutaan vakituisesti, on jopa hiukan yli 200 kilometriä Ouluun. Ymmärtäisin asian hyvin, mikäli kysymyksessä olisi Lappi tai muuten erittäin harvaan asuttu alue, mutta kysymyksessä on nyt tiheään asuttu maaseutu, missä sijaitsevat muun muassa kasvavat Ylivieskan ja Nivalan seutukaupungit.

Arvoisa puhemies! Olen ollut äärimmäisen ylpeä tästä hallituksesta. Tähän saakka se on ollut helppoa. Hallituksen ministerit ja valiokunnan jäsenet ovat tehneet tähän saakka koko kauden todella erinomaista työtä, ja haluankin antaa kaiken kunnian heille siitä. Lapa ei ole tärissyt vaikeissakaan paikoissa. On ollut helppoa riviedustajana seistä asioiden takana, kun jokainen hankala päätös on säästänyt rahaa, mitä valtiolla ei ole. Vaikka nämä päätökset ovat aikaisemmin käyneet kipeää niin lähipiiriini, itseeni kuin moniin, moniin kannattajiin, niin taloustilanteella ne on voinut perustella selkä suorana. Valtion taloustilanne ei ole yksinkertaisesti kestänyt mitään ylimääräisiä kustannuksia, ja jokainen säästöpäätös on ollut ja tulee olemaan tärkeä koko kauden ajan.

Arvoisa puhemies! Nyt kuitenkin meillä on käsillä Oulaskankaan sairaalan osalta tilanne, missä palvelut viedään hieman yli 126 000 hengeltä pahimmillaan hiukan yli 200 kilometrin päähän, mutta tilanteessa ei olla saamassa säästöjä lainkaan. Laajojen yhteispäivystysten osalta en itsekään niitä voi tukea, ja ne ovat olleet yksinkertaisesti saatuihin hyötyihin nähden liian kalliita, ja ymmärrän täysin ministerin ja valiokunnan kannan näihin. Nämä laajat yhteispäivystykset ovat vieneet runsaasti sekä henkilö- että taloudellisia resursseja, joten niiden lakkauttaminen on todella perusteltua, aivan kuten hallitus on esittänyt.

Perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys on kuitenkin toinen asia. Sen kustannukset ja tarvittavat henkilöresurssit ovat toista luokkaa. Oulaskankaan osalta olen saanut arviot sekä sairaalalta että alueelta, missä säästöt todettiin olemattomaksi, ja samalla palvelut heikkenevät alueellamme pysyvästi. Tämän vuoksi minun on perustuslain 29 §:n perusteella todella vaikea tukea tätä esitystä. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde on halunnut säilyttää Oulaskankaan perusterveydenhuollon päivystyksen, sillä on hyvin vahva epäilys, että Oulun yliopistosairaalan kapasiteetti loppuu kesken. Mielestäni asiassa oikea ratkaisu olisikin antaa hyvinvointialueen itse päättää oman alueensa sairaalaverkosta tapauksessa, jossa päätöksillä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Oulun eteläisen, reilun 126 000:n henkilön väestö tarvitsee perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen. Tämän vuoksi en voi kannattaa tätä esitystä henkilökohtaisesti. Alueella on muun muassa raideliikenteen solmukohta ja Haapajärven asevarikko, mikä on huoltovarmuuden kannalta hyvin keskeinen toimija.

Lopuksi kuitenkin haluan muistuttaa siitä, että ei oppositio suinkaan ole synnitön tässä asiassa. Verkoston alasajo on alkanut jo yli vuosikymmen sitten. Päivystyksen kiristykset alkoivat käytännössä 2014, kun demarit ja vihreät olivat hallituksessa, ja Oulaisten synnytykset loppuivat 2018, kun vallankahvassa oli keskusta. Joten syyllisiä tähän tilanteeseen löytyy niin salin oikealta, vasemmalta kuin keskeltäkin. Synnitön heittäköön ensimmäisen kiven. Epäilen, että sitä synnitöntä ei tästä salista löydy. [Eduskunnasta: Eikä kiviäkään!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

18.20 **Piritta Rantanen sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ei taida olla niitä kiviäkään, mitä heitellä. — Tänään tässä salissa on kuultu vastuunpakoilua harvinaisen paljon, mutta myös vastuunkantoa. Tästä päätöksestä karsia sairaalaverkkoa nyt kovalla kädellä on syytetty edellistä ja jopa sitä edellistä hallitusta, ja tuntuu siltä, että ei osata katsoa peiliin ja tunnustaa, että tämä päätös, juuri tämä päätös, on lähtöisin aivan omista pikku kätösistä. Hallitus jatkaa tällä esityksellään valitsemallaan leikkaus- ja karsimislinjalla. Piste. Tällä esityksellä halutaan koota leikkaustoimintaa vain harvoihin sairaaloihin, ja tällä lailla säädetään myös siitä, millä paikkakunnilla on mahdollista ylläpitää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä ja millä paikkakunnilla vaihtoehtoisesti rajattua ympärivuorokautista erikoissairaanhoidon päivystystä. Hyvinvointialueet eivät enää voi näitä päätöksiä tehdä itse, vaikka täällä toistuvasti ministeri Juusokin menee hyvinvointialueiden itsehallinnon viitan taakse. Mikä on se itsehallinto, jota täältä eduskunnasta mikromanageeratan?

Arvoisa puhemies! Hallitus on jo aiemmin päättänyt tinkiä hoitotakuusta ja pakottaa alueet nostamaan terveydenhuollon asiakasmaksuja, joiden lisätuotto vielä kuitenkin tuloutetaan valtion kassaan, ja nyt lisää välimatkoja tarvittavien palveluiden piiriin. Yhteisvaikutuksia näistä päätöksistä ei ole tehty, ja vaikutusarvioinnit jokaisesta yksittäisestäkin laista ovat puutteellisia. Tässä salissa on myös usein puhuttu alueilla käynnissä olevista muutosneuvotteluista ja irtisanomisista, joihin hallitus alueita ajaa. Näihin keskusteluihin ministeri Juuso on toistuvasti vastannut, että ”alueet päättävät, siellä on itsehallinto”. Näin sitä annetaan päättää täältä Helsingistä pakottamalla. Esimerkiksi päivystyspisteiden nimeäminen lainsäädäntöön estää ja sitoo toiminnan kehittämisen alueilla ja vähentää sitä keinovalikoimaa, jolla voitaisiin ihmisten tarpeista lähtien tehdä niitä päätöksiä siellä omalla alueella ja oman alueen tarkoituksen mukaisesti. Samalla kun hallitus tinkii hoitotakuusta ja keskittää palveluja, hallitus siis itse lisää päivystysten tarvetta ja nurinkurisesti kuitenkin samalla niitä haluaa vähentää. Päivystys voi näiden kaikkien tehtyjen toimien yhteissummana olla kuitenkin sille ihmiselle se ainoa paikka, josta hän saa tarvitsemaansa palvelua ajoissa, ja kaikkien näiden päätösten jälkeenkin hallituksella on edelleen puoli miljardia rahaa yksityisille terveysjäteille lähinnä toimistomaksujen kuittaamiseen Kelakorvauksilla.

Törkeintä tässä päätöksessä on sen runttaaminen läpi perustelemalla päätöstä säästöillä, ja niin kuin tässä edustaja Räsänen juuri äsken sanoikin, tällä ei ole mitään tekemistä säästöjen kanssa, vaan tässä on kyse riittävästä henkilöstön määrästä. Ainakin ne viestit, joita olen itse saanut omalta paikkakunnaltani Jämsästä siitä, aikovatko päivystyksen ihmiset nyt siirtyä Jyväskylään töihin, ovat sellaisia, että kyllä se todellisuus on niin, että hyvin harvalla on sellaista mahdollisuutta. Säästöpotentiaali, jonka hallitus on laskenut esityksellä saavansa, on noin 26 miljoonaa, joka ei sekään perustu todellisiin laskelmiin, tai ainakin ne laskelmat ovat epäselvät ja eroavat niistä alueiden antamista luvuista, mutta tämä summa on lähes sama kuin millä hallitus on alentanut olutveroa — aikamoisia arvovalintoja.

Ihmisille kuitenkin kaikista tärkeintä olisi se oikea-aikainen ja toimiva hoitoketju ja luottamus siihen, että terveydenhuoltoa saa, kun sitä tarvitsee. Tämä hallitus on tätä luottamusta omalla toiminnallaan murentanut pala palalta. Jämsän päivystys, oman kotikaupunkini päivystys, lakkaa siis hyvinvointialueen aikaisempien päätösten mukaisesti, mutta kyllä se on vähintä, mitä tällä hetkellä voidaan tehdä, että varmistetaan valtionkin toimesta

se, että siellä alueella on mahdollista saattaa uusi sairaalainvestointi, olkoon ne palvelut siellä sitten mitkä ikinä ovatkaan. Kun samaan aikaan hyvinvointialueen talous on todella heikossa kunnossa, niin me pystyisimme edes investoimaan niihin tuleviin palveluihin nimenomaan sieltä ihmislähtöisestä näkökulmasta huolehtien — kuntalaisilta kysyttäessä terveyspalvelut kun on yksi suurimmista pito- ja vetovoimatekijöistä, ja se on myös yksi niistä elinvoimaa lisäävistä asioista.

En voi olla kommentoimatta edustaja Lundénin puheenvuoroon — hän harmillisesti kerkisi jo poistumaan — mutta onhan se jotenkin surullista, että nyt hallituspuolueenkin edustajat itse toteavat, että hallituksen lainvalmistelu on ollut ala-arvoista ja perusteet eivät ole pitäviä. Näitä samoja perusteluita olemme yrittäneet opposition puolelta kertoa ja monesta muusta asiasta, mutta on se hyvä ja hienoa, että joissakin asioissa myös hallituspuolueen edustajat itse voivat näin todeta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

18.25 **Pinja Perholehto sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on valinnut tien, jolla hyvinvointivaltion peruspilarit murskataan — ei lainkaan pala kerrallaan murustellen vaan moukarilla kertalaakista alas iskien. Nyt käsiteltävänä oleva esitys sairaalaverkon karsimisesta on suoraa jatkumoa ennennäkemättömälle hyökkäykselle koko suomalaista sote-järjestelemää ja julkisia palveluita vastaan. Se vie viimeisetkin rippeet ihmisten luottamuksesta siihen, että palvelut ovat saavutettavissa ja että ne ovat yhdenvertaisia. En usko, että näin raskasta ja raakaa perintöä on yksikään hallitus jättänyt sosiaali- ja terveyspalveluihin, ihmisten tärkeisiin peruspalveluihin, ennen tätä hallituskautta.

Harmittelin aamulla, että laitoin mustaa päälle, mutta kun tätä keskustelua täällä kuuntelee, niin tuntuu siltä, että tämänkaltainen surupuku on varmaan pian ainoa, joka tänne saliin sopii enää päälle puettavaksi.

Puhemies! Olen erittäin pahoillani siitä, että hallitus ei kuuntele asiantuntijoita, se ei kuuntele hyvinvointialueita eikä se tunnu kuuntelevan kansalaisia. Tänään täällä on kuultu myös hallituspuolueiden itsensä kansanedustajien toimesta jopa useampia puheenvuoroja, joissa ollaan nyt hätää kärsimässä, ja ihan syystäkin. Näitä viestejä on kuukausitolkulla lähetetty tänne eduskuntaan, niitä on lähetetty ministeriöihin. Yksittäiset kansalaiset ovat viestineet siitä, että heillä on hätä, monet hyvinvointialueet ovat viestineet siitä, että hyvinvointialueilla on hätä, erikoissairaanhoidon puolelta on nähty useita painavia kannanottoja. Kaikki nämä ovat kaikuneet kuuroille korville sekä valiokuntakäsittelyn aikana että täällä täysistuntosalissa eri keskusteluissa.

Se, että täällä tällä hetkellä käydään sitten pöntössä kertomassa, kun ei tämä nyt olekaan hyvä hallituksen esitys, on minusta aika surullista, ja se kertoo siitä, että tässä on kiireellä haluttu yksinkertaisesti lähteä runnomaan läpi sellaista pakettia, jonka takana ei edes itse kyetä seisomaan — sellaista pakettia, jonka vaikutukset niin potilasturvallisuuteen, näiden palveluiden saavutettavuuteen kuin myös esimerkiksi alueiden elinvoimaan tulevat olemaan pahimmillaan katastrofaalisia. Erittäin huolissani olisin siitä, jos yksikään hallituspuolueiden kansanedustaja ei tätä uskaltaisi ääneen sanoa, sillä näinhän se on. Kaikki palautteet, joita tuolta lausuntokierrokselta lukee, osoittavat myös sen, että tähän hallituksen esitykseen liittyy aivan valtavia riskejä, ja en ymmärrä, millä ilveellä yksikään hallitus täs-

sä maassa haluaa sellaisen vastuun itselleen ottaa, että silti härkäpäisesti tämän koko prosessin jälkeen ajaa tämänkaltaista esitystä eteenpäin.

Puhemies! Lausuntokierroksella ja valiokuntakäsittelyn aikana on kuultu lukuisia asiantuntijoita. He ovat peräjälkeen todenneet, että tähän hallituksen esitykseen liittyy ongelmia yksi toisensa jälkeen, enkä voi mitenkään käydä läpi jokaista niistä, mutta haluan nostaa esiin kolme asiaa.

Ensinnäkin täälläkin on käyty keskustelua päivystyksistä, ja varmasti jokainen tietää, että ei päivystysten ruuhkautuminen helpotu sillä, että ne siirretään yhä kauemmas palveluiden tarvitsijoista. Päinvastoin: Tässä salissa aivan jokainen tietää, että tämä vain lisää sairaankuljetusten määrä, se pidentää hoitoonpääsyn viivettä ja se kasaa kestämätöntä painetta ensihoitoon. Kysyin itse kirjallisen kysymyksen ministeri Juusolta koskien akuuttipsykiatriaa, millä tavalla ensihoidossa kyetään vastaamaan näihin tarpeisiin. Ministeri Juuso vastasi minulle, että ei hallitus ole tällaisella tavalla tätä palveluverkkoa romuttamassa. No, mielenkiintoinen oli tämä vastaus, koska siteerasin siinä kirjallisessa kysymyksessä tismalleen hallituksen esityksen omia perusteluja, joten kyllä kummeksun sitä, mikäli hallituksen esityksen omissa perusteluissa esitetyt asiat eivät pidä paikkaansa siinä määrin, että kun kansanedustaja kysyy sitten, millä tavalla näihin mahdollisesti voisi reagoida, jos kiinnostaa niihin reagoida, niin se ei vain yksinkertaisesti pidä paikkaansa.

No, toisekseen henkilöstön tilanne on tällä hetkellä jo monilla alueilla hyvin kriittinen, ja tämä hallituksen esitys vaikeuttaa sitä tilannetta entisestään. Palveluverkon romuttaminen ei auta siihen, että sote-ammattilaisilla olisi pysyvämpiä ja vakaampia työpaikkoja, vaan se lisää nimenomaan epävarmuutta henkilöstön keskuudessa. On aivan kestämätöntä, että täällä on tästäkin asiasta väitetty tänään, että näin ei olisi, että jopa oikeastaan oltaisiin hyvää tekemässä sote-henkilöstölle, ja sehän ei pidä mitenkään päin nyt kyllä valitettavasti paikkaansa ainakaan isossa kuvassa. Sen sijaan, että hallitus turvaisi alan pito- ja vetovoimaa, se siis lakkauttaa ihmisten työpaikkoja ja siirtelee niitä, miten huvittaa, enkä tässäkään asiassa ymmärrä, miten viisaus voi asua ministeriöiden norsunluutornissa, miten se voi asua valtioneuvostossa eikä siellä alueella, jossa sitä konkreettista työtä tehdään. Miksi pitää täältä sanoa, missä ihmisten kannattaa olla töissä, kun luulisi, että näihin alan ammattilaisiin voisi siinä määrin luottaa, että he ovat parhaita arvioimaan, miten palvelut kannattaa siellä alueella järjestää.

Kolmantena, puhemies: Vaikka tätäkin hallituksen esitystä ajaa eteenpäin aika kylmäkiskoinen leikkauspolitiikka, niin tämän esityksen taustalla olevat taloudelliset vaikutusarviot ovat jälleen kerran puutteellisia ja epärealistisia. Monet alueet ovat jo laskeneet, että nämä esitetyt säästöt eivät toteudu. Päinvastoin on esitetty lukuisia arvioita siitä, että kustannukset saattavat jopa kasvaa esimerkiksi juuri lisääntyvien ensihoitokulujen vuoksi, mutta jälleen kerran, kuten tässä talossa on ilmeisesti uutena tapana, näitäkään hyvinvointialueiden omia laskelmia ei ole kuunneltu, vaan hallitus pysyy omassa poterossaan ajatellen, että se tietää kyllä paremmin kuin asiantuntijat ja alueet itse tietävät — tämänkin.

Puhemies! Tämän hallituksen esityksen hinta tullaan mittaamaan paitsi euroissa myös pahimmillaan ihmishengissä. Tiedän, että se ei ole kenenkään kansanedustajan tarkoitus tässä salissa. En usko lainkaan, että kukaan täällä haluaisi sellaista politiikkaa edistää, mutta tämä on aidosti oikeasti se riski, joka tunnistetaan siellä lausunnonantajien palautteissa, se tunnistetaan asiantuntijoiden palautteissa, ja en ymmärrä, ettekö te todella voisi vetää tätä pois, varsinkin kun täällä myös hallituspuolueiden riveistä kansanedustajat käyvät kertomassa, että edes he eivät kykene seisomaan tämänkaltaisen esityksen takana.

Esitän siis todellakin vielä kerran vetoomuksen, vaikka tiedän, että sillä ei ole täällä minkään sorttista väliä: Vetäkää pois tämänkaltainen esitys, joka ei tuo säästöjä. Te löydätte kyllä paljon toimivampiakin paikkoja säästää rahaa. Kyse tässä on ihmishengistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

18.33 **Paula Werning sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään täällä keskustelemme hallituksen sairaalaverkkoa koskevista päätöksistä, päätöksistä karsia yöpäivystyksiä ja muuttaa erikoissairaanhoidon päivystykset perusterveydenhuollon päivystyksiksi. Tämä päätös ei ole vain hallinnollinen muutos, vaan se koskettaa konkreettisesti ihmisten arkea ja heidän mahdollisuuksiaan saada hoitoa, kun sitä kaikkein kipeimmin tarvitsee.

Haluan kertoa tässä puheenvuorossani nyt konkreettisin esimerkein, mistä tässä on kyse, ja toivon, että nämä esimerkit auttavat ihmisiä ymmärtämään, mitä tarkoittaa, kun hoitoon ei pääse riittävän ajoissa:

Kuvitelkaa seuraavanlainen tilanne, että teidän läheisenne herää keskellä yötä rintakipuun, joka säteilee käsivarteen. Nykyisin voi soittaa ambulanssin ja saada varmuuden siitä, että potilaan tila arvioidaan ripeästi erikoissairaanhoidon tai akuuttilääketieteen päivystyksessä. No, nyt tämän uuden mallin myötä monilla paikkakunnilla hänet vietäisiin huonossa tapauksessa päivystykseen, jossa ei ole mahdollisuutta esimerkiksi sydäninfarktin toteamiseen tai asianmukaiseen hoitoon. Ambulanssi joutuisi tekemään uuden siirron erikoissairaanhoidon päivystykseen, mutta viiveet voivat olla kohtalokkaita. Sydäninfarktissa jokainen minuutti lisää pysyvien vaurioiden riskiä, ja pahimmillaan ne voivat olla jopa kohtalokkaita.

Entäpäs sitten perheenäiti, joka herää keskellä yötä voimakkaaseen vatsakipuun, joka ei helpotu? Hän saapuu perusterveydenhuollon päivystykseen, mutta siellä ei ole kirurgisen puolen osaajia eikä mahdollisuutta tehdä tarvittavia kuvantamistutkimuksia, kuten tietokonetomografiaa. Jos kyseessä on umpilisäkkeen tulehdus, suolistotukos, vakava vatsakalvontulehdus tai vaikka vatsa-aortan laajentuma, hoitoonpääsyn viivästyminen lisää komplikaatioiden riskiä ja pidentää sairaalahoitoa. Hoitamattomana tällaiset tilanteet voivat johtaa vakaviin ja jopa hengenvaarallisiin seurauksiin.

Arvoisa puhemies! Mitä jos onkin kyseessä pieni lapsi ja huomaat vanhempana, että lapsi hengittää raskaasti ja huulet sinertävät? Vanhempana vien tietenkin hänet kiireesti päivystykseen, mutta uudessa tilanteessa tämä voi tarkoittaa sitä, että hoitopaikka ei pysty tarjoamaan tarvittavia hoitoja tälle lapselle, kuten hengitystä avustavia laitteita tai riittävää lääkehoitoa. Hänet siirretään erikoissairaanhoidon päivystykseen, mutta ambulanssia hyvässä lykyssä odotetaan jonkin aikaa, ja matka voi kestää kymmeniä ja kymmeniä ja kymmeniä minuutteja. Näissä tilanteissa taistellaan aikaa vastaan, ja pienen ihmisen hoito viivästyy. Toki täällä tullaan käyttämään puheenvuoroja, että ensihoito arvioi jo tilanteen. Kyllä, jos lapsi tulee ensihoidon voimin, mutta kaikki eivät päivystykseen tule ambulanssilla.

Eikä kyse ole vain yksittäisistä tapauksista: Kun yöpäivystys lakkaa tai muuttuu rajoitetuksi, ihmiset joutuvat yhä useammin matkustamaan pidempiä matkoja saadakseen kiireellistä hoitoa. Tämä lisää paitsi potilaiden epävarmuutta myös heidän perheidensä hätää. Alueilla, joilla välimatkat ovat pitkiä ja ambulanssien vasteajat venyvät, tämä on suora uhka potilasturvallisuudelle. Tämä ei koske vain yksittäisiä kriisitilanteita. Se koskee meidän kaikkien läheisiä, perheitä ja ystäviä.

Arvoisa puhemies! Tämänkaltaiset päätökset eivät ole vain säästöjä paperilla. Ne ovat konkreettisia päätöksiä, jotka määrittelevät, kuinka moni saa ajoissa apua ja kuinka moni ei. Kyse ei ole vain kustannuksista, vaan ihmishengistä ja ihmisten elämänlaadusta. Näemme jo nyt, että näissä tilanteissa viiveet hoitoonpääsyyn johtavat kalliimpiin hoitotoimenpiteisiin ja pidempiin sairaalahoitojaksoihin. Säästöjen tavoittelu aiheuttaa siis pitkällä aikavälillä jopa suurempia kustannuksia.

Pyydän hallitusta miettimään tätä päätöstä vielä kerran, tai vaikka toisenkin kerran, tai vaikka kolmannenkin kerran. Palveluiden saavutettavuus ja potilasturvallisuus eivät saa olla säästötoimenpiteiden kohteena. Suomalaisilla on oikeus turvalliseen, laadukkaaseen ja oikea-aikaiseen hoitoon myös keskellä yötä. Meidän on tehtävä päätöksiä, jotka varmistavat tämän oikeuden.

Tässä salissa on puhuttu Kouvolan Ratamon päivystyksestä, ja tulen pitämään siitä erillisen puheenvuoron myöskin. — Kiitos, puheenjohtaja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vastauspuheenvuoro, edustaja Castrén, ja sitten taas puhujalistalle.

18.38 **Maaret Castrén kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minulla on tosiaankin omakin puheenvuoro, jossa vähän enemmän valotan tätä, että ei ihmisten tarvitse olla nyt huolissaan terveysturvallisuudestaan. — Tähän äskeiseen puheenvuoroon on pakko kommentoida, että luulisi sairaanhoitajan tietävän, että aortta-aneurysman puhkeaminen ei pysähdy yhdessäkään niistä sairaaloista, joissa nyt ollaan vähentämässä yöpäivystystä, ja että esimerkiksi sydäninfarkti hoidetaan nykyään sydämen katetrisaation kautta, ja niitäkään ei ole juuri missään näistä sairaaloista — Savonlinnassa ehkä, jos siellä sattuu olemaan oikea kardiologi paikalla. Niin että pitäisi mielestäni kyllä nyt kansalaistenkin takia pidättäytyä puhumaan ihan oikeasti oikeista asioista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Olkaa hyvä, edustaja Werning.

18.39 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos! Tässä on kyse niistä potilaista, ketkä ovat käveleviä potilaita, ketkä tulevat sinne ensiapuun pimpottamaan, ei niistä potilaista, keillä on ammattilainen siellä ensihoidon toimesta arvioimassa tilannetta. Nämä liikkuvat, kävelevät potilaat ovat niitä kaikkein haastavimpia tai hankalimpia. Ei heidän tehtävänsä ole tehdä sitä diagnoosia itse, että onko minulla nyt akuutti vatsa vai eikö vai onko minulla nyt vain ummetus ja sen takia vatsa kipeä. Nämä ihmiset menevät hakemaan apua. Eivät he ymmärrä, onko kyse perusterveydenhuollon päivystyksestä vai akuuttilääketieteen päivystyksestä. Nämä ihmiset luottavat siihen, että siellä on ammattilainen, siellä on riittävä tutkimusmahdollisuus ja siellä on riittävä hoito. Siitä tässä on kyse, ja tämän te, kokoomuslaiset ja perussuomalaiset, romutatte — ihmisten luottamuksen terveydenhuoltoon ja ammattilaisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistalle. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

18.40 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys sairaalaverkon alasajosta ja sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden heikentämisestä on

kaikkinensa käsittämätön. Hallitus operoi heikentämisesityksissään perustuslaillisten oikeuksien tontilla. Suomen perustuslain 19 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä.

Hyvinvointialuelakia aikanaan säädettäessä olivat Etelä-Savon ja Lapin hyvinvointialueet ainoat alueet, joissa aiemmin oli kaksi erillistä sairaanhoitopiiriä ja kaksi keskussairaalaa. Pitkät etäisyydet, välimatkat ja väestön palvelutarve ovat perustelleet kahden päivystävän yksikön ylläpitoa alueella, eivätkä nämä perusteet ole mihinkään muuttuneet. Savonlinnan seudun tieolosuhteet, vesistön rikkoma maantiede ja pitkät etäisyydet edellyttävät asukkaiden palvelujen turvaamista Savonlinnan sairaalan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja monierikoisalaisen erikoissairaanhoidon yhteispäivystyssairaalana. Savonlinnan sairaalalla on valtava vaikutus alueen elinvoimaan, aluetalouteen, oppilaitosten toimintaedellytyksiin sekä osaavan henkilöstön saatavuuteen. Etelä-Savon hyvinvointialueen vaikuttavuusarvioiden mukaan hallituksen esitys tulisi muun muassa lisäämään ensihoidon kustannuksia kuljetusmatkojen pidentymisen takia ja mahdollisista investoinneista Mikkelin keskussairaalaan. Lisäksi esitys toteutuessaan tulisi merkittävästi heikentämään Savonlinnan seudulla olevan väestön terveysturvallisuutta sekä vaarantamaan Savonlinnassa olevan sairaanhoitajakoulutuksen jatkumisen. Lakiesityksen aluevaikutusten arviointi ei miltään osin tue esitystä monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen ja siten ympärivuorokautista päivystystä edellyttävän leikkaustoiminnan lopettamisesta Savonlinnassa.

Hallituksen esitys sisältää Eloisan alueelle merkittävän riskin kustannusten noususta esimerkiksi kasvattamalla ensihoidon kustannuksia, koska kuljetukset erikoissairaanhoidon päivystykseen pitenevät. Samalla se mahdollisesti lisää investointipaineita Mikkelin keskussairaalan osalta sinne tarvittavien lisätilojen, peruskorjauksien ja rakentamisen osalta. Eloisan osalta tämä tarkoittaa siis investointien, ensihoidon kaluston, tilojen muutostyön, koneiden ja laitteiden mahdollistamista lainanottovaltuuksin.

Arvoisa puhemies! Orpon—Purran hallitus kertoo tekevänsä kaiken suomalaisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaamiseksi laittamalla perusasiat kuntoon, hoitoonpääsyä nopeuttamalla ja turvaamalla palvelut. Tosielämässä hallitus kuitenkin leikkaa sote-rahoitusta roimasti, nostaa lääkkeiden hintoja, karsii sairaalaverkkoa ja puhuu sairaussakosta. Samalla, kun hyvinvointialueilta leikataan, hallitus ohjaa puoli miljardia euroa yksityiseen terveysbisnekseen, eikä piiruakaan anneta periksi hyvinvointialueiden alijäämien edessä, vaan päinvastoin kiristetään entisestään otetta hyvinvointialueista miljardien leikkausvaatimuksilla. Hallituksen arvovalinta on monelta osin kestämätön. Leikkaukset hoitotakuuseen, henkilöstömitoitukseen ja palveluvalikoimaan sekä samanaikaiset korotukset soteasiakasmaksuihin ja lääkkeisiin heikentävät palvelujen saatavuutta ja uhkaavat ihmisten terveyttä ja hyvinvointia.

Hallituksen arvovalinnat asettuvat kyseenalaiseen valoon ja lisäävät terveyden eriarvoisuutta. Sitä tekee myöskin hallituksen päätös tästä sairaalaverkon karsinnasta, jonka laskennallinen säästö on kokoluokaltaan saman verran kuin olutveron laskemisen kustannus. Sairaalaverkosta leikkaamisen on laskettu säästävän ensi vaiheessa 26,3 miljoonaa euroa, ja olutveron laskeminenhan oli arvoltaan noin 25 miljoonaa euroa. Eli suomalaisille tärkeimpien sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus olisi siis turvattu pitämällä olutvero ennallaan. Politiikka on tosiaan arvovalintoja.

Tämä hallitus ei kuuntele alueita, ei kuuntele asiantuntijoita, vaan runnoo poliittisesti asiat mielensä mukaisesti. Tämä hallituksen esitys uhkaa luoda eriarvoisen terveydenhuoltojärjestelmän, jossa hoidon saatavuus ja laatu voivat monille suomalaisille heikentyä dramaattisesti. Hallitus runnoo ja ajaa asiantuntijoista ja vaikutusarvioista välittämättä sairaalaverkkoa alas. Tarvittaisiin vastuullisempaa ja näyttöön perustuvaa keskustelua sairaanhoitorakenteen tulevaisuudesta. Hallituksen esityksessä suurimman osuman ottaa itäisen Suomen sairaalaverkko, Savonlinna, Varkaus ja Iisalmi, joissa nykyisen kaltainen ympärivuorokautinen päivystys loppuu kokonaan, ja Kymessä Kouvolan palvelutaso laskee.

Kannatan lämpimästi opposition sosiaali- ja terveysvaliokunnassa esittämiä vastalauseen lausumia, kuten kohtaa seitsemän, jossa lausutaan, että eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa Länsi-Pohjan ja Savonlinnan sairaaloiden yöpäivystyksen supistamisen vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimiin päivystyksen turvaamiseksi myös kausiasukkaat ja alueelliset erityispiirteet huomioiden. Toivon hallitukselle viisautta päätöksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

18.46 **Ville Merinen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aloittelin tuossa jo äsken — minulla on näitä terveisiä ihmisiltä. Nämä ovat tämmöisiä muokkaamattomia, eri alueiden ihmisten viestejä, mitä lähettivät, ja näihin on pyydetty myös lupa. Mutta let's go.

Iisalmesta: ”Ahkerasti käytössä oleva perusterveydenhuollon päivystys, jossa oli viime marraskuun seurannassa keskimäärin kymmenen potilasta yössä, yöpäivystys, on nyt lakkautumassa vuonna 2025. Potilaat tulevat laajalta alueelta: Rautavaara, Lapinlahti, Pielavesi, Kiuruvesi, Vieremä, Sonkajärvi — kattaa siis ison asukasmäärän. Ensi vuodelle suunniteltujen lisäksi Liikkuvan sairaalan toiminta vain 7—21 väliselle ajalle sekä toisen, Iisalmen—Vieremän, kuljettavan ensihoitoyksikön tiputtaminen yhden ensihoitajan yksiköksi, joka ei siis voi kuljettaa potilaita. Iisalmen ensihoidon käyttöasteet ovat Pohjois-Savon kolmanneksi suurimmat Kuopion ja Varkauden jälkeen. Tämä on sairas yhtälö. Huoli on todella suuri siitä, miten kansalaiset tuolla niin sanotussa Ylä-Savossa saavat apua tai ehtivätkö ajoissa hoitoon. Matkaa KYSiin on pisimmillään kaksi tuntia. Tiivistetysti: miten kehdataan leikkiä kansalaisten terveydellä ja hyvinvoinnilla rulettia?”

”Hei, halusin sanoa: Ei ole aikoihin kukaan ottanut asiaan kantaa, mutta suuresti mietityttää, miten tällä alueella varaudutaan esim. suurien tehtaiden suuronnettomuuksiin, mikäli alueella ainut sairaala ajetaan alas. Tällä alueella, siis Kemissä, toimii kaksi isoa tehdasta: Kemin biotuotetehdas Metsä Fibre ja toinen Tornion Outokummun terästehdas.”

”Meille tulisi sata kilometriä matkaa päivystykseen Ouluun, jos Oulaskangas lakkautetaan. Oulaskangas on ollut ihan huippu. Toimii aina lasten kanssa, saan pian apua. Toki ollaan asuttu ihan naapurissa, joten hyvälle ollaan totuttu, mutta muilla on vielä pidemmät matkat Ouluun. Nyt jatkossa sitten esim. ommeltavien haavojen tai laryngiitin takia, jossa henki menee ahtaalle, pitää käydä päivystyksessä hengittämässä lääkettä. Pienet jutut siis. On kyllä kohtuutonta ajaa sata kilometriä surkeiden palvelujen äärelle ruuhkaiseen OYSiin. Kyllä suututtaa. Synnytykset vietiin meiltä Oulaskankaalta myös pois, ja nyt synnytetään ruuhkaisessa OYSissa, jossa ei saa edes imetysohjausta.” — Sitten on kirosanoja, ja nämä otan pois. — ”Kuka näistä hyötyy? Mikä tässä kaikessa oikeasti on takana, kun tuntuu, että ne säästöt on vain tekosyy?”

”Kyllä hirvittää tämä välimatkojen pidentyminen täältä Pyhäjärveltä Ouluun, jos Oulaskankaalta loppuu kaikki. Nyt on tullut uutisia, että Oulaskankaalla on ruuhkaa ja turhia, kii-

reettömiä potilaita. Onko heitä oikeasti? Hoitajia vähennetään, eikä pääse omaan terveyskeskukseen. Erityisesti huolettaa näin pienten lasten äitinä, jos sattuukin jotain ja pitää lähteä Ouluun 149 kilometriä päivystykseen. Onneksi kuitenkin Soiten alueella päättivät säilyttää Pietarsaaren yöpäivystyksen kielisyistä. Siitähän ei ole Kokkolaan kuin 40 kilometriä. Tai Kouvolassa. Ei voi käsittää, kuinka eriarvoisesti suomalaisia kohdellaan."

"Salon sairaalan palveluita käyttävänä mietin, että kenen intressi on laajentaa sairaalaa tällä hetkellä, kun se lakkautetaan hiljalleen. Eikä ole kyse korjauksesta, vaan kokonaisesta uudisosasta. Salon 50 000 asukkaan kaupunki levittyy laajalle. Keskustan asukkaille matka Turkuun on vielä kohtuullinen, joskaan ei toivottava, mutta entä Salon perimmäiset alueet, joista Turkuun tulee matkaa tuplasti? Hoitoonpääsy viivästyy, ja hoitoon ei lähdetä ajoissa, jolloin joudutaan mahdollisesti käyttämään kalliimpaa erikoissairaanhoitoa."

"Asun Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella ja olen ammatiltani sairaanhoitaja. Työssäni näen jo nyt, miten päivystykset ruuhkautuvat eikä jatkohoitopaikkoja löydy. Päivystykseen tulee uusia asiakkaita, eikä päivystyksellisen hoidon tarpeessa olevia voi käännyttää pois luukulta, vaikka päivystys on jo ääriään myöten täynnä. Nyt esim. Oulaskankaalle on matkaa Pyhäjärveltä 102 kilometriä, OYSiin matka venyy 160 kilometriin. Täältä Pohteen eteläiseltä alueelta monella on 1—2 tunnin ajomatka Oulaskankaalle, ja jatkossa tämä voisi olla OYSiin jopa 3—4 tuntia. Matkat eivät ole lyhyitä, mutta jatkossa ne ovat aivan liian pitkiä. Tällöin ihmiset eivät hakeudu päivystykseen silloin, kun pitäisi, vaan odottelevat, jos oire menisi ohi, ja sitten mennään pillikyydillä isoon sairaalaan kolmen tunnin päähän."

"Hei, onkohan Helsingin päässä tiedossa, miten paljon ihmiset yrittävät täällä Pohjois-Savossakin saada ääntä kuuluviin, että ei saa poistaa Varkauden ja Iisalmen yöpäivystystä? Eilen oli mielenosoitukset kummankin päivystyksen edessä, ja siellä on ollut monta sataa ihmistä. Itsekin Iisalmen päässä tein työharjoittelun ja tajusin, että kun hyvinvointialue vähentää ensihoidon puolelta ja jos valtio päättää sulkea yöpäivystyksen, niin kylläpä ihmiset jäävät oman onnensa nojaan, ja Kela-takseja ei välttämättä saa yöaikaan. Se, että päivystyksiin on pidempi matka, tietää sitä, että eipä muuten sinne lähdetä, vaikka olisi ommeltava haava tai nilkka murtunut. Sitä kituutetaan aamuun, ja siitähän voi seurata se, että haava ei parane. Tämä on vain yksi esimerkki. Itse valmistuin juuri sairaanhoitajaksi, mutta en tiedä, mitä tässä tehdään."

"Kälyni sai juuri tietää, että kun Oulaskankaan sairaala lopetetaan, hän ei saakaan sieltä polvileikkausta odotettuaan reilusti yli vuoden, vaan joutuu jonoon OYSiin. Mitä järkeä on lopettaa niin sanottu lypsävä lehmä eli toimiva sairaala? Nyt leikkausjonot kasvavat, kivut yltyvät, toimintakyky heikkenee. Kohta on yhä sairaampia ihmisiä. Tämä on kyllä hölmöläisten hommaa, ei säästöä. Paperilla näyttänee hyvältä, mutta kyllä järkevä ihminen tajuaa, mitä tapahtuu, kun ei pääse ajoissa hoitoon. Kun polvileikkaus viipyy liikaa, tulee lonkka- ja selkäkivut. Entinen reipas liikkuja on sängyn pohjalla."

Otetaas vielä joku lyhyt tähän loppuun:

"Terveisiä täältä Oulaisista. Viime kesänä jouduin pieneen onnettomuuteen, jonka hoito vaati tikkejä. Jos olisi pitänyt lähteä Ouluun, olisi pelkkään ajomatkaan mennyt tunti, odotteluun varmaan toinen ja kotimatkaan kolmas. Onneksi päivystys Oulaskankaalla vielä silloin oli. Kerkesin tunnissa ajaa paikan päälle, saada tikin sormeen ja kotiin. Aidosti olin tosi tyytyväinen siihen palveluun." — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

18.53 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! En taida vielä tälläkään kertaa tuohon varsinaiseen puheeseen päästä, kun aina tulee niin hyviä puheenvuoroja, ja tartun edustaja Merisen ansiokkaisiin kokemuksiin. Tuosta Oulaskankaan tilanteesta tulivatkin esille Pyhäjärvi ja sieltä etäisyys Ouluun. Sattumoisin allekirjoittaneen kotipihasta tulee Ouluun tasan 200 kilometriä. Minun kotipihastani on sitten Pyhäjärven rajalle ehkä noin kymmenen kilometriä. Vaikka ollaankin jo eri maakunnan puolella, voin allekirjoittaa nämä etäisyydet sinne Oulun yliopistolliseen sairaalaan.

Tämä Oulaskangas on siinä mielessä tärkeä keskus — täällä edustaja Kangas toi sitä hyvin aiemmin puheenvuorossaan esille — että se Oulaskankaan ympäristö on, voisi sanoa, Suomen elävintä maaseutua. On erittäin vahvoja keskuksia — Ylivieska, Nivala etunenässä, myöskin Haapajärvi, Pyhäjärvi ja monia muita — mutta tässäkin nähdään sitten se, miten sieltä elävimmän maaseudun keskeltä tämä Oulaskankaan yöpäivystys aiotaan lakkauttaa ja miten maaseudun asukkaita tässä myöskin kohdellaan.

No, sitten tässä edustaja Merisen puheenvuorossa viitattiin mielenosoitukseen. Todellakin, sunnuntai-iltana Iisalmen sairaalan pihassa oli 500 ihmistä, samaan aikaan Varkauden sairaalan pihassa 300 ihmistä. Se oli käytännössä tämmöinen ex tempore ystävällishenkinen mielenilmaus, jossa itsekin pyynnöstä kävin. Kyllä nämä kertovat siitä palvelun tärkeydestä. Toivoisin, että siellä olisi ollut myöskin edes joku hallituspuolueen kansanedustaja paikalla. [Ville Merinen: Eikö ollut?] — Ei valitettavasti ollut.

Jatkan siitä vielä. Sitten pääsin näihin yöpäivystyksiin. Olen kaksi puheenvuoroa edustaja Päivi Räsäseltä kuunnellut täällä illan aikana — valitettavasti hän ei ole enää paikalla. Kyllä minä olen harmissani siitä kristillisdemokraattien näkemyksestä, vahvasta näkemyksestä, että Suomen sairaalaverkko on liian hajautettu, liian hajautettu. Kun olen ihmetellyt sitä, että kun Pohjois-Savosta nyt lakkautetaan kaksi yöpäivystystä, ja tämä KD:n näkemys on tämä, että sairaalaverkko on liian hajautettu jopa Itä-Suomessa, kun puhutaan huoltovarmuudesta, niin en voi kyllä millään allekirjoittaa tätä näkemystä. Keskusta ei missään nimessä tue tätä näkemystä, että tässä turvallisuustilanteessa vaikkapa sieltä Savonlinnasta, läheltä itärajaa, aiotaan niitä sairaalapalveluita ajaa alas. — Palaan vielä tuohon Savonlinnaan myöhemmin, koska tässä tuli hyvä puheenvuoro siihenkin liittyen, mutta jatkan vielä tästä Räsäsen puheenvuorosta.

Olen näitä puheita tässä kuunnellut aiemminkin, muidenkin suusta, tästä yöpäivystyksestä. Minun mielestäni on hyvä, että kansanedustajat jakavat omia kokemuksiaan, mutta jos niihin peilataan sitä, että oletus on se, että yöpäivystyksessä on aina vastassa nuori, aloitteleva, kokematon lääkäri, niin se voi olla myöskin väärä näkemys — se voi olla väärä näkemys. Toivoisin, että nämä edustajat, jotka tuovat näitä näkemyksiään täällä esille, kävisivät siellä vierailulla. Onko käyty Iisalmen yöpäivystyksessä vierailulla? Onko käyty Varkauden yöpäivystyksessä? Onko käyty Oulaskankaalla? Minulla taas on oma kokemus siitä, että siellä ei ole vastassa aina nuori kokematon lääkäri, vaan sieltä voi saada todella hyvää palvelua, niin kuin olen itsekin saanut, pakko myöntää, ja perheeni on saanut. [Ville Merisen välihuuto] Sen takia minun mielestäni on vähän vaarallista peilata niitä näkemyksiä näin tärkeässä asiassa pelkästään niihin omiin kokemuksiin. En itsekään näitä päivystysasioita pelkästään niihin peilaa, mutta tuon sen sen takia esille, koska oma kokemukseni ja ihmisten kertomat kokemukset ovat hyvin erilaisia.

No, sitten tähän Savonlinnaan vielä puheen lopuksi:

Tässä keskustan vastalauseessa kuvataan tätä Savonlinnan tilannetta, eli Savonlinnan seudulla välimatkat ovat pitkiä tämän järvisyyden ja, voi puhua, järvisaariston vuoksi. Sa-

vonlinnan väestöpohjan kohdalla on välttämätöntä huomioida myös runsas vapaa-ajan asukkaiden määrä. Etelä-Savon maakunnassa on vapaa-ajan asuntoja noin 50 000, noin 50 000, mikä on aivan välttämätöntä ottaa huomioon, kun näitä ratkaisuja tehdään. Eli kausiasukkaiden määrä on merkittävä. Kesäaikana alueen väestö kaksin—kolminkertaistuu, kaksin—kolminkertaistuu, ja korona-ajan jälkeen ja väestön ikääntyessä viipymät vapaa-ajan asunnoilla ovat pidentyneet jopa kuuteen kuukauteen.

Vaikka Savonlinnan alueella viipyy paljon vapaa-ajan asukkaita, ei heitä ole huomioitu kotikunnan mukaan perustuvaan asukaslukulaskentaan, jonka perusteella myös hyvinvointialueiden rahoitus lasketaan. Lisäksi erityisesti kesällä myös matkailu lisää väestön määrää alueella. Savonlinna on väestöpohjaltaan myös yksi Suomen ikääntyneimmistä. Päivystys ja kiireellinen hoito on edellä kuvattujen tekijöiden vuoksi mitoitettava huomattavasti yli oman väestötarpeen. Tämä puoltaa toimivan monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen mahdollistamista myös Savonlinnassa, ja Savonlinnassa myös harjoittelee ja erikoistuu Itä-Suomen yliopistossa opiskelevia lääkäreitä.

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä Savonlinnasta, kun täältä löydän seuraavan kohdan. Eli täällä kerrotaan, että Etelä-Savon hyvinvointialueen Eloisan alueelle muodostuisi Savonlinnan sairaalan heikennyksien myötä merkittävä riski kustannusten kasvulle. Matkojen pidentyessä ensihoidon kustannukset nousevat. Samalla Mikkelin keskussairaalaan tarvittavien lisätilojen, peruskorjauksen tai rakentamisen investointipaine kasvaa. Ja kun täällä oli ainakin äsken Etelä-Savon hyvinvointialueen edustajia myöskin tuolta valiokunnasta, niin mielellään kuulisin tähän vastauksen, pitääkö tämä paikkansa.

Vielä loppuun, puhemies, tuosta edustaja Merisen puheenvuorosta. Siinä oli hyvä kohta, jossa sanottiin jotenkin näin, että mikä tässä on takana, kun säästöjäkään ei taida tulla — mikä tässä on takana, kun säästöjäkään ei taida tulla. Tämäkin me kuultiin valiokunnassa. Tiedättekö, mikä siinä on takana? Siinä on politiikka. Nämä ovat poliittisia päätöksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen. [Ville Merinen pyytää vastauspuheenvuoroa] — No, edustaja Merinen, olkaa hyvä, vastauspuheenvuoro, mutta sitten Suhonen.

19.01 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Oli pakko saada tämä vastauspuheenvuoro, koska minä sain näitä viestejä, ja tosissaan yhdessä oli mainittu edustaja Markku Siponen. Täällä lukee näin: ”Meillä oli eilen illalla mielenilmaus sairaalan edustalla, ja siihen osallistui viisisataa henkilöä. Kansanedustaja Markku Siponen oli paikalla, ja hän on tehnyt kovasti töitä ja tekee jatkossakin meidän palveluiden puolesta. Terveisin Iisalmesta.” Aika kova, ei muuta. — Kiitos. [Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitos. — Sitten edustaja Suhonen.

19.02 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Koska olen varkautelainen kansanedustaja, niin Varkauden näkökulmasta muutama huomio vielä tähän kohtaan keskustelua.

Varkauden kaupungin näkemyksen mukaan lain säätämiseen tähtäävä hallituksen esitys on vaikutusarvion osalta puutteellinen ja kohtelee alueen asukkaita eriarvoisesti. Keskeiset ongelmat koskevat lakiesityksen vaikutusten arviointia. Vaikutusten arvioinnissa on ohitettu seudun asukkaiden perusoikeus laadukkaaseen ja saavutettavaan terveydenhoi-

toon. Merkittävin puute koskee asukkaiden yhdenvertaisen kohtelun sekä perusoikeuksien toteutumisen arviointia lakimuutoksen myötä. Lakiesityksellä valtio jakaa alueet keskenään eriarvoisiin alueisiin seuraavasti: alueisiin, joissa hyvinvointialue saa päättää palvelurakenteestaan itse, ja alueisiin, joissa hyvinvointialueen palveluverkko määrätään lailla ja todellista päätösvaltaa palveluverkosta ei jätetä alueelle. Tällainen menettely on ristiriidassa sosiaali- ja terveyspalveluista annetun järjestämislain kanssa, jossa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu siirrettiin kunnilta 1.1.2023 muodostetuille hyvinvointialueille. Tässä on huomioitava myös se, että lakimuutoksella ollaan viemässä Pohjois-Savon hyvinvointialueelta itsenäinen päätösvalta palvelujen järjestämisessä. Lakiesityksellä valtio ulottaa ohjausvaltansa hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluviin tehtäviin linjatessaan lailla siitä, millä paikkakunnilla ilta- ja yöaikaista päivystystä voidaan toteuttaa ja millä paikkakunnilla taas ei.

Lakiesityksessä on laskennallisin oletuksin huomioitu päivystyksen kustannukset sekä arvioitu esimerkiksi ensihoidon ja Kela-kyytien lisääntyviä kustannuksia. Kuntien aiemman järjestämisvastuun aikana hankittuun ymmärrykseen perustuen laskennassa käytetyt oletukset ovat liian optimistisia sekä perustuvat osittain myös virheelliseen tausta-aineistoon. Yksi perustavanlaatuinen virhe tausta-aineistoista ovat yöpäivystysten kävijämäärät, jotka lakiesityksessä ovat huomattavan vähäiset. Tilastoissa ei ole huomioitu sitä tosiasiaa, että nykyisessäkin päivystysrakenteessa tapahtuu ilta-aikaisesta päivystyksestä niin sanotusti ylivuotoa yöajalle, kun asiakkaita ei ehditä hoitaa ilta-ajan puitteissa. Nämä asiakkaat eivät kirjaudu yöaikaisen päivystyksen osalle. Yksin tämä tilastovääristymä vie pohjan koko lakiesityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnilta.

Tosiasiallisesti ensihoidossa resursseja kenttätyöhön on varattava enemmän kuin laskentataulukon loppuriville osoittama keskimääräinen kustannus olettaisi. Hyvinvointialueiden tulee osoittaa kuhunkin ensihoidon vuoroon riittävä määrä ensihoitoyksiköitä palvelutasopäätöksen mukaisesti, jolloin lisääntyvät kustannukset tulisi laskea sen mukaan, kuinka monta uutta ensihoitoyksikköä hyvinvointialueen palvelutarjontaan tulee muutosten myötä osoittaa. Yhden ensihoidon yksikön vuosikustannukseksi esityksessä on arvioitu noin miljoona euroa, joka sinänsä on hyvin realistinen kustannusarvio. Valitettavasti kustannusvaikutusten arvioinnissa lisääntyväksi ensihoidon kuluksi esimerkiksi Varkauden osalta on laskettu 0,5 miljoonaa, joka on noin puolikkaan ensihoitoyksikön vuosikustannus. Alueen omaan kokemukseen perustuen lisätarve ensihoitoon voi olla jopa kaksi vuorossa olevaa ensihoitoyksikköä, jolloin realistisempi kustannus lisäpalvelun osalta olisi noin kaksi miljoonaa euroa. Tämän päälle tulevat muut kuljetuksen lisääntymiseen liittyvät kustannukset, kuten sairausvakuutuksen matkakorvaukset sekä asiakkaiden ja heidän omaistensa itse maksettavaksi jäävät kustannukset lisääntyneiden matkakustannusten osalta.

Lakiesityksen myötä esitetään myös hyvinvointialueiden rahoitusta uudistettavaksi. Uudistuksen myötä leikattava valtion rahoitus jättää laskennallisten säästöjen toteutumisen riskin lähes täysin alueen omalle vastuulle. Tämä on ongelmallista kahdesta syystä:

Ensiksi, lakiesityksen taustalla olevat laskelmat perustuvat virheellisille olettamille ja ovat vaikutuksiltaan liian optimistisia, jolloin hyvinvointialueiden rahoituksen leikkaus tulee todennäköisesti olemaan suurempi kuin siitä mahdollisesti saavutettava säästö.

Toiseksi, hyvinvointialueiden rahoitus on jo nykyisellään kriisissä, jonka seurauksena hyvinvointialueet ovat olleet pakotettuja käynnistämään merkittäviä peruspalveluita hei-

kentäviä lyhyen aikavälin talous edellä -osaoptimoituja ratkaisuja, mikä vaarantaa jo nykyisellään järkevän ja kokonaistaloudellisen toiminnan.

Esityksen todennäköisenä seurauksena alueiden talous heikkenisi entisestään, mikä lisäisi painetta kokonaistaloudellisesti huonojen päätösten toteuttamiseen.

Laskennassa ei ole huomioitu KYSin kykyä vastaanottaa lisääntyvän asiakasmäärän sekä korvaavien palveluiden edellyttämää lisäresurssia. Nämä edelleen pienentävät säästöpotentiaalia. KYSin toiminta on jo nykyisellä asiakasmäärällä ruuhkautunutta, ja viimeisimmän Varkauden ja Iisalmen sairaaloiden poikkeuslupien käsittelyn yhteydessä myös KYS-vastuulääkärit ovat tämän tosiasian tuoneet esille. Mikäli Varkauden ja Iisalmen sairaaloiden kapasiteettia yöaikaisen päivystyksen osalta vähennetään, tulee eteen todennäköinen tarve lisätä resursseja sekä toteuttaa investointia KYSin päästä.

Lakiesityksessä lähdetään siitä oletuksesta, että päivystyksen nykyinen henkilöstö tuottaa palveluita ainoastaan päivystyksen tarpeisiin. Tämä olettama on virheellinen eikä huomioi yöaikaisen päivystyksen lakkauttamisen jälkeen jäävän palvelutarpeen edellyttämää henkilöstöä. Esimerkiksi Varkaudessa ja Iisalmessa yöaikaisen päivystyksen jälkeen sairaaloihin jäisivät edelleen vuodeosastotoiminnot, jotka edellyttävät yöaikaista lääkärin työpanosta. Näin ollen esitettyjä säästöjä ei ole täysimääräisesti mahdollista saavuttaa, mikäli samalla ei heikennetä merkittävästi sairaalan muuta palvelutasoa.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä vaikutukset elinkeinoelämään lyhyesti. Lakiesityksessä on palvelutarvetta ja sen vaikutuksia lähestytty ensisijaisesti palveluita käyttävien asiakkaiden sekä niitä järjestävien hyvinvointialueiden ja sairaaloiden näkökulmasta. Vähemmälle painoarvolle ovat jääneet muut yhteiskunnan ja kansantalouden kannalta merkittävät näkökulmat, kuten elinkeinoelämän toimintaedellytykset sekä niiden tuottama lisäarvo kansantaloudelle.

Esimerkiksi Varkauden talousalueella toimivien yritysten viennin arvo vuonna 2023 oli noin 820 miljoonaa euroa. Varkauden ja Iisalmen sairaaloiden vaikutusalueella, molemmissa noin 50 000 asukasta, toimii useita kansainvälisesti merkittäviä yrityksiä, joiden toiminnan kannalta on kriittistä myös yhteiskunnan palveluiden toimivuus. Osaavan työvoiman saaminen nykypäivänä edellyttää kaikkien elämän osa-alueiden toimivuutta, johon hyvin keskeisenä elementtinä kuuluvat sosiaali- ja terveyspalvelut. Elinkeinoelämän läheisyys aiheuttaa myös muita erityisiä tarpeita. Esimerkiksi Varkaudessa toimii suuri Stora Enson tuotantolaitos sekä useita energia- ja metalliteollisuuden suurtoimijoita. Lisäksi Varkaudessa on kahden valtatien, Vitostien ja valtatie 23:n, risteys sekä merkittävää raide- ja vesiliikennettä.

Sairaalaverkkoa koskevan esityksen lisäksi valtion toimien seurauksena merkittävä osa Varkaudessa tuotetuista muista valtionhallinnon palveluista on poistumassa paikkakunnalta, ja tämä tuo tosissaan merkittäviä heikennyksiä kokonaisuudessaan palvelutuotannolle.

Joten näilläkin tiedoilla perustellen tämä lakiesitys tulisi hylätä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen.

19.09 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ehkä aloitan tällä kertaa myös itse liittymällä niiden itärajalta tulevien edustajien, itäisen ja kaakkoisen Suomen edustajien, joukkoon, jotka ovat nostaneet täällä käsittelyyn tämän hallituksen sympatian ja kauniit juhlapuheet Itä-Suomen erityisestä huomioimisesta, että on ymmärretty, että Nato-rajana itärajan täytyy olla turvallinen ja elinvoimainen ja niin edespäin. Mutta tässä vaiheessa,

kun ollaan tässä kohta kaksi vuotta tätä hallituskautta käyty läpi ja kuunneltu näitä sympaattisia puheita ja kuultu, että erityishuomiosta saamme nauttia, melkein pitää ruveta jo toivomaan, että jos tämä erityishuomio nyt kerta kaikkiaan sitten loppuisi, niin tulisi vähemmän pahempaa jälkeä. Sillä kyllä valitettavasti tämän sairaalaverkon osalta käy jälleen niin, että Itä-Suomi kantaa tässä karsimisvimmassa suurimmat vaikutukset: Varkaus, Iisalmi, Savonlinna, Kouvola, palveluverkkojen karsintaa. Siinä sitä onkin kerrakseen. Tämä sopii hyvin näihin ammattikouluverkko- ja kulttuurileikkauksiin, joissa juuri Itä-Suomesta teattereilta leikataan yli 10 prosenttia ja ammattikouluverkoltakin 15 prosenttia esimerkiksi Etelä-Karjalasta. Tämä on tätä samaa erityishuomioimista, mihin tämä esitys mielestäni osuu.

Tämän esityksen heikkous on siinä, että se ei huomioi alueiden erityispiirteitä lainkaan. Omassa vaalipiirissäni on kaksi sairaalaa, Savonlinna ja Kouvola, jotka joutuvat nyt näiden leikkureiden alle. Savonlinna on saaristoinen, kaunis kaupunki, jossa on vaativat reittiolosuhteet. Ehkä linnuntietä näyttää selkeältä löytää sairaaloihin, mutta jos käy perehtymässä siellä paikan päällä, niin siellä on losseja ja siltoja ja kiemurtelevaa ja kaartavaa tiestöä eikä valitettavasti edes kovin hyväkuntoisiakaan teitä. Ja vaikka Kouvola on nostettu täällä keskustelussa useaan otteeseen esille, että Kouvola pelastui, niin eihän Kouvolan pelastunut, vaan Kouvolassa tapahtuu todella suuri sairaalatason lasku. Se siirtyy nyt sitten akuuttitason päivystyssairaalasta tällaiseksi perustason yöpäivystyssairaalaksi, ja sillä tulee olemaan vääjäämättä vaikutuksia sairaankuljetusten osalta niiden lisääntymisenä esimerkiksi Kotkan sairaalaan. Tuo vt 15 on heikossa kunnossa, on jo tällä hetkellä hengelle ja turvallisuudelle vaarallinen reitti, eikä tämä päätös tulee kyllä sitä tilannetta ainakaan helpottamaan. Eikä se miljoonakaan, joka siellä talousarviossa on varattu tuon vt 15:n korjaukseen tällä hetkellä, vielä tilannetta kovin paljon auta.

Minulla on kokemusta siitä, millaista on, kun on sairaat lapset ja yöpäivystystä viedään kauemmaksi. Nyt aikuisista lapsistani kaksi neljästä on astmalapsia, ja juuri silloin, kun on yöaikaan tullut astmakohtaus, niin juuri silloin ambulanssit ovat olleet päinvastoin menossa Lappeenrannan suuntaan, kun Ruokolahdella asuimme ja Imatralta tuo yöpäivystys lakkasi. Silloin hätä on kyllä vanhemmalla suuri, ja sinne ollaan menty milloin taksilla ja milloin sitten itse hätävalot vilkkuen, että lapsi on saatu hoitoon. Kyllä minä ymmärrän tässä ihmisten hädän, kun välimatkoja pidennetään, ja olen ottanut myös valiokunnassa tämän potilasturvallisuuden matkojen kasvaessa esiin useammassakin eri kohdassa.

Valitettavasti ministerit loistavat poissaolollaan näin valtavan ison, ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen liittyvän esityksen kohdalla. Heiltä emme voi nyt kysymyksiä kysyä, eivätkä he meidän puheitamme tässä huomioi. Olen kuullut, että ministeri on tänä päivänäkin, ministeri Juuso, Jyväskylässä todennut, että yleensä sitten voi saada sitä hoitoa 8—22 eli aamulla sitten saa hoitoa, mutta kun se sydänkohtaus tai tuo äskeinen esimerkki, astmakohtaus, ei valitettavasti kuuntele toiveita, ja silloin kun se tulee, niin tarvettahan on sitten yöllä tai päivällä, ja on se ikävää, jos se yöpäivystys on sadan kilometrin päässä.

Tällä esityksellä, tällä sairaalaverkon karsimisellahan hallitus hävittää tärkeitä lähipalveluita ihmisiltä, mutta vaarantaa myöskin ihmisten terveydenhoitoa ja potilasturvallisuutta. Hallitus puuttuu tässä juuri perustettujen hyvinvointialueiden autonomiaan ja hajottaa alueiden yhdenvertaisuutta. Hallitus tekee tässä samalla viiden eri palveluportaan sairaaloita ja aiheuttaa vakavasti huolta monien alueiden ihmisille. Siksi, että tavoitellaan 30 miljoonan euron säästöjä, ja me valiokunnan kuulemisessa kuulimme, että nuo säästöt eivät

tule toteutumaan. Sen sijaan tätä ei olisi tarvinnut tehdä, jos olisitte peruneet sen haluamanne tupakkaveron alennuksen.

Tässä käsittelyssä jätettiin kaksi vastalausetta ja lausumia, ja käsittelyssähän todettiin, kuulemisissa kuulimme, että tässä valmistelussa on ollut poliittista ohjausta, mikä on hyvin normaalia lainsäädännössä, kun ministeriöt sitä ohjaavat. Eli sitä jos joku täällä kiisti, niin sitä ei karkuun päästä, se on ministeriötasolta meille tuotu.

Mutta sanon vielä sen — nämä muistiinpanoni ovat heikot — että mietin, miten sairaalaverkon käy jatkossa. Onko leikkauksia tulossa vielä lisää aluevaalien jälkeen? Mikä on hallituksen suunnitelma?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

19.16 **Olga Oinas-Panuma kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään on surullinen päivä. Hallitus antoi ehkä huonoimman mahdollisen joululahjan meille Pohjois-Pohjanmaalle, kun Oulaskankaan ovet laitetaan nyt öiksi säppiin, vaikka samaan aikaan esimerkiksi Kouvolassa säilyy yöpäivystys, vaikka sen väestöpohja ja välimatkatkin ovat huomattavasti pienemmät kuin meillä Oulaskankaalla. Oulaisissa sijaitsevasta Oulaskankaan sairaalasta on Oulun yliopistollisen sairaalan päivystykseen matkaa sata kilometriä. Kouvolan väestöpohja on noin 80 000 asukasta, ja Oulaskankaan sairaalan väestöpohja on noin 126 000 asukasta. Tämä on varmasti tässä salissa tänään kuultu monta kertaa, mutta jospa se menisi perille, kun sitä vielä vähän toistaa. Oulaskankaan sairaalan ympärivuorokautisen päivystyksen lakkauttaminen tarkoittaa, että sen jälkeen esimerkiksi Pyhäjärveltä pisin matka on 180 kilometriä päivystykseen yöaikaan. Se on käytännössä sama matka kuin se, että Helsingistä lähtisi Turkuun yöllä päivystykseen.

Täytyy kyllä hattua nostaa hallituspuolueitten edustajille siellä Kouvolan suunnalla, koska siellä on saatu pelastettua kuitenkin ainakin jollain tasolla se oman sairaalan toiminta, ja kun nyt katsoo tuota meidän Pohjois-Pohjanmaan tilannetta, niin ihan samaa hattua en kyllä nosta sitten meidän alueen hallituspuolueitten kansanedustajille. Eli siellä ei kyllä edunvalvontaa ole nyt pystytty hoitamaan sillä tavalla kuin olisi ollut toivottavaa.

Hyvinvointialueilla piti olla itsehallinto, mutta ei tämä nyt varsinaisesti siltä oikeastaan vaikuta, kun lailla säädetään siitä, mitä alueilla saa tai ei saa tehdä, missä saa olla yöpäivystys tai missä ei. Hallitus määrittää lainsäädännöllä ne paikkakunnat, missä on mahdollista ylläpitää ympärivuorokautista päivystystä, ja samalla hallitus on poistamassa kokonaan voimassa olevaan lakiin kirjatun mahdollisuuden hakea poikkeuslupaa. Näin voimakasta yksityiskohtiin menevää lainsäädännöllistä ohjausvallan käyttöä on oikeastikin vaikea käsittää monestakin syystä.

Sairaalaverkko on myös huoltovarmuuskysymys, etenkin pitkien välimatkojen Pohjois-Suomessa. Hallituksen näytöt muutenkin hyvinvointialueisiin ja sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvissä asioissa eivät oikein vakuuta eivätkä ehkä kestä ihan päivänvaloa. Te ette luota hyvinvointialueitten päättäjiin, että siellä kyettäisiin tekemään päätöksiä, vaan ohjaatte alueita entistä enemmän. Olette ottaneet kuusi hyvinvointialuetta tämmöiselle tarkkailuluokalle ja leikanneet hyvinvointialueitten rahoituksesta samalla kun te lisäätte Kelakorvausrahoja, eli käytännössä lapatte valtion rahaa yksityisten lääkärijättien omistajien taskuun. Se on väärin. Haukuitte viime vaalikauden vastuunkantajia ja aluepäättäjiä, ja sitten uhkaillaan hyvinvointialueitten pakkoliitoksilla erinäisissä yhteyksissä. Rahoitusta ei

nosteta, vaikka ihmisten hoitoisuus kasvaa, ja sitten näitä kehittämistyötä haittaavia sotenormeja, mitä meillä on aika runsaasti, saisi kyllä purkaa vähän isommallakin kädellä.

Me ollaan esitetty keskustasta aika paljon keinoja siihen, mitä hyvinvointialueille pitäisi tehdä, jotta ne voisivat toimia paremmin, koska me tiedetään, että siellä ei välttämättä kaikki toimi tällä hetkellä niin kuin me toivottaisiin, ja me toivotaan kyllä, että te tarttuisitte näihin meidän keinoihin, joita täältä vaihtoehtobudjetistakin löytyy useampia. Tuen mielelläni hallitusta siinä vaiheessa, jos te esimerkiksi tartutte keskustan ehdotuksiin vaikkapa Kela-korvauksiin tai alijäämän kattamiseen liittyen, koska nämä kaikki asiathan ovat arvovalintoja.

Näin muutamia täältä mainitakseni, ehkä tärkeimpänä on se, että annetaan alueille aikaa laittaa talous kuntoon. Meillä lukee täällä, että annetaan hyvinvointialueille paremmin aikaa laittaa taloutensa kuntoon ja pidennetään alijäämien kattamisen aikaa kahdella vuodella. Hallituksen linja nimittäin nyt pakottaa hyvinvointialueet ajamaan lähipalveluita lyhytnäköisesti alas. Tässä varmaan se tärkein asia, mihin toivoisin, että tarttuisitte.

Ihmiset ansaitsevat laadukasta hoitoa riittävän lähellä, myös siellä, missä välimatkat ovat pitkät, ja nyt tässä on kyllä valitettavasti aivan väärä suunta, nimittäin Pohjois-Suomen ihminen unohtui jälleen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Castrén.

19.20 **Maaret Castrén kok:** Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu siitä, että hallitus on romuttamassa terveydenhuollon sen takia, että sairaaloista yöpäivystys lakkaa. Nyt pitäisi olla kyllä hiukan suhteellisuudentajua siinä, mistä puhutaan. Halusinkin tulla tänne pitämään puheenvuoron siitä, että kyllä voi olla aivan turvallisesti potilas, ja tulen kertomaan nyt sitten, miksi.

Niissäkin paikoissa, joissa yöpäivystys lopetetaan, kuitenkin säilyy erittäin monen erikoisalan poliklinikka, eli on potilaita, jotka ovat kroonisesti sairaita ja käyvät usein niin sanotusti omalla erikoisalallansa siellä sairaalassa, ja siellä toimii hienosti poliklinikat. Muun muassa Raaseporissa, josta yöpäivystys on lopetettu, kuitenkin dialyysipotilaat voivat saada hoitoa, eli ne, jotka käyttävät usein palveluita, pääsevät siellä lähellä tuttuun paikkaan.

Onneksi — siis todella onneksi — kansalainen tarvitsee yleensä äärimmäisen harvoin kiireellistä hoitoa. Sitä kiireellistä hoitoa... Esimerkiksi Uudellamaalla, vaikka meillä onkin monta sairaalaa, esimerkiksi Hangosta Meilahden mäelle, jossa on yliopistollinen keskussairaala ja meidän monialainen päivystys, on 135 kilometriä. Sinne on ajettu jo yli 30 vuotta silloin, kun potilaalla on ollut kiire. Ei ole minään aikoina minun urani aikana pysähdytty Raaseporiin silloin, kun on ollut oikeasti hengenhätä. Se potilas tarvitsee silloin erittäin monen erikoisalan yhteistyötä, hän tarvitsee näitä seniorilääkäreitä, jotka usein ovat soiton päässä kotona. Näinhän ei esimerkiksi Raaseporin päivystyksessä ollut. Siellä oli se yksi nuori lääkäri, joka pystyy kyllä soittamaan Jorvin sairaalaan kysyäkseen jotain, mutta ei hän sinne apua saanut tarvittaessa. Eli kyllä ensihoito tiesi, että siihen paikkaan ei kannattanut pysähtyä, koska perusterveydenhuollon päivystyksellä on oma roolinsa, ja se ei ole kiireellisesti hoitoa tarvitsevien, henkeä uhkaavan tilanteen edessä olevien potilaiden hoitoa.

No, mitä me voimme tehdä silloin, kun yöpäivystys sulkeutuu? Se nyt oikeasti kuitenkin on niin, että yöllä päivystystä tarvitsevat potilaat ovat useimmiten niitä, jotka todellakin tarvitsevat sen monialaisen päivystyksen, jossa on useita eri erikoisaloja auttamassa

potilasta. Mutta sillä alueella voidaan kuitenkin tehdä niin kuin olemme tehneet esimerkiksi Uudellamaalla ja monella muualla, muun muassa Pohjanmaalla, missä on aloitettu tämmöinen liikkuvan sairaalan hoitaja-auto, joka ajaa esimerkiksi hoivalaitoksiin, koska keneltä tahansa geriatriprofessorilta kun kysyy, niin päivystykseen ei pidä minkään vanhuksen joutua, jos ei ole aivan äärimmäinen hätä. Eli vanhukset tulee hoitaa siellä, missä he asuvat. Näin on tapahtunut Espoon alueella. 92 prosenttia vanhuksista, jotka asuvat hoivalaitoksissa, hoidetaan LiiSan avulla. On tullut uusia Käypä hoito -suosituksia. Enää ei tarvitse eikä tulekaan viedä kaikkia päänsä loukanneita tietokonetomografiayksikköön vaan heitä seurataan, ja jos ei se tajunnantaso vaihtele, niin ei ole mitään hätää senkään osalta.

Meillä on loistava kansallinen numero 116 117, mihin voi soittaa ympäri vuorokauden ja kysyä, minne menen, mitä teen. Sieltä tulee myös ihan itsehoitoon apua. Ensihoidon osalta täällä kuvattiin esimerkiksi, että olisi jotenkin vähempiarvoista se, että on ensihoitoyksikkö, jossa on yksi hoitaja. Se voi olla juuri tämmöinen liikkuva yksikkö, joka esimerkiksi voisi hoitaa jonkun pienen haavan ompelun, teippaamisen niin, ettei tarvitse ihan joka asian takia sitten lähteä satojen kilometrien päähän. Kotisairaanhoidon yöpartio auttoi Ukin ja Loimaan yöpäivystysten sulkiessa. Eli näitä mahdollisuuksia on, nyt meidän täytyy niitä vain oikeasti uudestaan ja tehokkaammin miettiä. Kiirevastaanotto on yleensä oman terveyskeskuksen rutinoituneilla, kokeneilla lääkäreillä. Sinne potilaat hakeutuvat silloin, kun he tietävät, että yöllä nyt ei sitten pääsekään. Eli yleensä potilaitten määrä yöpäivystysten sulkujen jälkeen ei ole sellainen, että koko se potilasmäärä siirtyisi sitten johonkin isompaan päivystykseen. Esimerkiksi Raaseporin yöpäivystyksen jälkeen ensihoidon keikat eivät ole lisääntyneet lainkaan, ja sieltä on noin kaksi potilasta per päivä Lohjan sairaalassa, mikä kuulemma menee ihan tämmöisen vaihtelun piiriin.

Täällä on puhuttu paljon siitä, että meidän tieto hallituksen osalta, kun laadittiin näitä päätöksiä, olisi puutteellinen. Se on ihan totta, terveydenhuollon data ei ole 100-prosenttisesti hyvää. Meillä on ihan oikeasti keskenämmekin vaikeuksia vertailla yksiköitä ja benchmarkata hyviä toimintoja, koska se data todellakin on puutteellista. Jos olen ymmärtänyt oikein, niin ministeriö on kuitenkin käyttänyt yksiköiden omia tietoja, jotka yksiköt ovat siis johonkin rekisteriin tai tietopankkiin syöttäneet, niin kuin Suomessa tehdään. Sitä dataa on käytetty.

Kenen etua ajetaan? Minun mielestäni potilaan, silloin kun tarvitsee kiireellistä hoitoa esimerkiksi juurikin yöaikaan, tulisi tutkimukseen perustuvan tiedon perusteella päätyä mahdollisimman nopeasti siihen lopulliseen hoitopaikkaan, vaikka se hoitopaikka olisikin hiukan kauempana. Minä toivon, että tähän tutkimustietoon ja lääkäreiden osaamiseen tältä osin luotetaan. Ei tässä henkeä olla uhkaamassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

19.27 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme sairaalaverkkoesitystä, esitystä, jonka tavoitteena on vahvistaa Suomen sairaala- ja päivystysverkkoa siten, että se pystyy laadukkaasti, potilasturvallisesti ja kestävästi vastaamaan väestön palvelutarpeisiin niin normaalioloissa kuin poikkeustilanteissa.

Väestömme ikääntyy nopeasti. Vuoteen 2040 mennessä yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa lähes 270 000:lla. Tämä muutos lisää painetta terveydenhuollon palveluihin, erityisesti sairaalaverkkoon ja pitkäaikaishoitoon. Samaan aikaan väestö yhä enemmän keskittyy kaupunkiseuduille. Meillä on osaavia terveydenhuollon ammattilaisia, osa heistä erikoistu-

neempia, mutta heitä ei tällä hetkellä riitä kaikkialle, ja palvelut on kuitenkin järjestettävä jokaiselle suomalaiselle kestävästi ympäri Suomen. On ymmärrettävää, että paikalliset päätökset ovat vaikeita, niin kuin tässäkin kohtaa, mutta kansallisella tasolla tarkasteltuna ne ovat välttämättömiä, ja loppupeleissä myöskin yksittäisen potilaan kannalta ne ovat tarkoituksenmukaisia.

Jotta pystytään takaamaan laadukas hoito, me tarvitsemme muutoksia myös sairaalaverkostoon. Erityisosaaminen ja huippulaitteet eivät voi sijaita kaikkialla, ja ne eivät voi olla saatavilla joka puolella ympäri vuorokauden. On välttämätöntä keskittää näitä erityispalveluita tiettyihin paikkoihin. Myöskään ilman osaavia ammattilaisia, lääkäreitä ja hoitajia, emme voi taata nopeaa ja turvallista hoitoa kaikille. Meidän niukkenevat resurssit on kohdistettava viisaasti.

Sairaalaverkon uudistamisella hallitus haluaa varmistaa, että olemme valmiita myös kriiseihin, pandemioihin ja poikkeusoloihin sen lisäksi, että turvaamme normaaliolon palvelut. Pystymme hyödyntämään myös digitalisaatiota, etälääketiedettä ja liikkuvia palveluita, esimerkiksi kotisairaalapalveluita, joita täällä edustaja Castrén nosti hyvin esille ja mitä esimerkiksi Länsi-Uudellamaalla on hyvin kehitetty. Ihmisten palveluita voidaan parantaa monin eri tavoin, ja meidän pitää miettiä, mitkä ovat ne vaikuttavat tavat parantaa laatua, parantaa palveluita.

Vakavasti sairas potilas hyötyy eniten siitä, että hän pääsee suoraan hyvin varusteltuun, laajan palvelun sairaalaan. Ensihoito on kehittynyt paljon viime vuosina, ja ensihoito pystyy aloittamaan sen hoidon jo siellä paikalla, kun he menevät esimerkiksi kotiin, ja se hoito jatkuu koko matkan ajan. Se ei ole pelkkää kuljetusta — sairaankuljetus on väärä nimi — vaan se on ensihoitoa. Hoito aloitetaan jo siellä paikan päällä. Se lisää turvallisuutta myös pidemmänkin etäisyyden aikana.

Pienissä päivystyksissä tehdään toki myös erityisen hyvää työtä, mutta vuokratyövoimaan nojaaminen ei ole kestävä lähtökohta soten kehittämiselle. Silloin me myös laitetaan epätarkoituksenmukaisen paljon vuokralääkärikuluihin esimerkiksi yöaikaan. Voi olla myös, että pienessä yksikössä yhden lääkärin vastuu voi olla suuri, eikä se välttämättä ole niin kestävä ratkaisu erilaisten sairaustapauksien tai ihan seniorikonsultaatiotarpeenkin näkökulmasta.

Suomen akuuttilääketieteen yhdistys on lausunut tästä, luen otteen heidän lausunnostaan: ”Harkittaessa valtakunnallisia sairaalaverkkoon liittyviä ratkaisuja on otettava huomioon hyvinvointialueiden väestöpohjat ja rakenteet sekä väestön sairastavuus. On tärkeää olla selvillä sairaaloiden tosiasiallisesta kyvystä toteuttaa laadukasta palvelua itsenäisesti ja vaikuttavasti [Paula Werningin välihuuto] ilman merkittäviä riippuvuuksia esimerkiksi vuokralääkärifirmojen toiminnasta. Sairaalaverkon ja palvelujen tarkoituksenmukainen porrastus tukee kustannusten hallintaa ja oikein ajoitettuja vasteita akuutteihin päivystyspalvelutarpeisiin. Näin ollen kaikkien suurten ja keskisuurten yliopisto- ja keskussairaaloiden toiminta on turvattava.” Olen samaa mieltä tämän lausunnon kanssa, että nimenomaan niiden sairaaloiden toiminta on turvattava, ja jokaisella pitää olla varmuus siitä, että jos tulee hätätilanne, jos tulee tilanne, että sairastuu vakavasti, niin saa sitä hoitoa, mitä tarvitsee. Niin kuin täällä aikaisemmissa puheenvuoroissa on noussut esille, kaikki viiveet sillä matkalla — myös pysähdykset paikkaan, jossa ei ole riittäviä tutkimusmahdollisuuksia ja riittäviä hoitomahdollisuuksia — viivästyttävät potilaan hoitoa.

Tässä esityksessä on nyt useita yksiköitä, joissa on se perusterveydenhuollon yöpäivystys loppumassa, mutta sinne jää paljon muuta toimintaa, päiväkirurgista toimintaa, ja koko

se päiväaika siellä on muuta toimintaa. Ja hyvinvointialueet voivat myös sen pitää, että kannustetaan kiirevastaanottojen käyttöön aina iltaan asti. Se vähentää myös päivystyspalvelujen tarvetta yöllä, ja se on hyvää asiakaspalvelua. Jos sitten yöaikana päivystystä tarvitaan, jos on sellainen tilanne, niin kyllä silloin tarvitaan laajempia palveluita ja hoito- ja tutkimusmahdollisuuksia sen mukaan, mitä tässäkin esityksessä on sisällä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

19.34 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty tänään hyvää keskustelua tästä lakiehdotuksesta. Tosin siihen jonkin verran on eksynyt mukaan virheitä, esimerkiksi se, että sairaaloita oltaisiin lakkauttamassa. Nythän puhutaan sairaaloiden roolin muutoksista ja yöpäivystysten lakkauttamisesta tai muutoksista. Se on hyvä korjata, että yhtään sairaalaa tämä lakiesitys ei lakkauta.

Ensihoito on vuosien aikana kehittynyt, ja monesti kyydit tarpeen mukaan, jos se tarve todetaan, johtavat näihin monierikoisalaisiin päivystyksiin, ja hallituksen esityksen vaikutusarvioissakin todetaan, että tämä on potilasturvallisuutta parantava tekijä.

Edellisen kerran, kun perusterveydenhuollon päivystyksiä keskitettiin, siirryttiin näihin yhteispäivystyksiin, pelättiin valtavia ruuhkia yöaikaisessa päivystyksessä. Mutta ruuhkat eivät syntyneet sinne yöpäivystykseen, vaan ne syntyivät sinne päivävastaanotolle perusterveydenhuollossa, mikä kuvaa sitten sitä tilannetta, että kohtuullisen iso osa potilaista on sellaisia, jotka eivät yöaikaan tarvitse päivystystä esimerkiksi perusterveydenhuollossa, ja näitä potilaita pystytään parhaiten palvelemaan esimerkiksi edustaja Laihon esiin nostamilla kiirevastaanotoilla.

Lainsäädännön arviointineuvosto on todennut, että tämän hallituksen esityksen vaikutusarviot on tehty hyvin. Niihinhän on käytetty hyvin laajalti erilaista tietoaineistoa, ja sillä tavalla niitä voidaan pitää luotettavina. Ja tiedot, mitä hyvinvointialueet ovat itse arvioineet säästöpotentiaalissa näissä sairaalamuutoksissa, allekirjoittavat tämän, että hallituksen esityksen vaikutusarviot ovat ihan oikealla hehtaarilla kokonaisuudessaan.

Nämä ovat tosi harmillisia päätöksiä, mutta tällä varmistetaan nyt meidän ammattilaisten riittävyyttä kymmenen vuoden päähän. Meidän on nyt tämän hyvinvointialueuudistuksen mukaiseksi muokattava meidän sairaalaverkkoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

19.38 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Luultavasti käytän tämän ja vielä sen jälkeen yhden puheenvuoron tänään, mutta nyt ennen tätä varsinaista aihetta tässä puheenvuorossa muutama kommentti tässä äsken kuulluista tietyistä asioista.

Me olemme kaikki tietysti oman alueemme kansanedustajia, mutta ainakin itse pyrin olemaan täällä myös valtakunnallinen vaikuttaja ja seuraamaan koko maan tilannetta. Ja täällä käytettiin muutama mielenkiintoinen puheenvuoro, joissa kuvattiin sitä Pohjois-Pohjanmaan eteläistä aluetta, mainittiin Pyhäjärven kunta. Siinähän on sitten naapurissa Haapajärvi ja yläpuolella Kärsämäki. Ja kun itse katsoin karttaa ja jonkun verran sillä alueella liikkuneenakin rupesin miettimään, että no, sieltähän on aika lyhyt matka sitten itään päin Iisalmeen, mutta, niin kuin kaikki tiedämme, olemme myös Iisalmesta lopettamassa nyt sitä perusterveydenhuollon päivystystä, eli itse asiassa sinne on syntymässä melkoinen päi-

vystysten tyhjiö. Eli on Kokkolassa päivystystä, on Oulussa, on Jyväskylässä, on Kuopiossa ja Kajaanissa, mutta aika isolle alueelle syntyy tyhjiö. Tämä ihan lyhyenä kommenttina.

Sitten toinen kommentti. Tässä ystävälleni ja arvostamalleni kollegalle Maaret Castrénille toteaisin, että minun mielestäni ongelmana on nyt tämä laki, jossa säädetään asioita, jotka olisivat aivan täysin ratkaistavissa hyvinvointialueilla. Kymmenen kertaa suuremmat rationoinnit kuin mitä tässä laissa esitetään, on tehty hyvinvointialueilla, mutta ne on tehty kullakin alueella sen alueen omista tarpeista lähtien. Olen itse ollut mukana prosesseissa, joissa on neljästä eri paikasta synnytykset lakkautettu. 25 vuotta sitten Varsinais-Suomessa synnytettiin neljässä eri sairaalassa, nyt yhdessä. Ja HUSissa on lakkautettu synnytyksiä Raaseporissa ja Porvoossa aikanaan ja muuta tämmöistä, että kyllä alueet osaavat itse tehdä nämä arviot. Ja nyt me tavallaan käymme keskustelua siitä, miksi hallitus pyrkii määräämään lain avulla, minkälaista toiminta on siellä Salon sairaalassa, [Mia Laihon välihuuto] kun kaikki ne viisi aluesairaalaa, mitkä Varsinais-Suomessa aikanaan olivat — Uusikaupunki eli Vakka-Suomi, sitten Loimaa, sitten Raision sairaala, Turunmaan sairaala ja Salon sairaala — ovat kokeneet valtavan mullistuksen. Ja kyllä siellä alueilla osataan itse arvioida tämä tilanne. Tämä on nyt se kritiikin olennaisin kohta tässä.

Mutta puheenvuoron varsinainen sisältö oli se, että kun edellisessä puheenvuorossa kävin läpi tämän 50 §:n, joka oli tämä päivystyspykälä, niin nyt ajattelin samalla tavalla kommentoida tätä 45 §:ää. Tässähän on kymmenen momenttia. 1 momentissa ylipäätään todetaan keskittämisestä ja valtakunnallisesta keskittämisestä, jossa ovat esimerkiksi elinsiirrot, lasten sydänkirurgia, tällaiset, joita ei tehdä kuin yhdessä — tai tiettyjä keskitettyjä asioita vain kahdessa — sairaalassa koko Suomessa. Se on ihan ok pykälä.

No sitten puhutaan 2 momentissa alueellisesti keskitettävästä toiminnasta, ja siihenhän saatiin valiokuntakäsittelyssä hyvä lisäys. Siihen otettiin nyt mukaan myös ne vähän pienemmän monierikoisalaisen päivystyksen sairaalat, kun alkuperäisessä lakiesityksessä niitä ei ollut. Eli sehän on täällä pykälissä boldattuna, että myös 50 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin sairaaloihin voidaan keskittää. No sitten siellä on 3 ja 4 momentti, ja siinä on sitten ikään kuin tämä sairaaloiden tietynlainen hierarkia, jossa lukee 3 momentissa, että leikkaustoimintaa, joka edellyttää leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa, tulee keskittää 50 §:n 3—5 momenteissa tarkoitettuihin sairaaloihin. Ja tämä tarkoittaa käytännössä, nämä 3—5, että se 3 tarkoittaa niitä kahdeksan plus viisi eli suuret keskussairaalat ja yliopistosairaalat, sitten se 4 momentti tarkoittaa niitä viittä muuta keskussairaalaa, ja sitten se 5 momentti tarkoittaa HUSin sairaaloita. Eli siinä keskitetään siis leikkaussalitoiminta näihin. Mutta sitten siitä seuraa 4 momentti sen perään, jossa kerrotaan, että tiettyä osaa leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa edellyttävästä päiväkirurgiasta ja lyhytjälkihoitoisesta kirurgiasta voidaan suorittaa myös eräissä muissa sairaaloissa, ja luetellaan Kemi, Oulainen, Salo, Savonlinna ja Valkeakoski, ja ihan erikseen sitten todetaan, että se ei saa kuitenkaan vaarantaa henkilöstön riittävyyttä siinä varsinaisesti isommassa sairaalassa.

Mutta sitten tullaan mielenkiintoisiin momentteihin 5, 6, 7 ja 8. Niissä avataan merkittävällä tavalla yksityisen sektorin mahdollisuuksia tehdä leikkaustoimintaa. Nyt joku voi ajatella taas, että pidänkö huonona sitä, että yksityinen sektori myös leikkaa. En, mutta kyllähän jokainen ymmärtää, että jos meillä on täälläkin keskusteluissa usein viitattu suurimpana ongelmana työvoimapulaan ja nyt me avaamme lainsäädännössä yksityiselle sektorille laajempia markkinoita tehdä sekä raskasta kirurgiaa, jota nyt ei saa lain mukaan tehdä yksityissektorilla, tehdä sitten melko vapaasti kevyempää kirurgiaa, jota myöskään ei saa nyt tehdä lain mukaan, ja sitten annetaan mahdollisuus hankkia näitä ostopalveluna, niin

kyllä me tällä aiheutamme satojen henkilöiden siirtymän julkisista sairaaloista sinne yksityiselle sektorille. Tämä on hyvin yksinkertaista matematiikkaa. Jos rajatulla työvoimamäärällä on enemmän työmahdollisuuksia, niin kyllä silloin tulee tilanne tältä osin pahenemaan, ja se on nimenomaan näissä pykälissä 5, 6, 7 ja 8. Toki täällä on asetettu tiettyjä reunaehtoja sille, niin että siitä pitää tehdä hyvinvointialueen kanssa sopimuksia ja hyvinvointialueen pitää kontrolloida sitä toimintaa, vaikka se tapahtuu yksityissektorilla, ja tässä mielessä tämä asia on täällä huomioitu.

Mutta ihan loppuun tässä yhteydessä haluaisin sanoa, että kaiken kaikkiaan se ongelma ainakin minulle itselleni — kun olin 20 vuotta kuitenkin sairaalahallinnossa johtavissa tehtävissä, jonka aikana pitkälti erikoissairaanhoitoa mullistettiin hyvin monella tavalla johtuen pitkälti lääketieteen teknologian kehityksestä ja erikoistumisen lisääntymisestä — on tämänkaltainen todellakin mikromanageeraaminen ja yksityiskohtainen sääntely, jolla sitten haetaan yleiskatteellisesti 26 miljoonan euron laskennallista säästöä, joka allokoidaan sitten eri alueille, vaikka ei niitä koskevia päätöksiä tehtäisikään. En pidä tätä relevanttina. Siksi olen sanonut, että tämä on turhaa lainsäädäntöä. Ja jopa saattaisin ymmärtää sen, että keskustelemme siitä, annetaanko vähemmän rahaa, mutta jättäisin kuitenkin vapauksia alueilla päättää näistä tärkeistä asioista itse.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

19.45 **Paula Werning sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys sairaalaverkon supistamisesta ja päivystystoimintojen karsimisesta on suunta, joka vaarantaa potilasturvallisuuden, lisää alueellista eriarvoisuutta ja kasvattaa kustannuksia pitkällä aikavälillä.

Esityksen taustalla olevat säästösyyt eivät oikeuta päätöksiä, jotka heikentävät ihmisten oikeutta saada kiireellistä ja laadukasta hoitoa silloin, kun sitä eniten tarvitaan. Hallituksen suunnitelma keskittää päivystyspalveluita johtaa siihen, että hoitoonpääsy viivästyy, ja tämä viive voi olla potilaalle kohtalokas. Erityisesti hätätilanteessa, kuten sydäninfarktissa tai aivoverenkiertohäiriöissä, jokainen minuutti on ratkaiseva. Nämä potilaat eivät aina tule ensihoidon tuomana päivystykseen. Kun sairaaloiden ja päivystysten määrää vähennetään, potilaat joutuvat matkustamaan pidempiä matkoja saadakseen tarvitsemansa hoidon. Tämä ei ole potilasturvallisuuden takaamista, vaan suoranainen riski jopa ihmishengille.

Puhemies! Lisäksi keskittämistoimenpiteet eivät helpota sote-alan resurssipulaa, vaikka täällä on niin väitetty, vaan pahentavat sitä. Esityksen myötä sote-ammattilaiset saattavat valita yksityisen sektorin julkisen sijaan, mikä rapauttaa entisestään julkisen terveydenhuollon toimintakykyä. Tämä on lyhytnäköistä politiikkaa, joka vie meidät entistä kauemmaksi perustuslain takaamasta oikeudesta riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Kouvolalaisena kansanedustajana sanon minäkin muutaman sanasen Ratamosta. Kouvolan Ratamokeskuksen yöpäivystyksen supistaminen on esimerkki päätöksestä, jonka seuraukset ovat haitallisia paitsi paikallisesti myös valtakunnallisesti. Ratamokeskuksen rooli kriisi- ja poikkeusoloissa varuskuntakaupungin päivystyksenä on välttämätön osa Suomen huoltovarmuutta. Sen heikentäminen vaarantaa koko Kymenlaakson alueellisen turvallisuuden ja elinvoiman. Lisäksi päätöksen seuraukset ulottuvat perheiden ja työvoiman houkuttelevuuteen, mikä voi pitkällä aikavälillä vähentää alueen väestöpohjaa ja taloudellista kehitystä. Ja se kaikista tärkein: Häviäjät ovat Kouvolassa asuvat ihmiset. He kärsivät tästä päätöksestä ja palvelutason laskusta kaikista eniten.

Uskon, että monelle vasta käytäntö osoittaa sen, mitä tarkoittaa perusterveydenhuollon päivystys ja millaista hoitoa seinien sisällä annetaan. Mitä menetettiin, kun kokoomus ja perussuomalaiset tuhosivat Kouvolasta akuuttilääketieteen päivystyksen? Valitettavasti joudun sanomaan nyt ääneen sen, mitä tässä salissa hallituspuolueen edustajat eivät uskalla sanoa: hallitus, kokoomus ja perussuomalaiset, te romutitte päätöksellänne hyvin toimivan akuuttilääketieteen päivystyksen, äärettömän kovatasoisen, ammattitasoisen päivystyksen, edustaja Laiho. Tästä seuraa iso laadullinen heikennys, sanottepa te siihen mitä tahansa.

Hallituksen esitys perustuu arvovalintoihin, jotka asettavat säästöt ihmisten turvallisuuden ja terveyden edelle. On välttämätöntä, että hallitus arvioi sairaalaverkon karsimisen vaikutukset uudelleen yhdessä hyvinvointialueiden, asiantuntijoiden ja alueen asukkaiden kanssa. Kansalaisilla on oikeus laadukkaisiin ja saavutettaviin palveluihin riippumatta siitä, missä päin he asuvat. Potilasturvallisuus ei ole säästökohde. Hallituksen on vihdoin ja viimein aika muuttaa suuntaa ennen kuin näiden päätösten vaikutukset muuttuvat peruuttamattomiksi.

Ja vielä, kun tässä aikaa on, tuli mieleen kauhukuva Kouvolan Ratamokeskuksen osalta. Nimittäin kun seurataan asiakasmääriä ja yöllisiä potilaiden määriä, niin on varsin todennäköistä, että tässä vielä muutaman vuoden sisällä tai jopa vuodenkin päästä hallitus toteaa, että kappas vaan, Kouvolassa on yöllisten päivystyskäyntien määrä laskenut roimasti. No, totta kai se laskee, koska eihän yöllisiä YLE-päivystyspotilaita ole niin paljon kuin jos lasketaan erikoissairaanhoidon potilaat siihen mukaan. Ja tämähän tarkoittaa silloin sitä, että äkkiseltään todetaan, että no kappas vaan, kun on noin vähän potilaita öisin, niin eihän tuota päivystystä kannata edes pitääkään. Elikkä onko se kauhea kauhukuva — toivon, että ei ole — mutta Kouvolassa on sitten joskus tulevaisuudessa päivystys, YLE-päivystys, ainoastaan 7—22. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

19.50 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Sairaalaverkon supistukset eri hyvinvointialueilla aiheuttavat huolta alueen asukkaissa, ja se on ymmärrettävää muuttuvassa tilanteessa. Valitettavasti myös oppositio maalaa pelkkää kauhukuvaa siitä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. [Paula Werning: Tottahan se on!] Hallitus ei ole esittänyt supistuksia hyvinvointialueiden toimintoihin kiusallaan, vaan tämä on perustunut laajamittaiseen arviointiin kunkin alueen tarpeista ja olemassa olevista resursseista.

On muistettava, että koko sote-uudistus rahoituksineen on edellisten hallitusten tuotos, jossa keskusta ja sosiaalidemokraatit olivat itse kapellimestarina. Nykyinen hallitus joutuu jatkamaan siitä, mihin he pääsivät. Nykyinen taloudellinen tilanne ja hoitohenkilökunnan saatavuus vaativat yksinkertaisesti muutoksia palveluverkostoon. Hoitohenkilökuntaa ei riitä kaikkiin tehtäviin jokaiseen sairaalaan. [Paula Werningin välihuuto] On priorisoitava, mitä hoidetaan, miten hoidetaan, missä hoidetaan — kaikki kuitenkin hoidetaan.

Keskustan Hanna-Leena Mattila osoitti tänään syyttävällä sormella, ja nähtävästi vaalipuheenaan, Pohteen alueen kokoomuksen ja perussuomalaisten kansanedustajia sanomalehti Kalevan kirjoituksessa. Edustaja Mattila moittii alueen kansanedustajia siitä, että nämä eivät ole vaikuttaneet omalta osaltaan Oulaskankaan palveluiden säilymiseen. Voin henkilökohtaisesti kertoa, että olen puhunut Oulaskankaan palveluiden puolesta useam-

paan kertaan niistä päättäville tahoille. Näin olen tehnyt myös Pohteen aluevaltuutettuna, kuten Mattila varmasti itsekin sen tietää.

Terveydenhoidossa on asioita, joita voidaan hoitaa keskitetysti, ja asioita, joita varten tarvitaan paikallista päivystämistä. [Aki Lindénin välihuuto] Hyvinvointialueille tulisikin lisätä kiirevastaanottoa iltaisin ja viikonloppuisin, mikä vähentäisi painetta hakeutua hoitoon yöaikaan. Hallituksen esityksessä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella olevan Oulaskankaan sairaalan osalta todetaan, että siellä on edelleen mahdollista järjestää perusterveydenhuollon akuuttipäivystystä kello 7—22 välisenä aikana, eli sitä ei olla sulkemassa. Ainoastaan yöaikainen päivystysvastaanotto, toisin sanoen yöaikaiset avoimet ovet, loppuu muutoksen myötä.

Tänä päivänä on useita erilaisia mahdollisuuksia digitalisaation myötä saada apua ja arvioita asian kiireellisyydestä myös terveyspalvelujen osalta. Käytettävissä on puhelinnumero hoitohenkilökunnalle, jonka kautta voi keskustella terveysongelmasta ja sen kiireellisyysarviosta: Päivystysavun puhelinnumero 116 117.

Hätätilanteet ovat aina asia erikseen. Silloin kutsutaan hätäkeskuksen kautta ensihoito paikalle, kuten ennenkin on tehty. Ensihoito konsultoi myös yöaikaan Oulun yliopistollisen sairaalan lääkäriä, joka tekee päätöksen siitä, miten potilaan jatkohoito toteutetaan ja miten mahdollinen kuljetus suoritetaan. Alueella on myös helikopteri hätäpotilaita varten käytettävissä.

Nykyajan ensihoitoyksiköt ovat hyvin varusteltuja, ja henkilökunta on ammattitaitoista tekemään ensiarviot ja monet tutkimuksetkin paikan päällä. Hoitotason yksiköissä voidaan aloittaa jo monia lääkärin määräämiä hoitoja ja lääkityksiä. Lääkäriä voidaan konsultoida myös potilaan jatkohoitopaikasta. Jatkohoitopaikka voi löytyä myös Oulaskankaan sairaalan vuodeosastolta, mikäli se lääketieteellisen arvion tehneen päivystävän OYS:n lääkärin arvion perusteella on tarkoituksenmukaista ilman, että potilasta on tarpeen kuljettaa Ouluun.

Kello 22—7 välisenä aikana kiireellistä hoitoa vaativat tulevat edelleen hoidetuksi myös Oulaskankaan alueella, vaikka edustaja Mattila lehdessä toista väittää. Ympäri vuorokauden avoinna olevaan päivystykseen ohjautuu aina myös potilaita, jotka olisivat voineet odottaa vaivansa kanssa aamuunkin. Tämä on nähty Oulun yliopistollisen sairaalan päivystyksessä, joka on ollut aika ajoin ruuhkautunut muista kuin hätätilapotilaista.

Oulaskankaan sairaalan vaikutusalueella potilaiden kohdalla kiireellisyysarvio tehdään yöaikaan joko hätäkeskuksen, ensihoidon tai puhelimitse päivystävän sairaanhoitajan toimesta, jolla on myös mahdollisuus konsultoida lääkäriä arviota tehdessään. Potilas saa siis edelleen tarvitsemansa hoidon myös Oulaskankaan sairaalan alueella muutoinkin kuin kävelemällä sisälle päivystykseen sitä hakemaan.

Arvoisa puhemies! Sanomalehti Kaleva uutisoi tänään myös siitä, että Pohteen talous on kääntymässä positiiviseen suuntaan, joten valoa on tunnelin päässä. — Kiitos. [Markku Siponen ja Aki Lindén pyytävät vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan edustaja Siponen, sieltä vastauspuheenvuoro. [Aki Lindén: Eikö Lindén saa?] — Ei.

19.55 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pari huomiota tästä edustaja Rasinkankaan puheenvuorosta:

Ensinnäkin minulla kiinnitti huomiota, kun te totesitte suunnilleen näin, että olen puhunut Oulaskankaan puolesta niistä päättäville tahoille. Herää kysymys, että oletteko te puhunut itsellenne tästä, [Piritta Rantasen välihuuto — Merja Rasinkankaan välihuuto] koska tehän päätätte tämän asian. Ja seuraavana jatkan, että oletteko te puhunut näille perussuomalaisten sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenille, jotka täällä istuvat ja jotka ovat jo äänestäneet Oulaskankaasta näitä palveluja lopetettavaksi? Tämä oli todella erikoinen, ikään kuin ulkoistitte itsenne tästä päätöksenteosta. [Eduskunnasta: Juuri näin! — Merja Rasinkangas: Voi hyvänen aika!]

Mutta sitten toinen kysymys, kun tästä teidän puheenvuorostanne tuli vähän sellainen kuva, että tiedättekö te, mitä muutoksia Oulaskankaalle on tulossa, koska te puhuitte vain yöpäivystyksestä. Oletteko te selvillä, mitä tämä sairaalaverkkoesitys tarkoittaa Oulaskankaan kohdalla?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Haluaako edustaja Rasinkangas vastata? [Aki Lindén: Lindén haluaisi! — Merja Rasinkangas: Ei tarvi vastata!] — Selvä, sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Merinen, olkaapa hyvä.

19.57 **Ville Merinen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä viimeiset terveiset kansalaisilta, ja sitten se taitaa riittää:

”Oulun eteläisillä alueilla asuu noin 120 000 ihmistä, joille Oulaskangas on ollut se maakunnan päivystävä sairaala. Mikäli Oulaskangas lakkautetaan, meiltä on 130 kilometriä Ouluun. Lähdenkö yöllä sappikohtauksen, kipeän lapsen tai rintakipuisen vanhuksen kanssa ajamaan puolitoista tuntia Oulun? Miten kaikki vauvat, lapset ja vanhukset? Kuinka ambulanssit riittävät kuskaamaan potilaat Ouluun? Erityisesti suuri huoli on mielenterveysasiakkaista. Nykyisin Oulaskankaalla on toiminut 24/7-psykiatrinen päivystys. Jos ihminen on itsetuhoinen, lähteekö hän yön pimeinä tunteina Ouluun apua hakemaan? Epäilen. Kaikilla ihmisillä ei ole myöskään autoa, eikä näillä lakeuksilla toimi joukkoliikenne kuin päiväaikaan.”

”Oulaskankaan puolesta on taisteltu jo vuosia. Pelkästään synnytysosaston lakkautus kolahti kovaa. Meillä olisi ollut sairaalaan matkaa 20, mutta nyt pitää ajaa 100 Kokkolaan. Myös ammatinvalinnat menivät uusiksi, kun haaveilin kätilön ammatista ja en päässyt toteuttamaan sitä pienessä yksikössä. Kotoani en halua muuttaa isompaan kaupunkiin, enkä kulkea pitempää työmatkaa. Pienten lasten vanhempina tuntuu järkyttävältä, että yöaikaan ainoa vaihtoehto on lähteä Ouluun tai Kokkolaan. Miten voidaan taata, että näissä resurssit riittävät hoitamaan apua tarvitsevia? Jo nyt päivystyksellistä leikkausta vaativa potilas on joutunut odottamaan vuorokauden, että saa hoitoa. Potilaita kuskataan pitkien matkojen päähän omaisista, kun paikkoja ei löydy. On myös kohtuutonta, että muistisairasta ja pelokasta vanhusta pomputetaan paikasta toiseen.”

”Meillä on 2-vuotias poika, ja hän on erityisen herkkä saamaan kurkunpääntulehduksen. Tila on akuutti ja vaatii nopean hoitoonpääsyn, eli hän tarvitsee kortisonia ja hengitettävää adrenaliinia, jotta hengitys kulkee. Tämä tilanne alkaa joka kerta yöllä, ja taudin luonteeseen on ilmeisesti hyvin tyypillistä, että näin käy. En uskalla edes miettiä tilannetta, että meidän täytyisi ajaa yöllä Varkaudesta Kuopioon saadaksemme apua. Ajallisesti matkaan menee tunti, enkä tiedä, miten voin jättää yöllä muita lapsia yksin kotiin, joten matkaan voi lähteä vain toinen vanhemmista. Eli pienen pojan on matkustettava yksin takapenkillä, kun henki ei kulje kunnolla. Voimmehan me joskus tuurilla saada ambulanssin pai-

kalle, mutta entä jos kaikki ovat tehtävällä yhtä aikaa. Tässä maassa ihmisillä ja ihmisyydellä ei ole enää minkäänlaista arvoa. Kaikessa on kyse vain rahasta. Kaikilla ei kuitenkaan ole ministerien palkkatasoa. Ahdistaa, pelottaa, suututtaa.”

”Meiltä on Oulaskankaalle matkaa reilu 50 kilometriä, se on meille lähin päivystys ilta- ja yöaikaan ja viikonloppuisin. Sieltä on kuljettu jo vuosikaudet, ja sekin matka on tuntunut useaan otteeseen varsin pitkältä, mutta ollaan oltu tyytyväisiä ja onnellisia, koska matka voisi olla myös pidempi. Ja tässä sitä ollaan. Pitäisi alkaa matkustaa päivystykseen ties kuinka kauas. Ei ole vielä lapsia, mutta olemme nuoria aikuisia ja perhe olisi toiveissa. En voi olla ajattelematta, että mitä sitten, jos on pieni lapsi tai lapset. Pelkästään jo omalle kohdalle ajateltuna ahdistaa tosi paljon ja pelottaa, mitä seuraavaksi. Minusta on väärin, että joutuu tällaisia asioita murehtimaan. Heitteille tässä ollaan jäämässä iso sakki. Täyttä hulluutta.”

”Työskentelen Oulaskankaan ensihoidossa ja mietityttää, miten OAS-päivystyksen sulkeminen ei vaaranna potilasturvallisuutta. Nytkin keikkojen kesto on useita tunteja ja tyhjiötä syntyy, kun välimatkat ovat pitkiä. Säästöjen takia autoja vähennetään yöltä, ja jos kuljetusmatkat pitenevät pahimmillaan yli 100 kilometriä, miten voidaan taata, että hätätilapotilaat saavat tarvitsemansa ensihoitoyksikön luokseen? Jos satut liukastumaan illalla ja murrat jalkasi, OYSin päivystykseen on keskimäärin 120 kilometriä, ja et ole kiireellistä hoitoa tarvitseva potilas. Parhaimmillaan päivystyskäynti kestää siis 8—12 tuntia. Koska kiireisimmät menevät edelle, niin kiireettömät tukkivat päivystyksen ja kuormittavat jo ennestään kiireistä päivystyksen henkilökuntaa. OAS-päivystys on tähän mennessä hoitanut tonttinsa mainiosti.”

”Hei! Minun isovanhemmat ja vanhemmat asuvat Savonlinnan seudulla. Ymmärrän sen, että jokaisessa niemessä ja notkelmassa ei ole mahdollisuutta päivystystä ja terveyskeskusta pitää, mutta on kohtuutonta, että nopeinta reittiä mummollani on päivystykseen matkaa 181 kilometriä, navigaattorin mukaan 2 tuntia 16 minuuttia. Minusta tuntuu, että mummot ja papat hakeutuvat päivystykseen muutenkin melko myöhään, niin tämä ei kyllä edistä tilannetta. Itse en nuorena muuttaisi Savonlinnaan, koska palvelut heikkenevät heikkenemistään. Nämä uutisoinnit ovat tuoneet hieman toivoa takaisin saaneelle Savonlinnalle lausahduksen ’viimeinen sammuttaa valot’. Onko tämä muutos se, joka houkuttelee ihmiset pois pk-seudulta kalliista asunnoista?”

”Salosta häviää päivystys. Absurdi ajatus, järjen köyhyys. Mikä säästö? Salossa on muutama hassu ambulanssi yöaikaan. Muistaakseni kaksi. Matkat ovat pitkiä, lähemmäs tunnin luokkaa kauimpiin periferioihin. Millä hitolla täällä voidaan kaikki päivystystä kaipaavat kuskata Turkuun maatakseen siellä kaaoksessa useita vuorokausia, kun jatkohoitopaikat eivät vedä? Se on sitä jo nyt, niin mitä se on tulevaisuudessa? Samalla se koskettaa minun kollegoita, ystäviä. Heiltä loppuvat työt, ja uudelleensijoitus on edessä. Eikö nämä säästöt jo riittäisi varsinkin, kun niitä säästöjä ei tule?”

”Hei! Meidän suurperhettä, kaksi plus neljä henkeä, lähin on Oulaskangas, 30 kilometriä. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa matkaamme tarvittaessa eri hyvinvointialueelle, Soiten alueelle Kokkolaan, 80 kilometrin päähän, kun Pohteen lähimpään OYSiin on 125 kilometriä. Hullujen hommaa. Maksakoon Pohde sitten Soitelle, koska valinnanvapaus. Tämä ei ole mikään räjäyttävä tarina, mutta silkkaa totta. Alueilla on runsaasti esimerkiksi lestadiolaisuutta, ja tämä toiminta heikentäisi huomattavasti hoitoonpääsyyn hakeutumista kaikilta, ja nämä valtavan suuret perheet kärsivät siitä eniten — ikäihmisistä puhumattakaan.” — Kiitos. — Ja kiitos tarinoista ihmisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

20.04 **Piritta Rantanen sd:** Herra puhemies! Harmillista, että osa edustajista on jo kerennyt poistumaan, mutta ainakin edustajat Laiho, Päivi Räsänen ja edustaja Valtola viittasivat tässä esityksessä siihen, että kyse on henkilöstön saatavuudesta ja riittävyydestä ja hoitajien riittävyydestä jatkossa. Ehkä voisinkin sitten kysyä, onko tämä siis hoitajien kasvuohjelma. Ollaanko tällä nyt saamassa siis niitä puuttuvia hoitajia sitten lisää?

Omalla paikkakunnallani siellä Jämsässä tämä päivystyksen lopettaminen johtaa nimenomaan tähän leikkaustoiminnan loppumiseen, eikä jatko, vaikka näin sitten alueella haluttaisiinkin, julkisella puolella ole mahdollista, ja se tulee johtamaan tarpeeseen esimerkiksi uusista ambulansseista. Meille ei yksi, josko kaksikaan uutta ambulanssia sitten riitä siihen, että ihmisiä roijataan sinne Jyväskylään.

Edustaja Lindén piti tässä aiemmin erinomaisen hyvän puheenvuoron, joka kyllä avasi omaakin ajatusmaailmaani nimenomaan siitä, että tännehän on piilotettu sisälle siis mitä suurin tämmöinen yksityisen markkinan lisäämisen mahdollisuus. Ja kun se on se yksi suurin syy, että meillä tälläkin hetkellä niitä hoitajia ja sote-henkilöstöä valuu sieltä julkiselta puolelta sinne yksityiselle puolelle, niin tämähän tulee vain siis kiihdyttämään sitä. Että jos täällä nyt perustellaan sitä, että tämä on hoitajien riittävyyden vuoksi tehty, niin itse asiassahan tämä tulee johtamaan aivan päinvastaiseen asetelmaan.

Edustaja Castrén tässä aiemmin kertoi hyvin yksityiskohtaisesti, mitä kaikkea tämä tulee tarkoittamaan. Haluan kyllä omalla esimerkilläni kertoa, että olen hoitanut oman puolisoni omaishoitajana saattohoidossa kotona nimenomaan sen päivystyksen turvin. Se on ollut se ainoa mahdollisuus, kahdeksan kilometrin päässä sijaitseva päivystys on mahdollistanut sen, että kotona on voinut saattohoitaa puolisonsa loppuun saakka. Lääkkeet ovat olleet aina saatavilla, lääkärin vastaanotto on ollut aina saatavilla, mutta tämä tulee tarkoittamaan myös sitä, että tällaisissa tapauksissa se saattohoidon järjestäminen kotona ei ole mahdollista. Ja se tarkoittaa sitä, että silloin sekin ihminen on siellä sairaalassa, kun se olisi voitu hoitaa nimenomaisesti, kuten tässä meidänkin tapauksessa, siellä kotona.

Ehkä jotenkin kaipaisi sellaista inhimillisyyttä näissä asioissa, mutta täällähän on jo aiemminkin todettu, että inhimillisyys ei kuulu politiikkaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

20.06 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä todellakin Oulaskankaasta oli äsken puhetta, ja tässä sairaalaverkkoesityksessähän Oulaskangas kokee sen ehkä kaikista kovimman kohtalon, elikkä tässä meidän sairaalapäivystyssysteemissä se tippuu kerralla kaksi porrasta alaspäin. Täällä huomaa, kun puheenvuoroja kuuntelee, ihan ymmärrettävästi, että tämä meidän päivystyssysteemi on edelleen todella moniportainen: taitaa nämä viisi eri porrasta meillä olla sieltä yöpäivystyksistä näitten Kemin ja Savonlinnan hieman vahvempien päivystysten kautta sitten näihin monialaisiin ja keskussairaaloihin ja yliopistollisiin sairaaloihin, ja vaikka tuolla valiokunnassa olen itsekin istunut, niin ei ole ihan helppo tätä ymmärtää. Mutta todellakin Oulaskangas tippuu kerralla kaksi porrasta alaspäin tässä systeemissä.

No, sitten haluan, arvoisa puhemies, itsekin vielä osallistua tähän keskusteluun tästä henkilöstöasiasta: Tätä sairaalaverkkoesitystä lähdettiin viemään eteenpäin aluksi hyvin

vahvasti säästöt edellä, että saadaan säästöjä. No, sitten kun tässä matkan varrella on oppositionkin toimesta voimakkaasti kyseenalaistettu nämä säästöt ja alueet ovat pystyneet ne kyseenalaistamaan, nyt huomaa täällä tänä iltana, niin kuin jo aiemminkin, että nyt on keskustelu käännetty sitten tähän, että henkilöstö halutaan turvata keskussairaaloissa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa ei saatu kerta kaikkiaan mitään faktaa siitä, että henkilöstö tulisi siirtymään tämän ratkaisun mukaisesti sinne keskussairaaloihin, esimerkiksi Oulaskankaalta Ouluun tai Varkaudesta ja Iisalmesta Kuopioon tai Savonlinnasta Mikkeliin tai sitten täällä Uudellamaalla tai Salosta muualle. Tämän voi ihan lukea sieltä mietinnöstä. Siellä ainoana perusteluna tähän asiaan, jos en väärin muista, viitataan väestöennusteisiin ja siihen, missä ihmiset tulevat jatkossa asumaan. Tässä edustaja Laihon puheenvuorossa tuli esille tämä kaupungistumiskehitys, ja ymmärrän kyllä, että kokoomus erilaisilla ratkaisuilla pyrkii myöskin ruokkimaan tätä kaupungistumiskehitystä ja palveluiden keskittämistä ja sitä kautta ihmisten liikkumista näihin isompiin keskuksiin. Mutta tätä ratkaisua ei voi valiokuntakuulemisten perusteella perustella faktana niin, että tällä ratkaisulla turvattaisiin työvoima, ainakaan nyt lyhyellä tähtäimellä, keskussairaaloissa ja yliopistollisissa sairaaloissa. Tämä on hyvä ja tärkeää tuoda esille, koska tätä myötä sitten oikeastaan kahdelta kärjeltä, kahdelta tärkeimmältä perusteelta tälle ratkaisulle on käytännössä pohja pudonnut pois, niin kuin tuolla valiokunnassa pystyttiin osoittamaan.

No sitten, arvoisa puhemies, täällä käytettiin iltapäivällä aika röyhkeä puheenvuoro näistä väestöpohjista. Jos ymmärsin oikein, täällä esitettiin semmoinen, että Kouvolassa on, oliko se Kouvolan kaupungissa 60 000 ja alueella 80 000 — en muista tarkkaan, miten se luku menee — mutta sitten laitettiin vertailu, että näillä muilla paikkakunnilla, joilta ollaan lakkautuksia tekemässä, olisi 20 000 ihmistä. Jos tästä keskustan vastalauseesta käydään vähän läpi näitä väestöpohjia, mitä näillä alueilla on, mihin nämä lakkautukset kohdistuvat, niin Iisalmen ja Varkauden eli käytännössä Ylä-Savon ja Keski-Savon alueilla molemmissa noin 50 000 asukasta ja sitten Oulaskankaan alueella 126 000 — siis 126 000. Jos katsotaan sitä Oulaskankaankin väestöpohjaa ja etäisyyttä Oulun yliopistolliseen sairaalaan, niin se ei oikeastaan mitenkään kestä vertailuja ja kriteerejä, millä tavalla kohdeltiin Kouvolaa ja millä tavalla sitten kohdellaan tässä ratkaisussa Oulaskangasta. Ja aikaisemmin viittasin jo Savonlinnan tilanteeseen, eli todellakin Savonlinnan seudulla välimatkat ovat pitkiä, ja Etelä-Savon maakunnassa on vapaa-ajan asuntoja noin 50 000 ja niistä iso osa Savonlinnan ympäristössä, ja kesäaikana alueen väestö kaksin—kolminkertaistuu. Eli todella paljon vapaa-ajan asukkaita, ja tämä on yksi syy, mikä olisi puoltanut sitä, että Savonlinnan palveluja tässä sairaalaverkkoratkaisussa ei olisi lähdetty heikentämään.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän Savonlinnan tilanteeseen liittyen tuolla valiokuntakuulemisissa tuli tämmöinen asia esille, että Etelä-Savon hyvinvointialueen Eloisan alueelle muodostuisi Savonlinnan sairaalan heikennyksien myötä merkittävä riski kustannusten kasvulle: matkojen pidentyessä ensihoidon kustannukset nousevat, ja samalla Mikkelin keskussairaalaan tarvittavien lisätilojen peruskorjauksen tai rakentamisen investointipaine kasvaa. Kun nyt täällä on Etelä-Savosta edustaja Valtola paikalla, niin tästä ihan ystävällisesti kysyisin, pitääkö tämä paikkansa, mitä tässä keskustan vastalauseessa lukee. Onko riski, että Mikkeliin joudutaan investoimaan lisää tämän ratkaisun myötä? Tekin olette täällä vahvasti puolustanut tätä hallituksen esitystä, joten olisi nyt todella hyvä kuulla ihan faktat siitä, minkä takia nyt hallitus lähtee Savonlinnan sairaalan palveluja ajamaan alaspäin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Minuutin vastauspuheenvuoro, edustaja Valtola, olkaa hyvä.

20.13 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä tosiaan Etelä-Savossa on ollut kaksi keskussairaalaa, samanlainen tilanne kuin tuolla Lapin hyvinvointialueella, ja erikoissairaanhoitomme on valitettavasti valtakunnan kalleinta. Leikkausjonomme esimerkiksi tekonivelissä ovat lyhimmät, eli käytännössä meillä on, se rehellisesti pitää sanoa, aika lailla ylimäärin kapasiteettia esimerkiksi tekonivelkirurgiassa. Mutta sitten näihin kustannuksiin: käytännössä meidän hyvinvointialue on laskenut itsekin, kesäkuussa konsultin tekemät laskelmat osoittivat, että näitten sairaaloiden työnjaon myötä siellä olisi noin kahdeksan miljoonan euron säästöpotentiaali, [Puhemies koputtaa] joka vastaa tätä hallituksen esityksen muotoista. [Markku Siponen: Mites investoinnit?] — Ei käytännössä tarvita. Ei meillä ole rahaa investointeihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

20.15 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Toisin tähän esiin vähän toisenlaisen näkökulman kuin nyt viimeisissä puheissa, kun on käyty tämä keskustelu itse näistä terveyspalveluista. Minä olen huolissani siitä, mitenkä tämä esitys yhdessä monien muiden sinällään osittaisten uudistusten kanssa tulee osaltaan supistamaan itsehallintoa hyvinvointialueiden osalta entisestään.

Meillähän tausta tässä sote-uudistuksessa on se, että varsin vahvoista kunnista, itsehallinnollisesti vahvoista, autonomisista kunnista, siirrettiin merkittävä osa niiden päätöksenteon piirissä olevia asioita hyvinvointialueille. Tämä synnytti sellaisen demokratiavajeen, joka puolestaan perusteli sitä, minkä takia näille hyvinvointialueille sitten laadittiin luottamushenkilöelimet ja vaalit ja pyrittiin tätä kautta kompensoimaan sitä menetystä, joka tapahtui sen lähidemokratian osalta. No, jo siinä valmisteluvaiheessa oli selvää, että erityisesti niin kauan kuin alueilla ei ole verotusoikeutta, on aivan selvää, että se kompensaatio ei ole täydellinen, vaan demokratian määrä, erityisesti sen lähidemokratian määrä, Suomessa tulee tämän uudistuksen myötä vähenemään. Tämän lähtökohdan pitäisi tuottaa poliitikoissa ja muissa päättäjissä sellaista pohdintaa, että miten me nyt kompensoidaan tätä vajetta, mitä sellaisia mekanismeja ja toimintatapoja me lisätään sinne, jotka kompensoivat sitä kunnallisen itsehallinnon heikkenemistä.

No, nyt tässä trendi ei ole ollut suinkaan tämä, vaan se, että valtaa pyritään entistä enemmän keskittämään kansalliselle tasolle monin osauudistuksin. Tämähän olisi kovasti ajanmukaista ja trendikästä, jos tämä olisi tehty 90-luvulla, mutta kun yleisesti ottaen länsimaissa suunta on pikemminkin hajauttava, niin me olemme nyt jälleen kerran pahasti jäljessä. Itse näkisin, että nyt siellä alueilla pitäisi kiireellisesti pyrkiä rahoittamaan ja tekemään sellaisia uudistuksia, jotka mahdollistavat osallisuusoikeuksien ja lähidemokratian toteuttamisen sillä tasolla, sillä kapasiteetilla, mikä vastaa sitä meidän ihannetilaa siitä, mitenkä demokraattisissa yhteiskunnissa asiat järjestetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

20.18 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Suora sitaatti Oulaskankaalta juuri äsken sairaanhoitajalta tulleena: ”Hei! Kuuntelen juuri parhaillaan hallituksen täysistuntoa.” —

Siis eduskunnan täysistuntoa. — ”Hetki sitten yksi kansanedustaja sanoi, että Pohteen alueella kärsitään työvoimapulasta. Näin ei ole Oulaskankaan osalta. Yhteispäivystyksessä ja leikkaussaleissa henkilökuntaa on ollut riittävästi. Leikkauksia ei ole tarvinnut perua henkilöstöpulan vuoksi. Myös päivystys pyörii täysillä koko ajan. Myös osastoilla on väkeä. Nyt ollaan sen edessä, että väkeä joudutaan sanomaan irti. Oulun yliopistollinen sairaala ei ole saamassa Oulaskankaalta hoitajia siirtymään Oulun yliopistolliseen sairaalaan. Työvoimapulaa ei ratkaista tällä keinolla. Kyllä siinä on alanvaihto monella edessä.” Tämä vahvistaa edustaja Siposen hyvän puheenvuoron äsken tästä asiasta kuin yhtä lailla vahvistaa sen, että on tullut hallituksen puolelta virheellisiä väittämiä useamman edustajan sanomana tänä iltana.

Arvoisa puhemies! Jos yhteenvetona vielä:

1) Oulaskankaan päivystyksen lakkauttaminen uhkaa tasa-arvoa ja saavutettavuutta.
2) Lakkautus kuormittaa Oulun yliopistollista sairaalaa.
3) Väestöpohja ja etäisyydet puoltaisivat Oulaskankaan päivystyksen säilyttämistä.
4) Lakiesitys kaventaa hyvinvointialueitten päätösvaltaa.
5) Oulaskankaan raskaan kirurgian siirtäminen lisää ongelmia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.20 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä vielä tuon muutaman huomion siitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön valmistuessa siellä on vastalause tehty ja perustelut kuuluvat esimerkiksi seuraavasti: ”Hallituksen esitys sairaala- ja päivystysverkon karsimiseksi jatkaa hallituksen leikkauslinjaa sote-palveluihin. Katsomme, että esitys vaarantaa sote-palveluiden ja etenkin kiireellisen hoidon saatavuuden, potilasturvallisuuden ja ihmisten välisen yhdenvertaisuuden. Hallituksen esitykselle on ministeriössä laskettu epärealistiseksi arvioitu leikkaussumma, jonka perusteet on asiantuntijakuulemisissa laajasti kyseenalaistettu. Hyvinvointialueiden itsensä laskema säästöpotentiaali esitetyille toimenpiteille ei vastaa ministeriön arvioita, mutta näitä laskelmia ei ole huomioitu, vaan vedottu kansalliseen näkökulmaan ja kokonaisarvioon. Säästöpotentiaalin mukainen leikkaus 30,6 miljoonaa euroa tehdään yleiskatteellisesta rahoituksesta eli se kohdistuu laskennallisesti kaikille hyvinvointialueille. Toisin sanoen se heikentää käytännössä jokaisen hyvinvointialueen taloudellista tilannetta.”

Arvoisa puhemies! Tämä on mielenkiintoinen kirjaus tässä vastalauseessa, koska tänäänhän me juuri kuulimme rohkeita puheenvuoroja niin kokoomuksen edustaja Eestilän suusta kuten edustaja Lundén ja Kangas perussuomalaisista totesivat näitä samoja perusteita, mitä tässä juuri luin, siis niitä perusteita, että tämä hallituksen esitys on epärealistinen liittyen siihen talousarvioon, perusteet on kyseenalaistettu, sitten tämä nimenomaan tuo sitä riskiä sosiaali- ja terveyspalveluitten saatavuuden osalta, ja hallituksen puolelta on tässä muutenkin ihmeellisiä perusteita, mitkä eivät pidä paikkaansa. Eli oli kyllä hyvä kuulla rehellistä puhetta hallituspuolueitten kansanedustajilta, ja toivon tietysti, että siellä vahvemminkin tämä kanta lähtee ottamaan tuulta alleen nimenomaan ja sitten se rohkeus ja uskallus puhua siitä, että nämä perusteet tämän päätöksen osalta eivät kanna ja tämä päätös on suorastaan täysin kelvoton. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

20.22 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Nostan tässä ensin tähän sairaalakeskusteluun muutaman tarkennuksen.

Täällä SDP:n edustaja Werning nosti esiin uhkakuvan, että tässä oltaisiin viemässä potilailta oikeus kiireelliseen hoitoon. No, ei tietenkään olla. Totta kai suomalaisilla, kaikilla Suomessa asuvilla ja oleskelevilla, on mahdollisuus ja oikeus kiireelliseen hoitoon asuinpaikasta riippumatta, eli pysytään kuitenkin nyt totuudessa. Haluan sanoa myös Kouvolan osalta, että siellähän jatkuu perusterveydenhuollon päivystys, eli turha sinnekään alueelle on uhkakuvia maalata.

Haluan korjata myös Piritta Rantasen kommentit, tai lähinnä ihmettelen hänen kommenttiaan siitä, että hallitus on nyt viemässä Jämsän päivystyksen, kun Keski-Suomen hyvinvointialue itse ei ole hakenut Jämsän ympärivuorokautiselle päivystykselle poikkeuslupaa kuin elokuuhun 2025 asti. [Piritta Rantanen pyytää vastauspuheenvuoroa] Hyvinvointialue itse ei ole halunnut sen päivystyksen jatkuvan. Olisiko niin, että hallituksen pitäisi nyt sitten kävellä hyvinvointialueen yli tässä asiassa ja olla sen kannalla, kun hyvinvointialue itse ei edes ole ollut sen kannalla?

Sitten vielä joitakin näkökulmia tähän esitykseen. Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus nosti hyväksi täsmennykseksi hallituksen esityksessä sen, että tähän on otettu tämä kiirevastaanotto iltaan ja viikonloppuisin, ja se parantaa palveluiden saavutettavuutta. Samoin Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus piti hyvänä, että monierikoisalaisista ympärivuorokautisista päivystyksistä ja ympärivuorokautisista perusterveydenhuollon päivystysyksiköistä säädetään, jolloin se parantaa väestön yhdenvertaisuutta.

Nostan tässä vielä: Tässä on valiokunta saanut useita lausuntoja, joissa kannatettiin tätä esitystä vahvasti. Täällä oppositio tuo niitä vastustavia, mutta esimerkiksi Pirkanmaan hyvinvointialue on pitänyt erittäin kannatettavina ja perusteltuina näitä muutoksia, mitä tämä esitys sisältää: ”Keskittämällä kriittisiä resursseja varmistetaan kiireellisen hoidon tarpeen arvioinnin ja kiirevastaanottotoiminnan kytkeminen hyvinvointialueilla eheäksi kokonaisuudeksi.” He kannattavat sitä, ja myös kannattavat sitä, että ”laissa määritetyillä ehdoilla ja edellytyksillä leikkaustoiminnan sopimuksellinen hankkiminen yksityisiltä palveluntuottajilta on hoitotakuun vaarantumisen tilanteessa perusteltu ja linjauksena yhdenmukainen”. Ja he kannattavat erikoissairaanhoidon porrasteisuutta, mikä ”hillitsee kilpailua niukkenevista osaajista [Puhemies koputtaa] ja auttaa ehkäisemään kustannustason nousua sekä turvaa toiminnan korkeaa laatua ja potilasturvallisuutta [Puhemies koputtaa] ympärivuorokautisessa toiminnassa.” [Piritta Rantanen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoroa voi pyytää nousemalla seisomaan. — Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Rantanen, Piritta. — Kiitos.

20.26 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Laiholle haluaisin vastata, että on hyvin inhimillistä, että kun ette ole täällä koko tätä keskustelun aikaa ollut, niin ette ole voinut kaikkia puheenvuoroja kuunnella. Itse olen tuosta kahdesta asti tässä istunut ja kuunnellut näitä puheenvuoroja, ja olen käyttänyt useamman puheenvuoron, joissa olen nimenomaan kertonut, että kyllä, Jämsän päivystyksen lakkauttamisesta Keski-Suomen alue on tehnyt oman päätöksen. Tämä minun äskeinen puheenvuoroni, jonka tekin olitte kuulemassa, perustui nimenomaan siihen näkemykseen, että täytyyhän nyt ymmärtää sitten, että ihan missä vaan muualla näitä päivystyksiä lakkautetaan, ne asiat

ovat inhimillisiä ja ne vaikuttavat inhimillisesti perheiden arkeen. Sitä inhimillisyyttä tässä asiassa olisi hieman kaivattu.

Kyllä olen oikein hyvin kartalla siitä, mitä lupia Keski-Suomen alue on hakenut ja minkälaisia päätöksiä siellä on tehty nimenomaan Jämsän sairaalan osalta, mutta sekin päätös tehtiin vain siitä näkökulmasta, että oli ajatus siitä, että alue voi sitten itse tehdä ne päätökset myöhemmin, mutta nyt siihenkin hallitus iski ne kätensä. [Mia Laiho: Hallitus ei ole tässä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Emme avaa nyt laajempaa debattia, koska puheenvuorolista on verrattain lyhyt. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

20.27 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Tällä puheenvuorolla, jonka nyt käytän, olisi varmaan voinut aloittaa osaltani tämän keskustelun noin niin kuin loogisessa järjestyksessä, mutta halusin käydä heti silloin kiinni niihin konkreettisiin pykäliin, ja nyt jäi loppuun tämä vähän ikään kuin periaatteellisempi ja pidemmän perspektiivin puheenvuoro.

Älkää säikähtäkö, jos aloitan vuodesta 1756, [Naurua] jolloin Ruotsin kuningas Aadolf Fredrik antoi mahdollisuuden perustaa Suomeen ensimmäisen sairaalan eli Turun lääninlasaretin, joka avasikin 1759 toimintansa. Hyppään siitä sitten jo suoraan 1920-luvulle. On aika mielenkiintoista, että meidän nykyinen keskussairaalaverkkomme on oikeasti 1920-luvulta peräisin. Silloin Suomen Lääkäriliitto teki tällaisen sairaalasuunnitelman. Lääkintöneuvos Aleksis Tähkä oli siinä aivan keskeisessä asemassa. Erinomaisessa kaksiosaisessa muistelmateoksessaan hän kertoo näistä vaiheista hyvin yksityiskohtaisesti. Ja itse asiassa tämä nykyinen verkko ei kovin paljon poikkea siitä. Ja on toki aivan totta se, mitä on moneen kertaan todettu, että emme elä enää sitä hevosaikaa, joka silloin oli, mutta tällainen sairaalaverkko, vaikka se on sisäisesti uudistunut ihan tavattomasti sadassa vuodessa, on sijainniltaan hyvin pitkälti edelleen samanlainen.

Suomen ensimmäinen tietyllä tavalla nykyaikainen keskussairaala ei ole se, mitä muodollisesti usein sellaiseksi sanotaan, eli Pohjois-Karjalan keskussairaala, vaan se on itse asiassa Turun lääninsairaala, joka muuttui sillä tavalla keskussairaalaksi, että kun aikaisemmin lääninsairaalat ja sitten läänissä oleva yleensä toinen iso sairaala, yleinen sairaala, olivat valtion sairaaloita ja kaikki muut olivat paikallissairaaloita, niin silloin 20-luvun lopussa Turun kaupungissa ja lähiympäristössä kunnallispäättäjät päättivät kääntyä valtion puoleen, että eivätkö kunnat saa vapaaehtoisesti maksaa uuden sairaalan rakentamisesta puolet. Ja niin sitten tehtiin. Eli edelleen käytössä oleva Turun yliopistollinen sairaala, Kiinamyllynkadun sairaala, joka avattiin vuonna 39, on ensimmäinen kuntien ja valtion rahoilla yhdessä rakennettu sairaala. No siinä tuli sitten sota väliin, ja oikeastaan vasta sitten 50-luvulla säädettiin uusi keskussairaalalaki, jossa keskussairaalat kunnallistettiin vuoden 58 alusta. Ne muuttuivat sairaalakuntainliitoiksi. Silloin meillä oli neljä eri lakia. Meillä oli erillinen laki yliopistollisista keskussairaaloista, sitten laki keskussairaaloista, laki aluesairaaloista ja paikallissairaaloista, ja niille kaikille oli sitten yksityiskohtaiset määritelmät.

No sitten me tulemme vuoteen 1991, jolloin tulivat sairaanhoitopiirit, ja silloin yhdistettiin 21 sairaanhoitopiiriin 99 aikaisempaa sairaalakuntainliittoa. Silti suurille kaupungeille ja joillekin pienemmillekin, esimerkiksi Haminalle, jäi edelleen omia kaupunginsairaaloita, mutta esimerkiksi kaikki merkittävämmät keskussairaalat, aluesairaalat, aikaisemmat tuberkuloosisairaalat, mielisairaalat ja psykiatriset sairaalat yhdistettiin, eli 99 sairaalakun-

tainliittoa. Varsinais-Suomessa yhdistettiin 12 ja HUSin alueella 11 sairaalakuntainliittoa, kun nämä kuntayhtymät muodostettiin.

Halusin tämän ihan lyhyesti tässä todeta sen takia, että tämä problematiikka, että miten pieni sairaala muuttuu, miten se pärjää jatkossa, on ollut oman tämmöisen ihan tutkimuksen ja tietynlaisen intohimon kohteena. Aikanaan asetin tavoitteeksi käydä jokaisessa Suomen aiemmassa aluesairaalassa, ja ihan jokaisessa ei ole kuitenkaan tullut vierailtua, mutta äkkinäisenä luettelona, jota minun ei tarvinnut edes mistään lähteestä ottaa, vaan kirjoitin sen tuohon paperille: Kemijärvi, Raahe, Oulaskangas, Jämsä, Iisalmi, Varkaus, Ähtäri, Rauma, Mänttä, Valkeakoski, Vammala, Uusikaupunki, Turunmaa, Loimaa, Salo, Raisio, Kouvola, Tammisaari, Lohja, Hyvinkää, Porvoo, Peijas, Jorvi, Pieksämäki, Riihimäki, Forssa, Pietarsaari, Kristiinankaupunki. Siinä on 28 sairaalaa. Nämä olivat aluesairaaloita, ja niiden osalta kävi sillä tavalla, että osa niistä otettiin aikanaan sen kunnan haltuun. Ne sairaalat alkoivat pienentyä, ja seitsemän näistä on kokonaan lopetettu. Ne suuremmat, jotka jäivät edelleen sairaanhoitopiireille, ovat edelleen olemassa. Ja pitkälti nyt tämä kysymyksenasettelu, jota tänään käsittelemme, liittyy juuri niihin sairaaloihin.

Kun Suomessa vuonna 98 STM ja Kuntaliitto yhdessä käynnistivät Terveydenhuolto 2000-luvulle -nimisen hankkeen, siinä asetettiin aluesairaalat erityisen pohdinnan kohteiksi, että tuleeko ne integroida siihen kunnan perustoimintaan vai sitten laajemmin siihen erikoissairaanhoitoon. Ja niin kuin kaikki tiedämme, Peijas ja Jorvi ovat tällä hetkellä osa HYKSiä ja niissä tehdään hyvinkin raskasta ja korkeatasoista kirurgiaa, ja myös sitten suurimmat näistä aluesairaaloista, niin kuin tässä nyt mainitut Oulaskangas ja Salo, ovat pysyneet aika merkittävinä sairaaloina. Salonkin toiminta on 20 vuodessa muuttunut ihan täydellisesti. Aikanaan siellä synnytettiin ja siellä oli hyvin monialaista kirurgiaa, ja tällä hetkellä se on hyvin avohoitopainotteinen. Siellä on enemmän erikoisaloja edustettuna kuin koskaan aikaisemmin, mutta se painottuu pitkälti polikliiniseen toimintaan. Voidaan sanoa, että 80-prosenttisesti sairaalan toiminta on avohoitotoimintaa, mutta siihen sopii erittäin hyvin kuitenkin se ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys. Kun olin itse mukana joissakin StV:n kokouksissa, siis valiokunnan kokouksissa, ja näitä asiantuntijalausuntoja kuuntelin, niin mieleeni jäi erityisesti esimerkiksi Pohjois-Savon osalta erittäin hyvin perusterveydenhuoltoa tuntevan, siitä aikanaan väitelleenkin Simo Kokon lausunto, jossa hän totesi, että juuri Iisalmi ja Varkaus ovat niitä, joissa on integroitu erittäin tehokkaasti perustaso ja erikoissairaanhoito, ja sen takia niiden tulisi voida jatkua juuri sellaisina, että niissä on se yöaikainenkin perusterveydenhuolto saatavilla.

No, tämä katsaus tässä ihan lyhyesti. Sen idea oli se, että kyllä alueilla itsellään on se tieto ja taito, jolla me pystymme nämä sairaaloiden tulevat profiilit määrittelemään sen alueen väestön tarpeiden mukaan ja sitten myös sen lääketieteen jatkuvan muuttumisen ja teknologian seurauksena. En tässä ehtinyt käsitellä sitä merkittävintä syytä, joka on vaikuttanut pienten sairaaloiden profiiliin, ja sehän on lääkäreiden erikoistumiskoulutuksen muutos. Eli kun kirurgia muuttui itsenäiseksi yhdeksitoista kirurgiaksi ja sisätaudit itsenäiseksi kahdeksaksi sisätaudiksi, niin päivystyksen järjestäminen pienessä sairaalassa, jossa oli vähän lääkäreitä, muuttui erittäin haastavaksi, ja sen takia se malli, että ne olisivatkin pitkälti jatkossa perusterveydenhuollon päivystyksiä, on aika perusteltu. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

20.34 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen 149/2024 isoin ongelma on se, että hallitus rajoittaa merkittävästi hyvinvointialueiden itsehallintoa ja oikeutta päättää sairaala- ja päivystysverkosta alueen asukkaiden tarpeiden mukaisesti potilasturvallisuus ja palveluiden saatavuus turvaten.

Koko sote-uudistuksen tarkoitus on ollut, että alueista tulee riittävän suuria ja siten ne voisivat alueellaan tarjota alueen palvelutarpeisiin liittyviä ja omaan maantieteelliseen kokoonsa liittyviä ratkaisuja. Sotea ei pitäisi ulkoistaa ja uudistaa säästö- ja karsimistavoite edellä, niin kuin tässä näyttää olevan. Työnjakoa voidaan ja pitää kehittää sairaaloiden kesken, mutta hyvinvointialueilla ja yhteistyöalueilla tulee olla tässä valta, ja ratkaisuja ei voi sanella ylhäältä päin.

Arvoisa puhemies! Tässä asiassa olisi pitänyt sitä norminpurkua harrastaa ja antaa hyvinvointialueiden itsensä päättää alueelleen sopivasta palveluverkosta. Pidän näin yksityiskohtiin puuttuvaa lailla säätämistä tarpeettomana ja hyvinvointialueiden itsehallintoa kohtuuttomasti rajoittavana. En tässä nyt ala mestaroimaan yksittäisiä sairaaloiden palveluiden sulkemisia ja rajoittamisia, sillä täällä on niihin tullut erittäin hyviä kommentteja ja asiantuntevia näkemyksiä. Pidän tärkeänä, että hyvinvointialueilla säilyisi jatkossakin päätösvalta tehdä sairaaloiden päivystyksestä alueellisesti omat ratkaisunsa. Olisi järkevää, että hyvinvointialue saa tehdä päivystykseen liittyvät ratkaisut niin, että alueen sairaaloiden välille voidaan kehittää jatkuvaa työnjakoa ja turvata myös monierikoisalainen päivystys.

Toisin kuin nyt hallituksen esittämän myötä tapahtuu, hyvinvointialueet ovat pystyneet päätöksenteossaan — huom. annettujen resurssien puitteissa — huomioimaan myös alueiden erityispiirteet palveluiden saatavuudessa ja siinä, miten niitä järjestetään. Taloudelliset ja henkilöstöön liittyvät haasteet on pyritty hyvinvointialueiden päätöksenteossa hallitsemaan ja palveluverkkoa rakentamaan potilasturvallisuus huomioiden. Niitä on tehty hyvinvointialueilla nyt jo, mutta ne on tehty hyvinvointialueitten omista lähtökohdista. Täällä viitattiin Pirkanmaahan, missä on tehty omia ratkaisuja, jotka liittyvät siihen, miten omalla alueella parhaiten pystyttäisiin vastaamaan niihin haasteisiin.

Arvoisa puhemies! Esitys rajaa hyvinvointialueiden mahdollisuuksia ylläpitää useampaa kuin yhtä ympärivuorokautista monierikoisalaista päivystysyksikköä ja määrää siitä, millä paikkakunnalla olisi jatkossa mahdollista järjestää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä, eli puuttuu yksityiskohtaisesti ja pikkutarkasti. Lain tasoiselle sääntelylle on esitetty perusteita muun muassa liittyen viime kädessä riittävien terveyspalveluiden ja perusoikeuksien turvaamiseen valtion taloudellisten resurssien mahdollistamissa rajoissa. Mutta tässä varmasti pitäisi katsoa, että hyvinvointialueet ovat perustamisestaan alkaen, viime vuoden alusta, tehneet johdonmukaisia päätöksiä juuri palveluiden ja henkilöstön turvaamiseksi ja kustannuskasvun hillitsemiseksi.

Arvoisa puhemies! Esitys sairaalapäivystysverkon karsimisesta jatkaa hallituksen sote-palveluiden leikkauslinjaa. Katson, että esitys vaarantaa sote-palveluiden ja etenkin kiireellisen hoidon saatavuuden, potilasturvallisuuden ja ihmisten välisen yhdenvertaisuuden. Hallituksen esitykselle on ministeriössä laskettu epärealistiseksi arvioitu leikkaussumma, jonka perusteet on asiantuntijakuulemisessa laajasti kyseenalaistettu, niin kuin täälläkin tänä iltana. Hyvinvointialueiden itsensä laskema säästöpotentiaali esitetyille toimenpiteille ei vastaa ministeriön arviota, mutta näitä laskelmia ei ole huomioitu, vaan on vedottu kansalliseen näkökulmaan ja kokonaisarvioon.

Tässä on monia ongelmakohtia, ja tätä esitystä ei olisi pitänyt antaa ollenkaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

20.40 **Niina Malm sd:** Arvoisa puhemies! Kyllä tätä illan keskustelua, kun on kuunnellut, niin kyllä tässä monenkirjavia viestejä on tullut. Ensiksi, kun edellisen oman puheenvuoroni päätin, niin päätin sen sanoihin jotenkin niin, että hallituksen politiikka on kylmää ja kovaa ja että tässäkin talous on ohjurina, jonka jälkeen hallituksen edustaja Päivi Räsänen kertoi, että ei tässä ole kyse ollenkaan taloudesta, ja tämä ei ole taloustoimi. No, nyt sitten, kun hetken kävin hengähtämässä ja tulin takaisin, astun saliin ja kuuntelen, kun hallituksen edustaja Rasinkangas kertoo, että tämä on taloustoimi. Nämä signaalit ja viestit ainakaan tässä salissa eivät ole helpottaneet tämän illan aikana sitä, että onko hallituksella itselläänkään ymmärrystä, mistä se tällä hetkellä on päättämässä.

Täällä on myös tullut paljon puheenvuoroja hallituksen edustajilta siitä, että kaikki kyllä pääsevät päivystykseen, ja on annettu ehkä rivien välistä ymmärtää niin, että päivystykseen ei aina ole edes tarve mennä. No, jos päivystykseen menee yöllä, niin tulee kyllä mieleen, että minkä takia sinne yöllä menisi ilman syytä.

Päivystyksen korvaamista on myös tämän illan aikana perusteltu digipalveluilla. Ja nyt täytyy kyllä, hyvät hallituksen edustajat, kysyä teiltä, että mikä on se digipalvelu, joka yöllä päivystyksessä auttaa. Onko se kenties tämmöinen kaupparobotti, joka sitten tuo Buranaa ovelle, tai laastaria, jolla voi sitten itseään liimailla kasaan? Mutta ehkä tämä menee kuitenkin linjassa sen kanssa, mitä ministeri Juusokin on ministeriaitiosta moneen otteeseen sanonut, että kyllä kaikki saavat apua. Soittaa vaan 112:seen, niin ambulanssi tulee ja hakee hoitoon.

Ja ehkä sitten viimeisenä mietin sitä, että jos näin todella on, niin mistä se ambulanssi sinne Savonlinnaan tai Saimaan saareen osaa mennä siinä kohtaa, kun apua tarvitaan? Saimaan rannoilla kun tämä asukasväki muuttuu ja moninkertaistuu kesäaikana niin paljon, että täältäkin, pääkaupunkiseudulta, sinne Saimaan rannoille Etelä- ja Keski-Savoon mennään. Ja ehkä Savonlinnan kannalta vielä kaikista surullisinta tässä on se, kun Savonlinna on jo viime aikoina menettänyt muutenkin niin paljon, niin nyt vihdoin ja viimein, kun sielläkin opiskelijoita riittää Xamkille ja näin ollen ehkä myös on pientä tulevaisuuden virettä, niin lopputuloksena tässä on, että sekin pieni vire, joka on olemassa, hallituksen toimesta kyllä nitistetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

20.42 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Aloitan jälleen muutamilla kommenteilla täällä aiemmin esitettyihin puheenvuoroihin.

Ensinnäkin tässä edustaja Lindén puhui tästä sote-integraatiosta, ja hänellä oli hyvä tietämys nimenomaan Pohjois-Suomesta tähän asiaan. Iisalmen ja Varkauden sairaaloiden yhteydessä on tätä kuuluisaa sote-integraatiota ylläpidetty jo paljon ennen tätä hyvinvointialueitten uudistusta. Ylä-Savossa Ylä-Savon sote aloitti silloin joskus vuoden 2010 paikkeilla, tai milloinka olikaan, ja siellä on tämä integraatio toiminut. Tietysti on hyvät tilat myöskin nyt sairaalassa käytössä, ja kyllähän tämä yöpäivystys on ollut hyvä tähän palvelukokonaisuuteen kuuluvana. Niin kuin tuossa toin aiemmin täällä illalla esille, sen ovat alueen ihmiset kokeneet todella tärkeänä ja merkityksellisenä. Sunnuntai-iltana tosiaan aika ex tempore viisisataa ihmistä mielenilmauksessa Iisalmen sairaalan pihalla kertoo siitä, että se on alueen asukkaille tärkeä.

No sitten näihin yöpäivystyksiin liittyen, arvoisa puhemies, täällä edustaja Laiho puhui tästä, käytti Jämsää esimerkkinä, miten siellä hyvinvointialue on toiminut, mutta tässähän nimenomaan tullaan siihen, niin kuin meidänkin vaatimus on ollut, että hyvinvointialueiden tulee voida itse näistä päättää. Jos he katsovat, niin kuin ilmeisesti ovat Keski-Suomessa ja Pohteen alueella katsoneet Raahen ja Jämsän kohdalta, että ei poikkeuslupia enää haluta hakea tai ei haluta ylläpitää, niin se on ymmärrettävää, mutta miksi meidän täytyy täällä lähteä se päätös tekemään? Tässä ollaan nyt aivan siinä ytimessä. Miksi täältä Helsingistä, eduskunnasta, lähdetään määräilemään näitä alueita, että saatteko te enää hakea sitä poikkeuslupaa vai ettekö te saa? Ja sitten lakiin ollaan yksityiskohtaisesti määrittelemässä vielä muutamia paikkakuntia, jotka tämän luvan sitten saavat ikään kuin automaattisesti. Tässä on nyt se ongelma, että viedään alueilta se oma mahdollisuus. Jos paikalliset alueen päättäjät katsovat, että se on sen alueen palvelukokonaisuuden kannalta järkevä, niin annetaan heille se mahdollisuus.

No sitten, arvoisa puhemies, täällä on aika vähän tänään kuultu puhetta tästä Kemin sairaalasta. Itsekin olen Savonlinnasta käyttänyt tässä muutaman puheenvuoron. Tässä keskustan kymmensivuisessa vastalauseessahan ollaan aika yksityiskohtaisesti käsitelty jokaisen sairaalan kohdalta tämä tilanne. Ehkä tässä hieman kaihollakin muistelen täällä salissa edustaja Kulmunia, joka on ansiokkaasti Kemin sairaalan tilannetta vuosikausia pitänyt esillä, puolustanut sitä. Varmaan hänelle ja monelle muullekin on tullut ehkä sitten aika isonakin yllätyksenä, että nytten, kun sieltä alueelta on myöskin ministeri, tätä Kemin sairaalan tilannetta lähdetään sitten heikentämään.

Ja täytyy sanoa, että noissa sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa — on todella paljon niitä kuulemisia ollut — yksi parhaista kuulemisista oli tämä Lapin hyvinvointialueen ja Kemin, Länsi-Pohjan sairaalan, kuuleminen. Sieltä jäi ihan ulkoakin mieleen, että kyllähän se aika hupsulta kuulostaa, että nyt, kun siellä on hyvinvointialue tehnyt itse niitä päätöksiä sen talouden sopeutuksesta, leikkaustoiminnan järjestämisestä, tehnyt myöskin kipeitä päätöksiä, ollaan mietitty se, että miten ne leikkaukset kannattaa siellä Kemin ja Rovaniemen välillä jakaa, ja nyt jos tämä päätös menee läpi, niin siellä lähdetään niitä leikkauspotilaita kuskaamaan sitten edestakaisin — muistaakseni, oliko 30 henkilötyövuotta se, kuinka paljon tarvitaan lisää henkilökuntaa tämän ratkaisun myötä palkata. Täällä lukee, että ”jos tämä laki menee läpi, niin 1 900 raskasta leikkaustoimenpidettä joudutaan siirtämään Kemistä Rovaniemelle ja vastaavasti tuhat päiväkirurgista toimenpidettä Rovaniemeltä Kemiin”. Eli lähdetään sitten näitä potilaita kuskaamaan. Ja kun puhutaan Lapin alueesta, niin jokainen ymmärtää, että ne välimatkat ovat vielä vähän erilaisia kuin täällä ja se ensihoidon kustannusten kasvu on siellä todella merkittävä. Kyllä siellä todella pidettiin kummallisena tätä, että lähdetään täältä nyt ohjaamaan, kun siellä on hyvinvointialue saanut itse hyvin vauhtiin tämän sairaaloiden työnjaon. Ja sitten tähän henkilöstön saatavuuteen myöskin oli siellä selkeä näkökulma, että tällä ei tulla parantamaan sitä keskussairaalahenkilökunnan määrää, vaan nimenomaan päinvastoin. Ja niin kuin toin tuossa esille, niin Lapin hyvinvointialueella henkilöstön tarve kasvaisi muutosten myötä noin 30 henkilötyövuotta. Lakimuutoksen jälkeen siellä jouduttaisiin lisäämään henkilöstöä saman verran kuin Länsi-Pohjalla vähenisi. Elikkä Länsi-Pohjasta joudutaan vähentämään henkilökuntaa ja saman verran sitten lisäämään Rovaniemelle.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä loppuun muistuttaa myöskin erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen osalta tästä huoltovarmuuskysymyksestä. Eli tämä sairaalaverkko on todellakin huoltovarmuuskysymys. Täällä on aiemmin tuotu esille hallituspuolueitten puheenvuo-

roissa, että Suomessa on liian hajautettu sairaalaverkosto. Nimenomaan tämä sairaalaverkko on myöskin huoltovarmuuskysymys, turvallisuuskysymys, Savonlinnan sairaala esimerkiksi on todella lähellä itärajaa, ja monet näistä heikennyksistä, kuten tämäkin ratkaisu — täällä on onneksi paikalla muutamia hallituspuolueiden edustajia, jotka ovat kauniita puheita täällä Itä-Suomen tilanteesta puolitoista vuotta puhuneet — kohdistuvat eniten juuri Itä-Suomen alueelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

20.50 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Tässä käsittelyssä olevassa sairaalaverkon muutoksia koskevassa esityksessä on monia asioita, joista on vielä hyvä tässä ensimmäisessä käsittelyssä puhua. Ajattelin aloittaa siitä, mitä yhteistä itse asiassa on seuraavilla sairaaloilla: Iisalmi, Varkaus, Oulainen ja Salo. Nämähän ovat Suomen yliopistosairaaloiden alaisena toimivia filiaaleja, jotka nykyisen lainsäädännön mukaan saavat toimia aivan suorassa yhteydessä tämän yliopistollisen sairaalan kanssa järjestäen näitä päivystysluonteisia palveluita. Näissä sairaaloissa on myöskin selvästi korkeampi palvelutaso muun muassa leikkauksien näkökulmasta, ja useilla näillä sairaaloilla on kiinteä rooli nimenomaan tämän yliopistollisen sairaalan toiminnallisuuden vahvistamiseksi.

Tällainen yhteys löytyy erityisesti Salosta, josta selvisi valiokuntamme kuulemisessa, kuinka kiinteästä yhteydestä itse asiassa on kysymys, kun me puhumme Salon sairaalasta. Salon sairaalan osalta osoittautui, että todella hyvinvointialueen näkökulmasta on kuin leikattaisiin osa omasta toiminnasta pois. Eihän tässä hallituksen esityksessä myöskään Helsingin ja Uudenmaan HUS-yhtymälle moista esitetä. Eihän kukaan vakavasti ota sellaista kantaa, että esimerkiksi Hyvinkään sairaalan muutoksia ehdotettaisiin valtioneuvostotasolta, koska on ymmärretty, että sillä on kiinteä roolinsa HUSin toiminnallisuuden kannalta. Mutta tämmöinen erikoinen tilanne on syntynyt Salon sairaalan osalta, ja nyt kun nämä säästöt, jotka on laitettu Salon sairaalan profiilin muuttamiseksi tällaiseksi sairaalaksi, jossa ei ole lainkaan yöaikaista päivystystä, toisivat käytännössä hallituksen esityksen mukaan noin viiden miljoonan euron säästöt, niin on osoittautunut, että hyvinvointialueen arvion mukaan korkeintaan runsas miljoona, noin miljoona euroa, voitaisiin saavuttaa säästöjä.

Tämä hankaluus on siinä, että valiokunnan saamien tietojen mukaan nämä taloudelliset vaikutukset on sosiaali- ja terveysministeriössä kyllä huolellisesti laadittu, mutta ongelmaksi koituu se, että kun tässä käytetään kansallisia tilastoja, mikä on hyvin luonnollista, niin nämä valtakunnallisesti vertailukelpoiset tilastot ja tiedot eivät vielä ole yksikkökohtaisia. Ne kertovat näistä yksiköistä, mutta niitä ei ole suoraan sieltä yksikkötasoisista kustannuksista kerätty, koska sosiaali- ja terveysministeriöllä ei tietenkään voi olla sellaista kansallista vertailutasoista tietoa, joka kertoisi siitä, minkälaisia kustannuksia tosiasiassa hyvinvointialueelle syntyy siitä, että tällainen toiminnallinen yhteys esimerkiksi Salon osalta hajotetaan. Tätä kautta on syntynyt kiusallinen tilanne, jossa nämä taloudelliset vaikutukset eivät ole tällaisia yksikkökohtaisia, mutta näillä yksikkökohtaisilla kuluilla kuitenkin perustellaan sitä, että pitäisi viivan alle jäädä 26 miljoonan euron säästöt — 26,5 miljoonan euron säästöt, jos oikein tarkkoja ollaan. Kun näitä säästöjä sitten katsotaan yksi yhteen, niin Salon osalta selvisi jo, että kustannukset saattavat olla tosiasiassa neljä miljoonaa euroa liian suuret.

Täällä aikaisemmin me puhuimme jo tästä Kouvolan sairaalasta, ja Kouvolan sairaalastahan valtioneuvosto teki uudenlaisen päätöksen, kun he saivat alueelta lisätietoa. Silloin osoittautui, että tämä päätös saattaisi maksaa jopa kahdeksan miljoonaa euroa eikä tuoda niitä säästöjä. Ja nyt tässä tapauksessa tämän Kouvolan profiilin muuttamisen on laskettu tuovan kolmen miljoonan säästöt, ylikin kolmen miljoonan säästöt, eli käytännössä yhden yöaikaisen akuuttilääketieteen edustajan vähentämisen. Se on mielenkiintoista nimenomaan siksi, että kustannukset on aika korkeaksi arvioitu.

No, mitä tulee sitten Iisalmen ja Varkauden tilanteeseen, niin varsinkin tämä on mielenkiintoinen kysymys. Tässä on ajateltu, että sekä Iisalmen että Varkauden osalta hallituksen esityksessä syntyisi miljoonan tai 1,1 miljoonan euron säästöt. Tosiasiassa osoittautuikin hyvinvointialueen kuulemisessa, että Iisalmen ja Varkauden yhteenlasketut säästöt olisivat 700 000—900 000 euroa. Kysymykseni onkin tässä illassa: Onko tämä mittaluokka, jolla näitä säästöjä raavitaan kasaan? Kahden eri perustason yöpäivystyksen lopettamisella eli noin 80 000 ihmisen väestöpohjan palvelemisen sijasta yritetään saada tässä 700 000—900 000 euron säästöjä kasaan. Aika pienestä näitä nyt kerätään. Ja kuinka paljon tässä käy niin, että tosiasiassa säästöjä ei synny?

Mitä tulee sitten Oulaisiin: Tähän asiaan jo edeltävässä puheenvuorossani viittasin. Oulaisten säästön on ajateltu olevan 8,3 miljoonaa euroa ja vielä, kun näitä on tarkastettu tämän kuluessa, aivan tarkasti määriteltynä 8,29 miljoonaa euroa. Näyttää siltä, että myöskin hyvinvointialueen näkökulmasta noin kahdeksan miljoonan euron säästöissä pyörittäisiin.

Mikä on mielenkiintoista tässä, niin Savonlinnan ja Kemin osalta meillä ei ollut valitettavasti käytössä muita tietoja kuin se, että Kemin sairaalan osalta todettiin, että tämä ei tuo säästöjä, vaan mahdollisesti tuo lisäkustannuksia. Sen lisäksi Savonlinnan osalta oli olemassa vain kommentti näistä kustannusten nousuista.

On selvää, että ministeriö perustelee näitä taloudellisia vaikutuksia sillä, että he eivät voi ottaa kantaa näihin yksikkökohtaisiin kustannuksiin. Mutta tästä huolimatta me olemme täällä salissa nyt leikkaamassa nimenomaan yksikköihin syntyvien säästöjen vuoksi 26,5 miljoonaa euroa yleiskatteellisesta sote-rahoituksesta. Kun eduskunnassa tehdään näitä muutoksia, [Puhemies koputtaa] niin tietenkin pitäisi varmistaa, että nämä taloudelliset laskelmat ja taloudelliset vaikutukset on hyvin arvioitu, ja nyt käy niin, että 26,5 miljoonan kustannuksista noin 11 miljoonaa saadaan alueiden laskelmien mukaan kasaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.57 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä tietysti on nyt lukuisia tunteja kuultu asiantuntijalausuntoja, ja olemme kuulleet monelta edustajalta näitä viestejä, mitä on kansalaisilta tullut, itsekin olen siteerannut muutamia. Sitten vielä pitää mainita se, että esimerkiksi kansalaisaloite Varkauden ja Iisalmen ympärivuorokautisen päivystyksen puolesta sairaalan osalta on kerännyt nyt tähän mennessä 16 500 allekirjoitusta, aiemmin Iisalmi on kerännyt tämmöiseen kansalaisadressiin 11 000 nimeä, Varkaudessa ovat keränneet aktiivit adressiin 10 000 nimeä, ja nyt sitten todellakin edustaja Siponenkin viittasi tähän mielenosoitukseen, mikä oli sunnuntaina Varkaudessa ja Iisalmessa samanaikaisesti sairaaloitten edustalla, siellä yhteensä 800 ihmistä osoitti mieltä. Eli tämä kuvaa vain sitä hätää, mikä kansalaisilla ja ihmisillä oikeasti on. Ei ole vähäpätöinen tai merkityksetön asia kansalaisille ja ihmisille se, että hoitoonpääsyä heikennetään ja sitten sitä perustel-

laan ihmeellisillä perusteilla ja kummallisilla tulkinnoilla, jotka eivät sitten kuitenkaan ole paikkaansa pitäviä. Ihan kuten tänään olemme täällä usean hallituspuolueen kansanedustajankin kuulleet sanovan, nämä perusteet ontuvat ja pohja niin sanotusti pettää.

Tämän halusin vielä tuoda, että tässä hätä on kansalaisilla ja hätä on aito. Jälleen kerran hallitus aiheuttaa huolta ja hätää kansalaisille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

20.59 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Hallitus hyökkää julkista terveydenhuoltoa vastaan joka suunnasta. Tällä esityksellä kiireellisen hoidon saatavuus vaarantuu, potilasturvallisuutta heikennetään ja ihmiset palveluiden asiakkaina laitetaan eriarvoiseen asemaan. Tämä hallituspuolueiden ajama esitys sairaala- ja päivystysverkon karsimiseksi on jälleen yksi isku sote-palveluihin, joista te jo valmiiksi leikkaatte joka suunnasta.

Oikeistohallitus — vastoin monien teistä puheita — siis haluaa karsia sairaalaverkostoa ja päivystyksiä ja ajaa suomalaisia eri kasteihin. Ympäri Suomen palveluita heikennetään: Kouvolassa, Iisalmessa, Jämsässä, Raahessa, Varkaudessa, Kemissä, Oulaisissa, Salossa, Savonlinnassa ja Valkeakoskella. On hyvä myös tiedostaa, että tällainen keskittämispolitiikka ei välttämättä tuo säästöjä, vaan myös lisäkustannuksia. Tämä tulee tarkoittamaan esimerkiksi sitä, että jäljelle jääviin sairaaloihin täytyy tehdä valtavia uusia investointeja, potilaiden kuskaaminen tietenkin lisääntyy ja ambulanssiliikennettä pitää kasvattaa ja samoin Kelan taksikuljetuksia. Ja kuten tässä vastaesityksessä tuodaan esille, niin tämä kymmenien miljoonien leikkaus tehdään yleiskatteellisesta rahoituksesta, ja se siis kohdistuu laskennallisesti kaikille hyvinvointialueille. Eli te siis heikennätte jokaisen hyvinvointialueen taloudellista tilannetta.

Samaan aikaan hallitus kehtaa ja on koko tämän kauden kehdannut väittää, ettei se leikkaa sote-palveluista. Sairaala- ja päivystysverkon karsimisen lisäksi hallitus haluaa muun muassa pidentää hoitojonoja, nostaa asiakasmaksujen ja lääkkeiden hintaa, leikata sairauspäivärahasta ja heikentää hoitajamitoitusta. Ketä siis pitää kiittää, kun palveluita karsitaan, hoitoonpääsyä hidastetaan ja henkilöstöä irtisanotaan? Teitä, Orpon—Purran hallitusta ja jokaista hallituspuolueiden edustajaa, joka tukee tätä julkisiin palveluihin kohdistuvaa hyökkäystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.02 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Jatkan ensin tuosta edustaja Kiurun puheenvuorosta. Hänhän kokemuksellaan selvästi tuntee hyvin myöskin tämän Pohjois-Savon terveydenhuollon tilanteen, Iisalmen ja Varkauden tilanteen. Hän kävi tässä läpi näitä säästöjä, ja hieman täydennän vielä hänen puheenvuoroaan.

Elikkä todellakin tässä hallituksen esityksessä katsotaan, että Iisalmen ja Varkauden yöpäivystysten sulkemisella saadaan noin kahden miljoonan euron säästöt yhteensä vuodessa. No, sitten sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa, niin kuin kaikki voivat materiaalista katsoa, hyvinvointialueen virkavastuulla tekemän laskelman mukaan säästöt näiden molempien yöpäivystysten sulkemisesta ovat korkeintaan 700 000—900 000 euroa, ja siitä vielä jatkettiin, että todennäköisesti säästöt ovat vielä pienemmät, kun otetaan tiettyjä muuttujia huomioon. Mutta menee sen jälkeen mielenkiintoiseksi, kun tässä huomioidaan vielä se, että tämän hallituksen esityksen mukaan ensihoidon kustannukset nousisivat 1,1

miljoonaa euroa. Eli käytännössä näiden lukujen valossa ensihoidon kustannukset voivat nousta jopa enemmän kuin yöpäivystysten sulkemisesta laskettavat säästöt.

No, löytyy muutamia muitakin erikoisuuksia näihin säästölaskelmiin liittyen. Haluan nostaa vielä yhden aivan erikseen esille, sillä hallituksen esityksessä ensihoidon kustannusten valtakunnan tasolla koko Suomessa arvioidaan nousevan 7,5 miljoonaa euroa, mutta se lukema, jota itse vahvasti epäilen ja myöskin valiokunnassa jo kyseenalaistin: tämän sairaalaverkkoratkaisun myötä Kela-korvattavien kyytien kustannusnousu koko maassa olisi vain 240 000 euroa — 240 000 euroa koko maassa. Tiedän, että tähän voi esittää kritiikkiä, että yöllä suurin osa lähtee sitten ensihoidolla, niin kuin varmasti lähteekin, mutta oma käsitys on tuolta omaltakin alueelta, että tänä päivänä yöllä, olipa nyt sitten potilaana ikäihminen tai työikäinen tai lapsi, ensihoito ei kovin herkästi tule paikalle, vaan sieltä annetaan ohje, että soita siihen toiseen numeroon, jolla tulee Kela-taksi.

Jos vähän havainnollistaa tätä 240 000 euron kustannusnousua: Jos vaikkapa tuolta Kiuruvedeltä lähdetään sitten viemään Kuopioon, niin se yksi Kela-kyyti yhteen suuntaan maksaa noin 300 euroa, ja siitä kun maksetaan 25 euron omavastuu, jää 275 euroa sitten valtion korvattavaksi. Näitä 275-euroisia ei siihen 240:een mahdu edes tuhatta koko Suomessa, eli kaksi tai kolme kyytiä per yö koko Suomessa tämän esityksen mukaan tulisi lisää Kela-kyytejä, ja tätä lukemaa minun on hyvin vaikea hyväksyä, ymmärtää. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

21.05 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Synkkä päivä suomalaisten lähipalveluille, synkkä päivä. Nyt kun olemme pitkään tätä keskustelua käyneet sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön pohjalta, huomaamme, että hallituspuolueet ovat päättäneet romuttaa sairaalaverkostomme. Hallitus lakkauttaa useammalta paikkakunnalta mahdollisuudet ympärivuorokautiseen päivystykseen. Jatkossa päivystystoimintaa ei voi järjestää Iisalmessa, Varkaudessa, Raahessa eikä Jämsässä. Lisäksi Kemi, Savonlinna, Oulaskangas ja Salo menettävät ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ja leikkaustoimintansa. Hallitus on tiensä valinnut, ja se tie on kylmä ja keskittävä.

No, kokoomuksen osalta tämä ei ole mitään uutta, mutta olen vähän ihmeissäni siitä, että perussuomalaisistakin on tullut täysverinen keskittäjäpuolue. Maakuntien Suomi on tylysti unohdettu kauniiden vaalilupausten ja juhlapuheiden jälkeen. Tämä Orpon hallituksen hallitusohjelmassa sovittu asia, että kansallisesta sairaaloiden ja päivystysten kokonaisuudesta säädetään tänä vuonna ottaen huomioon pitkät etäisyydet Suomen maassa — tämäkään hallitusohjelman kirjaus ei tule tässäkään asiassa valitettavasti toteutumaan.

Nyt me olemme saaneet keskustelussa huomata, että nämä päätökset perustuvat enemmän poliittisiin päätöksiin kuin päivystävien sairaaloiden sijaintiin tai asiantuntijalausuntoihin. Esimerkiksi Oulaisten Oulaskangas ei todellakaan kestä tarkastelua. Yhdenvertaisuus ei toteudu, jos katsotaan etäisyyksiä seuraavaan sairaalaan, alueen väestöpohjaa, potilasturvallisuutta, palvelujen saavutettavuutta ja väestön palvelutarvetta.

Kouvolan osalta lakkautuspäätös peruttiin, mikä oli ainoa oikea ratkaisu, hyvä niin. Näin olisi pitänyt toimia myös Oulaskankaan osalta, kuten myös muidenkin sairaaloiden osalta. Oulaskankaan alueen väestöpohja on suurempi ja lähimpään sairaalaan on paljon pidempi matka, kun lähdetään vertailemaan esimerkiksi Kouvolaan. Meillä Suomessa vä-

limatkat ovat pitkiä, ja tällainen keskittämispolitiikka on kestämätöntä joka tasolla. Näiden elintärkeiden lähipalveluiden romuttaminen voi käydä vielä kalliiksi.

Puhemies! Keskustan valiokunnan jäsenet ovat esittäneet valiokunnassa, että tämä lakiesitys tulee hylätä.

Puhemies! Kaljaveron alentaminen olisi voitu jättää toteuttamatta hallituksen toimesta, sillä tällä samalla summalla, mikä kaljaverosta syntyy, olisi pystytty pelastamaan sairaaloiden toiminnat. Mutta nämä ovat hallituksen arvovalintoja: hallitus romuttaa sairaalaverkon. [Pia Sillanpää: Keskusta lopetti Oulaskankaan synnytysosaston. Onko muisti lyhyt?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.09 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten edustaja Sillanpää sosiaali- ja terveysvaliokunnasta voi ottaa vaikka oman puheenvuoron. Minun puheenvuoro taisi olla nytten varattuna tähän.

Arvoisa puhemies! Tällä erää viimeinen asia, minkä haluan tässä vielä nostaa keskusteluun: Täällä on useissa hallituspuolueiden puheenvuoroissa kuultu aika tuttukin virsi viimeisen puolentoista vuoden ajalta siitä, että oppositio pelottelee ja että näitten opposition puheiden johdosta ihmisillä olisi hätä ja että opposition puheitten johdosta ihmiset kokevat turvattomuutta. Mutta, arvoisa puhemies, kun nyt sunnuntai-iltana kävin siellä Iisalmen sairaalan pihalla, jossa oli nämä 500 ihmistä mielenilmauksessa, niin minä luulen, että kukaan heistä ei ollut tullut paikalle opposition pelottelun takia. Kukaan ei ole tullut paikalle sen takia. Kyllä varmasti jokainen heistä oli tullut paikalle sen takia, että he kokivat tästä ratkaisusta turvattomuuden tunnetta, siitä, että palvelut karkaavat. Tuntevat nahoissaan tämän edustaja Kettusen puheenvuorossa esiin tulevan keskittävän politiikan, kun palveluita viedään kauemmas. Siitä tulee se ihmisen turvattomuuden ja hädän tunne, ja luulen, että siinä ei ole meillä, tämän ratkaisun vastustajilla, sen kanssa tekemistä, vaan kyllä se tulee sieltä ihan asukkaiden, kuntalaisten, omasta kokemuksesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

21.11 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Kun tässä nyt nousi tämä keskittäminen, joka onkin itse asiassa puolet nyt käsiteltävästä asiasta, eli se 45 § käsittelee pitkälti sitä, niin haluan tässä muistuttaa meitä kaikkia, että aivan tuore raportti on Valtiontalouden tarkastusviraston toimesta tehty erikoissairaanhoidon keskittämisestä. Se on tämän vuoden raportteja numero 6. Riittää, kun tässä luen väliotsikot, joita tässä 94-sivuisessa raportissa on.

Ensimmäinen väliotsikko:

”2.1 Keskittämis- ja päivystysasetusten toimeenpano ei ole sujunut alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti

2.2 Erikoissairaanhoidon keskittämisen seuranta ei ole toteutunut eduskunnan edellyttämällä tavalla

2.3 Erikoissairaanhoidon keskittämistoimien kustannushyödyistä ei ole tietoa

3.1 Erikoissairaanhoidon keskittämisen alueellinen toimeenpano ei ole edennyt kaikilta osin tavoitellusti

3.2 Henkilöstövoimavarojen ja resurssien riittävyyden varmistaminen on jäänyt jokaisen sairaanhoitopiirin omalle vastuulle

4.1 Keskittämisellä on heikennetty yliopistosairaaloiden ja keskussairaaloiden edellytyksiä selviytyä kasvaneista potilasmääristä
4.2 Pienistä sairaaloista on muodostunut polikliinistä kirurgiaa tekeviä erikoissairaanhoidon yksiköitä
4.3 Yhteispäivystysten perustamisen seuraukset osoittavat, että päivystysuudistuksen viranomaisvaikutukset arvioitiin erittäin puutteellisesti
5.1 Keskittämisen vaikutuksista potilasturvallisuuteen ei ole tietoa
5.2 Päivystys- ja keskittämisasetukset eivät ole yhtenäistäneet palvelujen sisältöjä
5.3 Keskittäminen on edistänyt erityisosaamista sairaaloissa, mutta yhteispäivystyksessä tarvittaisiin yleisosaamista".
Ja viimeisenä: "5.4 Pitkät välimatkat viivyttävät hoitoon hakeutumista sekä lisäävät potilaiden kustannuksia ja Kela-korvauksia".
Nämä olivat siis väliotsikot tuoreesta VTV:n raportista, joka käsitteli tähänastisesti viime vuosina tehtyä toimintojen keskittämistä. Aika kovat otsikot. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 149/2024 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
Lakialoite laiksi rakentamislain 17 §:n muuttamisesta
Lakialoite laiksi rakentamislain 180 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2024 vp
Lakialoite LA 20/2024 vp
Lakialoite LA 21/2024 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 15/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 15/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.14 **Krista Mikkonen vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen tämän hallituksen esityksen rakentamislain muuttamisesta. Sen ohessa käsiteltiin myös lakialoite laiksi rakentamislain 17 §:n muuttamisesta ja lakialoite laiksi rakentamislain 180 §:n muuttamisesta.
Tämän esityksen ensisijaisena tavoitteena on tehdä rakentamislakiin hallitusohjelman mukaiset korjaukset ennen kuin se astuu voimaan ensi vuoden alussa. Esityksen keskeiset muutosehdotukset liittyvät hallinnollisen taakan ja byrokratian keventämiseen. Lisäksi la-

kiin sisällytetään rakennuslupien käsittelyaikatakuu, ja päävastuullista toteuttajaa koskevat säännökset kumotaan rakentamislaissa. Esittelen nyt tarkemmin merkittävimmät muutokset, mitä tällä esityksellä tehdään siihen rakentamislakiin, jonka oli määrä tulla voimaan ensi vuoden alusta.

Ensin ilmastoselvitys ja materiaaliselostus. Tällä lailla supistettaisiin ilmastoselvityksen laatimisvaatimusta. Sitä ei vaadittaisi muun muassa pientaloilta eikä rakennusten korjaus- ja laajennustöiden yhteydessä. Soveltamisrajaus on merkittävä kustannuksia vähentävä toimi. Lisäksi rakennuksen ja rakennuspaikan ilmastoselvitys tulisi laatia ja esittää vasta rakennuksen loppukatselmusta varten. Hiilijalanjäljen raja-arvon alittamista ei siis todennettaisi vielä rakentamislupavaiheessa, kuten aiemmassa laissa säädettiin, vaan vasta rakennuksen valmistuttua. Rakentamislaissa myös säädetään luvasta vähäiseen poikkeamiseen rakentamisluvan yhteydessä.

Myös materiaaliselostukseen liittyvää lainsäädäntöä kevennetään. Materiaaliseloste muutetaan rakennustuoteluetteloksi. Se pitää edelleen esittää rakennuslupavaiheessa, ja se tulee päivittää keskeisten muutosten osalta rakennuksen loppukatselmusta varten. Rakennustuoteluettelon laatimisvelvoite supistuu vastaavasti kuin ilmastoselvitys. Rakennustuoteluettelon sisällön laajuus säädetään asetuksella pääpiirustustasoon, ja se sisältää materiaalien sijasta tiedot rakennuksessa käytettävistä tuotteista.

Ilmastoselvitykseen ja hiilijalanjäljen esittämiseen liittyvien muutosten on nähty keventävän rakennusalan hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Toisaalta se heikentää rakennusalan ohjausta vähähiilisyyteen. Materiaaliselosteen korvaaminen pääpiirteisemmällä rakennustuoteluettelolla voi vaikeuttaa rakennusten elinkaaren pidentämisen ja kiertotalouden tavoitteita. Vähähiilisyyssääntelyn osalta pidetään ongelmallisena myös sitä, että hiilijalanjäljen raja-arvon alittuminen kontrolloidaan vasta loppukatselmusvaiheessa, jolloin rakentamisessa tehtyihin olennaisiin ratkaisuihin on vaikeaa, ellei mahdotonta, vaikuttaa.

Vähähiilisyyssääntelyn yksityiskohtien osalta valiokunta kiinnittää huomiota kaukolämmön kohteluun rakennusten hiilijalanjälkiarvon laskennassa ja erityisesti kaukolämmön päästökertoimiin. Valiokunta näkee, että paikallisten päästökertoimien käyttö vähähiilisyyden arvioinnissa antaa päästöistä valtakunnallista kerrontaa tarkemman kuvan, ja mietintö sisältääkin tähän liittyvän lausuman.

Sitten iso muutos on puhtaan siirtymän sijoittamislupa, sillä tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudesta puhtaan siirtymän teollisuushankkeiden rakentamista vauhdittavasta sijoittamisluvasta. Sen myötä hankkeen sijoittamiseen liittyvä tarkastelu voidaan tehdä sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai yleiskaavaa. Puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla on tarkoitus ohittaa kaavoitus ja siten nopeuttaa puhtaan siirtymän hankkeiden toteuttamista.

Ympäristövaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että puhtaan siirtymän sijoittamisluvan myöntämisen edellytyksissä tulevat huomioitavaksi erityiset suojeltavat ympäristöt ja intressit. Hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitava ja niistä on esitettävä selvitys.

Sijoittamisluvan ulkopuolelle jäävät tuuli- ja aurinkovoimainvestoinnit, sillä näihin liittyvistä yleiskaavoista on tarkoitus säätää alueidenkäyttölaissa. Sen sijaan sijoittamisluvan piiriin otettiin sellaiset datakeskukset, joiden tuottamasta hukkalämmöstä pääosa hyödynnetään.

Esityksessä ehdotetaan myös selvennettäväksi rakentamisluvan suhdetta rakennusjärjestykseen siten, ettei kunnallisella rakennusjärjestyksellä voida muuttaa rakentamislaissa

säädettyä luvanvaraisuuden rajaa. Eli lupakynnys tulee laista, ja sen tiukempia vaatimuksia ei voi antaa paikallisesti.

Purkamiseen liittyen: Laissa helpotetaan rakennusten purkamista siten, että jatkossa rakennuksen voi purkaa, jos rakennuksen suojelu ei perustu lakiin eikä kaava estä purkamista. Lisäksi kunta voi myöntää luvan purkaa asemakaavalla suojellun, kunnan tai kuntaomisteisen yhtiön omistaman rakennuksen, jos rakennus ei ole enää teknisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti korjattavissa eikä se ole valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä ja purkumateriaali menee uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen.

Sitten valitusoikeuden rajaamisesta. Esityksellä puututaan valitusoikeuteen siten, että ely-keskuksen valitusoikeus palautetaan rakentamislakia edeltävän ja yhä voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseksi. Museoviranomaisen valitusoikeudesta luovutaan muiden kuin valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien kohteiden osalta. Valitusoikeus poistetaan yhdistyksiltä, joiden toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen. Lisäksi ympäristöjärjestöjen valitusoikeutta rajataan vain hankkeisiin, joihin sovelletaan yva-lakia. Valitusoikeuksien kaventamisen perusteena on byrokratian vähentäminen.

Esityksessä ehdotetaan myös, että rakennusvalvontaviranomaiselle säädetään kolmen kuukauden määräaika ratkaista rakentamislupahakemus. Poikkeuksellisen vaativan rakentamishankkeen rakentamislupahakemus ja puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemus on ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa. Jos määräaikaan ei päästä, rakennuslupamaksua on alennettava. Kolmen tai kuuden kuukauden määräajan kuluminen alkaa vasta siitä hetkestä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle siinä määrin täydellisenä, että hakemuksen käsittely on mahdollista.

Lisäksi lakiin sisältyy muutamia muita muutosesityksiä, muun muassa edellisessä laissa olleen päävastuullisen toteuttajan toteuttamisvastuun kumoaminen, kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilulain vakinaistaminen ja ulottaminen koko maahan sekä kunnan rakennusvalvontaviranomaisten oikeus siirtää toimivaltaansa viranhaltijalle.

Kuulemisissa tuli esille vakava huoli siitä, että rakentamislain voimaantullessa vuoden 25 alussa ei ole riittävästi rakentamislain kelpoisuusvaatimukset täyttäviä suunnittelijoita ja työnjohtajia. Huoleen vastatakseen ympäristövaliokunta tekikin tarkennuksia liittyen kelpoisuuksiin ja niihin liittyviin siirtymäaikoihin. Tarkoituksena on, että kahden vuoden siirtymäajan puitteissa suunnittelijat ja työnjohtajat ehtivät saada rakentamisen suunnittelu- tai työnjohtotehtävissä toimivien pätevyyden osoittamisesta annetun lain mukaiset pätevyystodistukset. Siirtymäsäännöksen nojalla kelpoisen suunnittelijan tai työnjohtajan suunnittelu- tai työnjohtotehtävä saattaa kuitenkin olla kesken vuoden 2027 alussa. Tarkoituksena on, ettei suunnittelijan tai työnjohtajan tarvitse hakea pätevyystodistusta kesken olevien hankkeiden loppuun saattamista varten, vaan kelpoisuus säilyy kyseisen suunnittelu- tai työnjohtotehtävän päättymiseen saakka. Uusien hankkeiden aloittamisen sen sijaan ei pidä olla mahdollista 1.1.27 jälkeen, vaan kelpoisuuden osoittamista varten tarvitaan pätevyystodistus.

Mietintö ei ollut yksimielinen, ja siihen liittyy vastalause, joka sisältää pykälämuutosesityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

21.23 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esittämä rakentamislain korjaussarja on askel oikeaan suuntaan. Tällä uudistuksella puretaan tarpeetonta byrokratiaa, nopeutetaan lupaprosesseja ja annetaan sekä yksityishenkilöille että yrityksille paremmat mahdollisuudet toteuttaa rakennushankkeita.

Yksi keskeisimmistä uudistuksista on rakennuslupakäsittelyn aikatakuu. Uudistuksen myötä useimmat rakennusluvat on käsiteltävä enintään kolmessa kuukaudessa. Viivästyksestä seuraa kunnille rahallinen sanktio. Lupahakemuksiin vaadittavien tietojen laajuutta rajataan, ja rakennusvalvonta voi pyytää lisäselvityksiä vain erikseen perustelluista syistä. Tämä keventää hallinnollista taakkaa ja vähentää turhaa työkuormaa sekä hakijoilta että viranomaisilta.

Arvoisa puhemies! Rakentamisen korjaussarja vastaa pienrakentajien huoliin. Pientalojen osalta ilmastoselvitykset ja materiaaliselostusten vaatimukset poistuvat. Tämä on esimerkki siitä, miten norminpurku voi helpottaa kansalaisten elämää ja samalla tukea kestävää rakentamista.

Uudistuksella on myös merkittävä vaikutus teollisuusinvestointeihin. Puhtaan siirtymän sijoittamislupa mahdollistaa suurten hankkeiden, kuten akkutehtaiden ja vetyhankkeiden, toteuttamisen ilman vuosia kestävää kaavoitusprosessia. Tämä on elintärkeää, jotta Suomi voi pysyä kilpailukykyisenä kansainvälisillä markkinoilla ja houkutella tänne uusia investointeja.

Arvoisa puhemies! On tärkeää korostaa, että tämä lakiuudistus ei ole pelkästään tekninen muutos vaan myös merkittävä mahdollisuus kunnille. Kunnilla on nyt tilaisuus kehittää omia prosessejaan entistä asiakaslähtöisemmiksi ja tehokkaammiksi. Nyt kunnilla on tilaisuus tarkastella kriittisesti omia toimintamallejaan ja poistaa mahdollisia pullonkauloja, jotka ovat aiheuttaneet viivytyksiä tai tarpeetonta byrokratiaa.

Kuntien rakentamispalvelut ovat suorassa yhteydessä siihen, kuinka houkuttelevina asuinpaikkoina ja yritysympäristöinä ne näyttäytyvät. Kun rakennusprosessi sujuu mutkattomasti ja ennustettavasti, kunnat voivat houkutella uusia asiakkaita, yrityksiä ja investointeja. On selvää, että modernit ja hyvin toimivat palvelut luovat kunnille kilpailuetua ja tukevat niiden elinvoimaa pitkällä aikavälillä.

Rakentamislain korjaussarja on esimerkki vastuullisesta ja järkevästä politiikasta, joka keventää säätelyä ja tuo helpotusta niin yksityisille kuin yrityksille. Näin edistämme myös talouskasvua, asumisen edellytyksiä ja yhteiskunnan kehitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

21.27 **Pinja Perholehto sd:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on nimetty niin kutsutuksi korjaussarjaksi, mutta todellisuudessa se on ehkä vähän lähempänä sitä, kun yrittäisi paikata vuotavaa venettä rei'ittämällä sen pohjaa uudestaan. Tämä esitys ei korjaa mitään tunnistettuja haasteita vaan jopa syventää niitä sekä tuo mukanaan uusia epäselvyyksiä ja riskejä. On ylipäätään hieman eriskummallinen valinta puskea läpi näin pitkää litaniaa kriittistäkin palautetta saaneita muutoksia lakiin, joka noin ylipäätään ei ole vielä edes uudistetussa muodossaan ehtinyt astua voimaan.

Ajattelin, että teen joitakin nostoja, joita myös ympäristövaliokunnan käsittelyn aikana asiantuntijatkin tunnistivat haasteiksi ja joihin viittaamme myös omassa vastalauseessamme. Ennen sitä mainitsen kyllä myös siitä, että tämänkin hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä nähtiin hieman poikkeuksellinen menettely, jossa valiokunta äänestettyään

asiasta päätyi yhdistämään tähän käsittelyyn lakialoitteita, jotka ovat saaneet vain joitakin allekirjoituksia. Rakentamislain kokonaisuus oli jo valmiiksi aika valtava, ja nyt sitä laajennettiin entisestään kiireellä. Ei tällainen käytäntö ole kovin tavanomainen eikä ehkä kovin hyväkään, sillä niin merkittävissä muutoksissa kuin nyt esimerkiksi valitusoikeuksien rajaaminen on ja tämän tyyppisissä kysymyksissä pitää olla jokaisella valiokuntakäsittelyn aikana myös kokemus siitä, että näistä asioista ehditään kuulla asiantuntijoita ja käsittely tehdä perusteellisesti, sillä se on omiaan lisäämään esityksen laatua ja myös osaltaan ehkä hyväksyttävyyttä.

Mutta itse asiaan. Joitakin nostoja tästä hallituksen esityksestä ja vastalauseestamme:

Ensinnäkin rakennusjärjestyksen osalta esitetään muutoksia, jotka käytännössä vievät kunnilta työkaluja ohjata paikallista rakentamista. On käsittämätöntä, että esimerkiksi paloturvallisuuden, tulvasuojelun tai maisemaan sopeutumisen kaltaiset kysymykset voivat jatkossa jäädä hyvin heikolle, tai vähintäänkin aiempaan nähden heikolle, ohjaukselle. Kunnilla pitäisi jatkossakin olla valta varmistaa, että niiden alueilla rakentaminen tapahtuu esimerkiksi alueellinen hyväksyttävyys, erilaisten alueiden erityispiirteet sekä luontoarvot huomioiden.

Tässä laissa ei kuitenkaan nyt yksiselitteisesti todeta, että rakennusjärjestyksellä voisi määrätä myös muiden kuin rakentamislupaa edellyttävien kohteiden ominaisuuksista, vaan tämän hallituksen esityksen myötä ilman rakentamislupaa voisi jatkossa rakentaa esimerkiksi pientuulivoimalan keskelle asuinaluetta. Tässä sääntelyssä alle 30 neliömetriä suuret, tai pienet, rakennelmat sekä esimerkiksi alle 30 metriä korkeat mastot eivät vaadi enää lupaa samalla tavalla, joten käytännössä jos haluat 29 metriä korkean tuulivoimamaston omalle pihallesi rakentaa, voit niin tehdä. Tai jos rakennusjärjestyksen merkitys tosiaan esitetyllä tavalla heikkenee, niin kunnilla on tietenkin sitten kaavoituksella jatkossakin mahdollisuus näihin puuttua, mutta se aiheuttaa ketjureaktion, jossa yleis- ja/tai asemakaavoja joudutaan tarkistamaan näitä lupakynnyksen alle jääviä rakentamisia koskien. Nykyjärjestelmässähän näin yksityiskohtaista sääntelyä ja kaavoitusta ei ole ollut tarpeen tehdä, koska yleiset määräykset on voitu sisällyttää rakennusjärjestyksiin ja huomioida luvituksen yhteydessä.

Muina nostoina vastalauseestamme ensinnä hiilijalanjälki, jonka osalta hallituksen esitys tekee vähähiilisyydestä nyt lähinnä muodollisuuden. Jos ilmastoselvityksiä ei edellytetä rakentamisluvan yhteydessä vaan vasta rakennuksen valmistuessa, toiminnasta ja rakentamisesta tulee aika epäloogista, ja käytännössä on mahdotonta korjata valmiiden rakennusten ympäristövaikutuksia kustannustehokkaasti.

Toinen keskeinen asia ja haaste liittyy suojeltujen rakennusten purkamiseen. Tässä esitetään merkittäviä muutoksia, useampien valiokunnankin kuulemien asiantuntijoiden mielestä sellaisia muutoksia, jotka ovat omiaan heikentämään kulttuuriperinnön ja historiallisesti arvokkaiden kohteiden suojelua.

Lisäksi tässä niin kutsutussa korjaussarjassa valitusoikeus rakentamisluvasta ja purkamisluvasta poistetaan myös rekisteröidyiltä yhteisöiltä, joiden toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen. Tämähän siis rajaa käytännössä tätä oikeutta vaikuttaa purkamislupaan eli valittaa siitä hyvin merkittävällä tavalla, jolloin kunnan jäsenellä ei jatkossa ole edes osana yhteisöä oikeutta näistä valittaa.

Puhemies! Muun muassa näihin edellä läpikäymiini asioihin pohjaten esitän vastalauseemme mukaiset pykälämuutosesitykset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

21.32 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys rakentamislain niin kutsutuksi korjaussarjaksi on todella masentavaa luettavaa. Tällä esityksellä heikennetään vaatimuksia rakentamisen vähähiilisyydestä, helpotetaan suojeltujen rakennusten purkamista ja kavennetaan kansalaisten valitusoikeuksia. En ole ollut tätä nyt valiokunnassa käsittelemässä, mutta olin viime kaudella ympäristövaliokunnan varapuheenjohtajana käsittelemässä silloista varsin laajaa rakentamislakipakettia, ja voin vakuuttaa, että sitä työtä tehtiin silloin huolella.

Rakentamislaki on valtavan tärkeä, sillä se määrittää, miten meillä Suomessa seuraavat vuosikymmenet rakennetaan. Tavoitteena edellisellä hallituksella oli vähentää rakentamisen ilmastovaikutuksia, parantaa rakentamisen laatua, edistää kiertotaloutta sekä turvata arvokkaita rakennuksia ja kulttuuriympäristöjä. Nykyinen tapamme rakentaa ei ole kestävä. Rakentaminen kuluttaa valtavasti luonnonvaroja ja energiaa sekä tuottaa suuria määriä jätettä. Aivan liian moni rakennus päätyy ennen aikojaan purkuun heikon kunnon takia tai yksinkertaisesti siksi, että rakennus ei vastaa alkuperäistä käyttötarkoitusta ja purkaminen tulee halvemmaksi kuin rakennuksen käyttötarkoituksen muutos — usein purkujäte kuskataan kaatopaikalle. Edellinen hallitus otti vihreän ympäristöministerin johdolla ilmastopäästöjen vähentämisen ja kiertotalouden ensi kertaa kattavasti osaksi rakentamislainsäädäntöä. Nyt Orpon hallitus heikentää näitä säädöksiä ennen kuin ne ovat edes ehtineet astua voimaan.

Hallituksen esityksen keskeisimmät muutokset, joita perustellaan byrokratian vähentämisellä, liittyvät ilmastoselvitykseen ja materiaaliselostuksen soveltamisalan supistamiseen. Ilmastoselvitys ja hiilijalanjäljen raja-arvot eivät koskisi enää erillispientaloja, siirtokelpoisia rakennuksia eivätkä pienimpiä varastorakennuksia, uimahalleja tai jäähalleja. Myöskään laajamittaisilta korjauksilta ei enää edellytettäisi ilmastoselvitystä. Tämä vie rakennusalan ilmastotoimia aivan väärään suuntaan.

Vastaava vesitys tapahtuu rakennusten purkamisen osalta. Kun rakentamislakia säädettiin, pidimme huolta siitä, että vaikka rakentamislaki ohjaa purkujätteen hyötykäyttöön, se ei kannusta rakennusten purkamiseen. Nyt Orpon hallitus on heikentämässä asemakaavan roolia rakennuksen suojelussa siten, että kunnilla olisi mahdollisuus myöntää lupa asemakaavalla suojellun rakennuksen purkamiseen. Vaarana on, että tämä vahvistaa edelleen käytäntöä, että suojeltujen rakennusten kunnossapito laiminlyödään, jotta ne saataisiin huonokuntoisina purkaa. Tästä meillä on liian monia esimerkkejä myös kotikaupungistani Espoosta.

Olen todella pettynyt myös siihen, että viime hallituksen huolella viilaamat pykälät rakentamisen laadun parantamiseksi ja vastuiden selkiyttämiseksi ollaan nyt poistamassa — kokonaisvastuun rakentamisen virheistä pitäisi olla pääurakoitsijalla — ja mitään rakentamisen laatua varmistavaa korvaavaa sääntelyä Orpon hallitus ei tuo tilalle. Tämä on räikeä osoitus tempoilevasta sääntelyohjauksesta, joka ei ole vastuullisten toimijoiden etu.

Arvoisa puhemies! Vielä nostan esiin puhtaan siirtymän sijoittamisluvan, joka on täysin uusi ja vaikutuksiltaan osin vaikeasti ennakoitava alueidenkäytön suunnittelun väline. Jaan ajatuksen siitä, että vihreän siirtymän hankkeita on edistettävä ripeästi ja sujuvasti osana siirtymistä kestävään yhteiskuntaan. Samalla on kuitenkin varmistettava, että vihreän siirtymän hankkeet eivät heikennä ympäristön tilaa paikallisesti ja että haitalliset luontovaikutukset minimoidaan.

Kaavoitus on osoittautunut kestäväksi ja avoimeksi valmisteluprosessiksi, jossa eri vaikutukset arvioidaan kattavasti ja asukkaita kuullaan asianmukaisesti. Kaavoituksen keskeinen tehtävä on sovittaa yhteen erilaisia maankäyttötarpeita, ja tästä periaatteesta on uudessa lupamuodossakin pidettävä kiinni.

Huolia lisää se, että hallitus on kaventamassa kansalaisyhteiskunnan sekä ely-keskusten ja museoviranomaisten valitusoikeuksia. Kun viime kaudella kävimme läpi valitusoikeuksien muutostarpeita, selkeä johtopäätös oli, että viranomaiset eivät valita turhaan vaan harkiten ja menestyvät silloin varsin usein, ja silloinkin, kun valitukset eivät menesty, syntyy tärkeitä ennakkotapauksia. Valitusoikeuksien kaventamisen sijaan olisi ollut perusteltua keskittyä perusteettomien valitusten karsimiseen ja valitusten käsittelyresurssien riittävyyden turvaamiseen.

Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee näitä muutoksia byrokratian purkamisella. Tämän sinänsä ihan tavoiteltavankin perustelun hinta on kuitenkin liian kova. Tämä esitys osoittaa, että hallituksen tärkein tavoite todella on sääntelyn purkaminen vaikutuksista välittämättä. Hallitukselta puuttuu ymmärrys siitä, että rakentamisen laatu ja kestävyys edellyttävät fiksua sääntelyä, ja tämä nyt täällä tapahtuu ympäristöministeri Mykkäsen vahtivuorolla.

Tämän hallituksen esityksen keskeiset epäkohdat on koottu ympäristövaliokunnan mietinnön vastalauseeseen, jossa vihreät ovat mukana. Kannatan näin ollen edustaja Perholehdon tekemiä esityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

21.38 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Hallitus on esittänyt rakentamislain muuttamista hyvin perustavanlaatuisilta osin — näin tilanteessa, jossa edellisen hallituksen säätämä rakentamislain muutos ei ole ehtinyt vielä edes astua voimaan. Tämä on hyvin poikkeuksellinen menettelytapa ja huono menettelytapa siksi, että se heikentää toimintaympäristön ennakoitavuutta niille tahoille, erityisesti esimerkiksi kunnille, joita rakentamislainsäädäntö koskettaa. Tämän lisäksi uuden esityksen tosiasiallisten vaikutusten arviointi suhteessa tähän niin kutsuttuun vanhaan lainsäädäntöön jää käytännössä mahdottomaksi, koska emme ole päässeet näitä aiemman lain vaikutuksia koskaan arvioimaan.

Ja mitä tähän hallituksen esityksen sisältöön tulee, niin se on surullista luettavaa niin ilmaston, kiertotalouden, suomalaisen rakennusperinnön säilymisen kuin myös kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien kannalta. Hallitus on supistamassa ilmastoselvityksen ja tarkan materiaaliselosteen laatimisvelvoitetta siten, että niitä ei tarvitse esittää esimerkiksi pientalojen ja laajamittaisten korjausten osalta. Tässä jätetään siis erittäin iso osa rakentamisen päästöistä sääntelyn ulkopuolelle. Lisäksi ilmastoselvitys on laadittava ja esitettävä vasta rakentamishankkeen toteutuksen jälkeen, ja materiaaliseloste korvataan pääpiirteisellä rakennustuoteluettelolla. Nämä muutokset eivät ole linjassa ilmastotavoitteiden ja kiertotalouden edistämisen tavoitteiden kanssa.

Toinen iso heikennys tehdään museoviranomaisten, ely-keskusten ja järjestöjen valitusoikeuksiin koskien rakentamis- ja purkamislupia. Rakennussuojelun kohteena olevien, paikallisesti merkittävien rakennusten suojelu vaarantuu, kun museoviranomaisten muutoksenhakuoikeuksia rajataan. Yksilöiden vaikuttamismahdollisuudet rakennettuun kulttuuriympäristöön poistuvat käytännössä kokonaan järjestöjen valitusoikeuden rajaamisen myötä. Samalla hallitus haluaa helpottaa asemakaavalla suojeltujen rakennusten purkamis-

ta. Tämä on täysin väärä suunta. Vaarana on, että tämä tulee voimistamaan jo nyt havaittavaa ilmiötä, jossa suojeltujen rakennusten kunnossapitovelvollisuus laiminlyödään kohteen suojeluarvojen menettämisen nopeuttamiseksi, koska tämä johtaa purkamisluvan edellytysten täyttymiseen. Suomessa, jossa rakennuskanta on hyvin nuorta, jokainen vanha, suojelukohteeksi määritelty rakennus on tärkeä kulttuuri- ja rakennusperintömme säilymiseksi. Me toki tiesimme jo, että ilmastotoimet eivät ole hallitukselle prioriteetti, mutta luulisi edes tämän olevan myös hallitukselle tärkeää.

Lopuksi myös kannatan edustaja Perholehdon tekemää vastalauseen mukaista ehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

21.41 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Kun äsken käytin tuon esittelypuheenvuoron ympäristövaliokunnan puheenjohtajan ominaisuudessa, niin nyt pidän tämän oman puheenvuoroni liittyen tähän lakiesitykseen.

Maapallon keskilämpötila on noussut viimeisen 50 vuoden aikana nopeammin kuin 2 000 vuoteen, ja hiilidioksidipitoisuudet ovat korkeimmillaan noin kahteen miljoonaan vuoteen. Ilmastotoimia siis tarvitaan lisää myös meillä Suomessa.

Orpon hallitus on nyt puolentoista vuoden ajan kertonut, että se aikoo tehdä ensi kevään ilmasto- ja energiastrategian yhteydessä päätöksiä ilmastotoimista. Tähän saakka se on keskittynyt heikentämään viime hallituksen tekemiä ilmastopäätöksiä — niin tässäkin esityksessä. Nyt heikennetään viime hallituksen säätämän rakentamislain ilmasto-ohjaavuutta.

Rakennuskanta on suurimpia päästöjen aiheuttajia ja rakentaminen tehokkaimpia sektoreita vähentää niitä. Meillä Suomessa rakentaminen, rakennusten lämmittäminen ja sähkönkäyttö aiheuttavat yli 30 prosenttia ilmastopäästöistämme, ja rakennuksissa käytetään lähes 40 prosenttia kokonaisenergiankulutuksesta. Suomessa rakennetaan vuosittain noin kahdeksan miljoonaa neliötä uutta kerrosalaa, siitä noin 45 prosenttia on asuinrakennuksia. Viimeisen 20 vuoden aikana uudisasuntotuotannon yksikköpäästöt ovat lisääntyneet ja asuntoihin sitoutunut hiilivarasto on pienentynyt. Siksi ei ole lainkaan yhdentekevää, millaista rakentamisen ohjausta tehdään.

Sääntelyä rakentamisen päästöjen vähentämiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi tehdäänkin nyt EU:ssa ja Pohjoismaissa ja viime aikoina on tehty myös Baltiassa. Suomi on tehnyt paljon yhteistyötä muiden Pohjoismaiden kanssa, jotta rakentamiseen liittyvä päästövähennyssääntely on samassa linjassa. Ajatus on ollut, että tämä tekisi Pohjolasta rakennusalalle yhtenäisen toimintakentän ja helpottaisi alan yhteisiä vähähiilisen rakentamisen vientimahdollisuuksia. Suomen osalta näitä yhteisiä säännöksiä vietiin viime kaudella rakentamislakiin.

Nyt Orpon hallitus heikentää tätä elinkaaripäästöjen sääntelyä tilanteessa, jossa ilmastotoimilla on yhä suurempi kiire. Velvoitetta ilmastoselvityksen tekemisestä supistetaan rakennustyyppien osalta, ja se poistetaan korjaus- ja laajentamisrakentamisesta. Lisäksi selvitystä ei vaadita ennalta vaan vasta rakennuksen valmistuttua, jolloin mitään ei ole enää tehtävissä. Hallituksen esitys ei myöskään mahdollista sitä, että kunnat voisivat kunnallisessa rakennusjärjestyksessä asettaa tiukempia ilmastotavoitteita, joilla vauhdittaa omia ilmastotavoitteitaan.

Mielenkiintoista on, että siinä missä Orpon hallitus heikentää rakentamisen ilmastotoimia, Tanskassa niitä kiristetään. Ja se tehdään sen vuoksi, että alan toimijat sitä haluavat, sillä ne näkevät valtavan potentiaalin vähähiilisen rakentamisen osaamiselle ja haluavat olla myymässä näitä ratkaisuja maailmalle.

Omissa lausunnoissaan esimerkiksi Metsäbiotalouden tiedepaneeli, sahateollisuus ja puutuoteteollisuus nostivat esille sen, että lakimuutoksella heikennetään puurakentamisen edellytyksiä supistamalla ilmastoselvitysvaatimusta.

Arvoisa puhemies! Rakennusten pitkäikäisyyden vuoksi uudisrakentamisen päästöjen minimointi on tärkeää, mutta samaan aikaan on tärkeää uudistaa olemassa olevaa rakennuskantaa kestävästi. Tampereen yliopiston ja VTT:n selvityksen mukaan peruskorjaaminen on purkavaa uudisrakentamista tehokkaampi keino välttää päästöjen syntymistä lähivuosikymmeninä. Rakentamisen ohjauksessa ja kaavoituksessa tulisi kannustaa ensisijaisesti korjaamaan rakennukset purkamisen sijaan, mutta tässä lakiesityksessä sen sijaan helpotetaan purkamista. Jokaisen rakennuksen rakentamiseen ja ylläpitoon on investoitu valtavasti materiaalia, energiaa ja työtunteja. Kiertotalouden avulla näiden arvo säilytetään. Materiaalien uudelleenkäyttö säästää myös tuotannosta aiheutuvia ilmastopäästöjä ja vähentää neitseellisten luonnonvarojen tarvetta. Rakennusmateriaalien kiertotalouden edistämiseksi tarvitaan tietoa käytetyistä materiaaleista. Tämänkin osalta hallituksen esityksessä mennään heikompaan suuntaan. Vaatimus materiaaliselosteesta muutetaan ylätasoisemmaksi rakennustuoteluetteloksi ja sen soveltamisalaa supistetaan, mitkä heikentävät kiertotalouden edellytyksiä.7

Hallitus on myös heikentämässä merkittävästi valitusoikeutta liittyen niin rakentamiseen kuin purkamiseen ilman mitään kestäviä perusteita. Useat lausunnonantajat nostivat esille huolen liittyen niin kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksiin kuin viranomaisten kykyyn valvoa kulttuurisia ja historiallisia arvoja sekä yleistä etua. Valitusoikeuden rajaaminen on ristiriidassa perustuslaissa mainitun osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia edistävän tavoitteen kanssa.

Varsin hämmentävää on myös se, että hallitus on rajaamassa valitusoikeutta sellaisilta yhdistyksiltä, joiden toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen. Yhtä lailla käsittämätöntä on ely-keskuksen ja museoviranomaisten valitusoikeuden rajaaminen vain valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin rakennuksiin. Kuka siis jatkossa voi pitää paikallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten rakennusten puolta, kun sitä eivät voi tehdä viranomaiset eivätkä edes paikalliset kulttuuriperintöä vaalivat yhdistykset?

Yhtä lailla kummastusta aiheuttaa valitusoikeuden rajaaminen ympäristöjärjestöiltä vain sellaisiin hankkeisiin, jotka ovat merkitykseltään niin laajoja, että ne vaativat yva-vaikutusarvioinnin. Niin rakentamisluvat kuin lakiin tuotu uusi puhtaan siirtymän sijoittamislupa vaikuttavat merkittävästi ympäristöön ja luontoon myös sellaisessa rakentamisessa, mikä ei kuulu yva-lain piiriin. Siksi ympäristöjärjestöjen valituslupa on perusteltu, etenkin kun kunnan jäsenellä ei näihin valitusoikeutta ole.

Puhtaan siirtymän sijoittamisluvan osalta on tärkeää jatkossa seurata sen toimivuutta ja vaikutuksia ympäristön tilaan. Kaavoitusprosessin ohittaminen voi johtaa erilaisiin maankäytön ristiriitatilanteisiin. On hyvä, että ympäristövaliokunnan käsittelyssä sijoittamisluvan myöntämisen edellytyksiä tarkennettiin.

Ymmärrän hyvin tarpeen vauhdittaa erilaisia puhtaan siirtymän hankkeita. Samanaikaisesti meidän on kuitenkin huolehdittava siitä, että hankkeet eivät aiheuta merkittävää luon-

tohaittaa. Tässä on syytä olla tarkkana, etenkin kun puhtaan siirtymän hankkeiden määritelmät tulevat pitkälti EU-lainsäädännöstä. Emme voi niihin määritelmiin vaikuttaa, joten meidän pitää vaikuttaa siihen, että kriteerit luonnon haittojen vähentämiseksi ovat riittävän tiukat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

21.48 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Perholehto arvioi korjaussarjaa, jolla vähennetään sääntelyä ja byrokratiaa. Mielestäni käsittely on tehty huolella ja perusteellisesti. Ymmärrän toki, että osa asiakkaista tarvitsee ohjausta enemmän kuin toiset. Sitä on kyllä varmasti saatavilla, ei ole pienintäkään epäselvyyttä.

Byrokratiaa emme tarvitse tässä maassa enää yhtään lisää, päinvastoin. Nyt sitä vähennetään ja kevennetään. Vaikutusarviointeja tehdään aina, aina tehdään vaikutusarvioinnit, tietysti ei joidenkin mielestä koskaan riittävästi, mutta aina tehdään. Ympäristö ja luonto ja ilmasto ovat minulle, meille ja hallitukselle erittäin tärkeitä asioita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

21.49 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Olin viime viikolla puhumassa kiinteistö- ja rakennusalan kestävyyttä käsittelevässä tilaisuudessa, jossa julkaistiin tämmöinen kestävyyden kuntotarkastus alalle. Kyllähän tämän kuntotarkastuksen johtopäätökset olivat varsin epämiellyttäviä, itse asiassa tämä on otsikoitukin ”Epämiellyttävä totuus kiinteistö- ja rakennusalan kestävyyden riskirakenteista”. Siinä tuotiin esille se, että toimet liittyen rakentamisen ilmastopäästöihin, energiamurrokseen, kiertotalouteen ja luontovaikutukseen vaatisivat nimenomaisesti nykyistä parempaa sääntelyä. Samanaikaisesti tunnistetaan se mahdollisuus ja myös se välttämättömyys, mitä rakentamisalalla tulee tehdä, jotta näihin haasteisiin voidaan paremmin vastata. Siellä oltiin kyllä hyvin pettyneitä siihen, että nykyinen hallitus on nyt heikentämässä sitä päästövähennysohjattavuutta, mitä rakentamislakiin viime kaudella laitettiin, etenkin myös siihen poukkoilevuuteen, joka tässä nyt tulee esille. Kun ala oli jo hyvin valmistautunut näihin muutoksiin, niin nyt yhtäkkiä niihin tehdäänkin isoja muutoksia ja supistetaan niitä vaatimuksia. Tämä on tietysti valitettavaa ennen kaikkea niiden rakennusliikkeiden ja rakennuttajien ja toimijoiden osalta, jotka ovat olleet edelläkävijöitä, jotka ovat jo pidemmän aikaa varsin kunnianhimoisesti etsineet niitä ratkaisuja, millä voidaan rakentamiskannan ilmastopäästöjä vähentää, millä voidaan kiertotaloutta edistää ja luontovaikutuksia vähentää.

Itse ajattelen, että olisi kyllä koko alankin näkökulmasta reilua, että lainsäädännöllä näitä vaatimuksia ohjattaisiin, koska silloin tietysti se pelikenttä olisi tasainen. Ja niin kuin tuossa äskeisessä puheessa kerroin, se antaa myös melkoista kilpailuetua, ja sen takia muissa Pohjoismaissa ollaan nyt huomattavasti meitä pidemmällä. Meillähän oli ajatus tuoda tätä samaa sääntelyä, mitä yhdessä tiiviisti Pohjoismaiden kanssa viime hallituskauden aikana tehtiin — ja ympäristöministerinä sain sitä olla tekemässä — nyt meidän lainsäädäntöömme, mutta valitettavasti me jäämme nyt pahasti jälkeen naapurimaistamme. Tämä on varsin valitettavaa. Ja tietysti meillä on myös paljon rakennusyhtiöitä, jotka toimivat kaikissa Pohjoismaissa, ja siinäkin mielessä tämä yhteinen sääntely olisi monella tapaa myös heidän etunsa.

Luulen, että me tulemme ennemmin tai myöhemmin törmäämään siihen, että rakentamisalallakin näitä ilmastotoimia tarvitaan ehdottomasti lisää, ja luulen, että lainsäädäntöäkin siinä pitää apuna käyttää. Siinäkin mielessä nyt tämä pakittaminen on ihan turha viive tässä toiminnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

21.52 **Juha Hänninen kok:** Arvokas puhemies! Haluan vielä tähän lopuksi todeta, että minä käyn sellaisissa piireissä ja kokouksissa, joissa rakennusliikkeet ja heidän edustajansa kehuvat, että on hieno ja mahtava homma, että nyt byrokratiaa vähennetään ja helpotetaan tätä yrittäjien ja rakentajien asiaa. — Kiitos. [Mai Kivelä: Entäs kansalaisten oikeudet?]

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 28/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 10.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään tiistaina 10.12.2024 klo 22.10. Täysistunto lopetettiin klo 21.54.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen